

מוקדש לרות קררי בן שמאי

אוצר חכמת האדם אווטאר מהר באבא

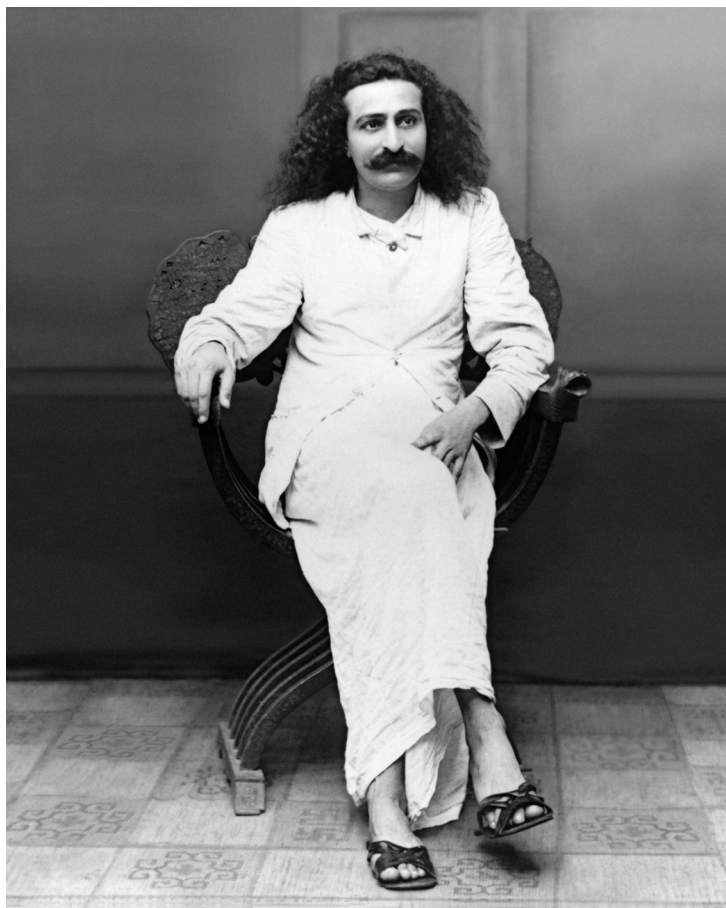
חלק שני

The Discourses of Avatar Meher Baba

Part Two

באופן בסיסי, כולנו מהווים אחדות אחת. אינני גדול יותר מאף אחד מכם מהיבט של הנשמה, ואם להיות כנה, אף אחד מכם לא צריך לקבל ממני את האלוהיות, כיוון שהאלוהיות הזאת קיימת באופן שווה לנצח בקרבנו ; אולם מה שעלי לתת זה את הידע וההתנסות של אחדותנו כולנו יחדיו.

מהר באבא, "מסרים לאנושות החדשה"

The Discourses of Avatar Meher Baba
Copyright © 1967 Adi K. Irani, Ahmednagar, India
Copyright © 1987 Avatar Meher Baba Perpetual Public
Charitable Trust, King's Road, Post Bag #31,
Ahmednagar M.S. India 414001
All rights reserved
Copyright © 1998 Avatar Meher Baba Perpetual
Public Charitable Trust
Photos: courtesy © Hermes Reiter
Photo of Ruth Carrie Ben Shammai:
Meher Baba Center, Jerusalem, Israel

אוצר חכמת האדם / מאת אוטאר מהר באבא

תורגם מהמהדורה השביעית (1987) המתוקנת על ידי עציון בקר

ת.ד. 7398 ירושלים 91073

כל הזכויות שמורות

אין להעתיק חלק כלשהו מספר זה, להכניסו למאגר זיכרון, או להמירו בצורה
או דרך כלשהם, אלקטרונית, מכאנית, בצילום, הקלטה וכיוצא בזה ללא רשות
בכתב מהמוציא לאור, פרט למבקר החפץ לצטט משפטים ספורים בהקשר למאמר
הנכתב לעיתון, שבועון או תשדיר.

מהדורה ראשונה נובמבר 1998

מהדורה שניה אפריל 1999

מהדורה שלישית אוקטובר 1999

מהדורה רביעית דצמבר 2002

מהדורה חמישית 2007

מחשבים ועריכה: תמיר בסין

הגהות והערות: מיכל סיוון

עריכה לשונית: דר' יורם בק

תודתי לכל אוהבי מהר באבא בארץ ובעולם שסייעו להוצאת ספר זה.

צילום מהר באבא באדיבות הרמס רייטר ארה"ב.

צילום רות קרי בן שמאי: מרכז מהר באבא, ירושלים, ישראל.

תמונת מהר באבא בשער הספר: Avatar Meher Baba Trust

תוכן עניינים

סוגי המדיטאציה

7	חלק ראשון : טבעה של המדיטאציה ותנאיה
12	חלק שני : סוגי המדיטאציה העיקריים ותרומתם היחסית.
17	חלק שלישי : סיווג כללי של צורות המדיטאציה.
22	חלק רביעי : הטמעת האמיתות האלוהיות.
30	חלק חמישי : מדיטאציות מיוחדות שהן אישיות
35	חלק שישי : מדיטאציות מיוחדות שהן בלתי-אישיות.
40	חלק שביעי : נירוויקאלפא סאמדהי
45	חלק שמיני : סהג' סאמדהי (האלוהיות בפעולה)
50	הדינאמיקה של ההתקדמות הרוחנית
55	הצדדים העמוקים יותר של ההתאמנות הרוחנית.
62	האוטאר
	איש האלוהים
67	חלק ראשון : שוחרי הרוחניות ויישיות שהגשימו את אלוהיותן.
71	חלק שני : מעמדו של איש האלוהים
76	חלק שלישי : עבודתו של איש האלוהים
81	החוג האלוהי
86	חוגי האוטאר
90	חבלי לידת הסדר העולמי החדש
	היוולדות חוזרת וחוקי הגורל
93	חלק ראשון : משמעות המוות
98	חלק שני : גיהנום וגן עדן
103	חלק שלישי : קיומם וזכירתם של מהלכי חיים קודמים
108	חלק רביעי : תנאים ייחודיים להתגשמות
111	חלק חמישי : הצורך בהתגשמות זכרית או נקבית
115	חלק שישי : תפקוד חוקי הגורל במהלך מחזורי חיים עוקבים
121	חלק שביעי : גורלו ויעודו של היחיד הנולד מחדש בגוף בשר.
126	חיה למען האלוהים ומות למען האלוהים
127	פעלו למען החופש הרוחני של האנושות
130	משימתם של הפעילים הרוחניים
	כישורי שוחר הרוחניות
135	חלק ראשון : כניסה לממשויות החיים הפנימיים
139	חלק שני : תכונות אלוהיות מסויימות
143	חלק שלישי : הנכונות לשרת
148	חלק רביעי : אמונה

	כוחות הדמיון
152	חלק ראשון : ערכים מסולפים
156	חלק שני : אמונות מוטעות
160	חלק שלישי : התעלות מעבר לכזבים של כוחות הדמיון
164	חלק רביעי : אלוהים וכוחות הדמיון
	התנאים לאושר
168	חלק ראשון : התגברות על ייסורים באמצעות התנתקות
173	חלק שני : הסתפקות במה שיש, אהבה והגשמת האלוהיות
178	אלוהים כאהבה אינסופית
182	שתים עשרה דרכים להיווכח באמיתותי

רות קררי בן שמאי יושבת שלישית מימין. מירטל ביץ', דרום קרלווינה, ארה"ב, 1956

סוגי המדיטאציה

חלק ראשון : טבעה של המדיטאציה ותנאיה

ניתן לתאר את המדיטאציה כנתיב אותו מפלס האדם לעצמו כשהוא מנסה להעפיל אל מעבר למגבלות הגוף הנפשי¹. אם אדם שנלכד בסבך יער עבות מנסה לפרוץ אל השטח הפתוח, הרי שמאמציו לפרוץ מבעד למכשולים הסובבים אותו יותירו מאחור את עקבות המסע. באמצעות לימוד עקבות אלה יכול הצופה לתאר את הנתיב אותו חצה האדם במאמציו לפרוץ החוצה. תנועותיו של אדם היוצא מהיער שונות במהותן מאלו של קטר הרכבת, לדוגמא, הנע לאורך מסילות שכבר הונחו לאורך מסלול הנסיעה שלו. האדם איננו פוסע בשביל מוכן מראש; הנתיב נוצר לאחר שהוא פילס את דרכו. באופן דומה, אדם המוצא עצמו משתקע במדיטאציה מעמיקה נאבק למעשה עם הבעיות הרוחניות הניצבות בפניו ואיננו מנסה סתם לפסוע בנתיב נוקשה שכבר היה קיים במבנהו הנפשי.

המדיטאציה מהווה
נתיב החוצה את
מיגבלות הגוף הנפשי

למרות זאת, ניתן לצפות מראש את ההתפתחות של המדיטאציה בקווים כלליים על ידי אנשים שיש להם כושר ראייה ישיר לתוך מרקמה המיוחד של נפש האדם, באותו האופן שאדם המכיר היטב את פרטי מבנה קליפת האדמה המוצקה, עשוי, בדרך כלל, לצפות התפרצות של הר געש באזור מסוים ולא באחר. כאשר הכוחות הגועשים בבטן האדמה שואפים לפרוץ החוצה, הם יבחרו את הכיוון שבו ההתנגדות פחותה ביותר; ומעברם בפועל יהיה תלוי בעיקר בטבע הסביבה שעומד להם מתמודדים. ההבדל בין הכוחות הגעשיים לבין הדחף הרוחני הוא שהראשונים אינם מודעים, בה בשעה שהשני הוא תופעה מודעת. התבונה ממלאת תפקיד חשוב במהלך המדיטאציה; ואת התבונה הזאת משלהב המורדז המזוהם, המעניק לשוחר כמה הצעות פשוטות אילו סוגי דברים עליו לעשות או לצפות להם במדיטאציות אלו.

ניתן לצפות מראש את
קוויה הכלליים של
המדיטאציה

לעתים קרובות טועים בהבנת המדיטאציה כאילו היא תהליך מכאני שבו **כופים** על הגוף הנפשי רעיון או נושא כל שהם. רוב האנשים נרתעים כמובן ממדיטאציה משום שהם מתנסים בקשיים גדולים בהתאמצם לכפות על הגוף הנפשי כיוון מסוים או למקצה סביב דבר מסוים. כל טיפול מכאני גרידא בגוף

ההתעניינות קיימת
ביסוד כל מדיטאציה
בונה

¹ גוף נפשי, גם גוף הנפשי: בעת שטיפת הנשמה האינדיבידואלית נפרדת מאוקיאנוס החיים האינסופי, היא מקבלת טיפת תודעה. עם טיפת התודעה הזאת הנשמה שבה ומתגשמת בבריאה, במאמץ להגיע לתודעה אלוהית מושלמת. תוך כדי התהליך הזה הולכים ומצטברים רשמים רבים המצטברים בתת מודע ולמעשה יוצרים את הגוף הנפשי. (הערת המתרגם) mind, manas

הנפשי לא רק שהוא מלאה אלא שהוא גם מועד בסופו של דבר לכישלון. העיקרון הראשון אותו חייבים לזכור השוחרים הוא כי הגוף הנפשי אכן ניתן לשליטה ולהכוונה במדיטאציה אך רק בהתאם לחוקים הטבועים במבנה הגוף הנפשי עצמו, ולא באמצעות שימוש כלשהו בכח מכאני או מכאני למחצה.

לעתים קרובות ניתן למצוא אנשים רבים שאינם עוסקים במדיטאציה כשלעצמה כשהם שקועים עמוקות ובכל מאודם בחשיבה צלולה ושיטתית בבעיה מעשית כלשהי או בנושא עיוני. התהליך הנפשי שלהם דומה מאוד, במובן מסוים, למדיטאציה, משום שהגוף הנפשי שקוע בחשיבה נמרצת על אודות נושא מסוים ומתעלם מכל שאר הדברים שאינם שייכים לעניין. המדיטאציה היא לעתים קרובות קלה וספונטאנית בתהליכים נפשיים כאלה משום שהגוף הנפשי שקוע בנושא שבו הוא מתעניין ואשר אותו הוא מבין יותר ויותר.

הטרגדיה הרוחנית בנוגע לתכני חשיבה בנתיבים מקובלים היא שאין הם מוכוונים אל הדברים החשובים באמת. מאידך גיסא, יש לבחור תמיד בקפידה את הנושא של המדיטאציה האמיתית והוא חייב להיות חשוב מהבחינה הרוחנית; הוא חייב להיות דמות או מושא אלוהיים כלשהם, או איזה נושא או אמת בעלי משמעות רוחניים. כדי להצליח במדיטאציה, חייב הגוף הנפשי לא רק להתעניין בנושאים או אמיתויות אלוהיים, אלא הוא גם חייב להתחיל לנסות להבינם ולהוקירם. מדיטאציה נבונה כזאת היא תהליך טבעי של הגוף הנפשי; ומאחר והיא נמנעת מהשיגרה הקשוחה והמשעממת של המדיטאציה המכאנית, הרי שלא רק שהיא נעשית ספונטאנית ומלאה השראה, אלא גם קלה ומוצלחת.

יש להבחין בין מדיטאציה לבין התרכזות. מדיטאציה היא תחילתו של תהליך המתפתח בהדרגה להתרכזות. בהתרכזות שואף הגוף הנפשי להתאחד עם המושא באמצעות התהליך של התמקדות בו; בה בשעה שמדיטאציה כרוכה בחשיבה מקפת אודות מושא מסוים ובהתעלמות מכל דבר אחר. בהתרכזות אין למעשה שום תנועה של הגוף הנפשי, אולם במדיטאציה הגוף הנפשי נע מהקשר אחד למשנהו. בהתרכזות הגוף הנפשי רק מתמקד בצורה כלשהי או בנוסחה תמציתית ונמרצת, מבלי להגבירה באמצעות רצף רעיונות. במדיטאציה הגוף הנפשי מנסה להבין ולהטמיע את המושא על ידי התמקדות בהיבטים שונים של צורה או בהשלכות שונות הנגזרות מהנוסחה. בהתרכזות וכמו כן במדיטאציה מתרחשת התמזגות נעימה של אהבה וכמיהה כלפי המושא או העיקרון האלוהיים אודותיהם מתבונן הגוף הנפשי; ושתי פעילויות אלה הן שונות בתכלית מהתהליכים המכאניים גרידא שלהם שיגרה נוקשה ומונוטוניות מדכאה.

בני אדם שאין להם יכולת להתרכזות נמרצת חייבים להתחיל מהמדיטאציה; בה בשעה שלא לה שיש יכולת להתרכז, המדיטאציה מיותרת. די להם להתרכז בדמות בלבדה של אלוהים אדם או איש האלוהים או בנוסחה פשוטה כגון: "אני לא הגוף הגשמי, לא גוף האנרגיות ולא הגוף הנפשי: אני הנשמה (atma).

שקט והתבודדות המדיטאציה היא בעיקרה עניין אישי, במובן זה שאין היא מיועדת לצרכי הפגנה עצמית בחברה אלא לצרכי התקדמותו הרוחנית של האדם. התבודדות מוחלטת של האדם מהסביבה החברתית תורמת כמעט תמיד לפעילות השקדנית של המדיטאציה. היוגים הקדמונים פרשו לראשי ההרים או למערות בחיפוש אחר תנאי פרישות מוחלטים. שקט גמור ודממה בלתי מופרת חיוניים כדי להצליח. עם זאת, אין זה הכרחי לאדם לפרוש להרים או למערות בחיפוש אחר תנאים אלה. במעט טרחה ומאמץ יוכל שוחר הרוחניות להשיג גם בעיר את השקט, הדממה והפרישות ההכרחיים להחשת ועידוד ההתקדמות בצורות המדיטאציה השונות.

ערכה של האפלה אפלה או עצימת עיניים אינם בהכרח נחוצים במדיטאציה. אם השוחר ניצב פנים אל פנים מול מושא המדיטאציה, הוא עשוי להגיע למדיטאציה מוצלחת גם כאשר עיניו פקוחות. אולם ברוב המקרים, הסתלקות מכל המראות והקולות הגשמיים בהחלט תורמת למדיטאציה נמרצת. הבטחת השקט החיצוני דורשת בחירה זהירה של מיקום המדיטאציה, אולם כדי להגן על הגוף הנפשי מההפרעות עלינו פשוט לעצום את עינינו. לפעמים כשיש אור, לא די לעצום את העיניים כדי לחסום את כל הגירויים החזותיים. במקרה כזה מומלץ להתחיל את המדיטאציה באפלה גמורה. בדרך כלל האפלה מעודדת התקדמות במדיטאציה.

התנוחה למדיטאציה אין שום כללים קבועים ביחס לתנוחה. כל תנוחה נוחה עשויה להתקבל, כל עוד היא תורמת לעירנות הגוף הנפשי ואיננה גורמת לתרדמה. התנוחה אינה צריכה לגרום לשום מתחים או כאבים גופניים, משום שאז תשומת הלב תוסט אל הגוף עצמו. לפיכך על הגוף להיות נינוח לגמרי כמו בזמן ההכנה לשינה, אולם יש להימנע מתנוחת השינה הרגילה מחמת נטייתה להפיל תרדמה. כאשר הגוף מצא תנוחה מתאימה ונוחה, מועיל לחשוב על הראש כמרכז הגוף. כאשר הראש נתפס כמרכז, קל יותר לשכוח את הגוף ולמקד את תשומת הלב במושא המדיטאציה.

החשיבות שבקביעת
המקום, התנוחה והזמן

רצוי שהשומר ידבק באותה התנוחה בכל מדיטאציה. הצטברות ההקשרים שלתנוחה זו עם המדיטאציה שלו מעניקים לה את היכולת המיוחדת לעורר מדיטאציות דומות ולהחישן. כאשר מתארגן הגוף בתנוחה הנבחרת, הוא נתון כל העת תחת השפעת ההשראה התת מודעת שאל לו להטריד עוד את התודעה וכי עליו לשרת את מטרת המדיטאציה. גם לבחירת מקום קבוע ושעה קבועה יש גם כן השפעה מועילה. לפיכך על השומר להתייחס ברצינות לבחירת מקום, תנוחה וזמן קבועים. בבחירת המיקום כרוכים גם שיקולים לגבי השלכות רוחניות והאפשרויות של המיקום. חשיבות מיוחדת מוענקת למדיטאציה במקומות קדושים שבהם חיו או עסקו במדיטאציה המורים עצמם.

למקום, לתנוחה ולזמן של המדיטאציה ישנה החשיבות היחסית המיוחדת להם וזו משתנה בהתאם למאפיינים ולהיסטוריה המיוחדים של האדם. לפיכך נותן המורה לעתים קרובות הוראות שונות לכל תלמיד כדי שיתאימו למקרהו המיוחד. ברם, מרגע שהפכה המדיטאציה לשיגרה מחמת התרגול המתמיד, ניתן לוותר על קביעות המקום, התנוחה והשעה; והשומר יכול להתמיד במדיטאציה שלו בכל זמן ותחת כל התנאים. גם כאשר הוא הולך, הוא יכול להיות שקוע במדיטאציה בפנימיותו.

המדיטאציה
צריכה לשמן

אין לפנות אל המדיטאציה בלב כבד, כאילו עומד האדם בלוע שמן קיק. האדם חייב להתייחס ברצינות אל המדיטאציה אולם לא בקדרות או בדיכאון. חוש הומור ועליצות לא רק שאינם מפריעים להתפתחות המדיטאציה אלא למעשה מסייעים לכך. אין להפוך את המדיטאציה לעניין מייגע ודוחה. השומר צריך להתמסר בחופשיות לשמחה הטבעית הנלווית למדיטאציה מוצלחת, מבלי להתמכר לה. המדיטאציה צריכה להיות משהו כמו חגיגה ברבדים העילאיים. בדומה למסעות אל נופי טבע חדשים וקסומים, מביאה עימה המדיטאציה תחושת התפעמות, הרפתקה, שלווה והתרוממות הרוח. יש למחות כליל את כל מחשבות הדכאון, הפחד והדאגה אם רוצים להשיג מדיטאציה מוצלחת באמת.

מדיטאציה קבוצתית

הגם שהמדיטאציה ביסודה היא עניין אישי, למדיטאציה הקבוצתית יתרונות משלה. אם שוחרים שונים החיים בהארמוניה משתתפים באותו סוג של מדיטאציה בצוותא, יש למחשבותיהם הנטייה לחזק ולהעצים זו את זו. דבר זה ניכר במיוחד בעת שתלמידים של אותו מורה עסוקים יחדיו במדיטאציה על אודות המורה שלהם. כדי שמדיטאציה קבוצתית מסוג כזה תניב את מלוא תועלתה, חייב כל

שוחר שמשותף להתרכז בכוון המדיטאציה שלו ולא במה ששאר חברי הקבוצה עושים. למרות מה שהוא מתחיל את המדיטאציה שלו בחברתם של אחרים, הוא חייב לשכוח את עצמו בתוך מושא המדיטאציה שלו. הוא חייב להתעלם לחלוטין מהעולם כולו, כולל גופו, והוא חייב להיות מודע אך ורק לנושא שעליו הוסכם לפני תחילת המדיטאציה. כאשר המדיטאציה הקבוצתית מנוהלת בצורה נכונה, היא עשויה להיות לעזר רב ביותר למתחילים, בעוד ששוחרי רוח מתקדמים יכולים להמשיך בכוחות עצמם.

הופעת מחשבות
טורדניות

בחשיבה רגילה קיים זרם בלתי מופר של רצפי רעיונות הקשורים לה אולם כאשר הגוף הנפשי מכוון את עצמו למדיטאציה שיטתית, הרי שבאופן בלתי נמנע נוצרת נטייה מנוגדת להתעוררות מחשבות מנוגדות שאינן שייכות לעניין, הגורמות להפרעות. זהו חוק הגוף הנפשי, ואל לו לשוחר להתרגז מההופעה בתודעה של המוני מחשבות מנוגדות ומזיקות שעד כה לא הופיעו מעולם. מדיטאציה היא תהליך בו מביאים את התת מודע אל פני התודעה. בדומה למכשף המעורר לחיים דברים מוזרים רבים ובלתי צפויים, כך תהליך המדיטאציה מזמין מחשבות רבות תמוהות ובלתי רצויות. השוחר חייב לצפות ולהתכוון לכל המחשבות המטרידות האלו ועליו לטפח סבלנות אין קץ, ביחד עם ביטחון עצמי מוצק שבסופו של דבר יובסו כל המיטרדים הללו.

הטכניקה לטיפול
במחשבות טורדניות

התנאי האחרון, ועם זאת חשוב להשגת הצלחה במדיטאציה, הוא לאמץ את הטכניקה הנכונה לטיפול במחשבות טורדניות והשפעות נפשיות. אין טעם לבזבז אנרגיה בניסיון להאבק במחשבות טורדניות ולהדחיקן באופן ישיר. כל ניסיון שכזה כרוך במתן תשומת לב נוספת אליהן; והן ניזונות מעצם תשומת הלב המוענקת להן כדי להדחיקן, ובדרך זו הן מתחזקות והולכות ונקבעות בתודעה. מוטב להתעלם מהן ולשוב אל מושא המדיטאציה מוקדם ככל האפשר, מבלי להקדיש חשיבות מופרזת לגורמים המטרידים. על ידי הכרה בחוסר העניין והערך של המחשבות הטורדניות ובערך היחסי והחשיבות של מושא המדיטאציה, ניתן להניח למחשבות הטורדניות לגווע מתוך התעלמות פשוטה מהן – ובכך גורמים לגוף הנפשי להיות קבוע לתמיד בנושא המדיטאציה.

סוגי המדיטאציה

חלק שני: סוגי המדיטאציה העיקריים ותרומתם היחסית.

למדיטאציה סוגים שונים, שניתן להבחין ביניהם לצורך הנוחיות על יסוד שלוש עקרונות מובהקים: (1) התפקיד אותו ממלאת המדיטאציה לצרכי ההתקדמות הרוחנית, (2) חלקה של האישיות עליה פועל תהליך המדיטאציה, או (3) פריטי ההתנסות אותם היא מנסה להבין. ניתן לאמץ כל אחד משלושת העקרונות הללו לשם סיווג טיפוסי המדיטאציה השונים. העיקרון האחרון יבוא לידי שימוש תוך כדי מסירת רשימה מפורטת של צורות המדיטאציה השונות, שכן הוא המתאים ביותר למטרות המספור. **בחלק זה** ייעשה שימוש בשני העקרונות הראשונים, כיוון שהם מסייעים בדרכים שונות בהסברת הערך היחסי של צורות המדיטאציה השונות.

סוגי המדיטאציה
מסווגים על פי
שלוש עקרונות

בהקשר **לעיקרון הראשון**, על המדיטאציה לשרת את המטרה של קשירת התודעה עם האמת הנצחית והפרדת התודעה מהדברים המסולפים והבלתי חשובים שבעולם הגשמי. מכאן נוצרים שני סוגים של מדיטאציה. המדיטאציה המקשרת המתייחסת בעיקר לפעילות המחברת של הגוף הנפשי (anwaya), והמדיטאציה המפרידה הקשורה בעיקר על ידי הפעילות הניתוחית של הגוף הנפשי (vyatireka). ניתן לתאר את המדיטאציה המקשרת באמצעות הנוסחה "הנני אינסופי" ואת המדיטאציה המפרידה ניתן לתאר באמצעות הנוסחה "אין אני התשוקות שלי". באמצעות המדיטאציה המקשרת מנסה השוחר להתאחד עם האידיאל הרוחני כפי שהוא נתפס בנפשו. באמצעות המדיטאציה המפרידה מנסה השוחר לנתק את עצמו מתנאים המגיעים אליו כמנוגדים לרוחניות. המדיטאציה המקשרת הינה תהליך של הטמעת יסודות חיי הרוח; המדיטאציה המפרידה הינה תהליך של **סילוק** אותם גורמים המונעים את חיי הרוח.

המדיטאציה המפרידה
סוללת את הדרך בפני
המדיטאציה המקשרת

המדיטאציה המקשרת עוסקת בנושאים שנבחרו לכאורה מארצות האור, והמדיטאציה המפרידה עוסקת בנושאים המהווים חלק מארצות הצללים. לעולם האשליות בדומה לעולם הצללים, קסם מהמם משל עצמו. כדי שיצליח האדם להחלץ מעולם האשליות ולהגיע אל האמת, הוא חייב לפתח התנגדות לפיתויי עולם האשליות באמצעות ההכרה החוזרת ונשנית בדבר חוסר הערך של עולם האשליות – כשם שאדם חייב לפתח אי נחת מעולם הצללים אם הוא חפץ להגיע אל האור. לפיכך המדיטאציה המפרידה באה לפני המדיטאציה המקשרת.

היא באה בתחילה ויש לה ערך משל עצמה, אולם היא נועדה אך ורק לסלול את הדרך לקראת המדיטאציה המקשרת.

המדיטאציה המקשרת
מפרה ביותר

המדיטאציה המקשרת וגם המדיטאציה המפרידה שתיהן הכרחיות בדרכן הן, אולם בסופו של דבר מתגלה המדיטאציה המקשרת כמפרה וחשובה הרבה יותר מאשר המדיטאציה המפרידה. אם אדם מוקף בצללים, אין זה לעזר רב להיות כעוס בעקֶס כל העת. אם כל עניינו זה לזעוף על הצללים, הרי שלא יהיה קץ לדאגותיו. אולם אם יחדל האדם לרטון ולקצוף על הצללים הסובבים אותו, ויפנה עצמו לתפקיד החשוב יותר שהוא החשפותו למלוא עצמתה של השמש, הוא יגלה כי כל הצללים נעלמו.

מה שחשוב באמת אינו אי שביעות רצון חסרת תכלית לגבי המיגבלות הקיימות אלא מאמץ המכוון אל האידיל שנקבע. כל עוד פונה האדם אל השמש ומנסה לפסוע אל האור, הצללים הסובבים אותו אינם יכולים לגרום לעיכובים רציניים בתהליך השתחררותו. באותו האופן אל לו לשוחר לחשוש יותר מדי מכשולותיו, כל עוד ליבו נחוש להתאחד עם האידיל הרוחני שלו. כל כשולותיו יימחו ויהיו לאין כאשר יסתיים מסעו.

המדיטאציה המקשרת היא עבור הרוח מה שהטמעת האנלוגיה למזון

המזון היא לגוף. הגוף יכול להשלים את החסר לו בהטמעת סוג המזון המתאים. באופן דומה יכול הגוף הנפשי להבטיח את בריאותו באמצעות הטמעת אמיתות רוחניות על ידי המדיטאציה. הכרחי ליצור איזון בין הצורות השונות של המדיטאציה המקשרת, הגם שכולן טובות בדרכן הן, כשם שחייב האדם לאזן את תזונתו, גם כאשר הוא מרוצה מהערך המזין של מרכיבי התזונה השונים. התפתחות בלתי מאוזנת של חיי הנפש מחבלת בהתקדמות בגלל השבר הפנימי הנלווה אליה; בעוד שצירופים מוצלחים של צורות המדיטאציה השונות מעודדים התקדמות מהירה משום שהם מבטיחים נפש מאוזנת והארמונית. הצירופים הנכונים הם אלה המעודדים התקדמות מאוזנת מתוך הדגשת אך ורק אותם צדדים של האמת הקשורים להסרת המכשולים המיוחדים עימם מתמודד השוחר באותו רגע.

הרחבת אנלוגיית התזונה

ניתן להרחיב את אנלוגיית התזונה גם לסוג השני, למדיטאציה המפרידה, המבוססת על הימנעות וסילוק דברים המנוגדים לרוחניות. כשם שתזונה שגויה עלולה

לערער את הבריאות הגופנית, כך גם סוגים שגויים של מדיטאציה עלולים לערער את הגוף הנפשי. כפי שסוג מזון שאינו מתאים עלול לחבל בבריאות במקום לחזקה, כך גם מדיטאציה ייצרית על נושאים של תשוקה יוצרת כבלים נוספים על הגוף הנפשי במקום לשבור את אלו שכבר קיימים. לפיכך חשוב באותה מידה להימנע מסוג מדיטאציה שגוי כמו להימנע מסוג מזון שאינו מתאים. יתר על כן כמו שלבריאות טובה צריך להרחיק כל העת מוצרי לוואי ותרכובות רעילות, כך גם לבריאות הרוחנית נחוץ להרחיק מחשבות ורגשות בלתי רצויים.

עד כאן הפרידו ההסברים את שני סוגי המדיטאציות העיקרון השני שניתן לבחון אותן מזווית הראייה של העיקרון הראשון, **התפקיד** אותו ממלאת המדיטאציה בהתקדמות הרוחנית. מועיל באותה מידה להבין את העיקרון שעל פיו נבדל תהליך המדיטאציה על ידי בחינת הטבע של אותו חלק באישיות הפועל בעיקר תוך כדי התהליך. **יישום העיקרון השני** הזה מביא להפרדה בין שלושה סוגים נבדלים של מדיטאציה.

המדיטאציה ההבחנתית והמדיטאציה של הלב והפעולה
בסוג המדיטאציה הראשון פועל בעיקר השכל; ניתן לכנותה מדיטאציה **הבחנתית**. בסוג השני פועל בעיקר הלב; ניתן לכנותה המדיטאציה של הלב. בסוג השלישי, פועל בעיקר טבעו הפעיל של האדם; ניתן לכנותה מדיטאצית הפעילות. מדיטאציה הבחנתית מיוצגת על ידי קביעה שכלתנית של נוסחה כמו: "אינני גופי אלא **האינסוף**". המדיטאציה של הלב מיוצגת על ידי שטף אהבה יציב ובלתי נקטע מצד השוחר אל האהוב האלוהי. מדיטאצית הפעילות מיוצגת על ידי מסירות לאין קץ של חיי האדם לשירות חסר פניות למזורח המושלם או לאנושות. מבין שלושת הסוגים הללו, המדיטאציה של הלב היא הנעלה והחשובה ביותר; אולם גם שני הסוגים האחרים הם בעלי ערך משלהם ולא ניתן להזניחם ללא קיפוח חמור של ההתקדמות הרוחנית של השוחר.

סוגי המדיטאציה משלימים זה את זה
אין לראות את הסוגים השונים של המדיטאציה כנפרדים זה מזה בהכרח. ניתן להתקדם בהם בכל מיני צירופים. לפעמים סוג אחד של מדיטאציה מוליך בהכרח לסוג שני, ולעתים קרובות מתעכבת ההתקדמות באחת מהמדיטאציות עד אשר ההתקדמות באחרות תגיע לאותה רמה. כל סוגי המדיטאציה השונים הינם בעלי ערך רב להבטחת התקדמותו הרוחנית של השוחר. הם מפצים, כמעט תמיד, זה את זה על חסרונותיהם ההדדיים ומשלימים זה את זה.

סוג מדיטאציה אחד
עלול להפריע לשני

כמו כן עלול סוג אחד של מדיטאציה להפריע באופן חמור להתפתחות סוג אחר אם עוסקים בה בזמן הלא מתאים. הסוגים השונים של המדיטאציה המקורית נוגעים כולם בהיבטים של החיים שהם אמיתיים באותה מידה; אולם על פי מבנהו הנפשי של האדם, אימוצה של אמת חיים מסוימת היא לעתים חיונית הרבה יותר מאשר אמיתות חיים אחרות. לפיכך, המזרז אינו מדריך את כולם לתרגל את אותו סוג מדיטאציה אלא נותן הנחיות מיוחדות לפי צרכיו האישיים של השוחר.

הצורך בהוראות
מהמורה

השוחר איננו מסוגל בדרך כלל לברור לעצמו כהלכה את סוג המדיטאציה הנחוצה לו במצב מסוים. השוחר עלול להתמכר לסוג אחד של מדיטאציה בצורה כל כך מוחלטת עד שהוא מוצא כי קשה לו להחלץ מהמסלול שנחרט בנפשו על ידי הסוג אותו תרגל. הוא איננו מצליח לראות את החשיבות של סוג מדיטאציה אחר כלשהו ואין הוא נמשך אליו. כמובן שהשוחר עצמו עשוי לחוש בנחיתותו בכיוון מסוים. אולם כשם שהחולה נרתע מתרופות רבות, כך גם סוגי המדיטאציה הנחוצים באמת במצב מסוים נראים לעתים קרובות כדוחים – והוא נרתע מלפנות אליהם. בנקודה זו עצמו ועזרתו של המזרז חשובים לאין ערוך. הראייה שיש למזרז לצרכים הרוחניים העמוקים והאמיתיים של השוחר גדולה לאין שיעור מהראייה שיכול השוחר לקוות שתהיה לו. הנחיות מיוחדות מאת המזרז מכוונות לתקונים הנדרשים לאותם צדדים מוזנחים של אישיות האדם.

ערכה האמיתי של
המדיטאציה נתפס
רק בשעת מעשה

אף על פי שהשוחר עלול לסלוד בתחילה מסוג המדיטאציה הדרוש לו, הוא מגלה בה עניין כשהוא נוכח במלוא ערכה ותכליתה. הוא עשוי להוקיר את הערך והמטרה הממשיים של סוג מדיטאציה מסוים רק כאשר התנסה בו. אי אפשר לגלות את הערך ואת האפשרויות של כל סוג מדיטאציה מהשערה תיאורטית גרידא על אודות אופן זה של מדיטאציה. ניחוש תיאורטי בעלמא מסוג זה יכול להיות בעל תוצאות שטחיות מסוימות, אולם הוא אינו יכול לעמוד על אחדותה האמיתית של המדיטאציה. בדומה לדברים רבים אחרים בעלי חשיבות רוחנית, המדיטאציה תניב את מלוא משמעותה לאחר שהאדם נכנס לתוכה ולא כאשר הוא מנסה להבינה באמצעות בחינה חיצונית.

נחישות הרצון הכרחית
להצלחה במדיטאציה

כדי להשיג הצלחה אמיתית בכל סוג שהוא של מדיטאציה, חייב השוחר להיכנס לתוכה מכח ההחלטה של חקירת כל אפשרויותיה. עליו להימנע מכל הסתייגויות מגבילות בהתחלה ולהיות נכון להתמודד עם מצבי תודעה בלתי צפויים. הוא צריך לקבל

על עצמו לנוע בכיוון שאליו תוביל אותו המדיטאציה מבלי להעמיד שום דרישות נוקשות המבוססות על ציפיות שנוצרו מראש. עצם מהותה של המדיטאציה היא התרכזות בדבר אחד ודחיית כל שאר השיקולים, אפילו אם שיקולים אלו יהיו מפתים.

אין תחליף לפיקוח של המורה
אולם, אם פונה השוחר לכל סוג של מדיטאציה מיוזמתו הוא, וללא היתרון של הדרכת המורה ופיקוחו, הוא עלול לשקוע בה עמוק כל כך עד שהוא מאבד את קנה המידה ואיננו מסוגל להיחלץ. ייתכן ולא יהיה אפשרי מבחינתו לעבור לסוג משלים אחר של מדיטאציה, גם אם יהיה הדבר הכרחי בתכלית. סיכון זה נמנע אם פנה השוחר לכיוון המדיטאציה על פי הוראות המורה. כאשר הוא תחת הדרכת המורה ופיקוחו, המורה יכול לא רק לבקש מהשוחר לעצור בזמן הנכון אלא אף יכול לסייע באופן ממשי להחלץ מהנתיבים שנחרצו על ידי המדיטאציה הקודמת שלו.

סיפור להדגמה
בקשר לכך נביא סיפור להדגמה על אודות איש שהיה בעל שכל רב שחפץ ללמוד מתוך התנסות אישית מה היא ההרגשה כאשר נחנקים בתלייה. הוא לא הסתפק בכך שדימה זאת לעצמו בלבד, אלא רצה להתנסות בכך באופן ממשי. אי לכך ביקש מחברו לסייע לו לבצע את הניסוי. הוא אמר כי ייתלה בחבל ויסמן לחברו כאשר תחושת המחנק תגיע לנקודה המסוכנת. בנוסף לכך ביקש מחברו שלא לשחררו מהגרדום לפני שיקבל את הסימן המוסכם.

חברו הסכים לכל זאת, והאיש נתלה באמצעות עניבת חבל שנכרכה סביב צווארו. אולם כאשר נחנק, הוא איבד את הכרתו, ולכן לא היה מסוגל לתת לחברו את הסימן המובטח. החבר, לעומת זאת, היה חכם; מאחר וראה כי המחנק של האיש הגיע לרמה המסוכנת, חרג מהסכמתו ושיחרר את האיש בדיוק בזמן כדי להציל את חייו. האיש ניצל לא מכח חשיבתו וצעדיו הזהירים אלא בזכות שיקול הדעת הנכון של החבר. באופן דומה בטוח יותר לשוחר להסתמך על המורה ולא על שום אמצעים שהם יצירי כפיו.

סוגי המדיטאציה

חלק שלישי: סיווג כללי של צורות המדיטאציה.

תהליך המדיטאציה מכוון להבנת המגוון הרחב של ההתנסויות והתעלות אל מעבר להן. כאשר המדיטאציה מבוארת בדרך זו, ניתן לראותה מייד כדבר שאיננו מיוחד לקומץ שוחרים. או אז היא מתגלית כתהליך שבו בדרך כלשהי משתתף כל יצור חי. הנמר העוקב אחר השׂה ומתכונן לטרוף אותו, שקוע ב"מדיטאציה" על אודות השׂה. השׂה, מצידו, משהבחין בנמר, משתקע ב"מדיטאציה" על אודות הנמר. הנוסע הממתין על הרציף לרכבת שקוע ב"מדיטאציה" על אודות הרכבת; ונהג הרכבת, המצפה לנוח בתחנה הקרובה, עסוק ב"מדיטאציה" על אודות התחנה. המדען השוקד על בעיה בלתי פתורה שקוע ב"מדיטאציה" על אודות בעיה זו. החולה הממתין בחשש כבד לרופא שקוע ב"מדיטאציה" על אודות הרופא; והרופא המצפה לפרעון החשבון עוסק ב"מדיטאציה" על אודות החשבון. כאשר איש משטרה מנסה ללכוד גנב, הרי ששניהם עוסקים ב"מדיטאציה" זה אודות זה.

המדיטאציה הינה
חובקת עולם

אדם מאוהב שקוע ב"מדיטאציה" על אודות אהובתו; והאדם הצופה בקינאה אחר מתחרהו עסוק ב"מדיטאציה" על אודות מתחרהו. אדם הלום צער מחמת פטירת חבר שקוע ב"מדיטאציה" על אודות החבר. מישהו המבקש לנקום באויבו שקוע ב"מדיטאציה" על אודות האויב. אשה השקועה כל כולה בבחירת בגדים מהודרים שקועה ב"מדיטאציה" על אודות עצמה כגוף; ואדם המתרברב בהשגיו השכליים או העל טבעיים עוסק ב"מדיטאציה" על אודות עצמו בתור גוף נפשי.

כל אלה מהווים בדרך זו או אחרת צורות של מדיטאציה; אולם בהרצאות רוחניות מוגבל המושג מדיטאציה בדרך כלל לאותן צורות מדיטאציה המתמודדות עם הבעיה של הניסיונות להבין את ההתנסות באופן נמרץ ושיטתי. בדוגמאות דלעיל המדיטאציה מתרחשת כתוצאה מהתייחסות טבעית של הגוף הנפשי לנושאים המובאים בפניו. בהפעלה זו של הגוף הנפשי, האדם כמעט ואיננו מודע לתכלית הסופית של תהליך המדיטאציה. אך בתחום הרוחני, המדיטאציה בשלביה הראשוניים לפחות הינה מכוונת.

מדיטאציה בעלת
חשיבות רוחנית

במהלך מדיטאציה שכזאת הנושא מכוון באופן מודע יותר למטרה הסופית. ברם, צורות המדיטאציה האופייניות לחיים הרוחניים הן המשכיות לאלה הקיימות במרחבי העולם התודעתי. הצורות הרוחניות של המדיטאציה באות לעולם רק

כאשר שאר הצורות הרגילות יותר של מדיטאציה הביאו את האדם למשבר מסוים או למבוי סתום. או אז חייב הוא לבחור במושא המדיטאציה לאור אידיאל רוחני כלשהו וכמו כן עליו לתקן את אופן המדיטאציה אליו התרגל.

מדיטאציה כללית
או מיוחדת

לצורות הרוחניות החשובות של המדיטאציה שני סוגים :
המדיטאציה הכללית המבוססת על הטמעת האמיתות האלוהיות ; והמדיטאציה המיוחדת שבה הגוף הנפשי בוחר פריט התנסותי מסוים והוא עוסק בו באופן בלעדי. המדיטאציה הכללית איננה אלא המשך של תהליכי החשיבה הרגילים באופן שיטתי ונמרץ. היא שונה מהמדיטאציות הרבות הקדם רוחניות של האדם הארצי אך ורק במידה שהתהליכים המחשבתיים מכוונים עתה לממשויות בעלות חשיבות רוחנית והגוף הנפשי עושה שימוש נכון בהתגלויות של האמת האלוהית שנמסרו בידי אלה **היודעים** – מבלי לוותר על כוחותיה הביקורתיים ועל הכמיהה הטבועה בה אל האמת.

המדיטאציה
המיוחדת
היא מעשית

מצד שני, הצורות המיוחדות של המדיטאציה מניחות ודורשות דבר מה שהוא יותר מסתם גישה שכלתנית טהורה אל האמת. בצורות המיוחדות של המדיטאציה, כמו במדיטאציה הכללית, יש לגוף הנפשי הזדמנות להגיע להבנה שכלתנית של מושא המדיטאציה. אולם בנוסף לכך, הן גם מסייעות לטפח משמעת נפשית, לפתח כישורים שהיו רדומים עד כה, ולחשוף אפשרויות סמויות שבאישיות. בצורות המיוחדות של המדיטאציה הבעיה איננה עיונית אלא מעשית. הצורות המיוחדות של המדיטאציה מועילות להתגבר על מכשולים מסוימים בדרך **לאהרה**¹ ול**הגשמה**²; הן מכוונות לשליטה על הגוף הנפשי והתקדמות אל מעבר לה. הצורות המיוחדות של המדיטאציה דומות יותר למאמציו הנואשים של אדם המבקש לפרוץ מבעד לחומות הכלא מאשר לסתם פעילות עיונית בְּטִלָה הכרוכה ביצירת השקפות לגבי חוֹזְקֵם של החלקים השונים של חומות הכלא או לגבי מה שייראה לאחר שיפרוץ אל החופש.

תכלית מעשית עשויה להיות חשובה יותר מאמת מקובלת

בחיים הרוחניים גם לשגיאה שנעשתה בתום לב ושנלקחת ברצינות יכול להיות ערך רב יותר מאשר נאמנות בחצי פה לאמת מקובלת או עיונית. התכלית המעשית שבצורות המיוחדות של המדיטאציה חייבת לפעמים להיות חשובה יותר גם על חשבון האמת המקובלת או העיונית. לפיכך במהלך המדיטאציה, כאשר מתרכזים בצורה או בנוסחה מיוחדת, אין לאפשר לשום צורה או נוסחה כל

¹ הארה: ביטוס התודעה באמת הקוסמית Enlightenment
² הגשמה: הגשמת חיי האמת בפועל עלי אדמות Realization

שהן להגיע אל הגוף הנפשי – אף על פי שבפנימיותו, לצורה או לנוסחה אלה עשויה להיות אותה חשיבות רוחנית או אף גדולה יותר. אם השוחר עסוק במדיטאציה על אודות דמותו של מורד מושלם מסוים, עליו להרחיק מנפשו את כל המחשבות על מורדים אחרים כלשהם, אפילו יהיו מושלמים כמו המורד שעליו הוא עוסק במדיטאציה. הנוסחה של חשיבה נמרצת אודות המורד עשויה להביא להשגת המטרה כמו בתהליך הפיכת הגוף הנפשי לנייר מחוק.

תפקיד המדיטאציה הכללית

ככלל, אין זה מומלץ לערבב את צורות המדיטאציה המיוחדות, אף על פי שיתכן ותיאורטית כולן מכוונות במידה שווה אל היבטים שונים של האמת. את המשימה של גיבוש צדדי האמת השונים ובניית תפיסת חיים כוללת ושלימה מנסים לבצע באמצעות המדיטאציה הכללית אשר בה החשיבה חפשית, מקיפה ופתוחה לכל אופני האמת. למדיטאציה כללית שכזאת יש ערך והצדקה משלה. מדיטאציה כללית מועילה לפני הצורות המיוחדות של המדיטאציה וכמו כן גם לאחר שניסו אותן, אולם אין היא יכולה לבוא במקום הצורות המיוחדות של המדיטאציה כיוון שלהן תפקוד ומטרה שונים.

שתי צורות המדיטאציה חיוניות

את הצורות השונות של המדיטאציה המיוחדת ניתן להשוות לצורות השונות של תרגילי ההתעמלות, אשר לכל אחת מהן תכלית מיוחדת. תרגול השרירים נועד אך ורק לחיזוק השרירים, אולם אין משתמע מכך שרק השרירים הם החלק החשוב של הגוף. כל סוגי התרגילים חשובים להבטחת הבריאות הכללית של הגוף, אף על פי שלא ניתן לבצע את כולם באותו הזמן. אולם, יש לתאם ולווסת את התפקידים השונים של צורות התרגילים המיוחדות לאור הידע שיש לאדם על אודות בריאות תקינה או פיתוח מדוד של הגוף. באותו האופן, תפקידי הצורות המיוחדות של המדיטאציה חייבות להיות מותאמות ונשלטות על ידי האידיאל המלא והשלם של החיים. השוחר בונה זאת באמצעות התהליך של המדיטאציה הכללית, או חשיבה בלתי מרוסנת, שאיננה מכירה בשום חוק פרט לזה של חיפוש אחר האמת בכל אופניה. כשם שהצורה הכללית של המדיטאציה אינה יכולה לבוא במקום המדיטאציות המיוחדות, כך המדיטאציות המיוחדות אינן יכולות לבוא במקום המדיטאציה הכללית. שתיהן הכרחיות ובעלות ערך משל עצמן.

מדיטאציות מיוחדות שונות

ניתן לסווג, למטרות מיון, את הצורות המיוחדות של המדיטאציה בצורה נוחה (לפי העיקרון השלישי) על בסיס אותם פריטי התנסות שהגוף הנפשי מנסה להבין. ההתנסות האנושית, על כל גווניה, מאופיינת בכל המובנים בהיבט הדואלי של

נושא ומושא. צורות מדיטאציה אחדות עוסקות במושאי ההתנסות; אחדות עוסקות בנושא ההתנסות; וצורות אחדות של מדיטאציה עוסקות בפעילויות הנפשיות הכרוכות ביחסי הגומלין שבין נושא למושא. בדרך זו נגדיר שלושה סוגים של מדיטאציה.

נירוואנה, נירוויקאלפה וסהג' סאמדהי
כל צורות המדיטאציה אותן עשוי לאמץ השוחר (sadhak) יכולות להגיע לשיאן בסופו של דבר – באמצעות חסדו של מורה מושלם – בהשגת המטרה של מצב הנירוויקאלפה. **נירוויקאלפה סאמדהי**, או האלוהיות בהתבטאותה, הינה ההתנסות של מצב הנירוויקאלפה של ידיעת העצמיות הספונטאנית והבלתי מופרת השייכת לאדם שהגשים את אלוהיותו (Siddha). קודמת לה הנירוואנה, או ההשתקעות באלוהות. המורים המושלמים מתנסים בסהג' סאמדהי, או האלוהיות בפעולה, שקודמים לה מצבי הנירוואנה והנירוויקאלפה. סהג' סאמדהי זה מצב השלימות המתמשך וחסר המאמץ של המורים, כמו גם חיי האוּטאר ממש.

טבלה של הסיווג הכללי
הסיווג הכללי של טיפוס המדיטאציה ניתן **בטבלה של הסיווג הכללי**, המשמשת סיכום לפרק זה (חלק שלישי). בין הסוגים השונים של המדיטאציה המוזכרים בטבלה זאת, הצורות המגוונות של המדיטאציה עימן נפגש האדם לפני שנעשה לשוחר, תוארו כבר בתחילת החלק הזה. הצורות השונות של מדיטאציה כללית יטופלו בחלק הרביעי. הצורות השונות של מדיטאציה מיוחדת על כל תת הקבוצות שלהן, יוסברו כל אחת בנפרד בחלקים החמישי והששי. **נירוויקאלפה סאמדהי וסהג' סאמדהי** יבוארו בחלקים השביעי והשמיני.

טבלת סיווג כללי של טיפוסים המדיטאציה

1	הצורות השונות של מדיטאציה לפני שהאדם נעשה לשוחר רוחניות.		
2	צורות המדיטאציה של השוחר (sadhak)		
	א	מדיטאציה כללית	1 חשיבה פילוסופית
		והטמעת האמיתות האלוהיות	2 שמיעת הרצאות מהמורים המושלמים
			3 קריאה בדברים הכתובים של המורים
	ב	מדיטאציה מיוחדת	1 מדיטאציה העוסקת במושא ההתנסות
		הבוחרת כמה פריטים מסוימים של ההתנסות	2 מדיטאציה העוסקת בנושא ההתנסות
			3 מדיטאציה העוסקת בפעילויות נפשיות
3	סה' סאמדה, או האלוהיות בפעולה, של המורים המושלמים והאוטאר		נירוואנה, או ההשתקעות באלוהיות
			נירוויקאלפה סאמדה, או האלוהיות בהתבטאותה

סוגי המדיטאציה

חלק רביעי: הטמעת האמיתות האלוהיות.

א. אופני המדיטאציה הכללית.

ראשיתם של חיי הרוח מסומלים ונעזרים על ידי המדיטאציה הכללית, אשר איננה עוסקת אך ורק בפריטי התנסות נבחרים ומיוחדים במינם אלא היא שואפת מכוח ראייתה המקפת להבין ולהטמיע את האמיתות האלוהיות על אודות החיים והיקום. כאשר השוחר מתעניין בבעיות הרחבות יותר של טבעם המוחלט של החיים והיקום ומתחיל להרהר עליהן, ניתן לומר עליו כי החל במדיטאציה כזאת. חלק גדול ממה שנכלל בפילוסופיה הינו התוצאה של הניסיון לפתח תפיסה שכלתנית על אודות טבעם המוחלט של החיים והיקום.

מגבלות החשיבה
הפילוסופית

התפיסה השכלתנית גרידא של האמיתות האלוהיות היא רפה, חסרה ומהוססת מחמת המיגבלות של ההתנסויות המשמשות בסיס למבני ההתבוננות. המדיטאציה הפילוסופית המורכבת מחשיבה חופשייה ועצמאית איננה מביאה למסקנות מוחלטות. לעתים קרובות היא מובילה לשיטות או לתפיסות שונות ומנוגדות; למרות זאת, אין החשיבה הפילוסופית מחוסרת ערך. מלבד הדרכת השוחר במידה מסוימת בתחום הידע, היא מספקת משמעת שכלית המאפשרת לו לקבל ולתפוס אמיתות אלוהיות כשהוא פוגש בהן באקראי באמצעות אלה היודעים.

האופן הפורה יותר של מדיטאציה כללית מבוסס על שינון האמיתות הגלויות העוסקות בחיים וביקום. האופן הזה שהוא אופן של הבנה והטמעת האמיתות האלוהיות יכול להתחיל משמיעת או מקריאת תיאורים של האמת האלוהית, תיאורים שמקורם במזורי החכמה המושלמים. ההרצאות או הכתבים של האוּטאָר והמזורים המושלמים¹, בין אם הם חיים או שהם שייכים לזמן עבר, הינם מושאים מתאימים לאופן זה של המדיטאציה הכללית, משום שהטמעת האמיתות האלוהיות המתגלות באמצעותם מאפשרת לשוחר לישר את מהלך חייו בהתאם לתכלית האלוהית שביקום.

לימוד האמיתות
הגלויות

ניתן לתפוס בקלות הרבה ביותר את האמיתות האלוהיות ולהטמיען כאשר הן מועברות במישרין לשוחר על ידי מוֹרָה חי. להתקשרויות אישיות שכאלה מצד המוֹרָה יש עוצמה ויעילות שאף פעם לא תהיינה למידע שאותו קולט השוחר ממקורות אחרים. המילה מתמלאת בחיים ובעוצמה הודות לחייו

ערך השמיעה

¹ מורה מושלם: אדם שתודעתו מאוחדת עם התודעה האלוהית.
Perfect Master, Sadguru

ולאישיותו של המורה. לפיכך קָתְבִים רבים מדגישים את הצורך **בשמיעת האמיתות** האלוהיות באמצעות המילה המדוברת במישרין מהמורה. האופן של המדיטאציה הכללית התלוי בשמיעת הסברים על האמיתות האלוהיות הינו ללא ספק הטוב ביותר, כאשר יש לשוחרר הזדמנות להיפגש עם מורה חי ולהאזין לו.

התועלת שבקריאה אפס, לא תמיד יכול השוחר להיפגש עם מורה חי ולהקשיב לו. במקרים כאלו יש למדיטאציה בדרך של **קריאה** כמה יתרונות משלה. עבור רוב השוחרים קשה למצוא תחליף מתאים למדיטאציה בדרך של הקריאה, משום שהיא מתחילה מההסברים הכתובים, שניתן לפנות אליהם בכל זמן מתאים. היתרון המיוחד של המדיטאציה המתחילה בקריאה על אודות האמיתות הגלויות הוא בהיותה נוחה לגישה לגבי רוב השוחרים.

ב. הקריאה כמדיטאציה.

למדיטאציה בדרך של הקריאה יש חסרונות משלה משום שרוב ההסברים הכתובים על אודות האמיתות האלוהיות נועדו ללימוד שכלתני ולא להטמעה באמצעות המדיטאציה. הקשיים אותם חווים השוחרים בהקשר זה נובעים או מהעובדה ששיטת המדיטאציה איננה מותאמת לנושא הדיון; או מליקוי כלשהו בשיטה, ליקוי הגורם לה להיות מכאנית וחסרת השראה; או משום שנושא הדיון שמשתמשים בו לשם המדיטאציה הינו מסורבל או מעורפל.

הקשיים מסולקים על ידי מדיטאציה ייחודית בדרך של קריאה כל הסיבות הללו, המסלפות את המדיטאציה ומכשילות אותה, נמנעו באמצעות המדיטאציה הייחודית שהומלצה בפרק זה. לא רק שהיא נועדה להסביר כיצד להתמיד במדיטאציה בדרך של קריאה אלא תפקידה גם לספק הסברים על האמיתות האלוהיות על מנת להגשים את הדרישות של צורת מדיטאציה זו. הקשיים הרגילים הקיימים במדיטאציה בדרך של קריאה הוסרו במדיטאציה ייחודית זו: בכך שתהליך המדיטאציה ונושא הדיון מותאמים זה לזה ולתנאים של מדיטאציה נבונה; על ידי התעמקות בשלבים השונים של המדיטאציה המתחילה בקריאה; ועל ידי מתן הסבר תמציתי שהוכן במיוחד על אודות האמיתות האלוהיות, הסבר המהווה נושא דיון מתאים ובעל ערך למדיטאציה בדרך של הקריאה.

שלושה שלבים של מדיטאציה לצורת המדיטאציה שמתחילה בקריאה על אודות
בדרך של הקריאה האמיתות האלוהיות שלושה שלבים :

- (1) בשלב הראשון השוחר חייב לקרוא בכל יום את ההסבר ובו בזמן להתעמק בו במחשבתו.
- (2) בשלב השני הקריאה הממשית איננה נחוצה, אולם נושא הדיון של ההסבר מקבל חיים באופן שכלי והוגים בו באופן מתמיד.
- (3) בשלב השלישי אין יותר צורך לגוף הנפשי להחיות את המילים שבהסבר באופן נפרד ואחת אחרי השניה, וכל החשיבה הארכנית אודות הנושא מסתיימת. בשלב הזה של המדיטאציה הגוף הנפשי איננו עוסק עוד במהלך חשיבה כלשהו, אלא יש לו הבחנה אינטואיטיבית, צלולה וספונטאנית של האמיתות הנעלות הבאות לידי ביטוי בהסבר.

הנושא למדיטאציה מאחר ומדיטאציה נבונה מבוססת על חשיבה מעמיקה
על אודות נושא מסוים, משתמע מכך כי העזרה הטובה
ביותר למדיטאציה תהיה הסבר תמציתי וברור של נושא
המדיטאציה. ההסבר התמציתי שלהלן על אודות האמיתות האלוהיות מכיל את
סיפור הבריאה במלואו, כמו גם פירוט שלם של התייב הרוחני והמטרה של הגשמת
העצמות האלוהיות. השוחר יכול לקרוא את ההסבר בצורה נבונה ולהטמיע את
האמיתות הנעלות הכלולות בו.

הסבר תמציתי שישמש צורה מיוחדת זו של מדיטאציה הינה קלה ביותר
לצורך מדיטאציה בדרך ושימושית משום שקריאה על נושא הדיון והחשיבה
של הקריאה אודותיו חייבות להיעשות בעת ובעונה אחת. יתר על כן,
כאשר ההסבר על הנושא יהיה בהיר ותמציתי, תעלם
ההזדמנות שתצוץ הפרעה מחשבות שאינן במקומן. קשה ביותר להימנע
מההטרדה של מחשבות בלתי רצויות בשעת המדיטאציה על מאמר ארוך או על
ספר, אפילו אם הן נחרטות בזיכרון. לפיכך, מדיטאציה ספונטאנית על כך הופכת
לבלתי מעשית. הופעת מחשבות בלתי רצויות נעשית סבירה ביותר במדיטאציה
ממושכת על רעיונות מופשטים או על מושא קונקרטי מסוים של הניסיון. אולם
מחשבות שאינן במקומן הן כמעט בלתי אפשריות אם נושא הדיון שבו משתמשים
במדיטאציה בנוי על הסבר קצר על אודות האמת העל חושית. אם השוחר עוסק
במדיטאציה על אודות ההסבר שלהלן של האמיתות האלוהיות באופן שהותווה
לעיל, לא זו בלבד שהמדיטאציה תיעשה ספונטאנית וקלה, מהנה ומלאת השראה,

אלא אף מועילה ומוצלחת. בכך יפסע השוחר צעד חשוב ביותר לקראת ההגשמה של תכלית החיים.

ג. האמיתות האלוהיות (למדיטאציה שבאמצעות קריאה) מסעה של הנשמה אל נשמת עולם.

הנשמה ואשלייתה
הנשמה (atma) זהה באופן ממשי עם נשמת עולם (Paramatma) שהיא אחת ויחידה, אינסופית ונצחית. הנשמה קיימת למעשה מעבר לעולם הפיזי או לעולמות האנרגיה והמחשבה. אולם היא מתנסה בעצמה כמוגבלת מחמת הזדהותה עם הגוף הפיזי - sharir (sthul sharir); עם גוף האנרגיות - pran (shukshma sharir) שהוא הגוף הנושא את התשוקות ואת כוחות החיים; והגוף הנפשי² - manas (karan sharir), המהווה את מושב הנפש). הנשמה במצבה הטרינסנדנטאלי, כלומר שמעבר לתחום ההתנסות הינה אחת - נעדרת צורה, נצחית ואינסופית - ועם זאת היא מזהה את עצמה עם העולם התופעתי של הצורות, שהן רבות וסופיות וניתנות להכחדה. זוהי האשליה הקוסמית, (Maya).

מצבי העולם הנגלה
עולם התופעות המבוסס על עצמים סופיים הינו מדומה ושגוי לחלוטין. הוא מורכב משלושה מצבים: **הגשמי, האנרגטי, והנפשי**. למרות מה שכל שלושת המצבים הללו של העולם שגויים, הם מייצגים **רמות** שונות של הטעייה. בדרך זו העולם הגשמי הוא הרחוק ביותר מהאמת (האלוהים), העולם האנרגטי קרוב יותר אל האמת, והעולם הנפשי הוא הקרוב ביותר לאמת. כל שלושת המצבים שבעולם חבים את קיומם לאשליה הקוסמית, שאל מעבר לה חייבת הנשמה להתעלות לפני שהיא מגשימה את האמת.

תכלית הבריאה
התכלית האחת של הבריאה היא לאפשר לנשמה להתענג על המצב האינסופי של נשמת עולם באופן מודע. אף על פי שהנשמה שוכנת לנצח עם ובתוך נשמת עולם באחדות שאין להפירה, אין היא יכולה להיות מודעת לאחדות זאת במנותק מהבריאה, הכפופה למיגבלות הזמן. לפיכך היא חייבת לטפח את התודעה לפני שתוכל להגשים את מעמדה וטבעה האמיתיים כזהים עם נשמת עולם האינסופית, שהיא אחת ואין זולתה. ההתפתחות של התודעה דורשת קיומה של שניות של נושא ומושא – המרכז התודעתי והסביבה (זאת אומרת, עולם הצורות).

² במונח נפשי או נפשיות הכוונה למנטאלי, לכוחות הפועלים בתוך הגוף הנפשי. (mind)

כיצד נלכדת הנשמה באשליה? כיצד קרה שהנשמה חסרת הצורה, האינסופית והנצחית חוֹנָה את עצמה כבעלת צורה וכהיותה סופית ובת מיתה? כיצד קורה שהרוח הנעלה (Purusha), חושבת את עצמה כעולם הטבעי? (prakriti). במלים אחרות, מהי הסיבה לאשליה הקוסמית שבה מוצאת את עצמה הנשמה האינדיבידואלית? כדי להגשים את המעמד האמיתי של נשמת עולם – שהיא אחת, בלתי ניתנת לחלוקה, ממשית ואינסופית – זקוקה הנשמה לתודעה. הנשמה מקבלת אמנם תודעה; אולם תודעה זו איננה נובעת מהאלוהים אלא מהיקום, לא מנשמת עולם אלא מצילה, לא מהאחד אלא מהרבים, לא מהאינסופי אלא מהסופי, לא מהנצח אלא מהחולף. כך, במקום להגשים את נשמת עולם, מסתבכת הנשמה באשליה הקוסמית; לפיכך, אף על פי שהיא באמת אינסופית, היא חווה את עצמה כסופית. במלים אחרות, כאשר מפתחת הנשמה תודעה, אין היא נעשית מודעת לטבעה האמיתי אלא לעולם התופעות, שהוא למעשה צילה.

כדי שתיעשה מודעת לעולם התופעות, חייבת הנשמה ללבוש צורה כלשהי שתהווה אמצעי להתנסות בעולם; ודרגת התודעה וסוגה נקבעים על פי טבעה של הצורה המשמשת כאמצעי להתנסות. תחילה נעשית הנשמה מודעת לעולם הגשמי באמצעות צורה גשמית. התודעה של העולם הגשמי שיש לה מלכתחילה הינה מטיפוס ראשוני וחלקי ביותר. לכן לובשת הנשמה את הצורה הבלתי מפותחת ביותר, זו של האבן³.

הכח המניע של האבולוציה מבוסס על התנופה אותה מקבלת התודעה משימור הרשמים (רשומעו"ת) – (sanskaras) שנותרו מכל מיני תנאים או תשוקות. וכך על הרשומעו"ת שטופחו בצורה מסוימת לעבור עיבוד ולהתגשם באמצעות כלי של צורה גבוהה יותר, ובאופן תואם על ידי תודעה מפותחת יותר של העולם הגשמי. לפיכך על הנשמה ללבוש צורות גבוהות יותר ויותר (כמו מתכות, צמחים, רמשים, דגים, עופות וחיות) עד שלבסוף היא לובשת את צורת האדם, שבה יש לה תודעה מפותחת לגמרי של העולם הגשמי – על כל ההיבטים – ידיעה, הרגשה ורצייה.

לדרך שבה מתהוות הרשומעו"ת באבולוציה של התודעה, ולצורות המתאימות להן, ניתן לתת דוגמא מההתנסות הרגילה. אם משתוקק אדם למלא את תפקיד המלך על במה, הוא יוכל להתנסות בכך רק כאשר ילבש בפועל את שלמת המלכות ויעלה על במה. הדבר נכון גם לגבי מאויים ותשוקות; ניתן למצותם ולהגשימם

³ לפרטים נוספים על אודות הזדהותה של הנשמה עם צורות של גזים ראה את הספר God Speaks מאת מהר באבא.

רק על ידי גרימת שינוי ממשי במצב בכללותו, ובכלי שבאמצעותו ניתן להתנסות במצב כהלכה. ההקבלה מועילה ביותר להבנת הכח המניע של האבולוציה, שאיננה מכאנית אלא תכליתית.

הזדהות עם צורות לא רק שהרשומעו"ת אחראיות לאבולוציה של הצורה (הגוף) ולסוג התודעה הקשורה עימה, אלא הן גם אחראיות לקיבוע התודעה בעולם התופעות⁴. הן גורמות לכך שגאולת התודעה (זאת אומרת נסיגת התודעה מעולם התופעות אל תוך הנשמה עצמה) תהיה בלתי אפשרית בשלב הקדם-אנושי וקשה ברמה האנושית. מאחר והתודעה רתוקה אל הרשומעו"ת וההתנסויות הקודמות של עולם התופעות והיא מותנית בשימוש של צורה (גוף) מתאימה ככלי, הרי שהנשמה מזהה את עצמה עם הצורה בכל שלב אבולוציוני. בדרך זו, הנשמה, שלמעשה היא אינסופית וחסרת צורה, חווה את עצמה כסופית וחושבת שהיא אבן, מתכת, צמח, תולעת, דג, ציפור או חיה בהתאם לדרגה של התפתחות התודעה. לבסוף, כשהיא מתנסה בעולם הגשמי באמצעות הצורה האנושית, סבורה הנשמה כי היא אדם.

היוולדות חוזרת וחוק הקארמה לנשמה יש תודעה מפותחת ושלימה כבר בצורה האנושית הראשונה, ולפיכך אין צורך באבולוציה נוספת של הצורה הגשמית (הגוף). משום כך האבולוציה של הצורות מסתיימת עם השגת צורת האדם. כדי להתנסות ברשומעו"ת שטופחו בצורה האנושית, על הנשמה לחזור ולהיוולד⁵ שוב ושוב בצורות אדם. צורות אדם אין ספור דרכן חייבת הנשמה לחלוף נקבעות על פי חוק הקארמה⁶, או על פי טבע רשומעותי"ה הקודמות (בין אם של חסד או רשע, אושר או אומללות). תוך כדי מהלכי החיים הללו הנשמה, שהיא נצחית, מזהה עצמה עם הגוף הגשמי שהוא בר הכחדה.

גופים נפשיים ואנרגטיים תוך כדי פיתוח תודעה מלאה של העולם הגשמי, מפתחת הנשמה בעת ובעונה אחת את גופי האנרגיה והנפשיות⁶. אולם כל עוד מרותקת תודעתה לעולם הגשמי לבדו, אין היא יכולה לעשות שימוש מודע בגופים אלו בשעת הערות. היא נעשית מודעת לגופים אלה ולעולמות המקבילים רק כאשר תודעתה מופנית פנימה במלואה, זאת אומרת, אל עצמה. כאשר הנשמה מודעת לעולם האנרגיה באמצעות הגוף האנרגטי, היא מזהה את עצמה עם גוף האנרגיה; וכאשר היא מודעת לעולם הנפשי באמצעות

⁴ עולם התופעות - (העולם הפיזי) Phenomenal world

⁵ היוולדות חוזרת Reincarnation

⁶ חוק הקארמה: חוק הגורל, מה שזורע האדם אותו יקצור.

⁷ גוף הנפשיות. Mental body

גוף הנפשיות, היא מזהה את עצמה עם גוף הנפשיות; כשם שהיא מזהה את עצמה עם הגוף הגשמי כאשר היא מודעת לעולם הגשמי באמצעות הגוף הגשמי.

הנתיב הרוחני מסעה של הנשמה חזרה הביתה כרוך בהשתחררותה מהאשליה של היותה זהה עם גופיה – הגשמי, האנרגטי והנפשי. כאשר תשומת ליבה של הנשמה מופנית כלפי ידיעת העצמיות האלוהית והגשמת העצמיות האלוהית, הרשומעו"ת הגורמות לתודעה להיות מופנית אל עולם התופעות הולכות ומתרופפות בהדרגה ונעלמות. היעלמות הרשומעו"ת מתקדמת בד בבד עם הפריצה מבעד למסך האשליה הקוסמית, ולא זו בלבד שהנשמה מתחילה להתעלות אל מעבר למצבים השונים של עולם התופעות אלא גם להכיר את עצמה כשונה מגופיה. הנתיב הרוחני מתחיל כאשר מנסה הנשמה לגלות את עצמה ומכוונת את תודעתה במלואה אל האמת (אלוהים).

בשלב הראשון נעשית הנשמה בלתי מודעת לחלוטין לגופה הגשמי ולעולם הגשמי, ומתנסה בעולם האנרגטי באמצעות הכלי של גופה האנרגטי, אשר עימו היא מזהה את עצמה. בשלב השני הנשמה איננה מודעת לגמרי לגופיה הגשמי והאנרגטי, וגם לעולמות הגשמיים והאנרגטיים, ומתנסה בעולם הנפשי באמצעות הכלי של גופה הנפשי, אשר עימו היא מזהה את עצמה עתה. בשלב זה ניתן לומר כי הנשמה ניצבת פנים אל פנים מול אלוהים, או נשמת עולם, אותו היא מכירה כאינסופי. אולם למרות מה שהיא מכירה את האינסופיות של נשמת עולם, שאותה היא רואה כמטרתה, היא מתבוננת בעצמה כסופית מחמת הזדהותה עם הנפשיות, או הגוף הנפשי (mind).

וכך מתקיים הפרדוקס בו הנשמה, אשר למעשה היא אינסופית, רואה את מצבה האינסופי אולם עדיין ממשיכה לתפוס את עצמה כסופית; משום שכאשר היא צופה במצבה האינסופי, היא מתבוננת בעצמה כגוף נפשי. היא מדמה את עצמה כאילו היא הגוף הנפשי ורואה את נשמת העולם כיעד של הנפש. יתר על כן, לא רק שהיא עורגת להתאחד עם נשמת העולם המזוהה כמטרתה, אלא היא גם מנסה נואשות להגשים ערגה זאת.

המטרה בשלב השלישי התודעה השלימה של הנשמה נמשכת עוד יותר אל עצמה, והיא חדלה לזהות את עצמה אפילו עם גוף הנפשיות. לפיכך בשלב השלישי והאחרון, שהוא המטרה, הנשמה אינה מזהה את עצמה עם אף אחד משלושת הגופים שאותם היא הייתה חייבת לפתח כדי להצמיח תודעה שלימה. עתה היא מכירה את עצמה לא רק

כחסרת צורה ונעלה מכל הגופים והעולמות, אלא גם נוכחת לדעת במלוא תודעתה באחדות שלה עם **נשמת העולם**, שהיא אחת, בלתי ניתנת לחלוקה, ממשית ואינסופית. מתוך ההבנה הזאת של האמת היא מתענגת על אושר, שלווה, עוצמה וידע אינסופיים, שהם המאפיינים את **נשמת עולם**.

סיכום המסע של הנשמה
אל נשמת עולם

בתחילה, מאחר והנשמה עדיין לא הצמיחה תודעה מלאה, אין היא מודעת לזהותה עם **נשמת העולם**. מכאן, ולמרות מה שבפנימיותה אין היא נבדלת מ**נשמת עולם**, אין הנשמה מסוגלת להיווכח בזהותה עימה או לחוות אושר, שלווה, עוצמה וידע אינסופיים. גם לאחר האבולוציה של התודעה השלימה, אין היא יכולה להגשים את מצבה של **נשמת העולם** – אף על פי שכל הזמן היא בתוך **נשמת עולם** ועימה – משום שתודעתה מוגבלת לעולם התופעות, בגלל הרשומעו"ת הקשורות לאבולוציה של התודעה. אפילו בנתיב הרוחני, אין הנשמה מודעת לעצמה אלא היא מודעת רק לעולמות הגשמיות, האנרגיה והנפשיות שהם צלליה המדומים.

אולם, בסופו של הנתיב, משחררת הנשמה את עצמה מכל הרשומעו"ת והתשוקות הקשורות עם עולמות הגשמיות, האנרגיה והנפשיות. אז מתאפשר לה לשחרר את עצמה מהאשליה של היותה סופית, אשליה שנוצרה מחמת הזדהותה עם הגופים של הגשמיות, האנרגיה והנפשיות. בשלב זה מתעלה הנשמה כליל אל מעבר לעולם התופעות ומגיעה למודעות של העצמיות האלוהית ולהגשמת העצמיות האלוהית. כדי להשיג מטרה זאת, חייבת הנשמה לשמר את מלוא תודעתה ובאותו הזמן לדעת את עצמה כשונה מהגוף הגשמי (sharir); מגוף האנרגיה (pran), הכלי שנושא את התשוקות והכוחות החיוניים; ומגוף הנפשיות (manas, מושב הנפש) – וגם להכיר את עצמה כ**נעלה** על עולמות הגשמיות, האנרגיה והנפשיות.

הנשמה חייבת לגאול את עצמה בהדרגה מהאשליה של היותה סופית, באמצעות השתחררותה מעול הרשומעו"ת ובידיעתה את עצמה כשונה מגופיה – הגשמי, האנרגטי והנפשי. בדרך זו היא מבטלת את האגו המסולף (זאת אומרת, את האשליה "אני הוא הגוף הגשמי", "אני גוף האנרגיה", "אני גוף הנפש"). בשעה שהנשמה משחררת את עצמה בדרך זו מאשליותיה, היא עדיין שומרת על תודעה שלימה, המביאה עתה לידיעת העצמיות האלוהית ולהגשמת האמת האלוהית. ההיחלצות מבעד ל**אשליה** הקוסמית והמימוש בעזרת תודעה מלאה של זהותה עם **נשמת העולם** האינסופית – היא תכלית המסע הארוך של הנשמה.

סוגי המדיטאציה

חלק חמישי : מדיטאציות מיוחדות שהן אישיות

בחלק השלישי הובהר כי למדיטאציה המיוחדת שלושה סוגים: (1) מדיטאציה העוסקת במושאי ההתנסות, (2) מדיטאציה העוסקת בנפשו ההתנסות, (3) מדיטאציה העוסקת בפעילויות הנפשיות. שלושת סוגי מדיטאציה אלה שלובים בדרך כלל זה בזה. נושא ההתנסות, מושאי ההתנסות והפעילויות הנפשיות השונות העולות כתוצאה מפעילות הגומלין ביניהן שזורים כולם אחדדי ואין להתירם. לכן שלושת סוגי המדיטאציה הללו אינם ניתנים להגדרה חדה ואין הם מתייחדים זה מזה אלא לעתים קרובות חופפים זה את זה.

סוגים של
מדיטאציות
מיוחדות

לכן מדיטאציה העוסקת במושאי ההתנסות עשויה לעתים קרובות להתייחס לנושא ההתנסות, וגם לפעילויות הנפשיות המגוונות הכרוכות בה. המדיטאציה העוסקת בנושא ההתנסות עשויה לעתים לערב התייחסות לפעילויות הנפשיות המגוונות ולמושאים אליהם מכוונות הפעילויות הנפשיות. והמדיטאציה העוסקת בפעילויות הנפשיות המגוונות עשויה לערב לעתים קרובות התייחסות אל הנושא והמושאים של ההתנסות גם יחד. אולם כל סוג של מדיטאציה נותר ייחודי באופן כלשהו, בשל גורם מכריע כלשהו. לפיכך הסוג הראשון של המדיטאציה יעסוק באופן ברור במושאי ההתנסות, הסוג השני בנושא ההתנסות, והסוג השלישי בפעילויות הנפשיות המגוונות.

טבלת הסיווג הממוספר את שלושת סוגי המדיטאציה הללו ניתן לחלק לחלוקות מישנה של צורות מיוחדות מרובות של מדיטאציה בהתאם לתוכן המדיטאציה ולאופן שבו היא מתנהלת. מתוך המוני צורות אלה של המדיטאציה המיוחדת רק למדיטאציות הייצוגיות והחשובות תנתן תשומת לב מיוחדת. לפיכך שתים עשרה צורות של מדיטאציה מיוחדת ניתנות בטבלת הסיווג הממוספר.

טבלת הסיווג הממוספר

יש לציין כי מתוך שתים עשרה הצורות של מדיטאציה מיוחדת, ארבע הראשונות מהוות צורות של מדיטאציה אישית, ויתרת השמונה הינן צורות של מדיטאציה בלתי-אישית. המדיטאציה הינה אישית כאשר היא עוסקת באדם; ומדיטאציה תהיה בלתי-אישית כאשר היא דנה בצדדים של אישיות האדם או בדבר כלשהו העומד מחוץ לאישיותו, כפי שזה מובן בדרך כלל. הצורות של מדיטאציה מיוחדת שהינן אישיות יוסברו באופן אינדיבידואלי בחלק זה, ואת הצורות של המדיטאציה

מדיטאציה אישית
ובלתי-אישית

המיוחדת שהן בלתי-אישיות נסביר באופן אינדיבידואלי בחלק השישי.

טבלת הסיווג הממוספר של צורות המדיטאציה המיוחדות.

א	מדיטאציה העוסקת במושאי ההתנסות	1	מדיטאציה על תכונותיו האלוהיות של המורה המושלם	צורות של מדיטאציה אישית
		2	התרכזות בדמות המורה	
		3	מדיטאציה של הלב	
		4	מדיטאציה של פעולה	
ב	מדיטאציה העוסקת בנושא ההתנסות	5	מדיטאציה הבוחנת את הצורות המרובות של התגלויות החיים	צורות של מדיטאציה בלתי-אישית
		6	מדיטאציה הבוחנת את גופו של האדם	
		7	מדיטאציה על צידו חסר הצורה והאינסופי של האלוהים	
		8	החיפוש אחר מבצע הפעולות	
ג	מדיטאציה העוסקת בפעילויות נפשיות	9	האדם רואה את עצמו כצופה	
		10	רישום המחשבות	
		11	התבוננות בפעילויות הנפשיות	
		12	הפיכת הגוף הנפשי לדף חלק	

היתרונות המיוחדים שבמדיטאציה האישית

למדיטאציה האישית כמה יתרונות ברורים לעומת המדיטאציה הבלתי-אישית. המדיטאציה האישית היא קלה עבור המתחילים הפונים אליה ואף גורמת להם הנאה, בה בשעה שהמדיטאציה הבלתי-אישית מתגלה לעתים קרובות כִּבְשָׁה וכקשה אלא אם כן יש לאדם חיבה מיוחדת אליה. יתר על כן, צורות של מדיטאציה בלתי-אישית מהוות בדרך כלל תרגולי משמעת עבור הגוף הנפשי או השכל, ולעומתן צורות המדיטאציה האישיות לא רק שהן מהוות תרגולי משמעת עבור הגוף הנפשי או השכל, אלא הן גם מושכות את הלב. הגוף הנפשי והלב חייבים להיות מפותחים ומאוזנים לגמרי בשלימות הרוחנית. לפיכך למדיטאציה האישית המסייעת לפתח ולאזן את הגוף הנפשי והלב, יש חשיבות מיוחדת. המדיטאציה הבלתי-אישית תהיה פוריה ויעילה במיוחד כאשר השוחר התכוון כיאות באמצעות צורות של המדיטאציה האישית.

מדיטאציה על אנשים
מושלים רוחנית

המדיטאציה האישית מוכוונת כלפי אותם אנשים שהם מושלמים מהבחינה הרוחנית. כשם שלאדם המעריץ את אישיותו של נפולאון והוגה בו כל העת, יש הנטייה להידמות אליו, כך גם לשוחר המעריץ אדם מושלם רוחנית וחושב עליו באופן מתמיד יש הנטייה להיעשות מושלם רוחנית. מושא מתאים למדיטאציה האישית הוא **מזורח** מושלם או האוטרך בהווה או בעבר. חשוב שמושא המדיטאציה יהיה מושלם רוחנית. אם האדם שנבחר למדיטאציה איננו מושלם מהבחינה הרוחנית, כל הסיכויים הם שחולשותיו יחלחלו לנפשו של השוחר העוסק במדיטאציה עליו. לעומת זאת, אם האדם שנבחר למדיטאציה מושלם רוחנית, הרי שהשוחר בחר לעצמו נתיב מוגן ובטוח.

מדיטאציה על תכונותיו
האלוהיות של המורה

המדיטאציה האישית מתחילה לעתים קרובות מהערצה ספונטאנית אותה חש השוחר לתכונה אלוהית כלשהי שאותה הוא מוצא במזורח. כשמאפשרים לגוף הנפשי להשתקע בתכונות האלוהיות המתבטאות בחייו של המזורח, השוחר סופג אותן אל תוך יישותו. המזורח עומד באופן מוחלט מעבר לכל התכונות - טובות או רעות. אין הוא מוגבל על ידן. התכונות שהוא מפגין תוך כדי פעילויות הגומלין שלו עם החיים שמסביבו, מהוות כולם צדדים שונים של האלוהיות בפעולה; והתבטאות האלוהיות, באמצעות התכונות האלו, הופכת לכלי עזר לאותם אנשים הנענים להן מתוך הכרת תודה.

הוקרת האלוהיות המתגלה במזורח מעוררת צורות של מדיטאציה בהן הוגה השוחר כל העת ותוך כדי מאמץ על אודות המזורח כהתגשמות התכונות כמו אהבה חובקת-כל או חוסר מעורבות רגשית מוחלטת, העדר אנוכיות או התמדה, ידיעה אינסופית או פעילות חסרת פניות אישיות. לעתים עשוי הגוף הנפשי להתמקד בתכונות נפרדות שכאלו או שהוא עשוי להתמקד בתשלובת של תכונות המתגלות כבעלות קשרים הדדיים. לצורת מדיטאציה זו יש ערך רב ביותר כאשר היא ספונטאנית. אז היא מובילה להבנה רחבה יותר של המזורח ומעצבת בהדרגה מחדש את השוחר בדמותו של המזורח, ובכך היא תורמת להתכוננותו העצמית להגשמת האמת.

התרכזות על אודות
דמות המורה

התמקדות בתכונותיו של המזורח מביאה לעתים קרובות להתרכזות בדמותו של המזורח. בסוג מדיטאציה זה, מודע שוחר הרוחני לשלימותו הרוחנית של המזורח; והוא ממקד את תשומת ליבו באופן ספונטאני על דמות המזורח, מבלי לנתח את שלימותו הרוחנית ולפרוט אותה לתכונות המרכיבות אותה. על כל פנים, אף על פי שאין

בוחנים תכונות אלו בגוף הנפשי באופן נפרד, כל מה שהשומר הפנים כבר לגביהן (באמצעות המדיטאציה המכינה העוסקת בתכונותיו השונות של המזורז) מהווה בסיס למיקוד נקודתי שכזה ותורם ליעילותו ולערכו. בצורת מדיטאציה זו נמצא זיהוי המלא של המזורז עם האידיאל הרוחני.

המדיטאציה של הלב הזיהוי המלא של המזורז עם האידיאל הרוחני אחראי להסרת מכשולים כגון אלו העלולים לחצוץ בין השומר לבין המזורז. דבר זה מחולל שפיעת אהבה ללא מעצורים אל המזורז ומוליך אל מדיטאציית הלב, המורכבת מחשיבה בלתי פוסקת על אודות המזורז ביחד עם שטף אהבה איתן שאין לו מעצורים. אהבה שכזאת מכחישה את אשליית הנבדלות, שלכאורה נראית כחוצצת בין השומר לבין המזורז; ויש בה ספונטאניות שלמעשה אין דומה לה בצורות מדיטאציה אחרות. בשלביה הסופיים, נלווית למדיטאציית הלב שמחה אדירה ושכחה עצמית מוחלטת.

אופני המדיטאציה של הפעילות אהבה אל המזורז מוליכה לזיהוי גובר והולך עימו, כך שהשומר משתוקק לחיות בקרב המזורז ובעבורו ולא בשביל עצמיותו הצרה. דבר זה מביא למדיטאצית הפעילות. באופנים הבסיסיים של מדיטאצית הפעילות מתבטאים בעיקר בצורות הבאות: (1) השומר מציע למזורז באופן נפשי את כל אשר בו, ובכך הוא מוותר על כל הטוב והרע שבקרבו. דבר זה משחרר אותו מהיסודות הטובים והרעים כאחד של האגו ומסייע לו לא רק להתעלות אל מעבר לניגודים אלה אלא גם במציאת מיזוג תמידי ואמיתי עם המזורז. (2) השומר מנדב את עצמו לשירות המזורז או עניינו. עשיית עבודה למען המזורז מתוך רוח שירות ללא פניות תהיה טובה באותה מידה כמו המדיטאציה. (3) השומר איננו מאפשר לאגו לשגשג על אף אחד ממעשיו - מקטן עד גדול, מטוב ועד רע. אין הוא חושב: "אני עושה זאת", אלא להיפך, הוא מפתח בשיטתיות את המחשבה שבאמצעותו המזורז עושה בפועל את כל מה שהוא עצמו עושה.

לדוגמא, כאשר הוא מסתכל, הוא חושב: "המזורז הוא שמסתכל"; כאשר הוא אוכל, הוא חושב: "המזורז הוא שאוכל"; כאשר הוא ישן, הוא חושב: "המזורז הוא שישן"; כאשר הוא נוהג במכונית, הוא חושב: "המזורז הוא שנוהג במכונית". גם כשקורה והוא עושה משהו רע, הוא חושב: "המזורז הוא שעושה זאת". וכך הוא מסתלק לגמרי מכל זיקה למעשיו, וכל מה שנעשה באמצעותו מיוחס ישירות למזורז. בדבר זה שלובה וכרוכה בהכרח ובאופן אוטומאטי קביעת כל מעשה לאור האידיאל הרוחני כפי שמתגלה במזורז.

ארבע הצורות של המדיטאציה האישית על אודות המזרח מייצגות עליה בארבעה שלבים עיקריים: (1) תפיסת המזרח כאידיאל הרוחני, (2) התרכזות אודות המזרח כהתגשמות האידיאל הרוחני, (3) אהבת המזרח כהתגלות האידיאל הרוחני, (4) ומתן ביטוי לאידיאל הרוחני, המובחן במזרח, בחיי האדם עצמו. המדיטאציה האישית על אודות המזרח, בצורותיה השונות, תורמת, בסופו של דבר, לשפיעת חיי יצירה של הגשמה רוחנית. המדיטאציה על אודות המזרח מהווה מדיטאציה על האידיאל החי ולא על מושג עקר של שלימות. לפיכך היא מחוללת את אותו כוח דינאמי המאפשר, בסופו של דבר, לשוחר לגשר על הפער שבין תיאוריה לבין המעשה, ולאחד את האידיאל הרוחני עם הפעילות היומיומית שבחיו הוא. לחיות חיים מלאי השראה המוארים על ידי האידיאל הרוחני, כפי שהם מתגשמים במזרח, מהווה את פסגת כל הצורות של המדיטאציה האישית.

סוגי המדיטאציה

חלק שישי : מדיטאציות מיוחדות שהן בלתי-אישיות.

החלק החמישי הוקדש להערות מבארות לאותן מדיטאציות מיוחדות שהן אישיות. חלק זה יוקדש לאותן מדיטאציות מיוחדות שהן בלתי-אישיות. יש להזכיר אולי כי מדיטאציה הינה אישית כאשר היא עוסקת באדם, ובלתי-אישית כאשר היא עוסקת בצדדי האישיות או במשהו שנתפס בדרך כלל כעומד מחוץ לאישיות האדם. **בטבלת הסיווג הממוספר של הצורות** שניתנה בחלק החמישי, ארבע הצורות הראשונות של המדיטאציה הן אישיות ושאר שמונה הצורות הן בלתי-אישיות. בדומה לצורות של המדיטאציה האישית, מן הראוי לייחד הערות מבארות גם לכל אחת מצורות המדיטאציה הבלתי-אישיות.

ההבחנה בין מדיטאציה אישית לבין המדיטאציה הבלתי אישית

מדיטאציה על כלל צורות החיים קיימת נטייה באדם למקד תשומת לבו בגופו או בצורות אחרות תוך התעלמות מהרוח המגולמת בהם. דבר זה גורם ליצירת אשליות, הסתבכויות וסיבוכים אחרים. מכאן עולה הצורך לסוג מדיטאציה שיאפשר לשוחרר לפתח פרספקטיבה נאותה ביחס לעמדה ולמשמעות האמיתיות של המוני הצורות, ולפתח גישה נכונה כלפיהן. בסוג זה של מדיטאציה רוכש השוחר את ההרגל הקבוע של ראיית כל הצורות כהתגלויות שוות ערך של אותם החיים המפעפעים בכל, וכהיותן אפס ואין כשלעצמן בנפרד. סוג זה של מדיטאציה מסייע להיחלץ מעולם הבריאה ומעודד טיפוח של הסוג הנעלה של אהבה חובקת כל, הרואה את כלל האנושות ואת כל היצורים החיים כחלקים באחדות אחת שלא ניתן לחלקה.

מדיטאציה המתייחסת לגופו של האדם עצמו

ברם, סוג זה של מדיטאציה העוסק בהמוני צורות החיים בהתגלותם ויותר בלתי שלם אלא אם יתווסף לו סוג נוסף של מדיטאציה העוסקת בגופו של האדם עצמו. גוף האדם עצמו – הגשמי, האנרגטי, או הנפשי – הוא, בדומה לגופם של אחרים, צורה של אותם החיים המפעפעים בכל. למרות זאת, התודעה מקובעת בגופו של האדם על ידי מעורבות כל כך עמוקה עד שהיא מזהה את עצמה עימם. מחשבות מתמידות של חוסר מעורבות בכל מה שכרוך בגופו של האדם מסייעות לגאולת התודעה ולזריחתה של תודעת עִצְמוּת אִלוּחִית אמיתית. מדיטאציה מסוג זה הינה מבורכת

ביותר בעבור השוחר. גופי הבשר האנרגיה והגוף הנפשי נראים אז כולם כגלימות אותן יכול האדם ללבוש ולפשוט.

מדיטאציה על אודות
צדדיו האינסופיים
וחסרי הצורה
של אלוהים

סוג המדיטאציה העוסק בהמוני הצורות של התגלויות החיים וסוג המדיטאציה העוסק בגופיו של האדם מהווים שניהם הכנות לצורת המדיטאציה הבלתי-אישית, שנעשה בה המאמץ להסיט את התודעה מהמוני הצורות של התגלויות החיים, כולל גופיו של האדם, והתודעה מתמקדת בצדדיו האינסופיים וחסרי הצורה של אלוהים. בשלבים הראשוניים צריכה הצורה הזאת של המדיטאציה להשתמש בכמה סמלים של אינסופיות. למעשה יהיה זה מועיל יותר להתחיל בדימוי כלשהו המרמז ומציין את האינסופיות מאשר ברעיון המופשט של אינסופיות. אפשר לעגן את הגוף הנפשי בתמונת השמים, האוקיאנוס, או בריקנות הנרחבת; אבל ברגע שנבחר דימוי מסוים, על השוחר להצמד אליו כל זמן המדיטאציה ולא לתת לו להתחלף בדימוי אחר.

מתוך הסמלים הללו של האינסוף, קשה לדמיין ריקנות שלימה שאין לה גבול; על כל פנים, הסמל הטוב ביותר יהיה זה שאותו יכול האדם להציב בגופו הנפשי בהצלחה. למרות שריקנות ללא גבול משמשת לציון האינסוף, הרי שבצורה זאת של המדיטאציה השוחר איננו אמור להגיע להתרוקנות מוחלטת של הגוף הנפשי. התרוקנות שכזאת פירושה הפסקת כל הפעילות הנפשית והתנסות במצב שאין בו מחשבות או רעיונות באופן מוחלט; ואילו בצורה זו של מדיטאציה מנסה הגוף הנפשי להבין ולהגשים את הצדדים חסרי הצורה והאינסופיים של האלוהים באמצעות סמל משמעותי.

דימוי האינסוף
כשוכן בפנימיות

קיים פן נוסף חשוב לצורת מדיטאציה בלתי-אישית זו. באמצעותה, האינסופיות אותה מדמיין האדם איננה נתפסת כחיצונית באופן נפשי כאילו הייתה מעין התפשטות בלתי מוגבלת של משהו העומד **מחוץ** לשוחר. למועיל יותר יהיה לדמיין את האינסוף כשוכן בפנימיותו של השוחר. לאחר דימוי האינסוף בפנימיות, על השוחר לשנן לעצמו את ההנחה החזקה על אודות הזדהותו עם האינסוף באמצעות שינון נפשי: "אני אינסופי כמו השמים שבתוכי", או: "אני אינסופי כמו האוקיאנוס שבתוכי", או: "אני אינסופי כמו הריקנות שבתוכי". ייתכן ויהיה זה מועיל יותר להשתמש בנוסחה הסתמית "אני הוא האינסוף שבתוכי", ותוך כדי השינון הנפשי של נוסחה זאת, יש לתפוס ולהבין את משמעות האינסוף באמצעות הדימוי שאותו בחרנו. אין זה הכרחי לשנן את הנוסחה באופן

מילולי; מספיק להצמד למחשבה המתבטאת בנוסחה.

המדיטאציה "אני אינסופי" עשויה להוליך את השוחר להתמזגות עם הצד נעדר הצורה והאינסופי של אלוהים. שוחרים מסוימים מתמזגים בצורה שלימה כל כך שגם אם סובב סביבם נחיל יתושים, הם לא ישמעו דבר. שוחרים אחרים עלולים להיעשות לחסרי מנוחה או להתרגז בקלות. אל להם להתמלא בדאגה מחמת העדר הצלחה במדיטאציה, אלא להתמיד בנחישות דעת בין אם הם חווים את ההתמזגות ובין אם לאו. תנוחה נינוחה מסייעת להתמזגות. אך, ההתמזגות הסופית איננה אפשרית ללא עזרתו של מורה מושלם.

צורות המדיטאציה שהוסברו עד כאן עוסקות בעיקר
במושאים הבלתי-אישיים של ההתנסות, אולם כמה

החיפוש אחר
מבצע הפעולה

צורות של מדיטאציה בלתי-אישית עוסקות **בנושא** ההתנסות. אחת החשובות שבצורות המדיטאציה מבוססת על חזרה עקשנית ובלתי פוסקת על השאלה: "מיהו שעושה את כל הדברים הללו?" השוחר מוצא עצמו מהרהר: "אני ישן, מהלך, אוכל ומדבר"; "אני רואה, שומע, ממשש, טועם ומריח"; "אני חושב, מרגיש ומשתוקק"; וכן הלאה. השאלה החקרנית שצורת מדיטאציה זו עוסקת בה הינה, מיהו "אני" זה? הנשמה איננה מתנסה באף לא אחד מהדברים האלו. הנשמה איננה ישנה, מהלכת, אוכלת, או מדברת; רואה, שומעת, ממששת, טועמת או מריחה; חושבת, מרגישה או חושקת. מי אם כן מבצע כל אלה? יש לגלות את **המקור** לכל הפעילויות הללו, וחייב להמצא הסבר למסתורין החיים בכללותם.

קיים כח העושה את כל הדברים האלו, והאדם חייב להכיר את עצמו כשונה מהכח הזה ולהיות נכון להשתמש בו מתוך חוסר מעורבות. השוחר חושב שהוא הולך; למעשה גופו הוא זה המהלך. השוחר סובר שהוא רואה, שומע, חושב, מרגיש או משתוקק; למעשה גופו הנפשי עושה את כל הדברים באמצעות גורם מתאים כלשהו. בתור נשמה, מצוי השוחר בכל מקום ולמעשה איננו עושה דבר. אולם אין זה מספיק לחשוב שהוא בתור נשמה מצוי בכל מקום ולמעשה איננו עושה דבר. הוא חייב **לדעת** זאת.

ניתן להגיע לידע על אודות הנשמה באמצעות צורה של
מדיטאציה בה השוחר מנסה לתפוס את עצמו רק כצופה
בכל ההתרחשויות הפיזיות והנפשיות. לאחר שהאדם
מתעורר מחלום, הוא נוכח לדעת כי הוא לא היה המבצע האמיתי של הפעולות
בחלום אלא הוא אך צפה בהן. אם יתְרַגֵּל השוחר בהתמדה לראות עצמו כצופה בכל

ראיית האדם את
עצמו כצופה

ההתרחשויות הפיזיות והנפשיות שהוא מתנסה בהן בעירנות כמו גם בחלומות, עד מהרה יפתח חוסר מעורבות מוחלטת, המביא לשחרור מכל הדאגות והייסורים הכרוכים באירועים הארציים. צורת מדיטאציה זו מכוונת לחלץ את השוחר מכבלי הזמן ולהבטיח לו הקלה מיידית מכל הרעש והמהומה הכרוכים בהתבטאויות המגוונות של האנרגיה המוגבלת. הנשמה, כצופה, ניצבת מעל לכל ההתרחשויות שבזמן, ותוצאות הפעולות אינן כובלות אותה. יש להתנסות בכל זה ולא רק לחשוב על כך.

החשיבות של השקטת הגוף הנפשי עם זאת, צורות המדיטאציה העוסקות בנושא ההתנסות סובלות מהחיסרון שהנושא האמיתי של ההתנסות אינו יכול להיות לעולם מושא של מחשבה או מדיטאציה במובן הרגיל. בדרך זו, צורות אלו של מדיטאציה יכולות במקרה הטוב ביותר להביא את השוחר קרוב מאוד לתודעת העיצמיות האלוהית שתזרח במלוא הזדהות רק כאשר יחצה לגמרי את תחום הגוף הנפשי. לפיכך, צורות מסוימות של מדיטאציה מיוחדת עוסקות בפעילויות נפשיות, ותכליתן הסופית היא להביא להשקטת הגוף הנפשי.

רישום המחשבות משמעות רכישת השליטה על המחשבות היא להגיע למודעות מלאה ביחס למהותן. יש להקדיש להן תשומת לב לפני השגת השליטה בהן. בהתבוננות עצמית רגילה כמעט ואין זה אפשרי למתחיל להעניק תשומת לב מספקת לכל צללי המחשבות החולפות בגוף הנפשי. לכן יהיה זה מועיל לשוחר לרשום מדי פעם את כל מחשבותיו תוך כדי הופעתן ואז לבחון אותן בקפידה בזמנו הפנוי. תהליך זה שונה מכתובת מאמרים מתוכננים. יש להניח למחשבות לצוץ ללא הכוונה או הגבלה כך שגם לגורמים המודחקים בתת-ההכרה תתאפשר גישה אל הגוף הנפשי המודע.

התבוננות בפעילויות הנפשיות בשלב מתקדם יותר, מודעות נמרצת יותר של התהליכים הנפשיים תתרחש בשעה שהמחשבות מופיעות בתודעה; ורישומן יעשה בלתי נחוץ. ההתבוננות בפעילויות הנפשיות צריכה להיות מלווה בהערכה ביקורתית של המחשבות. לא ניתן לשלוט במחשבות אלא מתוך הכרה בערכן או בהעדר ערכן. כאשר המחשבות השונות התוקפות את הגוף הנפשי מוערכות באורח ביקורתי ואנו מתייצבים בפני ההתגעשויות הפנימיות של הרשומעו"ת, מבינים אותן ובוחרים אותן לפי ערכן, הדבר משחרר את הגוף הנפשי מכל ההטרדות והכפיונות הנגרמות בעטיין.

בכך נסללת הדרך אל המדיטאציה השואפת לרוקן את הגוף הנפשי, שהוא אחד מהדברים הקשים ביותר להשגה. אין שום רעיונות בגוף הנפשי בשעת השינה, אולם התודעה תלויה ועומדת באותו הזמן באפס מעשה. אם בזמן הערות צץ בגוף הנפשי הרעיון של התרוקנות, היא חושבת על אודות הרעיון ועדיין רחוקה מלהיות ריקה. אולם, תרגיל מסובך זה של התרוקנות הגוף הנפשי מתאפשר באמצעות תנודה לסרוגין בין שתי צורות מדיטאציה המנוגדות זו לזו, כך שהגוף הנפשי נקלע בין התרכזות לבין התפזרות.

בדרך זו יכול השוחר להתרכז במזורז לחמש דקות; ואז, כאשר הגוף הנפשי הולך ומתמקד בדמותו של המזורז, הוא יכול לייצב את גופו הנפשי למשך חמש הדקות הבאות במדיטאציה הבלתי-אישית שבה המחשבה תהיה "אני אינסופי". ניתן להדגיש את ההבדל בין שתי צורות המדיטאציה בכך שנשאיר את העיניים פקוחות תוך כדי המדיטאציה על אודות דמות המזורז ונעצום את העיניים תוך כדי המדיטאציה הבלתי-אישית. חילופים אלה מסייעים לרוקן את הגוף הנפשי; אולם כדי להצליח, יש להתמיד ברצינות בשתי צורות המדיטאציה. גם אם יש לעבור אחרי חמש דקות לסוג השני של המדיטאציה, אין להרהר בזאת בזמן שהסוג הראשון מתבצע. אין שום פיזור אלא אם כן קיים ריכוז. וכאשר מתבצע המעבר, לא צריכה להיות שום מחשבה על אודות סוג המדיטאציה הראשון. הפיזור חייב להיות מושלם בדומה לריכוז הקודם. כאשר מתבצע חילוף מהיר בין ריכוז לפיזור, הפעילויות הנפשיות נחתכות, כביכול, על ידי משור המנסר הלוח ושוב.

העלמות הפעילויות הנפשיות על כל סוגיהן תורמת להפיכת הגוף הנפשי לרגוע לגמרי מבלי לגרום לתודעה להיות לא פעילה. כל המחשבות המופיעות בגוף הנפשי של השוחר הן צורות של הפרעה ומקורן הוא בתנופה האצורה במאגרי הרשומעו"ת. אי השקט של הגוף הנפשי יכול להעלים רק כאשר השוחר ישכיל לשלוט בגופו הנפשי עד כדי כך, שכל המחשבות תתבטלנה מכח הרצון. רק מתוך שקט פנימי גמור תימצא האמת. כאשר פני האגם דוממים, הם משקפים את הכוכבים. כאשר הגוף הנפשי רגוע, הוא משקף את טבע הנשמה כמות שהוא.

סוגי המדיטאציה

חלק שביעי: נירוויקאלפא סאמדהי

הצורות השונות של מדיטאציה אותן מתרגלים לפני הכניסה המודעת לנתיב הרוחני, כמו גם הצורות השונות של המדיטאציה הכללית והמיוחדת המיושמות לאחר שנעשה האדם לשוחר הרוחניות, מהוות התכונות להשגת שלב הנירוויקאלפא (nirvikalpa) (המצב של "אני הוא האלוהים").

נירוויקאלפא סאמדהי
הינה יחידה במינה

נירוויקאלפא סאמדהי, או האלוהיות בהתבטאותה, מהווה את ההתנסות של מצב הנירוויקאלפא¹, שבה מתבסס השוחר אחת ולתמיד לאחר שהגשים את מטרת החיים המוחלטת. הנירוויקאלפא סאמדהי של אדם שהגשים את אלוהיותו (Siddha), הינה המשכית לצורות המדיטאציה הקודמות; ובאמצעות חסדו של המורה המושלם, היא עשויה להוות את פסגתן. בכל אופן, היא מיוחדת במינה ומשתייכת למימד שונה לגמרי.

יש להבחין בזהירות בין הספונטאניות של הנירוויקאלפא סאמדהי לבין תחושת הספונטאניות המזויפת השכיחה במדיטאציות המקובלות של בן האדם הארצי שעדיין לא נכנס אל הנתיב הרוחני. הגוף הנפשי של האדם הארצי

מדיטאציה קדם-רוחנית
של האדם הארצי

שקוע בעצמים חושניים, ואין הוא מתנסה בשום תחושת מאמץ במדיטאציה על אודות עצמים אלו. הגוף הנפשי שלו מתמקד בהם מחמת התעניינותו הטבעית בהם ולא מתוך מאמץ מכוון מצידו. תחושת המאמץ איננה נוצרת מהעובדה שמניחים לגוף הנפשי להתמקד בעצמים ארציים אלו, אלא מתוך הניסיון להרחיקו מהם. בדרך זו נדמה שיש לצורות המדיטאציה הקדם רוחניות קירבה מסוימת עם הנירוויקאלפא סאמדהי הסופית של האדם שהגשים את אלוהיותו בכך שיש להן תחושת ספונטאניות מסוימת. אולם דמיון זה בין צורתה הראשונית של המדיטאציה לבין צורתה הסופית הינו שטחי בלבד, משום שהנירוויקאלפא סאמדהי והמדיטאציות הקדם רוחניות נבדלות זו מזו בהבדלים רבי משמעות שיש להם חשיבות רוחנית רבה.

תחושת הספונטאניות הנחוות במדיטאציות הקדם רוחניות הנוגעות לעצמים ומאויים ארציים נובעת מההתעניינות הנוצרת על ידי הרשומעו"ת. המדיטאציות הקדם רוחניות נגרמות מהתנופה של הצטברויות

הספונטאניות המדומה
של המדיטאציות
הקדם רוחניות

¹ מצב "אני הוא האלוהים" השייך לאנשים מושלמים.
המורים המושלמים מתנסים במצב "אני הוא האלוהים".
Nirvikalpa State

הרשומעו"ת שמהעבר; ולא זו בלבד שהן רחוקות מלהוות ביטוי של חופש אמיתי אלא שהן למעשה תסמינים של שעבוד רוחני. במדרגה הקדם רוחנית אפוף האדם בבערות אפלה בכל מה שקשור למטרה של החופש האינסופי. הגם שהוא רחוק מלהיות מאושר ומרוצה, הוא מזוהה עמוקות כל כך עם העניינים הרשומעתיים² עד שהוא חווה סיפוק מהתקדמותם. אולם ההנאה ממאמציו הינה מותנית וחולפת; והספונטאניות שהוא מתנסה בה הינה מדומה, משום שבכל מאמציו, פועלת נפשו תחת מיגבלות.

החופש והספונטאניות
האמיתיים קיימים רק
בנירוויקאלפא

הגוף הנפשי יכול להיות בעל חופש אמיתי ולפעול באופן ספונטאני רק כאשר הוא משוחרר לחלוטין מכל הקשרים והאינטרסים הרשומעתיים² ודבר זה אפשרי רק כאשר הגוף הנפשי מתמזג עם מצב הנירוויקאלפא סאמדהי של האדם המושלם. חשוב אפוא לציין כי גם אם יימצא דמיון שטחי בין הנירוויקאלפא סאמדהי של האדם המושלם והמדיטאציות הקדם רוחניות של האדם הארצי, דמיון זה מסתיר למעשה את הפער רב המשמעות שבין ספונטאניות מדומה וספונטאניות אמיתית, שעבוד וחופש, הנאות חולפות ואושר בר קיימא. במדיטאציות הקדם רוחניות תנועת הגוף הנפשי כפופה לדחפים תת מודעים, בה בשעה שבנירוויקאלפא סאמדהי הפעילות הנפשית מתרחשת מתוך יוזמה מודעת ומשוחררת.

המדיטאציה היא
חלק ממאבקו של
השחר לגאולה

הצורות השונות של המדיטאציה המאפיינות את חייו של שוחר הרוחניות נמצאות במחצית הדרך שבין המדיטאציות הקדם רוחניות של האדם הארצי לבין הנירוויקאלפא סאמדהי הסופית של האדם המושלם. הן גם מהוות את החוליה המקשרת ביניהן. כאשר השלמתו הראשונית של האדם עם אינטרסים רשומעתיים² מופרת עמוקות מחמת מכשולים, תבוסה וייסורים, או שהיא מטלטלת מחמת ניצוץ ההבנה הרוחנית, הוא נעשה מודע לשעבודו ולסילוף שבהבחנותיו. כל צורות המדיטאציה השונות שאליו פונה אז השוחר הופכות לחלק ממאבקו לגאולה משעבוד תשוקות הכזב של האדם הארצי. צורות המדיטאציה בעלות החשיבות הרוחנית מתחילות כשהופך האדם לשוחר רוחניות (sadhak).

המדיטאציה כרוכה
במאמץ

המדיטאציה של השוחר על כל צורותיה היא יזומה, במובן זה שהיא נחוות כפעולה המנוגדת לאינסטינקטים ולשאר הנטיות המוטבעות בגוף הנפשי. השוחר מאמץ צורות מדיטאציה שונות כאמצעי להשגת המטרה, משום שהוא רואה בהן נתיבים

² ראשי תיבות של רשמי עבר משעבדים - sanskaras

אל האמת. אין הן תוצאות של דחף מסוים כלשהו אלא הן מרכיביו של מאמץ נבון ומכוון. אף על פי שצורות המדיטאציה הללו עשויות להיות יזומות מלכתחילה, הרי שהגוף הנפשי הולך ומתרגל אליהן. כמו כן מתמלא הגוף הנפשי עניין באופנים השונים של האמת, שבה עוסקות צורות המדיטאציה השונות; ודבר זה מגביר את הספונטאניות.

בשום צורת מדיטאציה של השוחר לא מודגשים באופן חזק יותר מרכיבי הספונטאניות כמו באותן צורות של מדיטאציה אישית הנותנות מרחב לביטוי האהבה ותובעות אותה. אולם ספונטאניות גמורה וחופש אמיתי אינם מושגים עד שתושג תכלית המדיטאציה. עד אז קיימת בדרך כלל תחושה מעורבת של הֶכְנָה עם ספונטאניות. החיפוש אחר החופש הרוחני מלווה לכל אורך הדרך בתחושת מאמץ, הקיימת ברמה מסוימת עד שמוֹסָרִים כל המכשולים של ההבחנות השגויות. הגם שהמאמץ עשוי להשתנות בעוצמתו, הוא לא ייעלם אף פעם לגמרי עד שייבלע בשלוות ההישג הסופי.

ההתקדמות אל
הנירוויקאלפא

בנירוויקאלפא סאמדהי אין כל מאמץ משום שאין מכשולים שיש להתגבר עליהם או מטרות שצריך להשיגן. קיימת הספונטאניות האינסופית של חופש חסר כבלים והשלווה והאושר הבלתי מופרים שבהגשמת האמת. ההתקדמות אל שלב הנירוויקאלפא כרוכה במעבר ממצב של קבלה ללא עוררין של תנופת הרשומעו"ת למצב של מאבק נואש עם המגבלות הרשומעתי"ת ולבסוף למצב של חופש גמור, בעת התודעה איננה נקבעת עוד על ידי משקעי העבר אלא היא פועלת מתוך ההבחנה הצלולה של האמת הנצחית.

הגוף הנפשי האינדיבידואלי
מוכחד בנירוויקאלפא

הנירוויקאלפא סאמדהי של האדם המושלם שונה מהמדיטאציה של השוחר, לא רק ביחס לחופש ולספונטאניות של התודעה, אלא גם ביחס לנקודות רבות וחשובות אחרות. כל צורות המדיטאציה השונות אשר בהן עשוי להתעסק השוחר, באופן ישיר או עקיף, שואפות להבטחת התמזוגות שלימה של הגוף הנפשי באמת האינסופית. אך הן מצליחות רק במקצת במיזוג זה ואינן מצליחות להכחיד את הגוף הנפשי האינדיבידואלי. הן מייצגות שלבים שונים של התקרבות למטרה הרוחנית, אולם לא את הגשמתה. מאידך גיסא, בשלב הנירוויקאלפא מצויה הגשמת התכלית הרוחנית, משום שהגוף הנפשי המוגבל מוכחד לגמרי והוא הגיע לידי מיזוג מלא באמת האינסופית.

המדיטאציה של השוחר מביאה לעתים ברגעיה הנשגבים תחושת מרחב וחופש, ואף שמחה והארה בשל המישורים הנעלים. אך תחושות אלו לא מתמידות משום שברוב המקרים, כאשר השוחר יורד מהרמה הנשגבה של המדיטאציה שלו, הוא שב להיות מה שהיה מקודם, זאת אומרת, אדם רגיל הכבול בשלשלאות העקשניות של המגבלות הרשומותיו"ת.

את חוסר השלימות שבדרגות ההתעלות הנפשיות של השוחר ניתן לתאר בסיפור על אודות יוגי רודף בצע מהעיר גְוֹלִיאָוֹר שבהודו. באמצעות היגה הוא התמחה באמנות הכניסה להתעלות נפשית (Samadhi). יום אחד הוא התיישב מול ארמון הרג'ה, ולפני שהשתקע בהתעלות הנפשית, חשב לעצמו "אני חייב להשיג אלף רופיות מהרג'ה". אזי הוא נכנס למצב ההתעלות הנפשית ונשאר בשלב זה למשך שבעה ימים תמימים. בכל התקופה הזאת הוא לא אכל ולא שתה, אלא רק ישב במקום אחד, שקוע כל כולו במדיטאציה עילאית. האנשים סברו שהוא קדוש; וכאשר הרג'ה שמע עליו, הלך גם הוא לקבל את ברכתו. הרג'ה התקרב אל היוגי ובמקרה נגע בגבו. המגע הקל הזה הספיק להוציאו מההתעלות הנפשית; וברגע שהוא נעור מהמדיטאציה העילאית שלו, הוא ביקש מהרג'ה אלף רופיות.

כשם שאסיר המתבונן מצוהר כלאו ובוהה במרחבי השמים הכבירים עשוי ללכת לאיבוד בחזיון המרחב הבלתי מוגבל, כך השוחר השוקע במדיטאציה עילאית עשוי לשכוח לזמן מה את כל מגבלותיו בזמן שהוא אפוף באושרה ובאורה. אולם למרות מה שהאסיר אולי שכח את כלאו, הרי שהוא לא נחלץ ממנו. באופן דומה, השוחר השקוע במדיטאציה העילאית שכח את השלשלאות הכובלות אותו לעולם האשליה, אולם למעשה לא שבר אותן. כשם שהאסיר שב בתודעתו אל כלאו ברגע שהוא מתבונן בסביבתו המיידית, כך השוחר נעשה מודע למגרעותיו ברגע שהוא שב לתודעה הרגילה. הצורות העולות והולכות של המדיטאציה העילאית עשויות להעניק לשוחר כוחות נסתרים חזקים יותר, אולם לא את המצב של ידע ואושר אין קץ הזמינים תמיד אצל האדם המושלם שבנירוויקאלפא סאמדהי, שהשיג את הגאולה הסופית באמצעות פריצת השלשלאות של כוחות הדמיון (maya).

הבדל חשוב נוסף הוא שבמדיטאציה העילאית השוחר מתמיד בגלל מושא כלשהו שיש לו היכולת להפעיל משיכה שאין לעמוד בפניה. האורות, הצבעים, הריחות

והצלילים שבמרחב האנרגטי ממלאים תפקיד בהסחת הגוף הנפשי מהדברים הארציים אליהם היא עלולה להיצמד. באופן שכזה אין המדיטאציה העילאית מתקיימת מכוח עצמה אלא היא תלויה במושא שאליו הגוף הנפשי מכוון את עצמו. הנירוויקאלפא סאמדהי של האדם המושלם מתקיימת מכוח עצמה ואיננה תלויה בשום אופן במושא כלשהו של הגוף הנפשי. המדיטאציה העילאית דומה יותר לשכרון החושים של סמים משכרים. השיכרון יתמיד רק כל עוד תמשך השפעת הסם. לכן נמשכת הרגשת ההתעלות כל עוד נמצא הגוף הנפשי תחת השפעת המושא הגורם לכך. הנירוויקאלפא, החפשיה משליטתו של המושא, היא מצב של עירנות מלאה שאין בה גאות ושפל, צמיחה או קמילה, אלא רק היציבות של ההבחנה האמיתית.

הצורות השונות של מדיטאציות רגילות ומיוחדות אליהן פונה השוחר, טובות ומועילות בגבולותיהן, אין לראותן כתורמות באופן שווה לכולם או כנחוצות באותה המידה לכולם. הן כלולות במניין הדרכים המובילות את השוחר

אלו השוכנים בטהרה
סאמדהי מהווים
מושאים למדיטאציה

אל יעדו האלוהי. עבור אותם הבודדים המצויים ברמה רוחנית מתקדמת, רוב הצורות הרגילות של המדיטאציה אינן נחוצות. לגבי אלה שלהם קשר ישיר עם מורח מושלם או עם האוּטאָר, צורות רבות של מדיטאציה מיוחדת אינן נחוצות בדרך כלל. מספיק להם להיות תחת השגחתו של המורח ולאהוב אותו. ואותם אנשים נדירים שהשיגו את הגשמת העצמיות ונהפכו למורים מושלמים בעצמם, שרויים כל העת במצב של האלוהיות בפעולה (Sahaj Samadhi). לא רק שאין הם זקוקים לשום צורות מדיטאציה, אלא שהם עצמם נהפכים למושאי מדיטאציה עבור השוחרים, משום שאז הם מסוגלים להעניק את מלוא עזרתם לאלו העוסקים במדיטאציה אודותיהם.

סוגי המדיטאציה

חלק שמיני: סהג' סאמדהי (האלוהיות בפעולה)

כשמתמזגת הנפש כליל עם האמת, היא חווה את שלב הנירוויקאלפא שהיא אושר ספונטאני של תודעה עִצְמִית בלתי פוסקת - שבה מאבד השוחר את ישותו המוגבלת על מנת לגלות כי הוא זהה עם האלוהים, שהוא הכל. בחסדו של מורֶה מוֹשֵׁלִם, נעשה שלב הנירוויקאלפא **לפסגת** כל הצורות הקודמות של מדיטאציה אישית ובלתי-אישית ואינו **התוצר** שלהן. לכל צורות המדיטאציה שתרגל השוחר, כמו גם לשאר מאמציו הרוחניים, על אף המחלוקות שביניהן, יש מטרה אחת בלבד, דהיינו, להחיש את הבשלת כמיהתו להתאחד עם האינסוף.

פסגת המדיטאציה

לאחר שמתרחש האיחוד הזה, נהפך השוחר (sadhak) לאדם שהשיג את המטרה (Siddha). האיחוד עם האינסוף שהשיג האדם המושלם מכונה על ידי הסופים נְוֶסֶל¹. זהו אותו מצב של איחוד עם האל המתואר על ידי ישוע מנצרת במלים "אני ואבי חד הם". רבים כתבו על אודות רמת תודעה נעלה זאת, אולם ביסודה אין היא ניתנת לתאור. לא ניתן לבטאה במלים, ולפיכך אי אפשר להסבירה כראוי. אף על פי שאדם אינו יכול להעבירה לאחר, יכול הוא לחוות אותה בעצמו. השלב הזה של נירוויקאלפא הנחוה על ידי האדם המושלם היא הנירוויקאלפא סאמדהי.

הנירוויקאלפא סאמדהי
נחוות לאחר האיחוד

להיות בנירוויקאלפא סאמדהי זה לחוות את המצב האלוהי (God state), בו הנשמה יודעת את עצמה כאלוהים משום שהשילה את כל הגורמים המגבילים שעד כה הביאו לידיעה העצמית השגויה. המצב האלוהי של האדם המושלם עומד בניגוד גמור **למצב הגוף** (body state) של האדם הארצי. האדם הארצי האינדיבידואלי רואה את עצמו כגוף ושוכן במצב הנשלט בידי הגוף ומאוייו. תודעתו סובבת סביב הגוף. הוא דואג לאכילה, שתיה, שינה וסיפוק שאר תשוקות הגוף. הוא חי למען הגוף ומחפש אחר סיפוק. תודעתו איננה יכולה לחרוג אל מעבר לגוף; הוא חושב במונחי הגוף ואיננו מסוגל לתפוס שום דבר שהוא נעדר גוף או צורה. כל תחום קיומו מורכב מצורות, והזירה בה הוא חי ופועל ובה שוכנת הווייתו מורכבת מהמרחב.

מצב הגוף

¹ אחדות, מצב ההתאחדות עם האלוהים, האינסוף. Vasl (sufism)

הצעד הראשון לקראת המצב האלוהי של הנירוויקאלפא סאמדהי נעשה כשהאדם מתעלה אל מעבר למצב הגוף. המשמעות של השלת מצב הגוף היא כניסה לתחום הוויה המבוסס על אנרגיה. אזי שוכנת הנשמה במצב שאיננו נשלט עוד על ידי צורות או גופים. היא מתעלה לעולם האנרגיה. הגוף או הצורה הם התגבשות של אנרגיה, ולעלות מעולם הצורות לתחום האנרגיה פירושו להתקדם אל מצב הוויה ראשוני וטהור יותר. **המצב האנרגטי** חפשי מרוב המיגבלות הנהוגות בעולם הצורות. במצב זה, התודעה משולבת באנרגיה והיא רוטטת כל העת באנרגיה ובאמצעותה.

במצב האנרגטי, האכילה והשתיה של מצב הגוף מקבילות לספיגת האנרגיה ולהטמעתה. בשלב זה משיגה הנשמה שליטה מלאה על האנרגיה ומחפשת אחר סיפוק באמצעות השימוש בה. אולם פעולותיה נמצאות עדיין בתחום המיגבלות הרוחניות. היא יכולה לראות, לשמוע ולהריח דברים רבים שהם בלתי נגישים במצב הגוף, ולחולל מעללים רבים (לדוגמה, ליצור אור בחשיכה או לחיות שנים רבות מאוד על אנרגיה בלבד), העשויים להראות כמעשי ניסים לאנשים הנמצאים במצב הגוף. כל מרחב ההוויה של הנשמה מורכב מאנרגיה ונשלט על ידי אנרגיה. כל מה שהיא יכולה לתפוס או לעשות הוא במונחי האנרגיה ומושג באמצעות האנרגיה. המצב האנרגטי הוא מצבן של נשמות מתקדמות מבחינה רוחנית; אולם הוא רחוק מלהיות מצב **השלימות**, המתבטא באמצעות הנירוויקאלפא סאמדהי של האדם המושלם.

הצעד החשוב השני לקראת הנירוויקאלפא סאמדהי נעשה כאשר הנשמה מתעלה אל מעבר לעולם האנרגיה ונכנסת לעולם המנטאלי. כל האנרגיה היא בסופו של דבר פרי ביטוי של הגוף הנפשי; לפיכך המעבר ממצב האנרגיה ל**מצב המנטאלי**² מהווה נדבך נוסף בהתקדמות לקראת המצב האלוהי שבנירוויקאלפא סאמדהי. במצב המנטאלי, התודעה מחוברת ישירות לגוף הנפשי. אין היא משועבדת בשום אופן לשליטת הגוף או האנרגיה, אלא היא נשלטת על ידי הגוף הנפשי. נשמות מתקדמות השוכנות במצב המנטאלי יכולות לקרוא את גופיהם הנפשיים של אנשים אחרים ולהשפיע עליהם. אולם מצב זה הנשלט על ידי הגוף הנפשי מצוי עדיין בתחום השניות והאשליה, ויש להתעלות אל מעבר לו לפני שמשיגים אחדות עם האֵינסוף.

כל ההתקדמות, כבר מההתחלה, מבוססת על הפחתה הדרגתית בפעילות הנפש האינדיבידואלית והתעלות אל מעבר לה. הגוף הנפשי פועל גם במצב הגוף וגם במצב

²מצב הגוף הנפשי Mind state

האנרגיה. במצב הגוף חושב הגוף הנפשי במונחים גופניים, במצב האנרגטי היא חושבת במונחים האנרגטיים, בה בשעה שבמצב הנפשיות היא חושבת במונחיה היא. על כל פנים, גם כאשר הנפש חושבת במונחיה היא, אין היא משיגה את הידע וההגשמה של האינסוף משום שהיא הופכת למסך החוצץ בין המחשבה לבין האמת. הגם שהנפש עשויה להשתחרר ממעמסת החיים שבמצב הגוף או במצב האנרגיה, עדיין היא מוגבלת מחמת התודעה הנבדלת. ניתן להשוותה למראה המכוסה באבק. לפיכך על הנפש להתמזג כליל עם האינסוף ולהעלם בקרבו לפני שאפשר יהיה לחוות את המצב האלוהי שבנירוויקאלפא סאמדהי. צורה מהווה התגבשות של אנרגיה; האנרגיה היא פרי התבטאות הגוף הנפשי; הגוף הנפשי הוא המראה המכוסה של הנצח; והנצח הוא האמת שהשליכה מעליה את מסכת הגוף הנפשי.

ההתעלות אל מעבר לגוף הנפשי
אין זה עניין של מה בכך להפטר מהגוף הנפשי. הבעיה העיקרית היא שעל הגוף הנפשי להכחד באמצעות הגוף הנפשי עצמו. כמיהה עזה אל האחדות עם הממשותת האינוסופית כמו גם סבלנות אין קץ תהיינה חיוניות בתהליך ההתעלות אל מעבר לגוף הנפשי. מורח אחד אמר לתלמידו כי על מנת להשיג את המצב הנעלה ביותר עליו להיות מושלך לנהר כבול בידיו וברגליו אל בול עץ, ואז הוא חייב להשגיח שבגדיו לא ירטבו. התלמיד לא השכיל להבין את המשמעות הפנימית של הנחייה זו. הוא נדד אנה ואנה עד שפגש מורח אחר וביקשו להסביר את משמעות ההוראה.

מורח זה הסביר כי על מנת להשיג את האלוהים הוא חייב להיות מלא בכמיהה עזה להתאחד עימו – כאילו אין הוא מסוגל לחיות רגע נוסף בלעדיו – ובו זמנית להצטייד בסבלנות אין קץ שתאפשר לו להמתין בליוני שנים. אם אין כמיהה עזה לאיחוד עם האלוהים, הנפש נסוגה אל פעילותה הרשומעתית הרגילה; ואם אין סבלנות אינוסופית, הרי שהכמיהה עצמה אותה מפתח הגוף הנפשי מזינה את פעילות הנפש המוגבלת. רק כשיושג איזון בין כמיהה אינוסופית לבין סבלנות אינוסופית, יוכל השוחר לקוות כי אי פעם יפרוץ מבעד למסך הגוף הנפשי המוגבל; וצירוף זה של ניגודים קטביים יכול לבוא אך ורק בחסדו של מורח מושלם.

המצב האלוהי של הנירוויקאלפא סאמדהי
להיות בנירוויקאלפא סאמדהי משמע להיות בתודעת האמת. שום אדם איננו יכול לרדת לעמקו של מצב אלוהי זה כל עוד פועל גופו הנפשי. מצב זה הוא מעבר לגוף הנפשי, משום שהוא מפציע כשהגוף הנפשי המוגבל נעלם בתוך האחדות הסופית עם האינסוף. אזי מכירה הנשמה את עצמה באמצעותה היא ולא באמצעות הגוף הנפשי. האדם הארצי יודע כי הוא אדם ולא כלב. באותו האופן, בנירוויקאלפא סאמדהי יודעת הנשמה בפשטות כי היא אלוהים ולא דבר

מה סופי. האדם הארצי איננו צריך לשוב ולשנן לעצמו כי אין הוא כלב אלא אדם; הוא פשוט יודע, מבלי לעשות שום מאמץ מיוחד, כי הוא יצור אנושי. באותו האופן, אין הנשמה השוכנת בנירוויקאלפא סאמדהי זקוקה לשום המרצה מלאכותית של תודעה אלוהית באמצעות שינון של שיכנועים עצמיים. היא פשוט יודעת את עצמה כאלוהים מתוך אינטואיציה שאינה כרוכה במאמץ.

החיים בנצחיות
אדם החווה את הנירוויקאלפא סאמדהי מבוסס בידיעה ישירה על אודות הנשמה. ידיעה עצמית זו אינה באה והולכת; היא קבועה. במצב הבערות רואה את עצמה הנשמה האינדיבידואלית כאיש או כאשה, כמכשיר לביצוע מעשים מוגבלים וככלי הקיבול של שמחות וכאבים. במצב של ידיעת העצמות האלוהית היא מכירה את עצמה כנשמה, שאינה מוגבלת בשום אופן על ידי הדברים הללו ואין היא מושפעת מהם. מהרגע שבו התודעה לטבעה האמיתי הידע הזה עומד לרשותה תמיד ושוב לא תשקע עוד בבערות. מצב זה של תודעה אלוהית הינו אינסופי ומאופיין בהבנה, טוהר, אהבה ואושר בלתי מוגבלים. מצב הנירוויקאלפא סאמדהי - המובילה מתי מעט נדירים אל סהג' סאמדהי³ - מהווה את אינסוף החיים בנצחיות.

שני מצבים קודמים
לסהג' סאמדהי
ס'הג' סאמדהי או האלוהיות בפעולה, נחווית על ידי המורים, וקודמים לה שני מצבים: נירוואנה, או ההשתקעות באלוהיות; ונירוויקאלפא סאמדהי, או האלוהיות בהתבטאותה. כשהתודעה מוסטת לגמרי מכל הגופים ומעולם היצירה, הדבר מביא לנירוואנה, או למצב של מעבר לגוף הנפשי. אולם כאשר התודעה פועלת שוב באמצעות הגופים ללא זיקה אליהם או הזדהות עימם, היא מתנסה בנירוויקאלפא סאמדהי של האדם המושלם. במקרה זה, אף על פי שהתודעה מקושרת לגופים ככלי שרת, היא מנותקת מהם באופן פנימי על ידי אי הזדהות.

המשמעות של פריצת הגוף הנפשי היא נסיגה מוחלטת של התודעה מהיקום אל התמזגותה המוחלטת בחיק האלוהים. זהו המצב שבו היקום הופך לאין: זוהי הנירוואנה. לאחר הנירוואנה, האנשים שנעשים מודעים ליקום חווים אותו בתור אלוהים ושום דבר זולתו והם שרויים כל העת בנירוויקאלפא סאמדהי. נירוויקאלפא סאמדהי פירושו חיים שבהם הגיעה לקיצה הפעילות הנפשית של הדמיון המסולף, ותנודות הנפש המוגבלת נרגעו מתוך הכרה באמת שלא ניתן לשנותה.

³ ס'הג' סאמדהי: האלוהיות בפעולה (Baqa Billah (Sufism)
Sahaj Samadhi (Vedantism)

הניירואנה והנירוויקאלפא דומות למצב המוקשא⁴
(השחרור), אולם רק בכך שהן מייצגות התמזגות הנשמה
האינדיבידואלית עם האלוהים ושפיעת אושר נצחי.
המוקשא נחוות **לאחר** שהשילה הנשמה את גופיה,
בה בשעה שאפשר להתנסות במצבי הניירואנה והנירוויקאלפא **לפני** הוויתור על
הגופים. על כל פנים, הגם שמצבי הניירואנה והנירוויקאלפא דומים אלה לאלה
ביחס לשימור הגופים והגם שבאופן בסיסי הם זהים במהותם, **קיים** הבדל בין
השניים. כשנחלצת הנשמה מקליפת האגו ונכנסת לחיים הנצחיים שבאלוהים,
האינדיבידואליות המוגבלת שלה מומרת באינדיבידואליות בלתי מוגבלת.
כשהמיגבלות של האינדיבידואליות מוכחדות לחלוטין, יודעת הנשמה כי יש לה
תודעה אלוהית ובכך היא משמרת את האינדיבידואליות הבלתי מוגבלת שלה.
הגם שהאינדיבידואליות הבלתי מוגבלת של הנשמה נשמרת במידה מסוימת
בעת האחדות עם האינסוף, היא עומדת, עם זאת, רגועה ושקועה בחוויה של
האלוהיות ה**כוללה בה**, כלומר, במצב הניירואנה. אולם כשהנשמה, אחרי שנכנסה
לחיי האלוהים האינסופיים, מבססת את האינדיבידואליות הבלתי מוגבלת שלה
באמצעות שפיעה של אלוהיות **דינמית**, היא שרויה בנירוויקאלפא סאמדהי.

סהג' סאמדהי מוענקת לאותן נשמות מועטות ביותר
השבות מהרובד התודעתי השביעי **כמורים**, בה בשעה
שהיא החיים בהתגלמותם **ממש** של האוטאר. שיווי
המשקל וההארמוניה של מצב זה אינם מופרים גם
בשעה שמגיבים בעוצמה לנסיבות המשתנות שבחיים. אלה השרויים במצב זה
חיים את חיי האלוהים וחווים את האלוהי בכל מקום ובכל דבר. לפיכך המצב
האלוהי שלהם איננו פוחת כהוא זה בזמן ההתעסקות בדברי העולם הזה. בין אם
הם מושכים בקשת או אוחזים בחרב בשדה הקרב, בין אם הם טסים באוויר או
משוחחים עם אנשים, או בין אם הם מעורבים בפעילויות אחרות העשויות לתבוע
את מירב תשומת הלב – הם נמצאים באופן מתמיד במצב של התענגות מודעת על
ה**אמת** שאיננה משתנה. זהו הסהג' סאמדהי, חיים מתוך זרימה חסרת מאמץ של
שלימות ואלוהיות בפעולה.

⁴ מוקשא: שחרור ממעגל הלידות והמיתות (Moksha (Vedantism

הדינאמיקה של ההתקדמות הרוחנית

ההתקדמות רוחנית מתחילה כשמתרחש שינוי קיצוני באופן התבוננותו של האדם הארצי. האדם הארצי חי בדרך כלל למען הגוף; ואפילו באותם חיפושים שלכאורה אין להם זיקה ישירה עם הגוף, הרי שבניתוח אחרון הכח המניע הסופי נמצא בתשוקות הכרוכות בגוף. לדוגמא, הוא חי כדי לאכול; אין הוא אוכל כדי לחיות. הוא עדיין לא מצא כל תכלית שהיא באופן ברור נעלה על הגוף, כך שהגוף ונוחיותו הופכים למרכז כל חיפושיו. אולם כשהוא מגלה ערכים שבהם לנשמה יש תפקיד מכריע, הגוף נדחק בבת אחת אל השוליים. קיום הגוף הופך להיות לגביו אמצעי גרידא להגשמת התכלית הנעלה יותר. גופו, שקודם היווה מכשול לחיי רוח אמיתיים, נהפך לאמצעי דרכו מבטאים את החיים הנעלים יותר. בשלב זה מטפל האדם בצרכיו הגופניים ללא תחושה מיוחדת של זהות עצמית, בדומה לנהג מכונית הממלא אותה בדלק ובמים כדי שתמשיך לנוע.

הכפפת הגוף לשם
חיים נעלים

עצם ראשיתה של ההתקדמות הרוחנית מותנית בביקוש אחר המטרה שלמענה חי האדם – המטרה שלמענה הוא אוהב ושונא באופן בלתי מודע, ושלשמה הוא עובר תהפוכות של שמחות וייסורים. הגם שייתכן ומנוחתו תופר מכח המשיכה של ייעוד אלוהי בלתי מובן שאין לעמוד בפניו, עשוי לחלוף זמן רב לפני שיגיע לפיסגה של הגשמת האמת; והנתיב הזה שזור לכל ארכו במהמורות ובתהומות חלקלקות. אלה השואפים להגיע אל פסגה זו חייבים לטפס מעלה מעלה. וגם אם הצליח מי שהוא לטפס לגובה רב, הרי שהמשגה הקל ביותר מצידו עלול להשליכו מטה בחזרה לנקודת המוצא ממש. לפיכך אין השוחר בטוח אף פעם אלא אם נפלה בחלקו זכות העזרה וההדרכה של מורה מושלם, המכיר את כל משעולי הנתיב הרוחני, והיכול לא רק להגן על השוחר מפני נפילה אפשרית, אלא גם להובילו אל מטרת ההגשמה ללא חזרות מיותרות.

הביקוש אחר המטרה

השוחר המנסה להגיע אל המטרה נושא עימו את כל הרשומעו"ת שאותן צבר בעבר. אולם מתוך הלהט של געגועיו הרוחניים, הן נמצאות במצב של השהייה וללא השפעה לפי שעה. עם זאת, כאשר יש התרופפות של המאמץ הרוחני שבות הרשומעו"ת וחוזרות מדי פעם בעוצמה מחודשת אחרי שנמנע מהן עד כה לפעול, והן נערכות במבנה חדש והופכות להיות מכשולים נוראים בפני ההתקדמות הרוחנית של השוחר.

מכשולים בפני
ההתקדמות

ניתן לתאר זאת באמצעות האנלוגיה של נהר. הזרם רב העוצמה של הנהר סוחף עימו כמויות גדולות של טין ממקורות הנהר וגדותיו. כל עוד הכמויות הללו מרחפות במים, אין הן מונעות את זרימת הנהר, הגם שהן מסוגלות להאט את זרמו. כשנחלש הזרם במישורים, ובמיוחד לקראת שפכו, נוטה המסה הזאת להצטבר בקרקעית הנהר וליצור איים גדולים או דלתות. אלה לא זו בלבד שהם מפריעים לזרם, אלא לעתים תכופות מטים אותו ואפילו מפצלים אותו ליובלים קטנים יותר ובסך הכל הם מחלישים את עוצמת הנהר האדיר. או בדימוי אחר: כשהנהר שב ועולה על גדותיו, הוא מציף וסוחף את כל המכשולים בדרכו כגון עצים, שיחים ואשפה, אולם כשכל אלה הצטברו במידה מסוימת, הם עלולים ליצור מכשול חמור בפני זרימת הנהר. באופן דומה, נחסם נתיב ההתקדמות הרוחנית לעתים קרובות על ידי מכשולים שהאדם יוצר לעצמו, ואת אלה ניתן להסיר רק בחסדו של המזורז.

עזרתנו של המזורז המושלם הינה יעילה יותר כשהשוחר מסתלק מחיי האגו לטובת החיים הבלתי מוגבלים שמייצג המזורז. קשה ביותר להגיע להתבטלות עצמית מלאה, אולם התנאי העיקרי להתקדמות הרוחנית הוא הפחתת האנוכיות עד כדי מינימום. התכלית של ההתקדמות הרוחנית איננה כל כך "המעשים" אלא איכות חיים החפשיים מתודעת האגו. אם עומדים לזכותו של השוחר מעשים גדולים רבים שאותם הוא זוקף לזכותו, הרי שהאגו שלו נאחז בהישגים הללו; ודבר זה יוצר מכשול נורא בפני החיים הבלתי מוגבלים. מכאן חוסר הטעם שבטכסים ובפולחנים, מעשי צדקה ומפעלים טובים, פרישות חיצונית וחרטה, כשהם מעוגנים בתודעת האגו.

לפיכך חשוב מאוד לשוחר להתרחק מהרעיון "אני עושה כך, אני עושה אחרת". אין משמעות הדבר כי על השוחר להימנע מכל פעילות מחמת החשש שיפתח את צורת האגו הזאת. הוא עשוי להזקק לפנות לחיי פעילות כדי לשחוק את האגו שאותו הוא יצר עוד קודם. באופן כזה הוא נלכד בדילמה: אם יימנע מפעילות, כי אז אין הוא עושה דבר כדי לפרוץ את הכלא של חיי האגו; ואם הוא פונה לחיי פעילות, הרי שהוא ניצב בפני האפשרות שהאגו שלו יועבר לפעולות חדשות אלה.

על השוחר להימנע משתי האפשרויות הקיצוניות הללו אם רצונו להתקדם מבחינה רוחנית, ועם זאת עליו להתמיד בחיי מעשה יצירתיים. ההליכה בנתיב הרוחני

איננה דומה לרכיבה על גבי סוס מאוכף, אלא דומה להליכה על פי חרב חדה. מהרגע שבו התיישב הפרש על גב הסוס, הוא שרוי למעשה במנוחה, הוא יושב פחות או יותר בנוחיות ונדרש ממנו מאמץ או עירנות מועטים ביותר כדי להמשיך. לעומת זאת, ההליכה בנתיב הרוחני דורשת את מלוא תשומת הלב והזהירות משום שאין בנתיב מקומות למנוחה או מרחב להתפשטות חיי האגו. אדם הנכנס לנתיב אינו יכול לעמוד במקומו ואינו יכול להרשות לעצמו לאבד את שיווי המשקל. הוא משול אפוא לאדם המנסה להלך על פי חרב חדה.

יצירת אגו חדש
הנכנע למורה

כדי למנוע את חוסר הפעילות מחד גיסא וגאווה בעשייה מאידך גיסא, הכרחי עבור השוחר לבנות אגו זמני ופעיל באופן המתואר להלן שיציית למורה לחלוטין: לפני התחלת דבר כלשהו, חושב השוחר כי אין זה הוא עצמו העושה את מה שהוא עושה אלא המורה מבצע זאת באמצעותו. לאחר ביצוע המשימה אין הוא משתהה כדי להתפאר בתוצאות המעשה או להתענג עליהן אלא משתחרר מהן בהעניקו אותן למורה. על ידי תרגול הגוף הנפשי ברוח זו, הוא מצליח ליצור אגו חדש – שלמרות היותו זמני ופעיל, הוא כשיר בהחלט להוות מקור לביטחון עצמי, לרגשות, לרוח התלהבות וליכולת ביצוע שעשייה אמיתית חייבת לבטא. אגו חדש זה אינו מזיק מבחינה רוחנית, משום שהוא יונק את חייו והווייתו מהמורה, המייצג את האינסופיות. ובהגיע השעה, ניתן להשליכו הצידה כבגד.

יש איפוא, שני סוגי אגו – האחד שכל מה שהוא יכול לעשות זה להוסיף על מיגבלות הנשמה, והשני המסייע לה להגיע אל הגאולה. המעבר מהאגו המגביל של האדם הארצי אל חוסר האגו של החיים האינסופיים נעשה באמצעות בניית האגו הזמני מתוך נאמנות ללא עוררין למורה. בניית אגו חדש זה הנכנע לחלוטין למורה הינה חיונית לדינמיקה של ההתקדמות הרוחנית.

אי אפשר לעבור
בפתאומיות לחיים
חסרי אגו

השוחר התרגל לינוק מרץ מהחיים באמצעות האגו המוגבל שלו, ומעבר חד מחיי פעילות אגואיסטית לאלו של פעילות חסרת אגו אינו אפשרי על סמך הכח העצמי של האדם וגם אינו מומלץ. לוא היה נדרש מהשוחר להימנע מייד מכל הצורות של תודעת האגו, הוא היה עלול לסגת למצב של פסיביות שלילית, ללא שום הנאה של ביטוי. או שהיה נאלץ לחפש ביטוי באמצעות פעילות שהיא אוטומאטית גרידא, בדומה למכונה חסרת חיים, ולפיכך לא היה מסוגל להפיק שום תחושה של סיפוק. הבעיה העיקרית היא שהשוחר חייב לנטוש את החיים של האגו המוגבל ולהכנס אל האינסופיות של חיים חסרי אגו מבלי ליפול לתבונה, שבה עלולים היו החיים להימוג כליל. תרדמת שכזאת יכולה לתת רגיעה

זמנית ממיגבלות חיי האגו, אולם אין היא יכולה להביא את השוחר לאינסופיות של פעילות חסרת אגו.

ההתקדמות הרוחנית
היא בדרך כלל
הדרגתית

זוהי הסיבה מדוע, ברוב המקרים, על ההתקדמות הרוחנית להיות מודרגת מאוד ולעתים תכופות דרושים לה כמה מהלכי חיים. כשנדמה שאדם פוסע כברת דרך ניכרת בהתפתחותו הרוחנית, למעשה הוא שיחזר את ההתקדמות שכבר הושגה במהלכי חיים קודמים – או שלפניו התערבות מיוחדת של מורא. במקרים רגילים ההתקדמות השוחר חייבת להיות הדרגתית. הפער שבין החיים המוגבלים של האגו לבין אי המוגבלות של חיים חסרי אגו חייב להיות מגושר בשלבים הדרגתיים של גלגול האגו – כך שאגואיזם מומר בענווה, תשוקות סוערות מוחלפות במנוחת נפש המתפתחת בבטחה, ואנוכיות מוחלפת באהבה נעדרת פניות.

האגו הכפוף למורה
מבטיח את עזרתו

כשנכנע האגו לגמרי למורא, לא רק שאין בכך שום נזק רוחני, אלא יותר מכך, הדבר חיוני ותורם ישירות להתקדמותו הרוחנית של השוחר, משום שזה מקרבו יותר ויותר אל המורא באמצעות חיי שירות-חסר-פניות ואהבה. הקשר הפנימי המתמיד עם המורא ששירות כזה מבטיח, גורם לכך שהשוחר נעשה נוח באופן מיוחד לקבלת העזרה המיוחדת שרק המורא לבדו מסוגל לתת. השוחר שוויתר על חיי אגו נבדלים ובלתי מרוסנים לטובת חיים של התמסרות עצמית למורא, פועל כמכשיר בידיו של המורא, באמצעות האגו החדש והצייתן הזה. למעשה המורא פועל דרכו. כשם שלמכשיר יש הנטייה להתקלקל בזמן העבודה, ומזמן לזמן יש לנקות, לשפץ ולכוונו נכונה, כך גם השוחר עלול לשגות בזמן עבודתו בעולם. באותו אופן חייב השוחר שתוך כדי עבודתו הוא מפתח בעיות חדשות, הסתבכויות ומיקלטים לאגו האישי - לעבור אירגון מחדש כדי שיוכל להוסיף ולהתקדם.

הצורך בחידוש
הקשר עם המורה

שוחר הנימנה על צוותו של המורא משול למטאטא שהמורא מטאטא באמצעותו את העולם מזוהמתו, עד שהעולם נעשה נקי. המטאטא צובר בהכרח את הזוהמה שבעולם; ואם לא ינקוהו שוב ושוב ויעצבוהו מחדש, יעילותו תפחת ותלך במהלך הזמן. בכל פעם שמבקר השוחר את המורא, הוא מביא עימו בעיות רוחניות חדשות. הוא עלול להלכד בהסתבכויות חדשות הכרוכות בתשוקה לכבוד, לעושר, או לכל שאר הדברים הארציים המתעתעים באדם. אם ירדוף אחריהם, הוא עשוי להשיגם; אולם הוא עלול להתרחק מהמטרה של התנסות באלוהים, אליו כיוון את לבו.

רק מתוך התערבות פעילה של המזרח ניתן ליישב מבוכה רוחנית שכזאת. משימה זו של ריפוי מחלות רוחניות דומה לניתוח המתבצע בידי המנתח, המסיר במהירות את הגורם האמיתי שמצץ את לשד המרץ והחיוניות של החולה. אם מפתח האדם מחלות ובעיות גופניות, הוא חייב לפנות לרופא; ואם הוא מפתח בעיות רוחניות, הוא חייב לפנות אל המזרח. לכן חידוש הקשר עם המזרח הוא חיוני ביותר לכל אורך התהליך של ההתקדמות הרוחנית.

כל תחייה של האגו מחייבת התמסרות מחודשת

המזרח מסייע לשוחר בדרכים המיוחדות לו שלא ניתן לעמוד בפניהן, ושאינן להן שום מקבילה באורחות העולם. אם חפץ השוחר לזכות בעזרה זו, הוא חייב לעשות מאמץ ממשי להתמסר לרצונו האלוהי של המזרח. האגו האישי, שעליו וויתר השוחר בהתמסרותו הראשונית אל המזרח, עלול להופיע שוב באופן מחודש - גם בקרב האגו המלאכותי שנועד להיות כפוף לחלוטין למזרח ואותו אגו אישי גורם לאי סדר בפעילותו החלקה. לפיכך תחייה חדשה זו של האגו האישי והמוגבל של השוחר מחייבת לפעולה נגדית באמצעות התמסרות מחודשת למורה. את מחזורי התחיות החוזרות ונשנות של האגו האישי חייבים ללוות במחזורים של התמסרויות מחודשות למורה.

ההתמסרות הסופית היא הווייתו על הנבדלות

ההתקדמות מהתמסרות אחת להתמסרות גדולה יותר מהווה התקדמות ממערכה קטנה אל הקרב הגדול. הצורות השלימות יותר של ההתמסרות מבטאות מצבי תודעה גבוהים יותר, משום שאלה מבטיחות הארמוניה גדולה יותר בין השוחר והמזרח. וכך עשויים לשפוע החיים האינסופיים של המזרח המושלם באמצעות השוחר במידה רחבה יותר. ההתקדמות הרוחנית מהווה רצף של התמסרויות בזו אחר זו עד שתושג במלואה המטרה של ההתמסרות הסופית של החיים הנבדלים של האגו. ההתמסרות האחרונה היא לבדה ההתמסרות השלמה והמוחלטת. זהו החלק המשלים של האחדות הסופית שבה מתאחד השוחר עם המזרח. לפיכך, במובן מסוים, ההתמסרות השלמה ביותר למזרח שווה להשגת האמת, שהיא התכלית הסופית של כל התקדמות רוחנית.

הצדדים העמוקים יותר של ההתאמנות הרוחנית.

לרוב בני האדם, המאמץ הרוחני, או ההתאמנות¹, כרוך בשמירה חיצונית על טקסים ופולחנים המותווים על ידי הדתות שלהם. בשלבים המוקדמים יש לשמירה זו ערך כגורם התורם לטיהור עצמי ולמשמעת נפשית. אולם בסופו של דבר על השוחר להתעלות מעל לשלב של מוסכמות חיצוניות ולהכנס להיבטים המעמיקים יותר של ההתאמנות הרוחנית. כשדבר זה מתרחש, נדחק הצד החיצוני של הדת לירכתיים; והשוחר מתמלא עניין בעקרונות המתגלים בכל הדתות הגדולות. ההתאמנות הרוחנית האמיתית כרוכה בחיים המבוססים על הבנה רוחנית והיא באה לאדם הלהוט אחר ממשויות רוחניות.

המעבר אל הצדדים
העמוקים יותר של
ההתאמנות הרוחנית

לעולם אין לראות את ההתאמנות הרוחנית כיישום של חוקים נוקשים. כשם שבחיים אין בנמצא ולא צריכה להיות אחידות נוקשה ומשעבדת, כך גם בחיים הרוחניים ישנו מרחב ניכר למיגוון ההתאמנויות. ההתאמנות המתאימה והמועילה לשוחר מסוים חייבת להתייחס לרשומעותיו ולמזגו; ומכאן שלמרות מה שהמטרה הרוחנית הינה אחת עבור כולם, הרי שההתאמנות הרוחנית של שוחר מסוים תהיה מיוחדת לו. ברם, מאחר והמטרה היא אחת עבור כולם, הרי שההבדלים בין התאמנויות הרוחניות אינם בעלי חשיבות מכרעת; והצדדים העמוקים יותר של ההתאמנות חשובים לכל השוחרים למרות ההבדלים שביניהם.

מגוון התאמנויות

ההתאמנות בממלכת הרוח חייבת להיות שונה באופן מהותי מההתאמנות בשדה החומרי משום שהמטרה שונה בתכלית. המטרה אותה מבקשים בשדה החומרי היא מוצר שמתחיל ונגמר במימד הזמן. המטרה שאותה מבקשים בממלכת הרוח היא שלימות המתעלה אל מעבר למיגבלות הזמן. לפיכך בשדה החומרי, ההתאמנות מכוונת להשגת משהו העתיד להיות; אולם בחיים הרוחניים היא מכוונת להגשמת אותו דבר שתמיד היה, שתמיד יהיה, ושעכשיו הווה.

ההתאמנות בממלכות
הרוחניות והחומריות

את התכלית הרוחנית של החיים יש לבקש בחיים עצמם ולא מחוץ להם; כך ההתאמנות שבעולם הרוחני חייבת להיות כזאת שתקרב את חי האדם אל האידיאל הרוחני.

תכלית ההתאמנות
הרוחנית

Sadhana¹

ההתאמנות בממלכת הרוח איננה מכוונת להשגת יעד מוגבל, העשוי להגיע לשיאו ואז ייעלם לתמיד בלא תהילה. מטרתה לחולל שינוי גמור באיכות החיים, כך שחיי האדם יבטאו באופן תמידי את האמת בהווה הנצחי. ההתאמנות תהיה פוריה מהבחינה הרוחנית אם תשכיל להביא את חייו של האדם לידי הארמוניה עם התכנית האלוהית, שהיא מתן האפשרות לכל אחד להנות באופן מודע מחדוות המצב האלוהי. יש להתאים באופן מוחלט את ההתאמנות להשגת יעד זה.

התאמנות מושלמת מתמזגת עם המטרה

בממלכת הרוח חייב כל חלק של ההתאמנות להיות מכוון להגשמת המטרה הרוחנית שהיא ביסוס רוח האלוהים בכל שלבי החיים. לפיכך ייצגו הצדדים השונים של ההתאמנות הרוחנית מזווית ראייה מסוימת דרגות שונות של שלימות רוחנית. ההתאמנות תהיה מושלמת בה במידה שהיא מבטאת את האידיאל הרוחני, זאת אומרת, המדרגה שבה היא מייצגת את החיים המושלמים. וכך ככל שגדול יותר הפער בין ההתאמנות לבין האידיאל שאליו היא מכוונת, כך היא פחות מושלמת; וככל שקטן הפער בין ההתאמנות לבין האידיאל שאליו היא מכוונת, הרי שהיא מושלמת יותר. כשהתאמנות היא מושלמת או מוחלטת, היא מתמזגת עם המטרה – חיים רוחניים מושלמים – כך שהחלוקה בין אמצעים למטרה נבלעת באחדות הטהורה של יישות שאיננה בת חלוקה.

ההתאמנות כחלק ממימוש המטרה

היחס בין ההתאמנות הרוחנית לבין היעד המבוקש באמצעותו, הוא היפוך היחס הקיים ביניהם בשדה החומר. בשדה החומר היעד מצוי פחות או יותר בשלמותו מחוץ להתאמנות שבאמצעותה הוא מושג, וקיים פער ברור בין ההתאמנות לבין היעד המושג באמצעותה. בדרך זו לחיצת הדק הרובה עלולה להוות אמצעי להריגת אדם, אולם הריגת מישוהו שונה בתכלית מהלחיצה על ההדק. לעומת זאת, בממלכת הרוח, ההתאמנות והמטרה שמבקשים להשיג באמצעותם אינם יכולים להיות זרים זה לזה לגמרי, ואין פער מהותי ברור ביניהם. בממלכת הרוח אי אפשר לקיים תהום שאיננה ניתנת לגישור בין ההתאמנות לבין המטרה המבוקשת על ידה. דבר זה מחולל את הפרדוקס הבסיסי שלפיו בחיים הרוחניים מהווה תרגול ההתאמנות הרוחנית כשלעצמו השתתפות חלקית במטרה. מכאן ניתן להבין מדוע חייבים להתייחס ברצינות להתאמנויות רוחניות רבות כאילו הן כשלעצמן המטרה.

ההתאמנויות של ידע, פעילות ואהבה

ההתאמנות הרוחנית בצדדיה העמוקים יותר מורכבת מ: (1) היוגה של הידע (dnyan), (2) היוגה של הפעילות (karma), (3) היוגה של מסירות או אהבה (bhakti).

ההתאמנות של הידע מוצאת את ביטוייה באמצעות של תירגול חוסר מעורבות

רגשית הנובע מהבנה אמיתית, מצורות המדיטאציה השונות ומהשימוש המתמיד בכומר ההבחנה ובאינטואיציה. יש להבהיר כל אחד מהאופנים האלו דרכם מבקשים או מבטאים את הידע הרוחני.

חוסר מעורבות רגשית הנשמה האינדיבידואלית מסובכת בעולם של צורות ואיננה מכירה את עצמה כמאוחדת עם הווייתו של האלוהים. בערות זאת יוצרת את שעבודה של הנשמה, וההתאמנות הרוחנית חייבת להיות מכוונת להשגת השחרור משעבוד זה. לפיכך הוויתור החיצוני על דברים של העולם הזה יימנה בדרך כלל בקרב ההתאמנויות המובילות אל השחרור. הגם שלוויתור חיצוני כזה יכול להיות ערך בפני עצמו, אין הוא חיוני לחלוטין. מה שדרוש הוא הוויתור הפנימי על התשוקה אל הדברים של העולם הזה. כשמוותרים על התשוקה, אין כמעט חשיבות לכך אם וויתרה הנשמה באופן חיצוני על דברי העולם הזה אם לאו, משום שהנשמה השתחררה באופן פנימי מעולם הצורות המדומה והכינה את עצמה למצב השחרור (Mukti). חוסר מעורבות רגשית מהווה חלק חשוב מההתאמנות של הידע.

המדיטאציה המדיטאציה היא אמצעי אחר שדרכו מבקשים ידע רוחני. אין לראות במדיטאציה מעין עיסוק תמוה האופייני למתבודדים במערות. כל אדם מוצא את עצמו שקוע במדיטאציה על אודות דבר זה או אחר. ההבדל בין מדיטאציה טבעית שכזאת לבין המדיטאציה של השוחר הוא שהאחרונה מהווה חשיבה שיטתית ומאורגנת על אודות דברים בעלי חשיבות רוחנית. המדיטאציה, כהתאמנות, עשויה להיות אישית או בלתי-אישית.

מדיטאציה תהיה אישית כשהיא עוסקת באדם שהוא מושלם מהבחינה הרוחנית. כמושא מתאים למדיטאציה האישית אפשר למצוא (על פי נטיות השוחר) מישהו מבין המורים המושלמים או האוטרך החיים עדיין או שעברו מן העולם. באמצעות מדיטאציה אישית כזאת סופג השוחר את כל התכונות האלוהיות והידע הרוחני של המורד. מאחר וכרוכים בכך אהבה והתמסרות עצמית, מזמינה המדיטאציה האישית את חסדו של המורד, שרק הוא עצמו יכול להעניק את הגשמת האלוהיות הסופית. מכאן שההתאמנות של המדיטאציה האישית לא רק שגורמת לשוחר לדמות למורד שעליו הוא מהרהר אלא גם מכינה את דרכו להתאחדות עם המורד בחיק האמת.

מדיטאציה בלתי-אישית עוסקת בהיבטים האינסופיים וחסרי הצורה של האלוהים. האדם עשוי להיווכח באמצעות בהיבטים הבלתי-אישיים של האלוהים; אולם

בדרך כלל נעשית מדיטאציה זו עקרה אלא אם כן הוכן השוחר כיאות באמצעות דבקות במדיטאציה האישית ובחיים של טוהר. בהגשמה המוחלטת של האינסופיות אין בנמצא הגבלת האישיות ואף לא הבחנה בין טוב לרע. על מנת להשיג את הגשמת האלוהיות, חייב האדם לעבור מהאישי אל הבלתי-אישי ומהטוב אל האלוהים, העומד מעבר לניגודים של טוב ורע. תנאי נוסף להשגת האמת באמצעות מדיטאציה בלתי-אישית הוא שהשוחר ישכיל להשקיט כליל את גופו הנפשי. דבר זה מתאפשר רק בשעה שכל הרשומעו"ת (הרשמים) השונות שבגוף הנפשי נעלמו. מאחר והמחיקה הסופית של הרשומעו"ת מתאפשרת אך ורק בחסדו של המזורז, הרי שהמזורז חיוני להשגת ההצלחה גם לאורך הניתב של המדיטאציה הבלתי-אישית.

השימוש בכושר ההבחנה ובאינטואיציה
ההתאמנות של הידע (dnyan) תהיה בלתי שלימה אלא אם כן יתְקַל השוחר בהתמדה את כושר ההבחנה ויחשוף את האינטואיציות הנעלות ביותר שלו. הגשמת האלוהיות באה לשוחר המשתמש בכושר ההבחנה וגם באינטואיציות שלו ביחס לערכים אמיתיים ובני קיימא. הידע האינסופי צפון בכל אחד, אולם יש לחשוף אותו. הדרך להרבות ידע היא ליישם את קצת החכמה הרוחנית שאולי יש כבר לאדם. התורות שהוענקו למין האנושי באמצעות מורי החכמה ביחד עם התחושות הערכיות המולדות שנושא עימו השוחר מאירות במידה מספקת את הצעד הבא שאותו חייב השוחר לעשות. הקושי הוא לפעול על פי הידע שאותו כבר רכש. אחת השיטות הטובות יותר להרבות את חכמתו הרוחנית היא לעשות שימוש בידע שהוא כבר שלו. אם חפצים אנו שההתאמנות של הידע תניב פירות, הרי שיש ליישמה בכל צעד ושעל תוך שימת דגש נכון על פעילות. חיי היומיום חייבים להיות מודרכים על ידי כושר ההבחנה וקבלת השראה מהאינטואיציות הנעלות ביותר.

חשיבות הפעולה
היגוה של הפעולה, (karma-yoga) מבוססת על פעילות על פי האינטואיציות הטובות ביותר של הלב ללא מורא או פקפוק. מה שנחשב בהתאמנות הוא התרגול הלכה ומעשה ולא תיאוריה גרידא. תרגול שקול חשוב הרבה יותר מתיאוריה שקולה. כמובן שתרגול המבוסס על ידע נכון יהיה פורה יותר, אולם גם שגיאה שנעשתה בכוון מעשי עשויה ללמד לקחים מועילים משלה עצמה. השערות תיאורטיות סתמיות תיוותרנה עם זאת עקרות מהבחינה הרוחנית, גם אם לא יהיה בהן רבב. לכן אדם שאיננו משכיל אולם הוא נושא את שם האלוהים בנאמנות ומבצע את חובותיו הצנועות בלבב שלם יכול להיות קרוב יותר אל האלוהים מאדם המכיר את כל חכמת הסוד של העולם, אולם איננו מאפשר לשום תיאוריה משלו לכוון את חייו היומיומיים.

את ההבדל בין החשיבות ההשוואתית של תיאוריה ומעשה בתחום ההתאמנויות ניתן להמחיש באמצעות הסיפור הידוע על חמור. חמור אחד שהשתרך בדרך זמן רב והיה רעב מאוד, ראה פתאום שתי ערימות עשב – האחת מונחת במרחק מה לימין הדרך והשניה מונחת במרחק מה לשמאל הדרך. החמור חשב כי יש חשיבות עליונה להיות בטוח לגמרי איזו משתי הערימות טובה יותר בעליל לפני שיוכל להחליט בצורה נבונה לאיזו משתי הערימות לפנות. אילו החליט ללא מחשבה מעמיקה וללא ביסוס נאות איזו להעדיף, היה הדבר נחשב לפעולה מתוך קלות דעת ולא לפעולה נבונה.

לפיכך בדק תחילה את המרחק של שתי הערימות מהדרך שבה הלך. לרוע מזלו, הוא הסיק, לאחר שיקולים מעמיקים, כי שתי הערימות היו מונחות במרחק שווה מהדרך. אז תהה אם קיימים שיקולים אחרים שיאפשרו לו לעשות את הבחירה "הנכונה", והחל להגות בשיעורי גדלן היחסי של הערימות. גם במאמץ נוסף זה להיות בטוח באופן תיאורטי קודם הפעולה, לא הוכתרו מאמציו בהצלחה, משום שהגיע למסקנה כי שתי הערימות הן בגודל שווה. אזי, בסבלנות ועיקשות של חמור, הוא שקל צדדים אחרים, כמו איכות העשב. אולם רצה הגורל, ובכל נקודות ההשוואה שהיה מסוגל לחשוב עליהן, מצא חמורנו כי שתי הערימות טובות באותה המידה.

לבסוף, מאחר והחמור לא היה מסוגל לגלות שום גורם מכריע שהיה יכול להראות את העדפתו כשקולה מהבחינה התיאורטית, מה שקרה בסופו של דבר הוא שהוא לא פנה אל אף אחת מהערימות, אלא המשיך הלאה בדרכו, רעב ועייף כמקודם מבלי שיצא נשכר ממציאת שתי ערימות העשב. אילו היה החמור פונה לערימה אחת, מבלי להתעקש על הוודאות התיאורטית של בחירה נבונה, ייתכן והיה פונה אל הערימה הפחות טובה מבין השתיים. ולמרות שגיאיות כלשהן בשיפוטו השכלתני, היה עשוי להיות במצב טוב לאין ערוך מהבחינה המעשית.

בחיים הרוחניים אין זה הכרחי לרכוש מפה שלימה של התייב כדי להתחיל במסע. ההפך הוא הנכון, ההתעקשות על השגת ידיעה מקפת שכזאת עלולה למעשה לחבל במקום לסייע להתקדמות במסע. הסודות הכמוסים של החיים הרוחניים נפרשים בפני אותם אנשים הנוטלים סיכונים והעורכים ניסיונות נועזים בהם. הם לא נועדו לבטלן המחפש ערבויות לכל צעד. אותם אנשים המעלים השערות בעומדם על חוף מבטחים על האוקיאנוס ידעו רק את פניו, אולם אלו החפצים להכיר את מעמקי האוקיאנוס יהיו חייבים להיות מוכנים לצלול בתוכו.

ביצוע ההתאמנות של יוגת הפעילות דורש שהפעולה תנבע מתפיסת האמת. פעולה נאורה איננה משעבדת משום שהיא איננה מעוגנת באגו והיא בלתי אנוכית. האנוכיות מסמלת בערות, בה בשעה שאי אנוכיות משקפת את האמת. ההצדקה הממשית לחיי שירות חסר פניות תימצא בערך הפנימי של חיים כאלה ולא באיזו תוצאה או תולדה בעתיד. הפרדוקס שבפעולה בלתי אנוכית הוא שהיא מעניקה למעשה לשוחר הרבה יותר ממה שהוא יכול לקבל אי פעם מתחומה של האנוכיות הנבערת. האנוכיות מביאה לחיים מצומצמים החגים סביב הדעה המוטעית שהאדם הינו מוגבל ובודד. בה בשעה שפעילות לא אנוכית מסייעת לפיזור אשליית הנבדלות ומתגלית כשער לחיים בלתי מוגבלים שבהם מוגשם האני הכללי². האדם עשוי לאבד את מה שיש לו ומה שהוא מקווה לו ייתכן ולא יגיע אליו לעולם; אולם אם הוא נפרד ממשו ברוח הקרבה אל האלוהים, הרי שמניה ובי הדבר שב אליו. כזאת היא ההתאמנות של היוגה של הפעילות.

ההתאמנות של האהבה (bhakti) חשובה אף יותר מההתאמנויות של הידע (dnyan) והפעילות (karma). האהבה היא התירוץ שלה עצמה לקיומה. היא שלמה מכח עצמה ואין לה צורך בהשלמה משום דבר אחר. הקדושים הנעלים ביותר הסתפקו באהבתם לאלוהים, ולא רצו שום דבר נוסף. האהבה איננה אהבה אם היא מבוססת על ציפייה כלשהי. בעצמתה של האהבה האלוהית מתאחד האהוב עם האהוב האלוהי. אין התאמנות גדולה יותר מהאהבה, אין שום חוק נעלה מהאהבה, ואין שום מטרה מעבר לאהבה - משום שהאהבה במצבה האלוהי נעשית אינסופית. האלוהים והאהבה הינם זהים, ולאדם שיש לו אהבה אלוהית יש גם אלוהים.

ניתן לראות את האהבה באופן שווה כחלק מההתאמנות וכחלק מהמטרה. הערך הפנימי של האהבה ברור כל כך עד שלעתים ייחשב הדבר כמשגה לראות בה כמין התאמנות להשגת מטרה אחרת. בשום התאמנות אין ההתמזגות עם האלוהים קלה ושלמה כמו באהבה. כשהאהבה מושלת בכיפה, הדרך לאמת היא נטולת מאמץ ומשמחת. ככלל, ההתאמנות כרוכה במאמץ ולעתים אפילו מאמץ נואש, כמו במקרה של שוחר המבקש אחר חוסר מעורבות רגשית לנוכח פיתויים. אולם באהבה אין תחושת מאמץ משום שהיא ספונטאנית. ספונטאניות היא מהותה של רוחניות אמיתית. המצב הגבוה ביותר של התודעה, שבו מתמזג הגוף הנפשי כליל עם האמת ידוע בשם סַהַג'אָוֶסְטָא (Sahajawasta), מצב של ספונטאניות לאין גבול שיש בה ידיעת העצמיות האלוהית ללא עוררין. אחד הפרדוקסים הכרוכים

² הכוונה היא שתופעת האינדיבידואליות היא אשליה וכל החיים מהווים All-selfness למעשה אחדות אחת

בהתאמנות הרוחנית הוא שכל מאמציו של השוחר מכוונים להגיע למצב של העדר מאמץ.

הסיפור אודות צבי המושק³, סיפור המתאר את טבעה של כל התאמנות רוחנית. פעם אחת, כששוטט והשתובב בין ההרים לגאיות, הבחין לפתע הצבי בניחוח מופלא ביותר, ממין שלא ידע כמוהו עד כה. הניחוח הסעיר את מעמקי נשמתו באופן עמוק כל כך שהוא גמר אומר לגלות את מקורו. כל כך חריפים היו געגועיו עד שלא שם לבו לצריבות הקור או לשמש הקופחת, והמשיך בחיפושיו הנואשים יומם ולילה אחר מקור הריח המתוק. הוא לא ידע פחד ולא היסוס אלא המשיך בנחישות בחיפוש החמקמק, עד שלבסוף איבד את אחיזתו על צוק סלע ונפל לתהום פצוע פצעי מוות. כשנשם את נשימותיו האחרונות, גילה הצבי כי הניחוח ששבה את לבו והיה ההשראה לכל מאמציו אלה, נבע מטבורו שלו. הרגע האחרון הזה בחיי הצבי היה גם המאושר ביותר בחייו ועל פניו ניסכה שלוה שלא ניתן לתארה.

תכלית ההתאמנות היא ידיעת העצמיות האלוהית של צבי המושק. פְּרִיָּה העליון של ההתאמנות כרוך בחיסול חיי האגו של השוחר. באותו רגע הוא נוכח לדעת כי הוא עצמו, במובן מסוים, היה היעד של כל חיפושיו ומאמציו. כל מה שסבל ונהנה ממנו – כל הסתכנויותיו והרפתקאותיו, כל קרבנותיו ומאמציו הנואשים – נועדו להשיג את ידיעת העצמיות האלוהית האמיתית, שבה הוא מאבד את האינדיבידואליות המוגבלת שלו רק כדי לגלות כי הוא למעשה זהה עם אלוהים, השרוי בכל.

³ הצבי שמטבורו מופק שמן המושק Kasturi mriga

האוטאר

במודע או שלא במודע, מחפש כל יצור חי דבר אחד. בצורות החיים הנמוכות ובבני אדם מפותחים פחות, ביקוש זה הוא בלתי מודע; בבני אדם מתקדמים הוא מודע. מושא החיפוש מכונה בשמות רבים – אושר, שלווה, חופש, אמת, אהבה, שלימות, הגשמת העצמיות האלוהית, הגשמת האלוהיות, אחדות עם האלוהים. ביסודו של דבר זהו חיפוש אחר כל אלה, אולם בדרך מיוחדת. כל אחד זוכה ברגעי אושר, בניצוצות אמת, בחוויות חולפות של אחדות עם האלוהים; מה שמבקשים בני האדם הוא להפכם לקבועים. הם חפצים לבסס ממשות בת קיימא בעיצומו של שינוי מתמיד.

זוהי תשוקה טבעית, המבוססת ביסודה על זיכרון – עמום או צלול בהתאם להתפתחות הנשמה האינדיבידואלית שעשויה אף היא להיות נמוכה או גבוהה – ביחס לאחדותה היסודית עם האלוהים. שכן כל דבר חי מהווה התגלות חלקית של האלוהים, המותנה אך ורק בחוסר ידיעתו את טבעו האמיתי. האבולוציה כולה למעשה, מהווה התפתחות מאלוהיות בלתי מודעת לאלוהיות מודעת, שבה האלוהים עצמו, שהוא ביסודו נצחי ובלתי משתנה, לובש מיגוון אינסופי של צורות, נהנה ממיגוון אינסופי של התנסויות ומתעלה מעל מיגוון אינסופי של מיגבלות שהוא הטיל על עצמו. האבולוציה מנקודת מבטו של בורא עולם היא שעשוע אלוהי, שבו הבלתי-מותנה בוחן את האינסופיות של הידע, העוצמה והאושר המוחלטים שלו בלב ליבן של כל ההתניות. אולם האבולוציה מנקודת מבטו של היצור, בצד ידיעתו המוגבלת, כוחו המוגבל, ויכולתו המוגבלת ליהנות מאושר, מהווה עלילה של מנוחה ומאבק, שמחה וצער, אהבה ושנאה לחילופין עד שבאדם המושלם, מאזן האלוהים את צמדי הניגודים, ומתעלה מעל לשניות.

או אז מכירים הבורא והנברא את עצמם כאחד; הבלתי משתנה נוצר בתוך השינוי; הנצח נחוה בלב הזמן. האלוהים מכיר את עצמו כאלוהים, שאינו משתנה במהותו, שהוא אינסופי בהתגלותו, ואשר חווה תמיד את האושר העליון של הגשמת עצמיותו האלוהית עם מודעות רעננה מתמשכת של עצמו על ידי עצמו. הגשמה זו חייבת להתרחש ואכן מתרחשת אך ורק במהלך החיים; משום שרק תוך כדי מהלך החיים ניתן להתנסות במיגבלה ולהתעלות אל מעבר לה, וניתן להתענג כתוצאה מכך על השחרור ממנה. שחרור זה לובש שלוש צורות.

רובן של הנשמות שהגשימו את אלוהיותן עוזבות מייד ולצמיתות את גופן, ונמצאות במצב של התמזגות נצחית עם ההיבט הבלתי ניגלה של אלוהים. כל מה שהן

מודעות לו הוא אושר האחדות. הבריאה איננה קיימת עוד לגביהם. מחזור הלידות והמיתות הבלתי פוסק שלהן הגיע לסופו. דבר זה ידוע בשם חירות (Moksha).

אחדות מן הנשמות שהגשימו את אלוהיותן מחזיקות בגוף לזמן מה; אולם תודעתן התמזגה לחלוטין עם ההיבט הבלתי ניגלה של האלוהים, ולפיכך אינן מודעות לא לגופן ולא לבריאה. הן חוות כל העת את האושר, העוצמה והידע האינסופיים של האלוהים; אולם אין הן יכולות להשתמש בהם באופן מודע בבריאה או לסייע לאחרים להשיג חירות. אולם, נוכחותם עלי אדמות משולה לצומת מרכזי שבו מתרכזים וממנו שופעים העוצמה, הידע והאושר האינסופיים של אלוהים; ואלו הפונים אליהם, משרתים אותם, מעריצים אותם ומתעשרים רוחנית מתוך המגע עימם. נשמות כאלו מכונות בסופיזם מאג'זוב-א-קאמיל¹; וסוג חירות המיוחד הזה מכונה בשם חירות בגוף, (Videh Mukti).

נשמות בודדות שהגשימו את אלוהיותן שומרות על הגוף, ויחד עם זאת מודעות לעצמן כאלוהים בשני היבטיו – הגלוי והבלתי גלוי. הן מכירות את עצמן כמחזות האלוהית שאי אפשר לשנותה וגם כהתגליותיו המגוונות האינסופיות. הן חוות את עצמן כאלוהים הניצב בנפרד מהבריאה; כאלוהים הבורא, השומר והמחריב את כל הבריאה; וכאלוהים שקיבל על עצמו את מיגבלות הבריאה והתעלה אל מעבר להן. נשמות אלו חוות כל העת שלווה מוחלטת, ידע אינסופי, עוצמה ואושר של האלוהים. הן מתענגות בכל ליבן במשחק הבריאה האלוהי. הן מכירות את עצמן כאלוהים השוכן בכל; לפיכך הן מסוגלות לסייע לכל דבר מהבחינה הרוחנית ובכך מסייעות לנשמות אחרות להגשים את אלוהיותן, בין כמאג'זוב-א-קאמיל, כפאראמהנסא², ג'יונמוקטא³ – ובין כמורים מושלמים (Sadgurus), כפי שהן עצמן מכונות.

בעולם נמצאות בכל עת חמישים ושש נשמות שהגשימו את אלוהיותן. הן מאוחדות תמיד בתודעתן. הן נבדלות תמיד באופן פעולתן. רוב הזמן הן חיות ופועלות מחוץ לידיעת הציבור ובנפרד ממנו; אולם חמש מתוכן הפועלות במובן מסוים כגוף מכווין, פועלות תמיד בציבור וזוכות להכרה והוקרה ציבוריים. נשמות אלה ידועות

¹ נשמה שהתאחדה עם האלוהים ברובד השביעי של התודעה אבל מחזיקה עדיין בגוף הגשמי Majzoob-e-Kamil

² אדם מושלם שלעתיים הוא שקוע לחלוטין באלוהים ובזמנים אחרים מודע לבריאה Paramahansa

³ אדם שהשיג את מצב האלוהיות יחד עם תודעת הבריאה אולם הוא חופשי מחובות רוחניות Jivanmukta

בתור מורים מושלמים. בתקופות אוטאריות⁴, האוטאר, כמורה העליון, תופס את מקומו בראש הגוף הזה וכראש ההירארכיה הרוחנית בכללותה.

התקופות האוטאריות כמוהן כתקופות שיא הגאות של הבריאה. הן מביאות לשפיעה מחודשת של עוצמה, להתעוררות מחודשת של התודעה, להתנסות מחודשת בחיים – לא רק למתי מעט, אלא לכל. תכונות של אנרגיה ומודעות, שרק נשמות מתקדמות בודדות השתמשו בהן ונהנו מהן, זמינות לאנושות בכללותה. החיים בכללם פוסעים למדרגת תודעה גבוהה יותר, ומנוהלים בקצב חדש של אנרגיה. המעבר מחיי החושים להיגיון היווה צעד אחד שכזה; המעבר מהיגיון לאינטואיציה יהיה הצעד הבא.

השפיעה החדשה הזאת של הדחף היצירתי, מופיעה באמצעות התיווך של אישיות אלוהית, התגשמות של האלוהים במשמעות מיוחדת – האוטאר. האוטאר היה הנשמה האינדיבידואלית הראשונה שסיימה את תהליכי האבולוציה והאינבולוציה והופיעה כמורה מושלם⁵, והוא האוטאר היחיד שהופיע או יופיע אי פעם. באמצעותו השלים אלוהים בפעם הראשונה את המסע מהאלוהיות הבלתי מודעת אל אלוהיות מודעת, תחילה נעשה לאדם באופן בלתי מודע על מנת להיעשות לאלוהים באופן מודע. מפעם לפעם מתגלה האלוהים דרכו במודע כאדם לצורך שחרור האנושות.

האוטאר מופיע בצורות שונות, תחת שמות שונים, בזמנים שונים ובמקומות שונים בעולם. מאחר והופעתו באה תמיד בד בבד עם התחדשותו הרוחנית של האדם, הרי שהתקופה המקדימה את התגלותו היא תמיד תקופה שבה האנושות סובלת חבלי לידה קשים בשל הלידה המחודשת הממשמשת ובאה. נראה כי האדם משועבד יותר מתמיד לתשוקותיו, מונע יותר מתמיד על ידי תאוות הבצע, מוצמת מפחד, נסחף בחמת זעם. החזק רודה בחלש; העשיר מדכא את העני; המוני אדם מנוצלים לטובת המעטים האוחזים בשלטון. הפרט שאיננו מוצא לעצמו שלוה או מנוחה, שואף לשכוח את עצמו בריגושים. אי מוסריות מתגברת, הפשע משגשג, הדת מושמת ללעג ולקלס. השחיתות פושה בכל רבדי החברה. איבות כיתתיות ולאומיות נעורות ומטופחות. פורצות מלחמות. האנושות שוקעת בייאוש. לא נראית שום אפשרות לבלוס את גל ההרס.

ברגע זה מופיע האוטאר. מאחר והוא מהווה את התגלותו המוחלטת של האלוהים

⁴ תקופה אוטאריית: תקופה שבה ראש ההירארכיה האלוהית מופיע באופן ישיר בלבוש אדם עלי אדמות. הופעות קדומות כאלו היו של ראמה, קרישנה, זורואסטר, אברהם, ישוע, מוחמד, ומהר באבא בימינו. ראה הספר "דבר האלוהים" (God Speaks) מאת מהר באבא.

⁵ מורה מושלם: אדם שתודעתו התאחדה עם התודעה האלוהית, אדם מושלם Perfect Master, Sadguru

בגוף אדם, הוא מהווה מעין קנה מידה שבעזרתו יכול האדם לאמוד את עצמו כמות שהוא וכמו מה שהוא יוכל להיות. הוא מאמת את קני המידה של ערכי האדם באמצעות פירושם במונחים של חיי אנוש אלוהיים.

הוא מתעניין בכל דבר אולם איננו מעורב בשום דבר. המכשלה הקלה ביותר עשויה לרתק את אהדתו; השואה הנוראה ביותר לא תעכיר את רוחו. הוא מעבר לחילופי הצער והתענוג, התשוקה והסיפוק, המאבק והמנוחה, החיים והמוות. לגביו כל אלו הם באותה מידה אשליות שהתעלה מעבר להן, ושאחרים משתעבדים בגללן, ואילו הוא בא כדי לשחרר אותם מהן. הוא משתמש בכל הנסיבות כאמצעי כדי להנהיג את האחרים אל הגשמת האלוהיות.

הוא יודע כי האנשים כפרטים אינם חדלים להתקיים לאחר המוות ולפיכך איננו טרוד מהמוות. הוא יודע כי החורבן חייב לבוא לפני הבנייה, וכי מהייסורים נולדים שלווה ואושר, ומתוך המאבק באה החירות מכבלי המעשה. רק הדאגה מדאיגה אותו.

הוא מעורר באנשים הפוגשים בו אהבה כזאת המכלה את כל ההשתוקקויות האנוכיות בשלהבת התשוקה היחידה של השירות אותו. אלו המקדישים את חייהם למענו מזדהים עימו בהדרגה בתודעתם. אט אט נספגת הווייתם האנושית לתוך אלוהיותו, והם משתחררים. האנשים הקרובים אליו ביותר יודעים כחוג שלו.

לכל מזרח יש חוג אינטימי הכולל שנים עשר תלמידים שבזמן הגשמת האלוהיות נעשים שווים למזרח עצמו, הגם שהם יכולים להיות שונים ממנו בתפקידיהם ובסמכותם. בתקופות האוטאריה לאוטאר יש חוג בן עשרה חוגים המכונסים זה בתוך זה ובהם מאה עשרים ושניים תלמידים, שכולם חווים את הגשמת האלוהיות ופועלים למען השחרור של אחרים⁶. עבודתו של האוטאר למען תלמידיו איננה מיועדת רק לבני דורם אלא גם לדורות הבאים. התפתחות החיים והתודעה של כל המחזור האוטארי, שתוכנו בעולם היצירתי לפני הופעת האוטאר, נקבעים ומתאשרים בעולמות הצורניים והחומריים במשך חיי האוטאר עלי אדמות.

האוטאר מעורר את האנושות בת דורו להגשמת טבעה הרוחני האמיתי, מעניק חירות לאלה המוכנים לכך ומחיש את חיי הרוח בזמנו. לדורות הבאים הוא מותיר את הכוח הממריץ של אנושיותו האלוהית – לדוגמא – של חיים אציליים שנחו במלואם, של אהבה בלתי מעורבת בתשוקה, של עוצמה שלא נעשה בה שימוש אלא לצרכי האחרים, של שלווה בלתי מופרת על ידי שאפתנות, של ידיעה שאיננה

⁶ לפרטים נוספים קרא את המאמר "חוגיו של האוטאר" בספר זה.

מעומעמת על ידי אשליה. הוא הפגין את האפשרות של חיים אלוהיים לאנושות בכללה, של חיים שמימיים עלי אדמות. אנשים בעלי האומץ והיושר הדרושים, יכולים ללכת בעקבותיו אם יחפצו בכך.

אלה שהתעוררו מבחינה רוחנית מודעים זה זמן מה כי העולם שרוי כרגע בתקופה כגון זו שתמיד באה לפני ההתגלויות האוטאריות. גם אנשים ונשים שלא התעוררו נעשים מודעים לכך עכשיו. מחשכתם הם מגששים אל האור; ביגונם הם כמהים לנחמה; מתוך לב ההמולה שבה הם מוצאים את עצמם שקועים, הם מתפללים לשלום ולגאולה.

עליהם להתאזר בסבלנות לזמן מה. גל ההרס חייב להתגבר עוד יותר, עליו להתפשט עוד ועוד. אולם כשממעמקי ליבו ירצה האדם דבר מה בר קיימא יותר מעושר ומשהו ממשי יותר מעוצמה חומרית, אזי ישכך הגל הזה. אז יגיע השלום, יגיע האושר, האור יאיר.

שבירת שתיקתי – האות להתגלותי הציבורית – איננה רחוקה עוד. אני מביא את האוצר היקר ביותר שיכול האדם לקבל – אוצר הכולל בחובו את כל שאר האוצרות, שיעמוד לתמיד, שיגבר ככל שיחלקו אותו עם האחרים. היו נכונים לקבל אותו.

איש האלוהים¹

חלק ראשון :

שוחרי הרוחניות ויישיות שהגשימו את אלוהיותן.

שוחרי רוח מתקדמים חולפים דרך שלבי תודעה הדומים, באופנים מסוימים, למצב הגשמת האלוהיות, אפילו לפני שהגיעו להגשמת האלוהיות. לדוגמה, מאסטים² ונשמות מתקדמות מהרמות הרוחניות העילאיות הופכים לחסרי תשוקה ומשתקעים בחוויות השיכרון האלוהי. מאחר וכל מעייניהם מופנים אך ורק אל האלוהים, הם הופכים למקבלי האושר הייחודי המאפיין את המצב האלוהי. אין להם אהוב אחר זולת האלוהים ואין הם כמהים אלא לאלוהים. אלוהים הוא לגביהם לא רק האהוב היחיד אלא גם הממשותף היחידה בעלת ערך. אין הם קשורים לדבר פרט לאלוהים ואין הם מושפעים מההנאות ומהכאבים שבני האדם הארציים כפופים להם. הם מאושרים משום שהם שרויים תמיד פנים אל פנים עם האהוב האלוהי, שהוא אוקיאנוס האושר ממש.

לשוחרים מתקדמים יש כוחות רוחניים
השוחרים המתקדמים לא רק נוטלים חלק במקצת מהזכויות של המצב האלוהי, אלא גם מחזיקים בכוחות אוקולטיים ומיסטיים רבי עוצמה (siddhis). על פי הכוחות שבהם הם מחזיקים, משתייכים השוחרים לסוגים שונים. לדוגמה, כבר ברמה הרוחנית הראשונה מתחיל השוחר לראות אורות וצבעים, מריח ניחוחות ושומע את המוסיקה של העולם האנרגטי. אלו שיתקדמו הלאה יכולים לשמוע ולראות דברים מכל מרחק. שוחרים מסוימים רואים את העולם הגשמי בכללותו כחזיון תעתועים. שוחרים מתקדמים אחרים יכולים ללבוש גוף חדש מייד לאחר מותם. לסוכנים³ אחדים של המזורים המושלמים יש שליטה כזאת על העולם הגשמי עד שהם יכולים לשנות את גופיהם בכוח הרצון. במסורת הסופית הם מכונים אַבְּדָלִים (abdals). כל ההישגים האלה של השוחרים המתקדמים מתייחסים לעולם המופעים. כר הפעולה של כוחותיהם הוא כשלעצמו תחום של אשליה, והניסים שאותם הם מחוללים אין משמעותם בהכרח כי הם קרובים יותר באופן כל שהוא אל האלוהים.

¹ איש-האלוהים, סאדגורו, קוטוב. בספרנו הוא מכונה "מורה מושלם" Man God

² "שיכור אלוהים" אדם שאיבד את הקשר עם העולם הפיזי מחמת מחשבותיו העמוקות על אודות האלוהים. Mast

³ סוכן: נציגו של המורה עלי אדמות Agent

גם מנקודת המבט של התודעה, משתייכים השוחרים לסוגים שונים לפי הכיוון שבו התקדמו ועל פי קרבתם למצב האלוהי. אחדים מתמלאים בשיכרון מחמת כוחותיהם הבלתי רגילים, ומשהם מתפתים להשתמש בהם, הם נעצרים לזמן רב בדרכם אל האלוהים. הם נתקעים בתודעה השייכת לרמות הביניים. חלקם נעשים סהרוריים, מבולבלים וגם סובלים מהטעיה עצמית. אחדים שוקעים בתַרְדֵּמָה. אחרים מנסים, בקושי, לשוב לתודעה ארצית באמצעות חזרה על מעשה פיזי או באמצעות חזרה על מלים מסוימות פעמים רבות. ויש כאלה, אשר בתוך שכרונם האלוהי נעשים אדישים לגמרי לחיים בעולם הגשמי, עד שמכל הבחינות נראית התנהגותם החיצונית כמו זו של אנשים מטורפים. וקיימים גם אלו הפוסעים בנתיב הרוחני ובה בשעה ממלאים את חובותיהם היומיומיות.

שוחרי רוח מתקדמים מסוימים ראויים להערצה, הודות למצבי התודעה העילאיים שלהם; אולם לא ניתן להשוותם בשום אופן עם ישויות שהגשימו את אלוהיותן, בין אם ביופיים הרוחני ובשלימות של המצב התודעתי הפנימי שלהם ובין אם בכוחותיהם. כל השוחרים, עד לרמה השישית, מוגבלים מחמת תודעה סופית; וכולם שרויים בתחום השניות והאשליה. השוחרים מאושרים בדרך כלל: זה נובע מקשריהם וקרבתם אל האלוהים. לאחדים שמחת הַרְעוּת הפנימית עם האֵהוּב האלוהי היא כה גדולה עד שהם מאבדים את האיזון בהתנהגותם. כתוצאה מכך, מחמת מצב השכרון האלוהי שלא ניתן לשלוט בו הם עלולים לנהוג בגסות עם אנשים, להשליך עליהם אבנים, ולהתנהג כאחוזי דיבוק. מצבם מתואר בדרך כלל כמו זה של מאסט. המומים משפע החדווה הבלתי ניתנת לשליטה הנובעת מהקשר הפנימי שלהם עם האֵהוּב האלוהי, הם מתעלמים לחלוטין מכל המוסכמות והערכים הארציים. בגלל העדר הפחד הנובע מחוסר מעורבות רגשית גמורה, הם עלולים להתנהג לעתים קרובות בדרך שעל נקלה ניתן לשגות בה כאילו היא חריגה או מופרעת.

רק לאחר שהשיגה הנשמה את הגשמת האלוהיות ברמה הרוחנית השביעית יכולה היא לשלוט באושרה באופן מלא. האושר הבלתי מוגבל אינו מערער בשום אופן את האדם שלו הוא מוענק משום שאדם זה שרוי עתה דרך קבע במצב של איזון נפשי מחמת העדר השניות. ההפרזה הקיצונית שבגילוי החדש של אהבה ושמחה איננה עוד מנת חלקו. התערערות מקרית הנובעת מהתגברות השמחה בגלל ההתקרבות אל אלוהים מגיעה גם אף היא לקיצה משום שעתה הוא מאוחד עם אלוהים באופן שאי אפשר להפרידם. ביניהם הוא איבד את עצמו בחיק

האֵלוֹהִים האלוהי, והתמזג עם מי שהוא מהווה את האוקיאנוס האינסופי של אושר לאין גבול. אושרו של האדם שהגשים את אלוהיותו אינו מותנה בדבר והוא מקיים את עצמו. לפיכך יהיה זה אותו דבר עצמו לנצח, ללא עליות ומורדות. הוא הגיע אלי הסיום המוחלט ואל שלוות הנפש הבלתי מופרת.

אושרם של השוחרים נובע מהקירבה ההולכת ומתהדקת עם האֵלוֹהִים האלוהי ומההתרועעות עימו, – אך עם זאת מוחצן כאילו הוא אחר. בה בשעה שאושרו של זה שהגשים את אלוהיותו הינו היבט בלתי נפרד של המצב האלוהי. היבט שאין בו שניות כלל ועיקר. אושרם של השוחרים נובע מהאחר, אולם אושרם של מגשימי האלוהיות נובע מעצמיותם האלוהית. אושרם של השוחרים בא משפיעה גוברת והולכת של החסד האלוהי, אולם אושרם של מגשימי האלוהיות פשוט הווה.

הבדלים בהתייחסות אל היקום
כאשר משיג אדם את הגשמת האלוהיות, יש לו עוצמה, ידע ואושר עליון אינסופיים. המאפיינים הפנימיים הללו של ההגשמה הפנימית יהיו תמיד זהים למרות הבדלים דקים, היוצרים כמה סוגים מובחנים של יישויות שהגשימו את אלוהיותן. הבדלים אלה בין מגשימי האלוהיות הינם חיצוניים גרידא ומתייחסים רק לזיקת היישויות לבריאה. אין הם יוצרים מדרגות של מעמדות רוחניים בקרב מגשימי האלוהיות, שכולם מושלמים ומאוחדים עם כל החיים והיקום. אך מזווית הראייה של הבריאה, הבדלים אלה שבין מגשימי האלוהיות לא זו בלבד שהם ברורים אלא שהם גם ראויים להתייחסות. לאחר הגשמת האלוהיות, נוטשות רוב הנשמות את כל גופיהן ונותרות שריות לנצח בתודעה האלוהית. לגביהן מהווה האלוהים את הממשותף הבלעדית, והיקום בכללותו הריהו כאפס. הן מזוהות באופן כל כך שלם עם הצד הבלתי אישי של האמת עד שלא נותר להן שום קשר לעולם הצורות.

מאג'וזב-א-קאמיל
נשמות אחדות שהגשימו את אלוהיותן מחזיקות בגופים – הגשמי, האנרגטי והנפשי; אולם מתוך התמזגותן עם התודעה האלוהית, אין הן מודעות לחלוטין לקיום גופיהן. נשמות אחרות בבריאה ממשיכות לראות את הגופים הללו ולנהוג בהם כמו בני אדם בפועל, אולם הגופים קיימים רק מנקודת מבטו של המתבונן. במונחים הסופיים מכונים אנשים כאלו שהגשימו את אלוהיותם מאג'וזבים-א-קאמיל. המאג'וזבים האלו אינם משתמשים בגופיהם באופן מודע, משום שתודעתם מוכוונת כל כולה לעבר אלוהים ואיננה מופנית אל הגופים או אל היקום. לגביהם גופיהם כמו גם עולם הדמויות אינם קיימים, ולפיכך אין כאן שאלה של השימוש בגופים ביחס לעולם הצורות. אולם, גופיהם מהווים בהכרח מוקדים להקרנת

השפע המתמיד של האושר העליון, הידע והאהבה האינסופיים שלא ניתן לשערם שעליהם הם מתענגים. אלה המעריצים אותם מפיקים תועלת רוחנית גדולה מההקרנה הספונטאנית הזאת של האלוהיות.

נשמות מסוימות
שהגשימו את
אלוהיותן
אדישות לבריאה

בנוסף לתודעה האלוהית, לנשמות מסוימות שהגשימו את אלוהיותן יש מודעות לקיומן של נשמות אחרות השרויות עדיין בשעבוד. הן יודעות כי כל הנשמות הללו מהוות צורות של נשמות עולם, וכי כולם מיועדות בבוא העת להגיע לגאולה⁴, וחלקן, גם להגשמת האלוהיות. מאחר והן מבוססות בידע הזה, הן נותרות אדישות לנוכח גורלן האקראי והמשתנה של הנשמות השרויות בשעבוד. הנשמות הללו שהגשימו את אלוהיותן יודעות כי כמו שהן הגיעו להגשמה, גם האחרות יגשימו את אלוהיותן בבוא הזמן. עם זאת, אין להן עניין להחיש את תהליך הגשמת האלוהיות של הנשמות השרויות בשעבוד, ואין הן מגלות שום עניין פעיל בתהליך הזמן של הבריאה.

איש האלוהים
(Sadguru)

נשמות נדירות ביותר שהגשימו את אלוהיותן לא רק שיש להן תודעה אלוהית אלא גם מודעות לבריאה ולגופיהן. הן מתעניינות באופן פעיל בנשמות אחרות השרויות בשעבוד; והן משתמשות בגופיהן באופן מודע כדי לפעול בבריאה, על מנת לסייע לנשמות אחרות במסען אל האלוהים. נשמה כזאת שהגשימה את אלוהיותה מכונה איש האלוהים, מורה מושלם, סאדגורו, קוטוב, או סאליק-א-מוקאמיל⁵. איש-האלוהים חווה את עצמו כמרכז היקום כולו; וכל אחד – נעלה או נחות, טוב או רע – מצוי במרחק שווה ממנו. במסורת הסופית מכונה מוקד כזה קוטוב; הקוטוב שולט בכל היקום באמצעות סוכניו.

האלוהים-אדם
(Avatar)

כשאדם נהפך לאלוהים ושומר על תודעת הבריאה, הוא מכונה איש-האלוהים; אולם כאשר האלוהים נהפך לאדם, הוא מכונה אלוהים-אדם, או האוואטאר. אלוהים-אדם הינו הסאדגורו הראשי, שהיה הראשון להופיע באמצעות האבולוציה והאינבולוציה; הוא מסייע לכל הנשמות המצויות בשעבוד באמצעות התגליותיו החוזרות ונשנות. בכל אופן, מזווית הראייה של המאפיינים הבסיסיים של התודעה ושל טבע עבודתו בבריאה, האלוהים-אדם דומה לכל איש-אלוהים אחר. האלוהים-אדם ואיש-האלוהים אינם מאבדים לעולם את תודעתם האלוהית אף לא לרגע קט, למרות מה שהם עשויים להיות טרודים בכל מיני פעילויות ביחס לבריאה. לאף אחד משניהם אין גוף נפשי סופי ומוגבל; שניהם פועלים באמצעות גוף נפשי קוסמי (Cosmic Mind) כשהם חפצים לסייע לנשמות אחרות.

⁴ גאולה: מצב שבו הנשמה משתחררת ממעגל הלידות והמיתות מבלי להגיע לשלב של שלמות - הגשמת האלוהיות.

⁵ מורה מושלם המהווה את ציר היקום (בסופיזם) Qutub; Salik-e-Mukammil

איש האלוהים

חלק שני: מעמדו של איש האלוהים

מבין כל נושאי הלימוד של האדם, לאלוהים המשמעות הרבה ביותר. אולם לימוד עיוני גרידא על אודות אלוהים לא יקדם הרחק את השוחר תהליך ההפיכה לאלוהים לקראת התכלית הממשית של החיים האנושיים, הגם שתמיד מוטב ללמוד על אודות אלוהים מאשר להיות בער גמור לגבי קיומו. לבקש אחר אלוהים באופן שכלתני עדיף לאין ערוך מלהיות סתם ספקן או כופר. וללא ספק מוטב להרגיש את אלוהים מאשר ללמוד אותו באמצעות השכל, הגם שתחושת האלוהים עדיין חשובה פחות מחווייתו באופן ממשי. אך אפילו חוויית האלוהים איננה מעניקה את המושג על טבעה האמיתי של האלוהות משום שאלוהים, כמושא החוויה, נותר שונה מהשוחר הרוחני ומחוצה לו. טבעו האמיתי של אלוהים נודע לשוחר רק כאשר הוא משיג אחדות עם אלוהים, על ידי כך שהוא מאבד את עצמו בחיק החווייה. ומכאן, שעדיף ללמוד על אודות אלוהים מלהיות בור לגביו; עדיף לחוש את אלוהים מללמוד אותו; עדיף לחוות את אלוהים מלחוש אותו; ועדיף להעשות לאלוהים מלחוות אותו.

מזב הגשמת האלוהיות איננו מועב על ידי הספיקות המטרידים את הגופים הנפשיים של האנשים השרויים בשעבוד. אלו השרויים בשעבוד נמצאים תמיד במצב של אי וודאות ביחס ל"מאין" ו"להיכן" הם באים. מאידך גיסא, מגשימי האלוהיות הינם לב הבריאה עצמה, במקום שבו ידועים הראשית והאחרית. נשמה שהגשימה את אלוהיותה מכירה את עצמה כאלוהים באותה הוודאות שאדם רגיל מכיר את עצמו כבן אדם ולא כחיה. שכן לידו של מי שהגשים את אלוהיותו אין זה עניין של ספק, אמונה, אשליה עצמית או משחקי ניחושים. זהו עניין של וודאות מוחלטת ללא עוררין, שאיננה זקוקה לשום חיזוקים חיצוניים ושאיננה מושפעת מסתירותיהם של האחרים משום שהיא מבוססת על ידיעה מתמדת של העצמיות האלוהית. וודאות רוחנית זאת איננה יכולה לעמוד למבחן על ידי מישו או משהו. הנשמה המוגשמת איננה יכולה לחשוב את עצמה למשהו פרט לאלוהים, כשם שאדם רגיל איננו יכול לחשוב את עצמו לשום דבר אחר פרט לאדם. אולם למעשה חושב האדם את עצמו למה שאיננו, והנשמה שהגשימה את אלוהיותה מכירה את עצמה כמות שהיא בפועל.

הגשמת האלוהיות היא התכלית הממשית של הבריאה. עד כמה שתהיינה ההנאות הארציות גדולות, הריהן רק כצל חולף של האושר העליון הנצחי שבהגשמת האלוהיות. עד כמה שלא יהיה מקיף כל הידע הארצי, הריהו רק מעין השתקפות מעוותת על אודות האמת המוחלטת של הגשמת האלוהיות. כל עוצמתם של בני האדם, עד כמה שלא תהיה מרשימה, איננה אלא רסיס מהעוצמה האינסופית של הגשמת האלוהיות. כל מה שהוא נעלה, יפה ונעים, כל מה שהוא גדול, טוב ומעורר השראה שביקום, אינו אלא קמצוץ מזערי של ההוד הבלתי מעומעם ושאין לתארו של הגשמת האלוהיות.

האושר העליון הנצחי, העוצמה האינסופית, ההוד שלא עומעם זוהרו והאמת המוחלטת של הגשמת האלוהיות אינם נקנים בחינם. הנשמה האינדיבידואלית חייבת לעבור את כל היגע, הצער והמאבק שבאבולוציה, שבהיוולדות החוזרת ובאינבולוציה לפני שתהיה זכאית לרשת אוצר זה, הטמון בחובה של הבריאה. המחיר שעליה לשלם כדי שתוכל לרכוש אוצר זה הוא קיומה כאגו נבדל. האינדיבידואליות המוגבלת חייבת להעלם כליל אם חפצים אנו באפשרות הכניסה למצב הבלתי מוגבל של האלוהות.

האינדיבידואליות המוגבלת של האדם הארצי הרגיל, המזוהה עם שם וצורה סופיים, מתגברת ומצטפת במסך של בערות את האלוהים שבפנימיות ושוררת בו. אם אנו חפצים להפטר מהבערות הזאת, הרי שעל האינדיבידואל המוגבל לוותר על קיומו המוגבל. כשהוא מסתלק מהתמונה מבלי להשאיר שמץ מחייו המוגבלים, מה שנשאר זה האלוהים. הוויתור על הקיום המוגבל הינו למעשה הוויתור על האשליה המושרשת בנו כאילו יש לנו קיום נבדל. אין כאן וויתור על משהו ממשי: זוהי הסתלקות מהשגוי וזכייה באמת.

כשחוצה אדם את הרבדים הפנימיים בדרך להגשמת האלוהיות, הוא מאבד, בזה אחר זה, את המודעות לעולמות – הגשמי, האנרגטי והנפשי וכן את המודעות לגופו – הגשמי, האנרגטי והנפשי. אולם לאחר הגשמת האלוהיות, יורדות נשמות בודדות, או שבות, ונעשות מודעות לבריאה בכללותה – כמו גם לגופיהם – הגשמי, האנרגטי והנפשי – מבלי לסכן כהוא זה את תודעתן האלוהית. רק חמש מתוכן פועלות כמזרים מושלמים. אלוהים כאלוהים בלבד איננו במודע אדם, ואדם כאדם בלבד איננו במודע אלוהים; איש-האלוהים הינו במודע אלוהים וגם אדם. אולם בהיותו שוב מודע לבריאה, אין הוא סובל מהתמעטות כלשהי במצבו הרוחני.

מה שהינו הרסני מבחינה רוחנית לגבי הנשמה המשועבדת
איננו תודעה סתמית של הבריאה אלא העובדה שהתודעה
נלכדת בבריאה מחמת הרשומעו"ת. בדרך זו התודעה
מכוסה בבערות, ודבר זה מונע את הגשמת האלוהיות
מבפנים. באותו האופן מה שהרסני גם כן מהבחינה הרוחנית איננו תודעה סתמית
של הגופים אלא **הזדהות** עימם מחמת הרשומעו"ת. רשומעו"ת אלו חוסמות את
הגשמת הנשמה האִנסוּפִית, שהיא היא הממשות המוחלטת ובסיס כל הבריאה. רק
בה בלבד תימצא המשמעות הסופית של הבריאה בכללותה.

הנשמה הנתונה בשעבוד צמודה לעולם הצורות בשלשלאות של רשומעו"ת,
היוצרות את האשליה של הזדהות הנשמה עם הגופים. חוסר ההארמוניה בתוך
המודעות והעיוותים בביטויים האלוהיים נוצרים בגלל ההזדהות הרשומעתית
עם הגופים ולא בגלל תודעת הגופים גרידא. מאחר ואיש-האלוהים חפשי מכל
הרשומעו"ת, הרי שהוא מודע כל העת להיותו שונה מהגופים ומשתמש בהם באופן
הארמוני ככלים בלבד להבעת הרצון האלוהי בכל טהרתו. הגופים הינם לגבי איש
האלוהים מה שהפאה הנכרית היא לקֶרֶת. הקרח חובש את פאתו כשהוא יוצא
לעבודה במשך היום, ופושט אותה בשכבו לישון. כך משתמש איש האלוהים בגופיו
כשהוא נזקק להם לצרכי עבודתו; אולם הוא משוחרר מהם כשאיננו זקוק להם
וידוע שהם שונים בתכלית מהווייתו האמיתית כאלוהים.

השתנות צילו של
האלוהים איננה
יכולה להשפיע על
התודעה האלוהית

איש-האלוהים מכיר את עצמו כאִנסוּפִי וכנמצא מעבר לכל
הצורות, וכבעל חוסר מעורבות גמור; הוא יכול, לפיכך,
להישאר מודע לבריאה מבלי להילכד בה. הכזב של עולם
התופעות כרוך בהיותו בלתי מובן כיאות, זאת אומרת,
בהיותו ביטוי אשלייתי של הרוח האִנסוּפִית. הבערות
מבוססת על ראיית הצורה כשלימה כשלעצמה, מבלי להתייחס לרוח האִנסוּפִית
שהצורה היא ביטויה. איש-האלוהים מגשים את האמת. הוא מודע לטבע האמיתי
של אלוהים וגם לטבעה האמיתי של הבריאה. ועדיין אין זה מסבך אותו בשום
תודעה של שניות משום שלגביו, הבריאה איננה קיימת כמשהו אלא כצל המשתנה
של אלוהים – שהוא לבדו הקיום הנצחי והממשי, והוא השוכן בלב הבריאה. לפיכך
יכול איש-האלוהים להיות מודע לבריאה מבלי לגרוע מתודעתו האלוהית; והוא
ממשיך לפעול בעולם הצורות לקידום התכלית הראשונית של הבריאה, שהיא
ליצור ידיעת עצמיות אלוהית מלאה, או הגשמת האלוהיות, בכל נשמה.

איש-האלוהים פועל
באמצעות גוף נפשי
קוסמי

כשחוזר המורד המושלם לעולם הצורות מהבטו הבלתי-
אישי של האלוהים, הוא נוטל לעצמו גוף נפשי קוסמי¹;
והוא יודע, מרגיש ופועל באמצעות הגוף הנפשי הקוסמי
הזה. אין לו עוד חיים מוגבלים של נפש מוגבלת; אין לו
יותר תענוגות וייסורים הנובעים מהשניות; אין לו יותר ריקנות ושחצנות הנובעים
מהאגו הנבדל. הוא מאוחד באופן מודע עם החיים בכללותם. באמצעות גופו
הנפשי הקוסמי הוא חווה לא רק את האושר של כל הגופים הנפשיים אלא גם את
ייסוריהם. מאחר ורוב הגופים הנפשיים סובלים משיעור גדול מאוד של ייסורים
ונהנים ממעט אושר מחמת הבערות, הרי שהייסורים המגיעים באופן שכזה אל
איש-האלוהים גדולים לאין שיעור מהאושר מחמת מצבם של בני האדם האחרים.
סבלו של איש-האלוהים הוא גדול; אולם האושר העליון שבמצב האלוהי, שהוא
מתענג עליו כל העת ללא שום מאמץ, תומך בו כנגד כל הייסורים הבאים אליו, ואין
אלה מזיזים אותו או משפיעים עליו.

לאחר סיום משימותיו
משיל איש-האלוהים
את הגוף הנפשי הקוסמי

לנשמה האינדיבידואלית אין שום גישה אל האושר-העליון
האינסופי שבמצב האלוהי, והיא מטולטלת ומושפעת
בצורה רצינית על ידי אושרה וייסוריה הרשומעתיים
בגלל הזדהותה הנבערת עם הגוף הנפשי המוגבל. איש-
האלוהים איננו מזהה את עצמו גם עם הגוף הנפשי הקוסמי, אותו הוא לובש
כשהוא שב אל העולם. הוא לבש את הגוף הנפשי הקוסמי רק לצרכי משימתו
בעולם; ומאחר והוא משתמש בו אך ורק לצרכי עבודתו מבלי להזדהות עימו, הרי
שאין הוא מושפע מהייסורים או מהאושר הבאים אליו באמצעותה. הוא נוטש את
הגוף הנפשי הקוסמי לאחר שעבודתו הושלמה. גם כשהוא פועל בעולם באמצעות
הגוף הנפשי הקוסמי, הוא מכיר את עצמו כאלוהים הנצחי האחד והיחיד ולא כגוף
נפשי קוסמי.

ייסוריהם של
איש-האלוהים
והאלוהים-אדם

האחדות שיש לאיש-האלוהים עם אלוהים הינה מושלמת.
גם כשהוא שב לעולם השניות לצרכי עבודתו הקוסמית, אין
הוא נפרד מאלוהים אף לא לרגע. במצבו הרגיל כאדם, הוא
חייב להיות באותה דרגה עם הכלל, לאכול ולשתות ולסבול
כמו כולם. אולם מאחר והוא שומר על אלוהיותו גם בזמן עשיית כל הדברים הללו,
הוא חווה כל העת שלווה, אושר-עליון ועוצמה. אולם כשאלוהים נהפך לאדם, הרי
שהוא כאלוהים-אדם סובל ממש כאחד האדם. ישוע הנוצרי, שהיה אווטאר, **אכן**
סבל על הצלב. אפס, הודות לידעיה המתמדת שאלוהיותו המודעת העניקה לו, הוא
ידע באותו הזמן כי כל מה שנמצא בעולם השניות הוא אשליה; והוא החזיק מעמד
הודות לידעיה זה של מצבו האלוהי.

¹ גוף נפשי קוסמי Universal Mind

האלוהים-אדם חווה את כל הנשמות כחלק מעצמו. הוא חווה את עצמו בכל דבר, ובמרחב גופו הנפשי הקוסמי כלולים כל הגופים הנפשיים. האלוהים-אדם מכיר את עצמו אחד מבין כל שאר הנשמות המשועבדות. למרות מה שהוא מכיר את עצמו כזה עם האלוהים ובכך חפשי לנצח, הוא גם מכיר את עצמו כאחד מבין שאר הנשמות המשועבדות והדבר כובל אותו. למרות העובדה שהוא מודע לאושר-העליון הנצחי שבמצבו האלוהי, הוא חווה גם סבל אינסופי, מחמת השעבוד של אחרים אותם הוא מכיר כצורות הנגזרות ממנו. זוהי משמעות הצליבה של ישוע. האלוהים-אדם נצלב כל העת, כביכול, והוא חוזר ונולד באופן מתמיד. באלוהים-אדם מוגשמת באופן מלא תכלית הבריאה. אין הוא צריך להשיג לעצמו דבר מנוכחותו בעולם, ועם זאת הוא שומר על גופו וממשיך להשתמש בו לצרכי גאולת נשמות אחרות משעבוד ולסייע להן להשיג את התודעה האלוהית.

גם בשעת הפעולה בעולם השניות, אין האלוהים-אדם מוגבל כהוא זה בעטייה. במצבו האלוהי, השניות של "אני" ו"אתה", נבלעת באהבה האלוהית החובקת-כל. מצב השלימות שבו מצוי האלוהים-אדם נעלה מעבר לכל צורות השניות ולכל הניגודים. זהו מצב של חופש ללא גבול ושלימות ללא רבב, מתיקות שאיננה כלה ואושר שאיננו גווע, אלוהות ללא כתם ויצירתיות איתנה. האלוהים-אדם מאוחד ללא יכולת הפרדה ולתמיד עם אלוהים ושוכן במצב של העדר שניות בתוך השניות עצמה. לא רק שהוא מכיר את עצמו כאחד עם הכל אלא גם כאחד והיחיד. הוא יורד באופן מודע מהמצב של היותו אלוהים למצב של חוויית האלוהי בכל דבר. לפיכך עסקיו בעולם השניות לא זו בלבד שאינם כובלים אותו אלא משקפים את ההוד הטהור של הממשותף היחידה שהיא היא האלוהים, ותורמים לשחרור אחרים מכבליהם.

איש האלוהים

חלק שלישי : עבודתו של איש האלוהים

הגשמת האלוהיות מהווה את תכלית הבריאה שאיננה מסתיימת והיא בבחינת הפרי המושלם של קארמה נבונה ובלתי כובלת. נשמות שטרם הגשימו את אלוהיותן שרויות עדיין בעולם השניות, ועיסוקן בתן-וקח ההדדיים בשטחים שונים, יוצר שלשלת קארמטית של חובות וזכויות שאין מהן מפלט. אפס, איש האלוהים שרוי בתודעה של אחדות ; וכל מה שהוא עושה לא רק שאינו כובל אותו, אלא אף מסייע לגאולתם של אחרים השרויים עדיין בבערות. לגבי איש-האלוהים אין אחד שאיננו כלול בהווייתו. הוא רואה את עצמו בכל אחד ; ומאחר וכל מה שהוא עושה נובע מתודעה של אי-דואליות, הוא יכול לתת בחופשיות ולקחת בחופשיות מבלי לכבול את עצמו או אחרים.

יחסי גומלין
שאינם כובלים

אם מקבל מאן דהוא מהשפע אותו משפיע איש-האלוהים ללא מעצורים, הוא יוצר קשר שיעמוד לזכותו עד שיגיע לחופש ולהגשמת האלוהיות. אם אדם משרת את איש-האלוהים ומקדיש את כל חייו ונכסיו לשירותו, הוא בורא קשר שיגביר את התקדמותו הרוחנית על ידי כך שהוא מזמין לעצמו את החסד והעזרה של איש-האלוהים. למעשה גם התנגדות לעבודתו של איש-האלוהים מתגלה לעתים קרובות כראשיתה של התפתחות שתוליך את האדם מבלי משים אל האלוהות, משום שתוך כדי ההתנגדות לפעולת איש-האלוהים, מבססת הנשמה קשר ומגע עימו. וכך, כל אחד הנכנס מרצונו או שלא מרצונו לחוג פעילויותיו, נעשה בדרך זו או אחרת לכלי קיבול של הדחיפה הרוחנית.

הקשר עם
איש-האלוהים
תורם לכלל

עבודתם של המזורים המושלמים ביקום שונה באופן מהותי מהדבר אליו שואפים מרבית אנשי הדת והכוהנים השייכים לדתות הממוסדות. רובם מעניקים חשיבות רבה מדי לצורות חיצוניות, לטקסים ולמוסכמות. משום שאין הם עצמם חופשיים מאנוכיות, מצרות אופק או מבערות, הם מנצלים את החלשים והתמימים על ידי כך שהם מעוררים בהם פחד מפני הגיהנום או התקווה להגיע לגן העדן. המזורים המושלמים, מאידך גיסא, השכילו להיכנס אחת ולתמיד לחיי הנצח של אהבה, טוהר, ראייה כלל עולמית והבנה. לפיכך הם מתעניינים רק בדברים החשובים באמת ואשר בסופו של דבר הם הגורמים להתגלות הפנימית של הרוח בקרב כל אלו המסתייעים בהם.

המורים המושלמים
אינם ניתנים לחיקוי
ואינם מוגבלים

אלה השרויים בבערות, עלולים להשתמש בלשון הדומה למוזרים, מחמת אשליה עצמית או אנוכיות מכוונת; והם עלולים לנסות ולחקותם בדברים חיצוניים רבים המיוחסים לחיי המוזרים. אולם אין הם יכולים, מעצם טבען של מיגבלותיהם הרוחניות, לחקות ממש את איש-האלוהים, בהבנה מושלמת; חווית אושר-עליון; או שימוש בכוח בלתי מוגבל. תכונות אלו שייכות לאיש-האלוהים מכח אחדותו עם האלוהים.

אלה השרויים בבערות חסרים את התכונות הבסיסיות של המוזרים המושלמים. ואם מחמת אשליה עצמית או צביעות הם מנסים להופיע כאיש-אלוהים, אשלייתם העצמית או העמדת הפנים שלהם תיחשף, אל נכון, במשך הזמן. אם

אשליה עצמית
וצביעות

אדם מתחייב לצורת חיים מסוימת בגלל אשליה-עצמית, הרי שזה מצב ביש. הוא מאמין שהוא עצמו הינו מה שאיננו וחושב שהוא יודע בה בשעה שלמעשה איננו יודע. אולם אם הוא ישר בכל מה שהוא חושב או עושה, אין לגנותו, הגם שבמידה מוגבלת הוא עלול להפוך להיות מקור סכנה לאחרים. לעומת זאת, הצבוע יודע כי אין הוא יודע ומעמיד פנים שהוא מה שאיננו מסיבות אנוכיות. בעשותו כך הוא גורם לעצמו הסתבכות קארמטית חמורה. הגם שהוא מהווה מקור של סכנה מסוימת לחלשים ולפתאים, אין הוא יכול להתמיד ברמייה החצופה עד בלי גבול; משום שבמרוצת הזמן הוא ללא ספק ייחשף בשל איזושהי תביעה עליה לא יוכל לענות.

לאיש-האלוהים יכולת התאמה אינסופית תוך כדי ביצוע עבודתו הקוסמית. אין הוא כבול לשום שיטה של הגשת עזרה לאחרים; אין הוא כפוף לחוקים או לתקדימים אלא מהווה חוק בפני עצמו. הוא יכול להתמודד עם כל

איש-האלוהים
עשוי לשחק את
תפקיד השוחר

הזדמנות ולשחק את התפקיד הנדרש בנסיבות השונות מבלי להיות כבול על ידי כך. פעם אחת שאל חסיד את מורו מדוע הוא צם. ענה המורה: "אינני צם כדי להגיע לשלימות, מאחר וכבר הגעתי לשלימות, אינני שוחר רוחניות. אני צם למען האחרים". שוחר הרוחניות איננו יכול להתנהג כמו אדם שהשיג שלימות, משום שלא ניתן לחקות אדם מושלם; אולם האדם המושלם יכול להתנהג כמו שוחר, כדי להדריך אחרים או כדי לעזור להם.

אדם שהצליח בבחינות הגבוהות ביותר באוניברסיטה מסוגל לכתוב את האלפבית ללא קושי כדי ללמד ילדים, אולם הילדים אינם מסוגלים לעשות מה שהוא מסוגל. כדי להראות את הדרך אל האלוהיות, עשוי איש-האלוהים לשחק את תפקיד חסיד

האלוהים (bhakta), למרות שכבר הגיע לאיחוד מלא עם האלוהים. הוא ממלא את התפקיד הזה, למרות שהגשים את אלוהיותו, כדי שאחרים יכירו את הדרך. אין הוא כפוף לתפקיד מסוים כלשהו, והוא יכול להתאים את טכניקת העזרה לאחרים לפי צרכי האנשים שנוזקים להדרכתו. כל מה שהוא עושה הוא למען טובתם המוחלטת של האחרים. לגביו אין שום דבר הראוי להשגה משום שהוא הפך לכל הקיים¹.

לא זו בלבד שאיש-האלוהים איננו כפוף בהכרח לטכניקה מסוימת כלשהי כשהוא מעניק עזרה רוחנית לאחרים, אלא הוא גם איננו כפוף לאמת המידה המקובלת של טוב. הוא נמצא מעבר להגדרות של טוב ורע; למרות העובדה שמה שהוא עושה עלול להראות כבלתי חוקי בעיני העולם, המעשה מכוון תמיד לטובתם המוחלטת של האחרים. הוא משתמש בשיטות שונות עבור אנשים שונים. אין לו שום עניין עצמי או מניע אישי והוא תמיד מונחה על ידי חמלה הדורשת את טובתם האמיתית של הבריות. לפיכך, בכל מה שהוא עושה, הוא נשאר בלתי מחוייב.

איש האלוהים
משתמש בכוחות
הדמיון כדי להכחיד
כוחות אלה

הוא משתמש בכוחות הדמיון² כדי לחלץ את חניכיו מהכוחות הללו ומפעיל אינסוף דרכים ומעשים לצרכי משימתו הרוחנית. שיטותיו משתנות על פי האנשים השונים, ואין הן זהות לגבי אותו אדם בכל הזמנים. לפעמים הוא עשוי לעשות משהו שיזעזע את האחרים כיוון שדבר זה נעשה בניגוד לציפיותיהם הרגילות. על כל פנים, דבר זה מיועד תמיד לשרת תכלית רוחנית כלשהי. ההתערבות של חלום קצר ומזעזע הינה יעילה לעתים קרובות כדי להעיר אדם מחלום ארוך ויפה. בדומה לחלום המזעזע, כך גם המהלומות אותן מנחית במכוון איש-האלוהים מכח הבחנתו, הינן מברירות בסופו של דבר, הגם שהן עלולות להיות בלתי נעימות באותו זמן.

לעתים עשוי המזורז להיראות כחסר לב שלא לצורך ביחס לאנשים מסוימים, אולם לצופים מהצד אין שום מושג על אודות הסיטואציה הפנימית ולפיכך אינם מסוגלים להבין כיאות את ההצדקה לאכזריותו המדומה. האמת היא שקשי ליבו נדרש לעתים קרובות לפי הצרכים הרוחניים של הסיטואציה והוא נחוץ לטובתם של אלו שלגביהם הוא נראה כחסר לב. דוגמא טובה המתארת מעשה אכזרי לכאורה שכזה הוא כאשר שחיין מומחה מנסה להציל אדם טובע.

הצלת אדם טובע

¹ כל הקיים: האלוהים השרוי בכל Everything
² כוחות הדמיון Maya

ידוע היטב כי אם מישהו טובע, הוא נוטה להאחז בכל מה שנקרה לידו. בייאוש הוא עיוור עד כדי כך כלפי התוצאות עד שאחיזתו חסרת המחשבה באדם שבא להצילו לא רק שהיא מונעת בעדו מלהנצל אלא היא עלולה גם להביא לטביעת אותו אדם עצמו שמנסה להצילו. למעשה, המומחה באמנות זו של הצלת חיים, חייב בדרך כלל להכות את הטובע בראשו ולגרום לו לאבד את הכרתו. באמצעות אכזריותו המדומה הוא מקטין את הסכנה שהאדם עלול לגרום, ובדרך זו מבטיח את הצלחת מאמציו. באופן דומה, מיועד קשי ליבו המדומה של איש-האלוהים להבטיח את טובתם הרוחנית המוחלטת של האחרים.

תודעה מסולפת הנשמה הכבולה הסתבכה ביקום, והיקום אינו אלא דמיון. מאחר ואין קץ לדמיונות, הרי שהאדם עלול לתעות עד עולם במבוכי התודעה המסולפת. איש-האלוהים יכול לעזור לו לקצר את השלבים השונים של תודעה מסולפת באמצעות גילוי האמת. כשהנפש איננה תופסת את האמת, היא נוטה לדמיין כל מיני דברים – לדוגמא, הנפש יכולה לדמיין כי היא קבצן או מלך, איש או אשה, וכן הלאה. בצורה שכזו הולכת וצוברת הנשמה באמצעות הנפש התנסויות מנוגדות.

זרע הגשמת האלוהיות בכל מקום בו נמצאת השניות, קיימת הנטייה להחזיר את האיזון באמצעות הניגוד. לדוגמא, אם לאדם יש התנסות של היותו רוצח, דבר זה חייב לקבל איזון נגדי על ידי התנסותו כנרצח. או אם לאדם יש התנסות של היותו מלך, דבר זה חייב לקבל איזון מנוגד בהתנסות של היותו קבצן. כך עלול הפרט לנדוד ללא סוף מניגוד אחד למישנהו מבלי שיוכל לשים קץ לתודעה המסולפת. איש-האלוהים יכול לסייע לו להגיע אל האמת בהעניקו לו יכולת הבחנה של האמת ובכך שהוא מקצר את פעילות דמיונותיו, שאחרת היו מתמשכים ללא סוף. איש-האלוהים מסייע לנשמה המשוועבדת כשהוא זורע בחובה את זרע הגשמת האלוהיות, אולם תמיד נחוץ זמן מה כדי להגיע אל ההגשמה. כל תהליך של צמיחה ביקום דורש זמן.

עזרת איש-האלוהים על כל פנים, עזרתו של איש-האלוהים יעילה פי כמה מהעזרה ששוחר מתקדם כלשהו מסוגל להעניק. כאשר עוזר השוחר, הוא יכול להביא את האדם רק עד לנקודה שאליה הוא עצמו הגיע. גם העזרה המוגבלת הזאת שהוא יכול לתת השפעתה הדרגתית ביותר; והתוצאה היא שהאדם ההולך ומתקדם באמצעות עזרה שכזאת חייב לשהות ברובד הראשון זמן רב, לאחר מכן בשני וכן הלאה. כשמחליט איש-האלוהים לסייע, הרי שהוא עשוי ברוב חסדו, להביא את

השוחר לרובד השביעי בהרף עין – הגם שבאותו רגע חייב האדם לחצות את כל רובדי הביניים של אינבולוציית התודעה.

כשמביא איש-האלוהים את השוחר לרובד השביעי, הוא הופך אותו לשווה אליו; והאדם שהשיג בדרך זו את העמדה הרוחנית הגבוהה ביותר יכול גם הוא להיהפך למזרח מושלם. העברה שכזאת של ידע רוחני מאיש-האלוהים לחניכו משולה להצתת מנורה אחת על ידי אחרת. למנורה שהוצתה יש אותה היכולת להאיר לאחרים כמו המנורה המקורית בעצמה. אין שום הבדל ביניהן בחשיבות או בתועלת.

המשל של עץ הבאניאן ניתן להשוות את איש-האלוהים לעץ הבאניאן. עץ הבאניאן צומח למימדים אדירים ומלאי עוצמה, ומעניק צל ומקלט לעוברי אורח ומגונן עליהם מפני השמש, הגשם והסערה. בשיא צמיחתו, יורדים השרשים מענפיו, וחודרים עמוק לאדמת הבור שמתחת, כדי ליצור בבוא הזמן, עץ באניאן נוסף שיעמוד במלוא תפארתו. גם זה האחרון נעשה באופן שווה עצום ומלא כח ומעניק צל ומקלט לעוברי אורח ומגונן עליהם מפני השמש, הגשם והסערה – ויש לו אותה היכולת ליצור עצי באניאן דומים במלוא צמיחתם. דבר זה נכון לגבי איש-האלוהים, המעיר את האלוהיות הצפונה באחרים. בדרך זו נמשכת שלשלת המזורים המושלמים עלי אדמות כברכה מתמדת לאנושות, המסייעת לה להמשיך במאבק אל מעבר לחשיכה.

אלוהים-אדם, אדון ומשרת עם זאת, ניתן לומר כי האלוהים-אדם (אוטאר) הוא בעת ובעונה אחת הן האדון והן המשרת של היקום. בתור האחד המרעיף את השפע הרוחני שלו על הכל ביד רחבה ללא גבול, הריהו אדון היקום. ובתור האחד הממשיך לשאת בעול של הכלל ומסייע להם באינספור קשיים רוחניים, הריהו משרת היקום. כשם שהוא האדון והמשרת כאחד, האלוהים-אדם הינו גם האוהב הנעלה והאהוב שאין לו מתחרה. האהבה אותה הוא נותן או מקבל מיועדת לשחרר את הנשמה מהבערות. בנתנו אהבה הוא נותן אותה לעצמו בצורות אחרות; בקבלו אהבה, הוא מקבל את מה שהתעורר מכח חסדו הוא, המורעף כל העת על הכל ללא אפליה. חסדו של האלוהים-אדם כמוהו כגשם, היורד באופן שווה על כל האדמות מבלי להתחשב בכך אם הן עקרות או פוריות; אולם הוא משגשג אך ורק באדמות שהפכו לפוריות מתוך עמל ויגע מפרכים.

החוג האלוהי

לאחר כמה מחזורי חיים של חיפושים, היטהרות, שירות והקרבה עצמית, מתמזל מזלם של אנשים אחדים לפגוש במזורח שהגשים את אלוהיותו ולהתקשר עמו. באמצעות כמה מחזורי חיים בסמיכות לאדם שנהפך כעת למזורח מושלם, ומתוך אהבתם ושרותם מזורח זה, הם מצטרפים לחוגו. אלה שנכנסו לחוג המזורח הן הנשמות שרכשו במאמציהן את הזכות להגיע להגשמת האלוהיות. כשמגיע הרגע המדויק להגשמת האלוהיות, הן משיגות זאת באמצעות חסדו של המזורח.

הכניסה לחוג של מורה מושלם

כל הפעילויות בעולם השניות מתחוללות מכח רשומעו"ת של שניות. תודעה של שניות מרמזת על קיומה של פעילות רשמי השניות. הרשמים הללו של השניות משרתים תחילה את התכלית של צמיחת התודעה והגבלתה, ואז הם משרתים את התכלית של שחרורה כך שתחיש את תודעת העצמיות האלוהית, או את הגשמת האלוהיות. הנשמה איננה מסוגלת להגיע לתודעת אחדותה היא אלא אם תעבור את ההתנסויות הדואליות, המניחות ואף תובעות מראש רשמים דואליים תואמים. מלכתחילה ועד הסוף, הנשמה היא מושא לתנופת הרשמים, המהווים את גורלה של הנשמה. רשמים אלו מכונים רשומעו"ת פְּרַאבְּדָהָא¹. רשומעו"ת פרארבדהא אלה מתייחסות תמיד לניגודי ההתנסות, לדוגמא, רשומעו"ת של חמדנות וניגודיהן, רשומעו"ת של תאוות בשרים וניגודיהן, רשומעו"ת של כעס וניגודיהן, רשומעו"ת המחשבות, המלים והמעשים הרעים וניגודיהן.

הרשומעו"ת שקובעות את גורל האדם

הנשמה כבולה ברשמים של השניות משלב האטום ועד להגשמת האלוהיות; וכל מה שקורה לה נחרץ על פי הרשמים האלו. כשמגשימה הנשמה את אלוהיותה, נעלמות כל רשומעו"ת. אם היא נותרת שקועה בהתנסות האלוהית מבלי לשוב לתודעה נורמלית של עולם השניות, היא נשארת לעד מעבר לכל סוגי הרשומעו"ת. אין לה שום רשומעו"ת ולא יכולות להיות לה כאלה.

העלמות הרשומעו"ת

אם שבה הנשמה שהגשימה את אלוהיותה לתודעה נורמלית של עולם השניות, היא מקבלת גוף נפשי קוסמי. לגוף נפשי קוסמי זה נספחות רשומעו"ת מיותרות ובלתי

רשומעו"ת יוֹגִינָה של גוף נפשי קוסמי

¹ רשומעו"ת פרארבדהא: רשומעו"ת הקובעות את מהלכי גורלו של האדם
Prarabdha sanskaras

מחייבות המכונות רשומעו"ת יוגיוגה². במצב שמעבר לבריאה³, חופשי המורה המושלם לתמיד מכל הרשומעו"ת. גם כשהוא מודע לבריאה ופועל בקרבה, הוא נותר בלתי משועבד באמצעות רשומעו"ת יוגיוגה אלו, המונחות בצורה רופפת על גופו הנפשי הקוסמי. רשומעו"ת יוגיוגה משמשות כערוצים בלבד לצורך עבודתו הקוסמית. אין הן יוצרות כבלים המגבילים את תודעתו.

תפקוד רשומעו"ת
היוגיוגה

רשומעו"ת היוגיוגה פועלות באופן אוטומאטי. כל המגעים והקשרים המיוחדים אליהם מגיב איש-האלוהים בעבודתו מבוססים בסופו של דבר על רשומעו"ת היוגיוגה האלו. אין הן מסתירות את הגוף הנפשי הקוסמי; אין הן מהוות עננה של בערות. הן משמשות אך ורק כעין מסגרת עבודה הנחוצה להוצאת מעשה מסוים אל הפועל. באמצעות רשומעו"ת היוגיוגה הללו בא לידי ביטוי רצונו הקוסמי של אלוהים בביטוייו המיוחדים. כל מעשה המתרחש בעולם של מרחב וזמן חייב להתייחס לאירוע מוגדר כלשהו או למערכת של נסיבות. חייבת להיות תמיד איזו שהיא סיבה מדוע מוענקת תשובה לסיטואציה זו ולא לאחרת ומדוע היא ניתנת בדרך מסוימת ולא בדרך אחרת. הבסיס למוגבלות העצמית של פעולות הנשמה השרויה בשעבוד רוחני הוא ברשומעו"ת הפרארבדהא שלה, אשר הן המשעבדות. בסיס ההגבלה העצמית של פעולות הנשמה שהיא חופשיה מבחינה רוחנית נמצא ברשומעו"ת היוגיוגה שלה, שאינן משעבדות.

עבודת איש-האלוהים
כפופה לחוקי הבריאה

אם לא היה איש-האלוהים מקבל את רשומעו"ת היוגיוגה הללו בזמן שובו לתודעה נורמלית, לא היה מסוגל לבצע שום עבודה שטבעה מוגדר. רשומעו"ת היוגיוגה מסייעות לאיש-האלוהים להגשים לפרטיו את הרצון האלוהי באמצעותו ובכך למלא את שליחותו. המורה יודע את עצמו כקיום, תודעה, ידע, אושר עליון, אהבה ועוצמה אינסופיים ושוכן בכך ממש; והוא נשאר תמיד אינסופי במצב שמעבר לבריאה. אולם העבודה אותה הוא מבצע בעולם היצירה כפופה לחוקי הבריאה ולפיכך היא במובן מסוים סופית. מאחר ועבודתו מתייחסת לחשיפת האינסוף והאלוהיות הצפונות בכל אחד, ומאחר והגשמת אינסופיות ואלוהיות אלה היא התכלית הבלבדית של כלל הבריאה, עבודתו חשובה לאין שיעור. עם זאת, כאשר מודדים אותה באמות המידה של התוצאות, היא רק יכולה להיות – בדומה לכל עבודה אחרת שאפשר לעשותה בעולם – במידה כזאת ולא יותר מזה.

² רשומעו"ת שאינן משעבדות של אנשים מושלמים השבים לתודעה נורמלית
Yogayoga sanskaras
³ מצבו של האלוהים העומד מעבר למרחב ולזמן
Beyond State

עבודת המורה נקבעת
על פי רשומעו"ת
היוגיוגה

גם כשנמדדת עבודתו של איש-האלוהים על פי גודל
ההשגים, ההשגים המושגים על ידי בני אדם ארציים
הינם ברוב המקרים שוליים בהשוואה. גם הנשמה
האדירה ביותר הנמצאת עדיין במצב של שעבוד רוחני
איננה יכולה להתקרב להשגיו של איש-האלוהים. מאחורי עבודת המורה ניצבים
כוחות האינסוף של האלוהים, בה בשעה שהאדם הארצי פועל בכח המוגבל העומד
לרשותו באמצעות נפש-האגו שלו. לפעמים מסיים איש-האלוהים את מהלך חייו
עלי אדמות לאחר שהשיג מטרה מוגבלת כלשהי. אין זה משום שהוא מוגבל
בכוחותיו, אלא משום שעבודתו שנקבעת על ידי רשומעו"ת היוגיוגה, הינה בעלת
ממדים אלה ולא יותר מזה. אין הוא כרוך לעבודה כשלעצמה. אחרי שסיים את
העבודה שניתנה לו באמצעות רשומעו"ת היוגיוגה שלו, הוא נכון לשוב ולהתמזג עם
היבטו הבלתי-אישי של האינסוף. אין הוא מתמהמה בעולם הבלתי ממשי והדואלי
אף לא רגע נוסף ממה שנדרש על פי רשומעו"ת היוגיוגה שלו.

המצב שמעבר לבריאה

במצב שמעבר לבריאה, לא מתקיימים הזמן, המרחב
ועולם התופעות כולו. רק בעולם התופעות של השניות
קיימים המרחב, הזמן, או פעילות החוק של סיבה ומסובב.
כשפועל המורה המושלם בתחום השניות כדי לרומם את
המין האנושי, נכפפת עבודתו לחוקי הזמן, המרחב והסיבתיות. מזווית הראיה
של העבודה החיצונית, הוא עשוי להראות לפעמים כמוגבל; הגם שלמעשה הוא
מתנסה בכל הזמנים באחדות ובאינסופיות של המצב שמעבר לבריאה. אף על פי
שהוא עצמו נעלה מעבר לזמן, הרי כשהוא פועל למען אלו השרויים בשניות, הזמן
חשוב.

עבודה מיוחדת לחוג

בדרך כלל מתנהלת עבודתו הקוסמית של המורה למען
האנושות ללא הפוגה באמצעות הרבדים העליונים. כשהוא
עובד למען חברי חוגו, פעולותיו צמודות ללוח זמנים שהוא
עצמו קובע בהירות מירבית; משום שחייבת להיות
התערבות מדויקת וברורה במיצוי המכאני של רשומעו"תה"ם. הוא פועל למען החוג
בזמנים קבועים. לפיכך לאלה הדבקים בהוראות המתקבלות מהמורה ושומרים
על לוח הזמנים שנקבע על ידו יש תועלת מעבודתו המיוחדת. מנקודת המבחן של
המשימות המיוחדות שקובע המורה לעצמו, הזמן הופך לגורם בעל חשיבות מכרעת.
העבודה המיוחדת בה נושא המורה ביחס לחברי החוג, לא רק שנוגעת ומשפיעה על
החברים האלה כשלעצמם, אלא גם על אלה שלהם קשר הדוק עם חברי חוגו.

גם לאוטאר יש חוג משלו בדומה למזרים המושלמים (חוג הכולל עשרה מעגלים מתכנסים). כשהאוטאר לובש גוף גשמי, מונחת לפניו משימה ברורה המתנהלת על פי תכנית; ותכנית זו מותאמת תמיד היטב למהלכי הזמן. התהליך שבו לובש האוטאר גוף גשמי הוא יחיד במינו. לפני שהוא לובש גוף פיזי ויורד לעולם השניות, הוא נותן לעצמו ולחברי חוגו סוג רשומעו"ת מיוחדות, הידועות בשם רשומעו"ת וידניאני⁴. חוגו של האוטאר מורכבים תמיד ממאה עשרים ושניים חברים, וכולם חייבים להיוולד עלי אדמות כשהאוטאר נולד עלי אדמות. לבישת רשומעו"ת הוידניאני לפני הלידה בגוף הפיזי משולה לפריסת צעיף על עצמו ועל חוגו. לאחר שנולד עלי אדמות, נשאר האוטאר תחת הצעיף הזה של רשומעו"ת וידניאני עד הזמן שנקבע על ידו. כשמגיע הרגע הנקוב, הוא חווה את אלוהיותו המקורית ומתחיל לפעול באמצעות רשומעו"ת הוידניאני, שהומרו עתה לרשומעו"ת היוגיוה של הגוף הנפשי הקוסמי.

טבען של רשומעו"ת
הוידניאני

רשומעו"ת הוידניאני דומות לרשומעו"ת הדואליות הרגילות מכל הבחינות, אך הן שונות באופן יסודי בטבען. רשומעו"ת הוידניאני מזרזות פעילויות ומזמינות התנסויות הדומות לפעילויות ולהתנסויות הנגרמות על ידי רשומעו"ת רגילות. אולם בה בשעה שיש לפעילויות ולהתנסויות הנגרמות על ידי רשומעו"ת רגילות נטייה כללית לחזק את לפיתת השניות המדומה, הרי שהפעילויות וההתנסויות הנגרמות על ידי רשומעו"ת הוידניאני פועלות באופן שיטתי להחליש את לפיתת השניות. ההיגיון שבמיצוי רשומעו"ת הוידניאני מזמין בהכרח את הגשמת אחדות הקיום. לפיכך הן ידועות בתור מפתן האחדות. חברי החוגים נותרים תחת צעיף רשומעו"ת הוידניאני עד שהם משיגים את הגשמת האלוהיות בזמן שנקבע על ידי האוטאר. לאחר שהגיעו להגשמה באמצעות האוטאר, רשומעו"ת הוידניאני שהם נושאים עימם אינן מהוות צעיף אלא לגבי אחדים מהם הן הופכות לרשומעו"ת יוגיוה – ומשמשות אך ורק ככלי להגשמת התכנית האלוהית עלי אדמות.

ההבדלים בין רשומעו"ת
הוידניאני והיוגיוה

קיימים הבדלים חשובים בין רשומעו"ת הוידניאני והיוגיוה. למרות מה שרשומעו"ת הוידניאני מכוונות בסופו של דבר להגשמת האחדות, הן גורמות להתנסות בהוויה מוגבלת עד להגשמה. רשומעו"ת היוגיוה באות לאחר ההגשמה ואינן מפריעות כהוא זה להתנסות באינסופיות, העומדת מעל לשניות - למרות העובדה שהן משמשות כלים המאפשרים וקובעים את התגובות

והפעילויות בעולם השניות. התמצות רשומעו"ת הוידניאני תורמת להגשמתו של האדם, בה בשעה שהתמצות רשומעו"ת היוגיוגה תורמת לתהליך ההגשמה של אלה השרויים עדיין בשעבוד.

חוגיו של האוטאר כמו גם חוגי המורים, מהווים את הגוף הייחודי החשוב ביותר שביחס אליו ודרכו מווסתים האוטאר והמורים את משימתם הרוחנית כלפי האנושות.

האוטאר והמורים אינם מוגבלים על ידי החוגים

גוף מיוחד זה נוצר כתוצאה מהקשרים והמגעים ההדוקים שבמשך כמה מהלכי חיים. לאוטאר ולכל המורים המושלמים יש תמיד חוגים שכאלה של חניכים מקורבים; אולם החוגים אינם יוצרים בשום אופן מיגבלה כלשהי על תודעתם הפנימית. במצבם האלוהי מוצאים את עצמם האוטאר והמורים במוקד היקום כמו גם במוקד כל דבר; ואין שום חוגים התוחמים את חווייתם. באינסופיות של האי-שניות, אין שום העדפות; החוגים קיימים אך ורק בזיקה למשימות ולעבודה שאותן נטלו על עצמם האוטאר והמורים המושלמים בעולם התופעות. אולם מנקודת המבט של העבודה הרוחנית הזאת שבעולם התופעות החוגים הינם ממשיים באותה מידה כמו הרי ההימלאיה.

חוגי האוֹטָאֵר

אֶחָדָה מוֹחֵלֶטת שׁוֹרֶרֶת בַּמִּשְׁוֹת הַקּוֹסְמִית. הַמֶּרְחֵב וְהַזְמָן אֵינֶם אֵלָּא אֶשְׁלִיָּה. הֵם אֵךְ וְרַק תּוֹצֵאת הַהִשְׁתַּקְפּוֹת שֶׁל הָאֵינְסוֹפִיּוֹת הָאֱלֹהִית. כְּשֶׁמִּגְשִׁים הָאָדָם אֶת הַמִּשְׁוֹת הַקּוֹסְמִית, מִתְפַּגֶּגֶת הַהִשְׁתַּקְפּוֹת שֶׁהִרְחִיקָה אוֹתוֹ מִהַמִּשְׁוֹת; וְהוּא חוֹוָה אֶת הַמוֹחֵלֶטוֹת שֶׁבְּאַחַדָּה מוֹחֵלֶטת שֶׁל הָאֱלֹהִים. וְכִשְׁאָדָם אֶלֹּהֵי כֹּה מִמְשִׁיךְ לַחֲיוֹת אֶת חֵייו בַּתֹּךְ הָאֶשְׁלִיָּה, הוּא חֵי אֶת חֵייו שֶׁל אִישׁ-הָאֱלֹהִים, אוֹ מוֹרָח מוֹשֵׁלָם, עַלִי אֲדָמוֹת. בִּשְׁל הַתִּנְסוֹתוֹ הַמִּתְמִידָה בַּמִּשְׁוֹת הַמוֹחֵלֶטת, הוּא מִשְׁמֵשׁ כְּצִיר שֶׁסִּבִּיבוֹ חֵג הַיְקוֹם הַקּוֹסְמִי בְּכֻלּוֹתוֹ. כָּל נִקּוּדָה בַּקּוֹסְמוֹס מִצּוִיָּה בַּמֶּרְחֵק שׁוֹוָה מִהַמּוֹרָח הַמוֹשֵׁלָם, הַשׁוֹכֵן בִּקְרֵב הָאֶשְׁלִיָּה כְּמֶרְכֵּז שֶׁל הַקּוֹסְמוֹס.

לִמְרוֹת מָה שֶׁהַמּוֹרָח הַמוֹשֵׁלָם נִמְצָא בְּאֶשְׁלִיָּה כְּמֶרְכֵּז הַהִיקָף הַקּוֹסְמִי וּמִקְרִין אֶת הַשְּׁפַעְתּוֹ בְּאוֹפֵן שׁוֹוָה עַל כָּלֵל הַיְקוֹם, הוּא אוֹסֵף סִבִּיבוֹ בְּמַהֲלֵךְ חֵייו שְׁנַיִם עֶשֶׂר גְּבָרִים שֶׁמֶרְכֵּז הַתַּעֲנִינּוֹתָם מִמּוֹקֵד יִשְׁרֵירוֹת בְּאִישִׁיוֹתוֹ. גְּבָרִים אֱלֹהִי, תֹּךְ יַחֲסִי הַקִּירְבָּה הַמִּמּוֹשְׁכִים עִימּוֹ בַּעֲבֵר – כִּבֵּר מִהַשְׁלִבִּים הַמּוֹקֵדָמִים בִּיּוֹתֵר שֶׁל אֲבּוֹלּוֹצִיַּת הַתּוֹדָעָה – גּוֹרְפִים עֵתָה אֶת הַתּוֹעֵלֶת הַמִּרְוּבָּה בִּיּוֹתֵר מִשְׁנַהֲפֵךְ חֶבְרָם הַקְּרֹוב שֶׁבַּעֲבֵר לַמּוֹרָח מוֹשֵׁלָם. קְבֻצָּה כִּזֹּאת שֶׁל שְׁנַיִם עֶשֶׂר גְּבָרִים מְכֻנָּה הַחוּג שֶׁל הַמּוֹרָח הַמוֹשֵׁלָם. עִם זֹאת לְצַד קְבֻצָּה זוֹ שֶׁל שְׁנַיִם עֶשֶׂר גְּבָרִים, קִיּוּמֵת תּוֹסַפֶּת שֶׁל שְׁתֵּי נָשִׁים עַל מִנֵּת לַהֲשִׁלִּים אֶת הַחוּג שֶׁל הַמּוֹרָח הַמוֹשֵׁלָם בְּכָל הִיבְטָיו. גַּם מִעֲמָדָן שֶׁל שְׁתֵּי נָשִׁים אֱלֹהִי בִּיחֹס לַחוּג נּוֹבַע מִקְשָׁרֵי הָעֵבֶר שֶׁלֵּהֵן עִם הַמּוֹרָח הַמוֹשֵׁלָם.

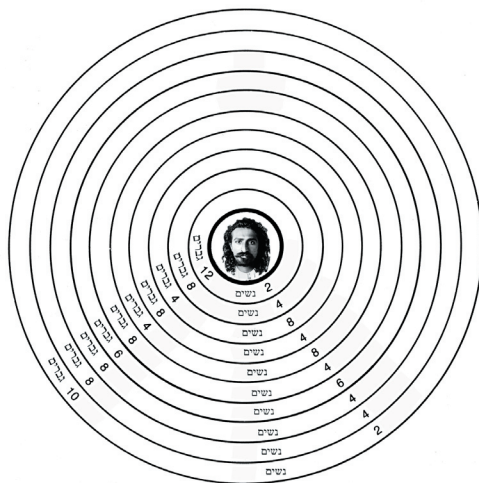
אֶחָד אוֹ יוֹתֵר מִתּוֹךְ אַרְבַּעָה עֶשֶׂר הַמִּקְרָבִים הַלָּלוּ הַפּוֹעֵלִים בְּשִׁיתּוֹף עִם הַמּוֹרָח הַמוֹשֵׁלָם מִגְשִׁים אֶת הַמִּצָּב הָאֱלֹהִי תֹךְ כְּדֵי מַהֲלֵךְ חֵייו שֶׁל הַמּוֹרָח הַמוֹשֵׁלָם אוֹ לְאַחֲרָיו, וּבִמְקָרִים מִסּוּיָמִים לְאַחֵר מַחְזֹר חֵיִים נּוֹסֵף אוֹ יוֹתֵר. עִם זֹאת, מִמְּלֵא הַמּוֹרָח הַמוֹשֵׁלָם אֶת הַתַּחֲיִיבּוּיּוֹתֵיו בְּאַמְצָעוֹת כִּינוֹן הַחוּג שֶׁלּוֹ בְּמַהֲלֵךְ חֵייו; וְהַבְּרָכָה הַטּוֹבָה בִּיּוֹתֵר אוֹתָהּ הוּא מַעֲנִיק הִיא הַגִּשְׁמַת הָאֱלֹהִיוֹת, עַל כָּל שְׁלִימוֹתָהּ, לַפְּחוֹת לְאַחַד מִחֲבָרֵי הַחוּג שֶׁלּוֹ.

דָּבָר זֶה שׁוֹנָה בַּמִּקְרָה שֶׁל הָאוֹטָאֵר. בְּסֵךְ הַכָּל יֵשׁ לוֹ עֶשְׂרֵה חֻגִּים, כְּמִתּוֹאֵר בְּשִׁרְטוֹט דְּלֶהֶלֶךְ. בַּחוּג הָרֵאשׁוֹן אוֹ הַפְּנִימִי שֶׁל הָאוֹטָאֵר יִשְׁנֵם שְׁנַיִם עֶשֶׂר גְּבָרִים אֱלִיָּהם נּוֹסְפוֹת שְׁתֵּי נָשִׁים; וְכָל אֶחָד מִשְׁאֵר תִּשְׁעַת הַחוּגִים הַחִיצוֹנִיִּים הַבָּאִים אַחֲרָי כֵּן מוֹרְכָב מִשְׁנַיִם עֶשֶׂר אֲנָשִׁים, גְּבָרִים וְנָשִׁים כְּאַחַד. בְּסֵךְ הַכָּל נִמְנִים בַּעֲשֶׂרֶת הַחוּגִים שֶׁל הָאוֹטָאֵר מֵאָה וְעֶשְׂרִים בְּנֵי אָדָם בְּתוֹסַפֶּת שְׁתֵּי הַנָּשִׁים שֶׁבַּחוּג הַפְּנִימִי שֶׁהֵינָן רַק נִסְפָּחוֹת לַחוּג מִסּוּיָם זֶה – וּבְסֵךְ הַכָּל מֵאָה עֶשְׂרִים וְשְׁנַיִם. אֶחָד אוֹ יוֹתֵר מִמֵּאָה וְשִׁמּוֹנֵת הַחֲבָרִים שֶׁל תִּשְׁעַת הַחוּגִים הַחִיצוֹנִיִּים מִגְשִׁימִים אֶת הַמִּצָּב הָאֱלֹהִי בַּמִּשְׁךְ

ימי חייו של האוּטאר או לאחר מכן, ואחרים במהלך חיים נוסף או לאחר כמה מהלכי חיים נוספים.

בדומה למקרה של חוג המזרח המושלם, חוגו הפנימי של האוּטאר בנוי רק משנים עשר גברים בתוספת של שתי נשים. ההבדל בין חוגו של המזרח המושלם לבין החוג הפנימי של האוּטאר הוא שהמזרח המושלם מייסד את חוגו מקרב אלה שהיו קשורים אליו הדוקות כבר מהשלבים המוקדמים של אבולוציית התודעה שלהם. אולם האוּטאר בהופעותיו החוזרות ונשנות איננו עובר דרך תהליכי האבולוציה, היוולדות חוזרת ואינבולוציה; לפיכך אין לו אותם קשרים חברתיים כדי לשוב ולייסד את החוג הפנימי שלו בכל הופעה. ובקצרה, בה בשעה שהמזרח המושלם מייסד את חוגו, האוּטאר נעזר באופן ישיר בחוגו הפנימי, שהוא תמיד זהה בכל הופעותיו. כשהאוּטאר יורד עלי אדמות, הוא מביא עימו כביכול, את קשריו עם החוג הפנימי שלו.

ניתן להשוות את הקשר של החוג הפנימי בזיקה לאוּטאר, לאדם המקשר עצמו עם ארבעה עשר החלקים של גופו: שתי עיניים, שתי אוזניים, שני הנחיריים, הפה, שתי ידיים, שתי רגליים, אברי המין, פי הטבעת והגו עצמו. מרגע שאדם נולד, הוא משתמש באופן ישיר בארבעה עשר החלקים הללו של גופו; אלה מצידם נענים להוראותיו, כל אחד לחוד או יחדיו. באופן דומה, עם הופעתו של האוּטאר עלי אדמות, חוגו הפנימי עם אותם שנים עשר טיפוסים ייחודיים ובתוספת שני הטיפוסים הייחודיים הנוספים מתחיל לתפקד, באופן אישי וכללי, על פי ההנחיות של האוּטאר עצמו.

עם כל הופעה של האוּטאר עלי אדמות, מתקבצים סביב דמותו שנים עשר הגברים מהחוג הפנימי בתוספת שתי הנשים בתור ארבעה עשר טיפוסים ייחודיים (individualities). ארבעה עשר טיפוסים ייחודיים אלה, המייצגים מבני אישיות שונים (personalities) שונים, ממלאים תמיד את תפקידיהם התואמים כל אימת שמופיע האוּטאר עלי אדמות. ותוך כדי תקופת החיים של האוּטאר ולאחריה, הריהם, – באופן פרטי ויחדיו – פועלים באותו האופן כמו קודמיהם, שהחזיקו ותיפקדו באותם תפקידים של החוג הפנימי במשך התקופות האוּטאריות הקודמות.

לפיכך לא יהיה זה מוטעה לומר כי עם שובו של המשיח¹ עלי אדמות, באים יוחנן, יהודה, שמעון (פטרוס) וכל שאר השליחים. אולם אין משמעות הדבר כי אותו שמעון עצמו או אותו האיש יהודה ילבשו גוף בשר שוב ושוב. אלה אינם יכולים לשוב ולהיוולד, שכן האנשים האינדיבידואליים שבחוג הפנימי של האוּטאר מגיעים להגשמת האלוהיות בכל תקופה אוּטארית, בין תוך כדי מהלך חייו של האוּטאר או תיכף לאחר מכן. מרגע שהושגה הגשמת האלוהיות, ההיוולדות החוזרת איננה אפשרית. היוצא מהכלל היחידי לכלל זה הוא האוּטאר עצמו, הבא שוב ושוב לגאול את המין האנושי.

אין אלה אותם בני האדם האינדיבידואליים מהחוג הפנימי השבים ונולדים, אלא הם הטיפוסים הייחודיים המתאימים לתפקידים המסוימים שבאים עם כל הופעה של האוּטאר. זאת משום שבכל תקופה בה מופיע האוּטאר כל אחד משנים עשר הגברים ושתי הנשים שמהחוג הפנימי ממלאים בדיוק אותו התפקיד ומתפקדים בדיוק באותו האופן עד שנאמר כי האוּטאר מביא עימו תמיד אותו החוג עצמו. ברגע שנפרס הצעיף שעיו יורד האוּטאר עלי אדמות – על ידי המורדה המושלם או המורדים החיים באותו זמן – והאוּטאר מגשים את מעמדו האוּטארי, באופן אוטומאטי מתקבצים שנים עשר הגברים ושתי הנשים סביב דמותו של האוּטאר כדי למלא את תפקידיהם התואמים בתוך החוג הפנימי ולתפקד כרגיל, על פי הנחיות האוּטאר של אותה תקופה.

עמדתו של האוּטאר ביחס לחוג הפנימי ולתפקודו תדמה לאדם שקוע בתרדמה. ברגע שאיזה גורם חיצוני כלשהו מעורר אותו, מוצא הפרט באופן ספונטאני כי כל ארבעה עשר חלקי גופו (כפי שהוזכרו לעיל) נמצאים כבר שם בתפקידיהם המיוחדים, נכונים לפעול לפי רצונו הקל ביותר. באופן דומה, ברגע שהוכן האוּטאר להגשים את מעמדו האוּטארי באמצעות אחד או שניים או יותר מבין חמשת המורדים המושלמים של הזמן, הוא נוכח לדעת גם כן כי ארבעה עשר הטיפוסים

¹ משיח: הופעתה של התודעה האלוהית המושלמת עלי אדמות Christ

הייחודיים על תפקידיהם האופייניים בקרב החוג הפנימי נכונים למלא תיכף ומיד את משימותיהם.

כדי להסביר בפרוטרוט מדוע רק ארבע עשרה טיפוסים ייחודיים מסוימים אלה ממלאים תפקידים כאלה בכל הופעה של האוטאר נזדקק לכרך של הסברים; מי הם אלה היכולים להיות ארבעה עשר החברים וכיצד הם נקשרים אל חוג הפנימי של האוטאר? – שאלות אלו תידרשנה כרכים נוספים של הסברים. נסתפק בכך אם נאמר כי כל אחד מארבעה עשר הטיפוסים הייחודיים האלה, כשהם ממלאים את המשרה והתפקיד של החוג הפנימי, לא זו בלבד שהם חייבים להידמות לטיפוס הייחודי האופייני של קודמו או קודמתה בתפקיד בהופעות הקודמות של האוטאר אלא חייב להיות דומה באופן מדויק בכל שאר המובנים. לדוגמא, אחת המשרות בחוג הפנימי של ישוע הנוצרי הוחזקה על ידי שמעון. ב"הופעה השנייה" של המשיח, חייבת משרה מיוחדת זו להיתפס על ידי שמעון אחר אשר ייתכן ושמו יהיה "א" אולם הוא בעל אותן תכונות נפשיות ורגשיות ושאר המאפיינים כמו שמעון המקורי. אותו הדבר חל על המשרות שהוחזקו בידי יהודה, יוחנן, יעקב וכן הלאה, כפי שהיה בחוג הפנימי בזמנו של ישוע הנוצרי. כל ארבעה עשר החברים של החוג הפנימי של האוטאר מגשימים את אלוהיותם בחסדו של האוטאר, תוך כדי אותה תקופה אוטארית, הנמשכת כמאה שנה לאחר התגלותו של האוטאר עלי אדמות.

ביחס לחוגים החיצוניים של האוטאר, אף לא אחד ממאה ושמונת האנשים שבתשעת החוגים מחזיק במישרה כלשהי הדומה לזאת המוחזקת בידי אלו של החוג הפנימי. כל מאה ושמונת האנשים הללו משיגים את הגשמת האלוהיות בחסדו של האוטאר, אולם לא בהכרח תוך כדי התקופה האוטארית. למאה ושמונת האנשים הללו שמהחוגים החיצוניים יש המקומות המתאימים להם בתשעת החוגים בהתאם לקשריהם שבעבר עם חברי החוג הבא לפניהם. לדוגמא, חברי החוג השני הכולל שנים עשר אנשים, הסמוך לחוג הפנימי, מתקבצים סביב האוטאר בהתאם לקשריהם בעבר עם חברי החוג הפנימי. באופן דומה, שנים עשר האנשים שבחוג השלישי, הסמוך לחוג השני, מתקבצים סביב האוטאר בהתאם לקשריהם שמהעבר עם חברי החוג השני – וכן הלאה, בכל שאר שבעת החוגים.

חבלי לידת הסדר העולמי החדש¹

הסערה העולמית ההולכת ומתעצמת מגיעה כעת לשיא התפרצותה, וכשתגיע לשיאה היא תחולל שואה עולמית. במאבק למען רווחה חומרית, לבשו העוולות כולן ממדים מדהימים; והרצונות השונים המניעים בני אדם נעשו חריפים כל כך עד שדחפו למשבר חמור. האנושות נכשלה בפתרון בעיות הפרט והחברה, והראיה לכישלון זה ברורה מאוד. חוסר יכולתן של הבריות להתמודד עם בעיותיהן באופן ענייני ויצירתי מורה על פגם טראגי בהבנה הנכונה את טבעו הבסיסי של האדם ושל התכלית האמיתית של החיים.

הסערה העולמית

העולם עד לעימות חריף בין כוחות האור לכוחות החושך. מחד גיסא ניצבים אנשים אנוכיים המחפשים את אושרם, מוכי סנוורים מחמת תשוקה לכח, מלאי תאוות בצע חסרת מעצורים, ושנאה יוקדת. עקב בערותם באשר לתכלית החיים האמיתית, הם התדרדרו לשפל המדרגה החברתית. הם קוברים את עצמיותם הנעלה בשברי צורות מתפוררות שנותרו מהעבר המת. שבויים בתועלתנות חומרנית ותפיסות עולם צרות, הם שכחו את ייעודם האלוהי. הם איבדו את דרכם, ולבותיהם משוסעים משינאה ומשטמה הרסניות. מאידך גיסא ניצבים בני אדם החושפים את עצמיותם הנעלה מחביונה, בכח יכלתם לשאת בסבל ובמחסור ומכח מעשים אציליים של אומץ לב והקרבה עצמית. המלחמה הנוכחית מלמדת את בני האדם להיות אמיצים, להיות נכונים לשאת בייסורים, להבין ולהקריב.

עימות בין כוחות
האור לחושך

סרטן האנוכיות הפושה במין האנושי יזדקק לתרופה שלא רק תתן תשובה אוניברסאלית הולמת אלא שגם תהיה קיצונית בטבעה. האנוכיות מושרשת עמוק כל כך שניתן לעוקרה רק אם תותקף מכל צדדיה. שלווה ואושר אמיתיים יאירו באופן ספונטאני משתסולק האנוכיות. השלווה והאושר הנובעים מאהבה הניתנת ללא פניות עומדים לעד. אפילו החוטאים הגרועים ביותר יכולים להחפץ לקדושים גדולים אם יהיה להם האומץ והכנות להזמין מהפך גמור בלבם.

נחוצה תרופה לאנוכיות

התווה ובוהו והחורבן הנוכחיים יבלעו את העולם כולו, אולם בעתיד תבוא תקופה ארוכה מאוד שלא יהיו בה מלחמות. כדאי יהיה לשאת בכל הייסורים והצרות

בני האדם ייגעלו
מהשתוקקות,
חמדנות ושנאה

¹ מאמר זה נדפס לראשונה ב-1941

שבזמננו למען תקופת האושר הארוכה שתבוא לבטח בסופו של דבר. להיכן יוביל התווה ובוהו הנוכחי? כיצד יסתיים הכל? זה יכול להסתיים בדרך אחת בלבד: האנושות תמאס בכל זה. בני האדם ייגעלו מהשתוקקויותיהם וימאסו מהתגושות הנובעת משנאה. החמדנות והשנאה יגיעו לעוצמה כזאת עד שהכל יתעייפו מהן. הדרך להחלץ מהמבוי הסתום תהיה באמצעות חוסר אנוכיות. החלופה היחידה שתביא לידי פתרון תהיה לחדול מלשנוא ולאהוב, לחדול מלהשתוקק ולתת, לחדול להשתרר ולשרת.

הייסורים מחוללים הבנה סבל גדול מעורר הבנה גדולה. ייסורים נוראים ממלאים את מטרותם ומניבים את משמעותם האמיתית כשהם מעירים את האנושות העייפה ומתסיסים בקירבה כמיהה אמיתית להבנה אמיתית. ייסורים שאין כדוגמתם מביאים לצמיחה רוחנית שאין כדוגמתה. הם תורמים לכינון החיים על הבסיס האיתן של האמת. הגיע הזמן שהייסורים הכלל עולמיים ידרבנו את האנושות לנקודת המיפנה שבתולדותיה הרוחניות. הגיע הזמן שהכאבים עצמם בזמננו יהפכו למכשיר שיביא להבנה אמיתית ביחסי אנוש. הגיע הזמן שהמין האנושי יישיר מבט אל הגורמים האמיתיים של השואה שנפלה עליו. הגיע הזמן לבקש התנסות חדשה של הממשות. לדעת כי החיים הם ממשיים ונצחיים משמע לרשת אושר עליון שאיננו מתפוגג. הגיעה השעה שהאדם ישיג הכרה זו באמצעות התאחדות עם העצמיות האלוהית.

אישור האמת האדם תופס את העצמיות האינוסופית שבכל היצורים החיים כשהוא מתאחד עם העצמיות האלוהית הנעלה. הוא משתחרר כשהוא צומח מעבר למיגבלות חיי האגו ונוטש מיגבלות אלו. הנשמה האינדיבידואלית חייבת להגשים בתודעה מלאה את זהותה עם הנשמה הכלל עולמית. האדם ישוב ויכוון את חייו לאור אמת עתיקה זו ויארגן מחדש את גישתו לשכניו בחיי היומיום. כדי לתפוס את הערך הרוחני של האחדות פירושו לעודד אחווה ושיתוף פעולה אמיתיים. אחוות האחים תהיה אז תוצאה ספונטאנית של הבחנה אמיתית. החיים החדשים המבוססים על הבנה רוחנית הם אישורה של האמת. אין זה משהו אוטופי אלא מעשי לחלוטין. עכשיו כשהאנושות הושלכה לאש עימותי הדמים, היא חווה מתוך סבל נורא את חוסר היציבות והסכלות המוחלטות של חיים המבוססים על תפיסות עולם חומרניות גרידא. קרובה השעה שבה האדם בכמיהתו הרבה אחר האושר הממשי יחפש את מקורותיו האמיתיים.

כמו כן בשלה השעה שבה האנושות תבקש בשקיקה מגע עם התגשמות האמת בדמותו של האלוהים-אדם (אווטאר), ושבאמצעותו היא יכולה להתמלא בהשראה ולהתעלות להבנה רוחנית. היא תקבל את ההדרכה הבאה מסמכות אלוהית. רק שפיעתה של האהבה האלוהית יכולה להביא להתעוררות רוחנית. בשעת משבר זו של ייסורים כלל עולמיים, מתמלאת האנושות בנכונות לפנות אל עֲצִמְיֹתָהּ האלוהית הנעלה ולהגשים את רצונו של האלוהים. האהבה האלוהית תחולל את מעשה הנסים העילאי של הבאת האלוהים ללבבות בני האדם כדי לבססם באושר אמיתי ובר קיימא. דבר זה יספק את הצורך והכמיהה הגדולים ביותר של האנושות. האהבה האלוהית תגרום לאנשים להיות בלתי אנוכיים ותסייע ביחסיהם ההדדיים, והיא תמציא את הפתרון הסופי לכל הבעיות. אחוות האחים החדשה עלי אדמות תהיה לעובדה מוגמרת, והאומות תתאחדנה באחוות האהבה והאמת.

הנני קיים למען אהבה זו ולמען אמת זו. לאנושות המתייסרת אני אומר :

המשיכו לקוות. באתי כדי לסייע לכם להתמסר לעניין האלוהי ולקבל את חסדו שהוא האהבה והאמת. באתי כדי לסייע לכם לזכות בנצחון היחידי מכל הנצחונות - לזכות בעֲצִמְיֹתְכֶם האלוהית.

היוולדות חוזרת וחוקי הגורל (Reincarnation and Karma)

חלק ראשון : משמעות המוות

האדם הארצי מזהה את החיים באופן מוחלט עם ההופעה והפעילות של הגוף הגשמי. לכן, לדידו, תחילת הקיום הגופני וסופו הינם ההתחלה והסוף של הנשמה האינדיבידואלית. כל התנסותו מעידה על ארעיות הגוף הפיזי; ולעתים קרובות היה עד להתפרקותם של גופים פיזיים שבעבר היו שוקקי חיים. לפיכך באופן טבעי הוא נוטה להאמין כי מהלך החיים מקביל בתוחלתו לקיום הגופני.

הזדהות הנשמה
עם הגוף הגשמי

כשהאדם הארצי מתייחס למוות כקץ החיים, הוא מעניק לו חשיבות מרובה. אולם, רק בודדים הוגים במוות במשך תקופות ארוכות. ולמרות העובדה שרוב האנשים שקועים כל כולם בעסקיהם הארציים, הם מזדעזעים מתופעת המוות כשהם ניצבים מולה. לגבי רוב האנשים המוות הוודאי והבלתי נמנע מצוי כל העת ברקע של כל תופעות החיים הארציים – והוא חודר בחשאי לכל נצחונותיהם והשגיהם הגדולים ביותר, אל שמחותיהם ותענוגיהם העזים ביותר.

המוות כרקע לחיים

מלבד היותו משמש כרקע כללי למחזה החיים, מקבל המוות חשיבות מופרזת בצורה בלתי רגילה בתוך ההתרחשויות המרובות של החיים. המוות נכלל באותן התרחשויות שמהן אנו יראים ביותר והן ממלאות אותנו ביוגן. בני אדם מבקשים להטיל עונש מוות על אחרים מתוך כעס או שנאה כעונש הנורא ביותר או כנקמה הגדולה ביותר, או שהם רואים בו הדרך הבטוחה ביותר למנוע תוקפנות או התערבות מצד אחרים. בני האדם גם מביאים את המוות על עצמם כאות להקרבה עצמית עילאית; ולעתים הם מבקשים אותו בתקווה מסולפת שהוא ישים קץ לכל הדאגות והבעיות הארציות עימן אין הם מסוגלים להתמודד או שאותן אינם יכולים לפתור. וכך מקבל המוות חשיבות מופרזת באופן בלתי רגיל במוחותיהם של רוב בני האדם.

החשיבות המכרעת שיש למוות נובעת מהיצמדותו של האדם לגופים מסוימים. אולם המוות מאבד הרבה מעוקצו וחשיבותו, גם לגבי האדם הארצי, אם הוא מתבונן במהלכי החיים בזווית ראייה רחבה יותר. למרות ארעיותם, נמשכים החיים ללא

המשכיות החיים

הפסקה באמצעות צורות אלה – היְשָׁנוֹת ננטשות וחדשות נוצרות לצרכי מְשָׁן והתבטאות. האירוע החוזר והנשנה של מקרה המוות מתאזן באירוע החוזר ונשנה של הלידה. הדורות הקודמים מתחלפים בחדשים; החיים שבים ונולדים בצורות חדשות; מחדשים ומרעננים את עצמם ללא הרף. פלגי החיים, עם מקורם הקדום, מתקדמים הלאה ללא הרף באמצעות צורות הבאות והולכות בדומה לגלי האוקיאנוס.

היצמדות לצורות מסוימות

אכן, גם בתוך מיגבלות ההתנסות הארצית, יש הרבה כדי לרכך את המחשבות החולניות על אודות המוות כאבדן שאין לו תחליף. גישה בריאה כלפי המוות תתאפשר אך ורק אם ייבחנו החיים באופן בלתי אישי ומבלי להיצמד לשום צורה מסוימת. דבר זה מתגלה לאדם הארצי כקשה בגלל מעורבותו עם צורות מסוימות. לגביו, צורה אחת אינה טובה כאחרת. הצורה שעימה הוא מזהה את עצמו היא כמובן החשובה ביותר. אין לגביו שום עניין בשימור זרם החיים והתקדמותם, מה שהאדם הארצי הפרטי פִּמָּה אליו הוא המשכיות הצורה הממשית שלו עצמו וצורות ייחודיות אחרות עימן הוא כרוך. ליבו איננו יכול להשלים עם שכלו. הוא נופל קרבן ליגון אין קץ עם היעלמותן של הצורות שהיו יקרות לו עד כה - הגם שהחיים בכללותם ייתכן והשלימו במקום אחר את הצורות החסרות בצורות חדשות.

בבחינה מדוקדקת יותר, נגלה כי צער המוות נעוץ באנוכיות. האדם המאבד את יקירו עשוי להבין שכלית כי החיים בכללם פיצו במקום אחר על האבדן; אולם תחושתו היחידה היא: "מה איכפת לי מכך?" כשמתבוננים בזה מזווית הראייה האישית, נהפך המוות למקור יגונות אין קץ. מזווית הראייה של החיים בכללותם, הרי זו התרחשות שחשיבותה שולית.

הבעיות של השכל הבלתי אישי

גישה בלתי אישית תסייע מאוד לגונן על הנפש בפני הצער האישי שנגרם על ידי המוות. אולם אינה פותרת את הבעיות הנרחבות יותר המבלבלות גם את שכלו הבלתי אישי של האדם כשהוא דן בכמה מהשלכות המוות בתוך מיגבלות התנסותו היומיומית. אם המוות נצפה כהכחדה הסופית של הקיום האינדיבידואלי, נראה כאילו יש כאן ליקום אבידה שאין לה תחליף. כל אינדיבידואל עשוי להיות בעמדה שיוכל להעניק ליקום משהו כל כך מיוחד שאף אחד אחר לא יוכל למלא את מקומו במדויק. יתר על כן, ברוב המקרים נקטע מהלך החיים עלי אדמות לפני שהשיג האינדיבידואל **שלימות** רוחנית. כל מאבקיו להגיע אל האידיאל, כל מאמציו והתלהבותו אחרי הגדול, הטוב והיפה, וכל שאיפותיו לדברים אלוהיים

ונצחיים נראים כמסתיימים בחידלון אין קץ הנוצר על ידי המוות.

עימות בין השכל
לבין האינטואיציה

ההשלכות שבראיית המוות כקץ הקיום האינדיבידואלי עומדות בניגוד לציפיות שלא ניתן לעוקרן המתבססות על אינטואיציה הגיונית. בדרך כלל מתעוררת מחלוקת בין דרישות האינטואיציה לבין המסקנות של שכל בלתי טהור, הרואה את המוות כהכחדת הקיום האינדיבידואלי. מחלוקת זו היא לעתים קרובות ראשיתה של חשיבה טהורה, המעמידה מיד במבחן חמור את האמונה המקובלת על הכלל כי המוות הוא ההכחדה הממשית של הקיום האינדיבידואלי. המוות כמביא את קץ החיים איננו יכול להיות קביל לגמרי למאוויי הרוחניים של האדם. לפיכך האמונה בנצחיות הנשמה האינדיבידואלית מתקבלת בדרך כלל בנפש האדם ללא התנגדות מרובה, גם כשנעדרת ידיעה על חושית ישירה על אודות קיום חיים לאחר המוות.

מעטים הם אלה היודעים מכח ניסיונם האישי כי אַלמותה של הנשמה הוא אמיתי. הידע העל חושי על אודות קיום החיים לאחר המוות חסום בפני רוב רובם של בני האדם. לגביהם האלמותיות חייבת להיוותר **אמונה** מוסכמת ומקובלת ולא יותר מזה. דבר זה נהפך לחלק מ**הידע** האישי לאותם אנשים שמתוך התעניינותם במדע הנסתר פיתחו אמצעי תקשורת עם ה"עולמות האחרים"; או לאלו שהנסיבות המיוחדות שלהם גרמו לכך שהתנסו באופן אישי בהופעת או בהתערבות רוחות מתים; או לאלה שמכוח התקדמותם הרוחנית, חשפו באופן אוטומאטי כישורים הבחנתיים מסוימים במערכות הפנימיות של התודעה.

אלמותיות הנשמה

אלמותיות הנשמה האינדיבידואלית מתאפשרת באמצעות העובדה שהנשמה האינדיבידואלית **איננה** זהה לגוף הפיזי. הנשמה האינדיבידואלית ממשיכה להתקיים בעולמות הפנימיים יחד עם כל רשומעותי"ה באמצעות גופי הנפש והאנרגיה שלה, גם לאחר שהשילה את גופה הגשמי בשעת המוות. לפיכך, החיים שבאמצעות התיווך של הגוף הגשמי אינם אלא מְקַטֵּעַ מהחיים המתמשכים של הנשמה האינדיבידואלית; המקטעים האחרים של חייה באים לידי ביטוי בספירות אחרות.

שלושה עולמות

הטבע הינו עצום בהרבה ממה שמסוגל האדם לתפוס באמצעות החושים הרגילים של הגוף הפיזי. ההיבטים החבויים של הטבע מורכבים מחומר ומכוחות מעודנים יותר. אין בנמצא תהום שאינה ניתנת לגישור בין ההיבטים המעודנים יותר של

הטבע לבין צדדיו הגסים. כל ההיבטים הללו חודרים זה לזה אהדדי ומתקיימים יחדיו. ההיבטים המעודנים יותר של הטבע אינם ניתנים לתפיסה על ידי אדם רגיל, אולם למרות זאת הם מתקיימים יחד עם ההיבט הגשמי שאותו הוא יכול לתפוס. אין הם מרוחקים; ועם זאת אין הם נגישים לתודעה הפועלת באמצעות החושים הפיזיים, שאינם מותאמים לתפיסת אותם היבטים מעודנים של הטבע. האדם הרגיל איננו מודע לרבדים הפנימיים, כשם שמישהו חרש איננו מודע לצלילים, ואין הוא מסוגל לטפל בהם באופן מודע. לפיכך, מכל בחינה ממשית יהיו אלו "עולמות" אחרים לדידו.

לחלק המעודן והנסתר של הטבע יש שתי חטיבות חשובות, דהיינו, האנרגטית והנפשית¹, המתאימות אהדדי לגוף האנרגיה ולגוף הנפש של האדם. לפיכך, לצורך הנוחיות, ניתן לחלק את הטבע בכללותו לשלושה חלקים - העולם הגשמי, העולם האנרגטי והעולם הנפשי. כשהנשמה האינדיבידואלית לובשת גוף פיזי, היא מבטאת את חייה בעולם הגשמי. כשהיא משילה את המעטפת החיצונית, הגוף הפיזי, היא ממשיכה לבטא את חייה או בעולם האנרגטי באמצעות גוף האנרגיה או בעולם הנפשי באמצעות הגוף הנפשי.

השפעות של מוות
שלא בעיתן

בדרך כלל החיים בגוף הפיזי נפסקים רק כשהרשומעו"ת המשתחררות לצורך ההתבטאות באותו מהלך חיים, מתמצות כולן. בכמה מקרים יוצאי דופן נוטשת הנשמה את גופה הגשמי לפני שהושלם תהליך ההתמצות של הרשומעו"ת הללו. לדוגמא, אדם השולח יד בנפשו מקצר באופן מלאכותי את תקופת חייו ובכך מונע את מיצויין של אותן רשומעו"ת שהשתחררו ומונע את הבשלתן. כאשר מחמת מוות שלא בעיתו, נמנע מהרשומעו"ת שהשתחררו להבשיל ונבצר מהן לבוא לידי ביטוי, הנשמה שניתקה מהארץ נותרת כפופה לכוח הדחף של הרשומעו"ת הללו גם לאחר שננטש הגוף הפיזי. תנופת הרשומעו"ת שנמנע מהן להתמצות, נשמרת אף בחיים שלאחר המוות, והתוצאה היא שרוח הנפטר חושקת מאוד בדברים של העולם הגשמי.

דחף שלא ניתן
לעמוד בפניו

במקרים אלה, הנשמה שניתקה מהארץ מתנסה בדחף שאי אפשר לעמוד בפניו אל העולם הגשמי ומשתוקקת באופן נואש כל כך לעצמים גשמיים עד שהיא מבקשת לספק את תשוקותיה באמצעות הגופים הגשמיים של אותן נשמות שעדיין חיות עלי אדמות. כך לדוגמא, הנשמה שניתקה מהארץ עלולה לחפוף לשותות אלוהול עד כדי כך שהיא תפנה לשיטות בלתי טבעיות לסיפוק התאוה.

¹ הגוף האנרגטי והגוף הנפשי subtle and mental bodies

היא אורבת לשעת הכושר. כשהיא מוצאת מישהו המהווה כלי מתאים והשותה אלכוהול בעולם הגשמי, היא מספקת את תאוותה באמצעות אותו אדם על ידי השתלטות על גופו הפיזי. באותו האופן, אם היא חפצה להתנסות בהתבטאות גסה של זעם, היא עושה זאת באמצעות מישהו הנמצא בעולם הגשמי ושהוא מלא זעם.

נשמות אלה ממתינות כל העת להטריד בני אדם החיים עלי אדמות שרשומעותיהם דומות, והן מנסות לקיים את הקשר עם העולם הגשמי באמצעות אחרים עד כמה שהדבר ניתן. בחיים שלאחר המוות, כל מעורבות מתמשכת עם העולם הגשמי מהווה מכשלה חמורה בפני זרימת החיים הטבעית של הנשמה. יש לראות את אלה הכפופים למצב מסוכן זה כאומללים במיוחד, משום שהם מביאים על עצמם ועל אחרים ייסורים מרובים שאינם הכרחיים בבקשם סיפוק בלתי טבעי של תשוקות גסות יותר באמצעות בני אדם אחרים שעדיין חיים עלי אדמות. בהשוואה לנשמות אומללות אלה החיים אחרי המוות של נשמות אחרות הם נוחים הרבה יותר.

המוות מתחיל פסק זמן
שבין היוולדות
חוזרות עלי אדמות

במקרים רגילים, מתרחש המוות כשכל הרשומעו"ת המבקשות לבוא לידי הבשלה התמצו כליל. כשנוטשת הנשמה את גופה הפיזי, היא מנותקת לגמרי מכל קשריה עם העולם הגשמי, הגם שהאגו והגוף הנפשי משתיירים עם כל הרשמים שהצטברו במהלך הפעילות הארצית. שלא בדומה למקרים יוצאי הדופן של רוחות שעדיין כרוכות בעולם הגשמי, מנסות נשמות רגילות להסתגל לניתוק מהעולם הגשמי ומתאימות את עצמן למיגבלות התנאים המשתנים. הן שוקעות למעין מצב סובייקטיבי שבו מתחיל תהליך חדש של שיחזור נפשי של ההתנסויות מתקופת הפעילות הארצית באמצעות החייאת הרשומעו"ת הקשורות עימה. בדרך זו מציין המוות פתיחת תקופה של מנוחה יחסית המורכבת מנסיגה זמנית מתחום הפעולה הגשמי. זוהי תחילתו של פסק זמן שבין תקופת החיים הקודמת לבין תקופת החיים הבאה.

היוולדות חוזרת וחוקי הגורל חלק שני : גיהינום וגן עדן

לנשמה רגילה אין תודעה של העולם הגשמי לאחר המוות, משום שתודעה כזאת תלויה באופן ישיר בגוף הפיזי. אף על פי שבצורה זו אובדת תודעת העולם הגשמי, רשמי ההתנסויות שלה נשמרות בגוף הנפשי; והן ממשיכות לבטא את עצמן באמצעות העולם המעודן למחצה. במהלך ההפסקה שבין המוות לבין לידה חוזרת, מופנית תודעת הנשמה כלפי רשמים אלה והתוצאה היא החיאת הרשמים ותחיית ההתנסויות התואמות. אולם, נשמה זו אינה מודעת לסביבה המעודנת; היא עטופה בסובייקטיביות מוחלטת ושקועה בחיים שהרשמים משחזרים לה.

הסובייקטיביות
של החיים
שלאחר המוות

מצבי גן העדן והגיהנום בחיים שלאחר המוות מתעצמות התנסויות הכאב והתענוג באופן עז יותר ממה שהיו בחיים הארציים. מצבים סובייקטיביים אלה של ייסורים והנאות עזים מכונים גיהינום וגן עדן. גיהינום וגן העדן הם מצבים של הגוף הנפשי; אין לראות אותם כמקומות. והגם שבאופן סובייקטיבי יש להם משמעות רבה עבור הנשמה האינדיבידואלית, שניהם מהווים אשליות בתוך האשליה הגדולה יותר.

בתשובות והחוויות מתעצמות לאחר המוות במצב הגיהינום כמו גם במצב גן העדן, נעשות התשוקות חריפות הרבה יותר משום שאין הן תלויות עוד בכלי הגשמי כדי להתבטא. בדומה לתשוקות, ההתנסויות בסיפוקן או אי סיפוקן מתעצמות ביותר גם הן. במהלך החיים עלי אדמות, התשוקות, כמו גם ההנאות והייסורים שהן גורמות, נחוות באמצעות הכלי של הגוף הגשמי. הנשמה משתמשת כמובן בגופיה הנעלים באותו זמן, אך בחיים עלי אדמות כרוכה תודעתה בגוף הגשמי. לפיכך התהליכים התודעתיים חייבים לחלוף מבעד למסך נוסף שיחליש את עוצמתם, חיוניותם ומירצם - כשם שקרני האור מתעממות כשהן נאלצות לחלוף מבעד לזכוכית עבה. בזמן שהן שוכנות בגוף, עוברות התשוקות וההתנסויות הפחתה של עוצמתן; אולם משנטש מקום משכנן זה, הן עוברות התעצמות יחסית.

התשוקות והחוויות
מתעצמות לאחר המוות

במצב גן העדן סיפוק התשוקה איננו תלוי בהשגת יעד התשוקה, כפי שזה בספירה הגשמית. סיפוק התשוקה בא מחשיבה בלבד על אודות היעד לתשוקה. לדוגמא, אם

סיפוק התשוקות
באמצעות המחשבה

חפץ אדם לשמוע מוסיקה נפלאה, די שיחשוב על כך ומיד הוא חווה הנאה זאת. הרעיון הדמיוני של מוסיקה נפלאה הופך במצב זה תחליף לתנודות הצליל הפיזי שבספירה הגשמית. ההנאה אותה הוא מפיק מהמחשבה על אודות מוסיקה נפלאה גדולה בהרבה מההנאה אותה הפיק במהלך חייו עלי אדמות מהשמיעה הממשית של הצלילים הפיזיים. במצב גן העדן אין שום מחיצות בין התשוקות לבין סיפוקן; ההנאה מהסיפוק העצמי באמצעות מחשבה או הרגשה נמצאת תמיד בהישג יד.

למעשה, אפילו בספירת הקיום הארצי מפתחים אנשים מסוימים את הכושר הזה של הפיכת הנאתם לבלתי תלויה בהשגת היעד הגשמי. לדוגמא, בטהובן היה חרש לחלוטין; אולם על ידי תרגול הדמיון בלבד, היה מסוגל להתענג באופן עז מיצירותיו המוסיקליות. במובן מסוים ניתן לומר עליו בדרך המשל כאילו הוא שכן במצב גן העדן עוד כשנמצא עלי אדמות. באותו האופן, אדם ההוגה באהבה באהוב, מפיק אושר אך ורק באמצעות המחשבה על אודות האהוב, מבלי להזדקק לנוכחותו הפיזית. לאחר המוות, במצב גן העדן, הנאה מסיפוק דמיוני שכזה גדולה לאין שיעור משום שהתודעה משוחררת מהמסך החיצוני ביותר שהוא הגוף הגשמי.

תשוקות מסוימות קשורות באופן ישיר עם השגתם והטמעתם של יעדים גשמיים באמצעות הגוף הגשמי. התשוקות הגסות, כמו תאוות בשרים, זללנות, או התשוקה לאלכוהול וסמים שייכות לסוג זה. תשוקות אלו הן ארציות באופן מיוחד משום שהן רכושניות ומעורב בהן יסוד של היצמדות אל דבר פיזי. בתשוקות אלה לא רק שיש עליונות לתחושות הבאות ממגע עם הדבר עצמו אלא גם לאותן תחושות המהוות את תגובת הגוף עצמו. תשוקות גסות אלה תורמות למצב הגיהנום.

ההבדל בין התשוקות הגסות לבין המעודנות, נטות התשוקות הגסות לתת משקל גדול לאין שיעור לתחושות כשלעצמן, מבלי להתחשב כמעט בצו ההיגיון או בערך המוסרי. בתשוקות המעודנות, כמו התשוקה למוסיקה, קיים כמובן היסוד של תשוקה ליצירת מגע עם הצלילים הפיזיים. אולם צלילים אלו נעשים חשובים לא כל כך מכח עצמם אלא מיכלתם לבטא יופי. באותו האופן, התשוקה להאזין להרצאות מרתקות את הגוף הנפשי, לא כל כך מחמת הריגושים שמעורר הצליל, אלא מחמת המשמעות השכלית והמשיכה הרגשית שהם מבטאים.

יוצא אם כן שבתשוקות המעודנות, התחושות עצמן הן משניות בלבד להיבטים שהופקו מן ההתנסות החושית. ואילו בתשוקות הגסות הדבר העיקרי הוא התחושות עצמן העולות בהקשר לדברים הפיזיים והתחושות שאלו מעוררים כשהגוף מגיב על השגתן. התחושות האורגניות של הגוף הפיזי ממלאות את התפקיד הגדול ביותר בהתנסויות הקשורות עם התשוקות הגסות. באמצעות מרגישה הנשמה הייחודית את קיומה כגוף הגשמי באופן משמעותי וחי יותר מאשר באמצעות התנסויות הקשורות עם התשוקות המעודנות.

כמעט כל המשמעות של ההתנסויות הנגרמות מסיפוקן או מאי סיפוקן של התשוקות הגסות מבוססת על התחושות **הגופניות** עצמן. לפיכך רק לעתים רחוקות הן מסוגלות להביא לחוויית הסיפוק המושגת במקרה של התשוקות המעודנות על ידי תרגול המחשבה והדמיון גרידא. אופייני לתשוקות הגסות להתעקש על רכישת והטמעת העצמים הגשמיים עצמם. כל רעיון דמיוני על אודות העצמים הגשמיים משרת אך ורק את התכלית של החרפת הכמיהה להשיג אותם. מאחר ואין גישה אל המושאים הגשמיים של התשוקות הגסות בעולם המעודן למחצה, הרי שתשוקות אלו מעוררות בדרך כלל התנסות מחריפה של ייסורי חוסר הסיפוק. כשם שבעולם הגשמי נוכחותן של התשוקות הגסות מביאה להתגברות הייסורים על ההנאה, כך בחיים שלאחר המוות החייאת ההתנסויות הקשורות עם תשוקות גסות אלה מביאה גם כן להתגברות הייסורים על ההנאה - וכך נוצר מצב הגיהנום. באופן דומה, החייאת ההתנסויות הקשורות עם התשוקות המעודנות בחיים שלאחר המוות, מביאה להתגברות ההנאה על פני הייסורים, וכך יוצרת את מצב גן העדן.

עם זאת, גן העדן והגיהנום מהווים שניהם מצבי שעבוד, וכפופים למיגבלות הניגודים של הנאה וכאב. שניהם מהווים מצבים שמשך קיומם נקבע בידי טבע הרשמים שהצטברו, כמותם ועוצמתם. הזמן שבעולם המעודן למחצה איננו דומה לזמן שבעולם הגשמי בשל הסובייקטיביות הגדולה יותר של מצבי התודעה. למרות העובדה שלזמן בעולם המעודן למחצה אין מכנה משותף עם הזמן שבעולם הגשמי, הוא נקבע אך ורק על ידי רשמים שהצטברו בעולם הגשמי. אך העובדה החשובה היא שמצב הגיהנום ומצב גן העדן רחוקים מלהיות ממושכים; ולאחר שמילאו את תפקידם בחיי הנשמה האינדיבידואלית, שניהם מסתיימים.

התשוקות החושניות הגסות, כמו תאוות בשרים ומוצריהן הרגשיים כגון שנהא וכעס, תורמים כולם לחיים של אשליות וייסורים הקיימים במצב הגיהנום. התשוקות המעודנות – כמו חיפושים אידיאליסטיים, התעניינות אסתטיות ומדעיות, רצון טוב כלפי שכנים ואחרים, ומוצריהן הרגשיים כמו אהבה אישית או אחוות רעים - תורמים לחיים של נאורות והנאה הקיימים במצב גן העדן. במצבים אלה רוב הנשמות חיות מחדש בהתנסויות שמהחיים הארציים באמצעות החייאת הרשמים שהם הותירו. משך קיומם וטבעם תלוי במשך קיומן וטבען של ההתנסויות אותן חוותה הנשמה בזמן היותה בגוף הפיזי.

סיום מצבי
הגיהנום
וגן העדן

כשם שמניחים בצד תקליט פטיפון לאחר שהמחט חלפה לאורך כל החריצים, כך גם מסתיימים מצבי הגיהנום וגן העדן לאחר שהתודעה חלפה על הדפוסים שנחרטו בחיים הארציים. כשם שהמנגינה המופקת על ידי התקליט נקבעת אך ורק על ידי המנגינה המקורית שהוקלטה עליו, כך גם איכות ההתנסויות שהוגדלו והחריפו, בהן מתנסה הנשמה לאחר המוות, נקבעת אך ורק על ידי סוג החיים שנוהל בגוף הפיזי עלי אדמות. מזווית ראייה זו, גן העדן והגיהנום הינם צללים המוטלים על ידי חייו הארציים של האדם.

סקירה
רטרוספקטיבית
של ההתנסויות
הארציות

עם זאת, לא היו גן העדן והגיהנום משמשים שום תכלית מיוחדת ומועילה בחיי הנשמה האינדיבידואלית אילו היו כרוכים בהחייאה נפשית סתמית של העבר הארצי. משמעות הדבר הייתה חזרה עקרה של מה שכבר התרחש. התודעה במצבים שלאחר המוות הללו ניצבת בעמדה המאפשרת סקירה נינוחה ויעילה של העדות המשוחזרת באופן חי של החיים הארציים. באמצעות החרפת ההתנסויות מסוגלת התודעה לבחון את טבען ביתר קלות ובתוצאות טובות יותר. תודעתם של רוב בני האדם עלי אדמות הינה בדרך כלל אובייקטיבית, בעלת כושר ראיית העתיד ונמצאת תחת לחץ הרשומעו"ת שעדיין לא מוצא. בדרך כלל עוסקת התודעה באפשרות סיפוק הרשומעו"ת בהווה או בעתיד. בחיים שלאחר המוות תודעתם של רוב בני האדם הינה בדרך כלל סובייקטיבית ורטרוספקטיבית. בהעדרן של רשומעו"ת הדוחקות קדימה, הריהי עסוקה בעיקר בניתוח והערכת משמעות העבר, בדומה להעלאת זכרונות.

משל הקולנוע

הדאגה והלחץ להגיב מייד לנסיבות המשתנות שבחיים הארציים מומרים בחיים שלאחר המוות במצב רוח נינוח יותר, המשוחרר מהצורך הדחוף לפעול באופן מיידי. כל

ההתנסויות של מהלך החיים עלי אדמות נגישות כעת לבחינה מחודשת בצורה חיה יותר ממה שניתן באמצעות הזיכרון שבחיים הארציים. תצלומי החיים הארציים הוטבעו כולם על הסרט הקולנועי של הגוף הנפשי, ועכשיו זה הזמן המתאים לעקוב ולהפיק לקחים לגבי החיים הארציים המקוריים באמצעות ההקרנות המוגדלות של הסרט המצולם על גבי המסך של התודעה הסובייקטיבית.

הטמעת ההתנסויות הארציות
כך משמשים מצבי גן העדן והגיהנום לצורך הטמעת ההתנסויות שנרכשו בשלב הארצי; והנשמה האינדיבידואלית יכולה להתחיל את התגשמותה הבאה בגוף פיזי עם כל היתרונות של מיצוי לקחי ההתנסויות. הלקחים שנלמדו על ידי הנשמה באמצעות התחשבות וסקירה אלה נחקקים בגוף הנפשי מכח הייסורים או ההנאות המוגדלים שלהם. הם נהפכים בהתגשמות הבאה לחלק בלתי נפרד מהמרקם האינטואיטיבי של התודעה הפעילה, מבלי לערב בדרך כלשהי שחזור מדוקדק של האירועים המיוחדים שבהתגשמות הקודמת. האמיתות שנטבעו על ידי הגוף הנפשי בחיים שלאחר המוות הופכות בהתגשמות הבאה לחלק מחכמה מולדת. אינטואיציה מפותחת הינה הבנה מגובשת מרוכזת, שהזדככה על ידי המוני התנסויות מגוונות שנצברו במהלכי חיים קודמים.

גן עדן וגיהנום
התורמים לחכמה
לנשמות שונות יש דרגות שונות של חכמה אינטואיטיבית שהצטברה לזכותן לצורך שימוש בניסויים ובהרפתקאות במהלך חייהן הארציים. אפשר לראות באינטואיציה זו תוצר של התנסויות העבר, המעשירה את הנפש; אולם נכון יותר לומר כי זוהי חשיפה של מה שכבר צפון בנשמה האינדיבידואלית. מזווית ראייה מעמיקה זו, ההתנסויות של החיים הארציים – כמו גם תהליכי ההתבוננות והסקת המסקנות המרחשים בחיים שלאחר המוות – אינם אלא אמצעים לשחרור הדרגתי אל פני השטח של החכמה האינטואיטיבית הצפונה כבר בנשמה משחר בריאתה. כמו שנכון הדבר לגבי מהלך החיים עלי אדמות והתנסויותיו, כך גם מצבי הגיהנום וגן העדן בחיים שלאחר המוות מהווים אף הם חלקים ואירועים בלתי נפרדים במסע הזה של הנשמה האינדיבידואלית, המיועד, בסופו של דבר, להגיע אל מקור כל הדברים.

היוולדות חוזרת וחוקי הגורל חלק שלישי : קיומם וזכירתם של מהלכי חיים קודמים

אלה שלהם גישה ישירה אל האמיתות העל חושיות העוסקות בחיי הנשמה והיוולדותיה החוזרות, יודעים מתוך תפיסתם הברורה, כי מה שמכונה לידה איננו אלא לבישת גוף בשר על ידי הנשמה האינדיבידואלית בספירה הגשמית. ההמשכיות הבלתי מופרת של חיי הנשמה המתגשמת¹ מודגשת על ידי לידה ומוות, כששניהם מושווים לשערים בזרם החיים בהם היא מתקדמת מצורת קיום אחת למשנה. שניהם נחוצים במידה שווה בחייה הרחבים יותר של הנשמה, והתקופה שבין המוות ללידה הינה חשובה באותה מידה כמו התקופה שבין לידה ומוות.

שערי הלידה
והמוות

גם אלה הרואים במוות את הכחדת הקיום הייחודי, וגם אלה הרואים בהולדת הגוף כהתחלת הקיום, ניצבים בפני ניגוד שבין השערותיהם המסולפות לבין דרישות אינטואיציה הגיונית. מעמדת המבחן של הצדק האישי, החלוקה הבלתי שווה של טוב ורע ביחס לאושר חומרי או רווחה נראית כסותרת באופן רציני את ההיגיון וההצדקה של התכנית הקוסמית בכללותה. לראות לעתים את הצדיקים מתייסרים קשות ואת הרשעים מתענגים על משמני העולם יוצר מכשולים שלא ניתן להתגבר עליהם עבור כל מי שמעדיף לראות את החיים כאילו נועדו להגשים תכלית אלוהית נצחית.

דרישות
האינטואיציה

נפש האדם נבוכה מתהיות מייסרות המובילות להשקפה כללית מרירה על החיים ולידי ציניות גסה, אלא אם כן יהיה בנמצא הסבר כלשהו מעמיק יותר. דבר זה גרוע בהרבה מהצער האישי העמוק ביותר שאותו עלול המוות לגרום. אולם למרות מה שנראה כאילו מנוגד לכך, יש נטייה מולדת בנפש האדם לנסות ולשקם לעצמה אמונה עמוקה שאין לערערה בשפיות הפנימית של החיים ובערכם. פרט למקרה שבו נוצרות התנגדויות מלאכותיות, מקבלת הנפש אותם הסברים התואמים לחוק מעמיק זה של הרוח.

נטייה לקבל הסברים
מעמיקים יותר

¹ מתגשמת: הנשמה לובשת גוף בשר כשהיא נולדת עלי אדמות.

אלה שלהם גישה ישירה לאמת של ההיוולדות החוזרת הם מועטים אף יותר מאלה שלהם גישה ישירה לאמת של נצחיות הנשמה הייחודית. זכרונות כל מהלכי החיים בעבר נאגרים ונשמרים בגוף הנפשי של הנשמה האינדיבידואלית, אולם אין הם נגישים לתודעתם של בני אדם רגילים משום המסך שנפרש עליהם כשהנשמה משנה את גופה הפיזי, והיא מקבלת מוח חדש; ותודעתה הערה הרגילה פועלת באופן הדוק עם התהליכים המוחיים. בנסיבות רגילות, רק זכרונות החיים בהווה יכולים להופיע בתודעה משום שהמוח החדש פועל כמחסום בפני השתחררות הזכרונות של אותן התנסויות שהצטברו במהלכי חיים קודמים באמצעות מוחות אחרים.

במקרים נדירים, למרות ההתנגדות שמעורר המוח, דולפים זכרונות אחדים של חיים קודמים אל החיים שבהווה בצורת חלומות שאי אפשר כלל להסבירם במונחים של החיים הנוכחיים. אדם עשוי לראות אנשים בחלומותיו שאותם הוא לא ראה מעולם בחייו הנוכחיים. לעתים קרובות אלו שהופיעו בחלומות היו אנשים עימם הוא נפגש בחייו שבעבר. אולם כמובן שאי אפשר להתייחס לחלומות כאלו, כשהם מהסוג הרגיל, **כזיכרון** של חיי העבר. הם מציינים בפשטות כי הדמיון הפועל בחלומות הושפע ממידע שנלקח מחיים קודמים. הזיכרון הממשי של חיי העבר הינו צלול, יציב וברור כמו הזיכרון של החיים הנוכחיים. כשהדבר נוגע לאדם, אין לו עוד כל ספק לגבי קיומו במשך כמה תקופות חיים קדומות ביחד עם אנשים רבים אחרים. כשם שאין הוא יכול לפקפק ביחס לחייו בעבר במהלך ההתגשמות הנוכחית, כך אין הוא יכול לפקפק בחייו בהתגשמויות קודמות.

מספר האנשים המסוגלים לזכור את חייהם מהעבר הוא מועט ביותר בהשוואה לרוב העצום, הכבול באופן כל כך מוחלט לספירת הקיום הגשמי, עד שאין הם אפילו מעלים על דעתם קיומן של ממשויות על חושיות. ההשתחררות של זכרונות מסוג זה מוגבלת באופן חמור על ידי מיגבלות המוח, כל עוד התודעה מסובכת עם הגוף הפיזי ועם תהליכיו המוחיים. כשנגאלת התודעה מהמיגבלות הנאכפות על ידי המוח, היא יכולה לשקם ולבסס מחדש את זכרונות החיים מהעבר, שכולם אצורים בגוף הנפשי. דבר זה דורש מידה של חוסר מעורבות רגשית והבנה שיש רק לאנשים מתקדמים מהבחינה הרוחנית. זכרון חיי העבר יכול לבוא במלוא הצלילות והוודאות, אפילו לאלה שעדיין חוצים את רבדי התודעה הפנימיים אולם

טרם נעשו מושלמים מהבחינה הרוחנית.

הזיכרון של חיי העבר איננו שב אל האדם, פרט למקרים בלתי נורמאליים ונדירים, אלא אם כן הוא מתקדם מספיק מזווית הראייה הרוחנית. תנאי זה שהוא פרי חוקי החיים מאפשר אבולוציה רוחנית בלתי מופרעת של הנשמה הייחודית. ממבט ראשון זה עלול להראות כי אבדן

אבדן הזיכרון של
חיי העבר איננו
משפיע על ההתקדמות

הזיכרון על אודות חיים קודמים הינו אבדן גמור, אולם דבר זה רחוק מלהיות כך. הידע על אודות חיים מהעבר איננו נחוץ כלל במרבית המקרים, כדי להנחות הלאה בנתיב האבולוציה הרוחנית. האבולוציה הרוחנית מבוססת על הכוונת החיים לאור הערכים הנעלים יותר הנתפסים על ידי האינטואיציה, ולא בכך שמאפשרים להם להיקבע על ידי העבר. במקרים רבים, גם זכרון החיים הנוכחיים מהווה מכשול בפני התאמות מסוימות הנדרשות על פי הצרכים הרוחניים של הנסיבות המשתנות שבחיים. אפשר לומר כי בעיית הגאולה מהווה במובן מסוים בעיית הבטחת החופש מהעבר – שלגבי אנשים הכבולים עדיין למחזורי הלידה והמוות, הוא מעצב ללא רחם את החיים בהווה.

החיים עלולים היו להיות מסובכים לאין ערוך יותר אם אדם שאיננו מתקדם רוחנית היה חייב לשאת זיכרון מודע על אודות תקופות חיים קדומות מרובות. הוא היה נהפך לסהרורי ולבלתי יציב מחמת מיגוון המצבים שבהם היו מופיעים לפניו אנשים לאור זכרונותיו. על כל פנים, אין הוא נדרש להתמודד עם בלבול כזה, משום שהוא מוגן מהתחדשות זכרון החיים של העבר. דברים ואנשים נוגעים בו בהקשרים ובמצבים מוגבלים וברורים, והתוצאה היא שהוא מוצא כי קל לו לקבוע את מעשיו ותגובותיו לאור מה שהוא יודע מחייו הנוכחיים.

הגנה בפני
הסתבכויות

אין משמעות הדבר שמעשיו ותגובותיו נקבעים אך ורק ממה שהוא יודע מחייו בהווה. כל מה שהתרחש בחייו הקודמים גם הוא נוטל חלק בלתי מודע אולם מעשי בקביעת מעשיו ותגובותיו. למרות ההשפעה הממשית של מהלכי חיים בעבר, עומדת בעינה העובדה כי מאחר והוא מוגן מהתחדשות הזכרון במודע, תודעתו איננה כפופה לבלבול שהיה נגרם אילו הזיכרון המודע על מהלכי חיים בעבר היה נכלל במאגר הנתונים שאותו הוא היה חייב לשקול לצרכי קביעת מעשיו ותגובותיו.

ניתן להתמודד עם התחדשות הזכרונות של מהלכי חיים של העבר ללא בלבול או אבדן איזון אך ורק כשמאבד

התנאים לשחרור
הזכרון

האדם את תשוקותיו ואת כל תחושות ה"שלי" וה"שלך". את אלו שפעם ראה כשייכים לו הוא עלול לראות בחיים הנוכחיים כשייכים למישהו אחר. ואילו היה ממשיך את קשריו ותביעותיו המדומות, היה עלול להביא להסתבכויות אין קץ, לאומללות ולמבוכה לעצמו ולאחרים. יש לטהר את הגוף הנפשי מרכושנות על כל סוגיה אם חפץ השוחר להיות מוכן רוחנית לעמוד בפני ההשפעה המטרידה של זכרונות חיים שעברו.

מוכנות רוחנית כשאדם מוכן מהבחינה הרוחנית, הריהו נעדר תשוקות לחלוטין ומלא אהבה חסרת פניות. כל ההסתבכויות של האגו האישי נעלמו מגופו הנפשי. הוא יכול להתבונן בידידיו ובאויביו הוותיקים באותו שיוויון נפש. הוא נחלץ ממגבלותיו במידה כזאת שיחסו שווה אל האנשים עימם היו לו או לא היו לו קשרים בחייו, בעבר או בהווה. הוא חפשי מכל מחשבה של דרישות תובעניות ותביעות שכנגד מצידו כלפי אחרים, או מצד אחרים כלפיו, משום שהוא נוכח לדעת באמת העמוקה יותר על אודות אחדות כל החיים ועל אשלית ההתרחשויות היומיומיות.

שימוש נכון בזיכרון המחדש רק כשאדם מוכן רוחנית בצורה כזאת, אין הוא מושפע מהחייאת הזיכרון של מהלכי חיים שעברו. רק אז תועיל לו הגישה אליהם. משום שאז יוכל להיות לו כושר שיפוט קר ובלתי מוטעה, ואהבה טהורה שלא ניתן להשחיתה המאפשרים לו לעשות שימוש נכון ונבון בידע החדש שנאסף באמצעות הזיכרון המחדש על אודות מהלכי חיים שעברו. ידע זה פותח בפניו מידע רב הנוגע להתגשמויותיו החוזרות ולאלו של אחרים שהתקשרו עימו במהלכי חיים קודמים. דבר זה לא רק מאפשר לו להמשיך הלאה בנתיב הרוחני באמצעות ויסות מודע של חוקי הגורל, אלא גם לסייע לאחרים בנתיב בהכוונתם לאור מהלכי חייהם שבעבר.

יתרונות הזיכרון המשותף מהירות האבולוציה הרוחנית גדולה יותר לאחר השיקום הטבעי של זכרון ההתגשמויות הקודמות. ההתנתקות מדברים יומיומיים מוחשת באמצעות ידיעה מודעת את ההיסטוריה של התפתחות הסתבכויות כאלו. האבולוציה הרוחנית, שהייתה בדרך כלל בלתי מודעת לגבי העבר המגביל, נעשית כעת מודעת לכך. המכשולים ואף הכישורים שנוצרו על ידי העבר מצויים עתה בהישג ידה של התודעה, וניתן לפיכך לטפל בהם בצורה נבונה וזהירה. אינטואיציה לא בהירה מועשרת בנתונים הגיוניים. לפיכך, הסיכוי לשגות בעשייה נמוך יותר ומתגברת

היכולת להשיג תוצאות רצויות.

ידע של מהלכי חיים קודמים

למזרי החכמה, שנעשו מושלמים רוחנית, אין שום עניין מיוחד בהתגשמויות של העבר, שהן בין העובדות הבלתי חשובות הרבות של הקיום הארצי. אם הם עושים שימוש כלשהו בידע שלהם על אודות מהלכי חיים קודמים של אדם, הרי זה רק כדי לסייע לו להמשיך אל האמת הנצחית. ידיעתם את העבר מציבה אותם בעמדה מיוחדת המאפשרת להעניק לשוחר הרוחניות את ההדרכה המדויקת לה הוא זקוק. הפרטים של הנתיב הרוחני של השוחר נקבעים לעתים קרובות על ידי האירועים מן העבר, האופן שבו ביקש את האמת העילאית במהלכי חייו בעבר, והמכשולים או התימוכין שיצר לעצמו על ידי מעשיו בעבר. כל הדברים הללו, שהינם סמויים בפני השוחר, חשופים בפני כושר ההבחנה הצלול של המזרח המושלם, המשתמש בידע שלו על מנת להחיש את התקדמותו הרוחנית של המחפש אחר האמת. המזרח מדריך את השוחר מהמקום אליו הוא הביא את עצמו באמצעות הניסויים והחיפושים שבמהלכי חיים אחדים. בעניינים רוחניים, כמו בעניינים ארציים, ידע גדול יותר ובלתי שגוי משמעותו חיסכון באנרגיה ובזמן.

היוולדות חוזרת וחוקי הגורל חלק רביעי: תנאים ייחודיים להתגשמות

מקורה וראשיתה של הנשמה האינדיבידואלית באה מהווייתו האינסופית, חסרת הצורה, נעדרת המיניות והבלתי ניתנת לחלוקה של האלוהים, העומד מעבר לכל הצורות הדואליות או האבולוציה. עם תחילתה של הנשמה האינדיבידואלית, מתחילה השניות והאבולוציה, אף על פי שצורת השניות הייחודית הבנויה על הבחנה ומשיכה המבוססים על מיניות מופיעה בשלב מאוחר יותר של האבולוציה. השניות קיימת מהרגע שבו נמצאים נושא ומושא – מרכז של תודעה, עמום ככל שיהיה והסובב אותו. מאידך גיסא, המיניות מהווה סוג של משיכה גופנית המניחה קיום של צורות נפרדות, סוג מיוחד של הסתבכות מערכת הנפשיות¹ עם הצורות, ועם התבטאויות ייחודיות של חיים ואנרגיה.

המין כצורה
ייחודית
של השניות

בממלכת המינרלים אין הבחנות מיניות. בממלכת הצמחים והעצים, מופיעות ההתפלגויות הגופניות לפי המין, עם התיפקודים הביולוגיים המיוחדים. צמחים ועצים אינם מחוללים תודעה מינית, מאחר והתפתחות התודעה בצמחים ובעצים הינה ראשונית ביותר והתבטאויותיה אינן מושפעות מהתפלגויות גופניות אלו. המגע בין זכר לנקבה בצמחים ובעצים איננו ישיר אלא בלתי ישיר (מחמת היותם מעוגנים בקרקע), באמצעות כוחות מתווכים כמו רוחות, דבורים וכן הלאה. לפיכך, מנקודת המבט של אבולוציית הצורות, תחילת ההתפלגות המינית יכולה להחשב כמופיעה כבר בדרג הצמחים והעצים; אולם מזווית הראייה של תודעתם, לא ניתן לראותם כבעלי הבחנה מינית משום שתודעת השניות שלהם איננה מקבלת דגש כלשהו בשל המיניות.

המין בצורות
קדם־אנושיות

באבולוציה של הדואליות המינית, נמצאים הצמחים והעצים בין המינרלים, שאין להם שום התפלגויות מיניות, לבין הצפרים והחיות, שיש להם את זה בצורה מושלמת. מייד לפני שנולדת הנשמה שוב בצורת האדם הראשונה, היא מגיעה למלוא התודעה והאנרגיה בצורת החיה האחרונה, שאותה היא נוטשת אז כדי לקבל גוף אדם. להתגשמות של הנשמה האינדיבידואלית באמצעות צורות אנושיות, קודמות התגשמויות רצופות בצורות קדם־אנושיות.

¹ מערכת הנפשיות: הפעילויות הנפשיות המתחוללות בגוף הנפשי – psyche

הנפשיות מעוצבת
על ידי המין

בבעלי החיים, לא רק שהמין בא לידי ביטוי על ידי הפעולות וההבדלים הגופניים אלא הוא גם מהווה גורם עמוק המשפיע על התודעה. מאחר ובני האדם יורשים את גופיהם וכמו כן את תודעתם מבעלי חיים מפותחים ביותר, כמו הקופים, הם מוצאים את עצמם כפופים גם לדואליות המינית. המין הינו כל כך מפותח בבני האדם עד שאין הוא עוד עניין גופני גרידא. המין מעצב באופן יסודי את הנפשיות, המבקשת את ביטויה באמצעות הגוף בין אם הצורה היא זכרית או נקבית.

התגשמויות
זכריות ונקביות

לאחר השגת צורת האדם, ככלל אין נסיגה לצורות החייתיות; מקרים של התדרדרות לצורות קדם אנושיות הם יוצאים מן הכלל, נדירים ומיוחדים. משהגיעה הנשמה למעמדה האנושי, התהליך הרגיל הוא התגשמויות חוזרות לאין ספור בצורה האנושית עצמה. לעתים עשויה הצורה האנושית להיות זכרית ולעתים – נקבית, בהתאם לרשומעו"ת ולדרישות הרוחניות של הנשמה. יש יתרון מיוחד לצורה הנקבית שכן גם המזורים וגם האוטרס חייבים להיוולד דרך גוף אשה. לצורה זכרית יש יתרון משלה כיוון שרוב המורים מופיעים בצורת זכר. למרות העובדה שנשים יכולות להפוך לקדושות ולמזרות מושלמות, האוטרס מופיע תמיד בצורה הגברית.

כל התגשמות
נקבעת על ידי
הרשומעו"ת

רוב היתרונות והמגבלות של ההתגשמויות נקבעים תמיד על ידי הרשומעו"ת המסוימות אותם צברה הנשמה האינדיבידואלית בעבר. הצרכים הכרוכים בהמשך התפתחותה של הנשמה שייכים לטבע של רשומעותי"ה המצטברות. לפיכך הרשומעו"ת המצטברות הללו קובעות בפועל אם תתגשם הנשמה עלי אדמות במזרח או במערב, בצורת זכר או בצורת נקבה, במחזור קיומי כזה או אחר. האפשרויות הניתנות על ידי התגשמות אינדיבידואלית תלויות לא רק בכך אם ההתגשמות תהיה בצורת זכר או נקבה אלא גם אם היא מתרחשת במחזור קיומי זה או אחר, ואם היא מתאימה לאופי החיים הארציים שבעולם המזרחי או בעולם המערבי.

מזרח ומערב

בהכללה ניתן לומר על המזרח בכללותו כי הוא התפתח יותר בקווים רוחניים מאשר בקווים חומריים, והתוצאה היא שהנשמה המזרחית מבקשת אחר אלוהים באופן ספונטאני יותר. המערב בכללותו התפתח יותר בכיוון החומרי מאשר בכיוון הרוחני, והתוצאה היא שלנשמה המערבית יש יותר כמיהה

ספונטאנית לדברים שכלתניים ואמנותיים. התגשמות במזרח מביאה עימה בדרך כלל נטייה גדולה יותר לחיים רוחניים מאשר במערב, והתגשמות במערב מביאה עימה נטייה גוברת לחיים חומרניים מהתגשמות שבמזרח. אולם הנשמה חייבת להתנסות בהיבטים החומרניים של החיים, כמו גם ברוחניים לפני שהיא משתחררת מכבלי חיים מפוצלים. לפיכך על אותה נשמה להתגשם במזרח כמו גם במערב.

שינוי המרחב
אם לנשמה היו התגשמויות רצופות במזרח ואז היא בוחרת להתגשם במערב, הרי היא נושאת עימה את רשמי החיים במזרח; ואף על פי שהיא חיה במערב, היא מנהלת חיים על פי הנהוג במזרח. אם לנשמה היו התגשמויות רצופות במערב ואז היא בוחרת להתגשם במזרח, היא נושאת עימה את רשמי חיה במערב; ואף על פי שהיא חיה במזרח, היא מנהלת את חייה לפי האופן המערבי. לדוגמא, יכולה להיות לאדם באופן שכזה גוף נפשי אירופאי בדמות הודית, או גוף נפשי הודי בדמות אירופאית. יש לשים לב לכך שההבחנה הזאת מתייחסת אך ורק להתגשמויות ולרשומעויות שהתרחשו בעבר, וכי הנשמה כשלעצמה נמצאת מעבר להבחנות אלה.

מחזורי קיום
היכולות המתאפשרות באמצעות ההתגשמויות במין זכר או נקבה אינן בלתי הפיכות באופן נוקשה. הן משתנות בהתאם למחזורי הקיום וגם בהתאם לכך אם ההתגשמויות הינן במזרח או במערב. בתקופות מסוימות הגברים פעילים יותר, חיוניים וחומרניים יותר מהנשים. בתקופות אחרות, ההיפך הוא הנכון. בעבר נשות המזרח היו אמיצות ומלומדות. שום קורבן לא נראה בעיניהן כגדול מדי למען האושר והרווחה של בעליהן, ועניוּתן הרוחנית הגיעה עד לראיית הבעל כאלוהים עצמו. בחצי הכדור המזרחי, לגבר הממוצע יש כיום יותר נטיות רוחניות מאשר לאשה הממוצעת, כמו שבמערב לאשה הממוצעת בת זמננו יש יותר נטיות רוחניות מאשר לגבר הממוצע. גבר החי במזרח שונה מגבר החי במערב, ואשה החיה במזרח שונה מאשה החיה במערב.

הבדיחה היא שבהשוואה לבני המין המנוגד, **אותה** נשמה מפגינה רמות שונות של עליונות, נחיתות או שיוויוניות בהקשר לעניינים רוחניים או חומרניים – בהתאם למחזור הקיומי, למין של גופה ובתחום הארצי שבו היא התגשמה.

היוולדות חוזרת וחוקי הגורל חלק חמישי: הצורך בהתגשמות זכרית או נקבית

הגם שהיכולות המתאפשרות על ידי כל מין משתנות לפי התקופה והמקום שבה מתרחשת ההתגשמות, הרי שכל מין מעניק יכולות מיוחדות לפיתוח ההתנסות על פי קווים מסוימים. את השעורים הנלמדים בקלות בהתגשמויות זכריות לא קל ללמוד בהתגשמויות הנקביות, ואילו את השעורים הנלמדים בקלות בהתגשמויות נקביות לא קל ללמוד בהתגשמויות הזכריות. ככלל, הגברים מצטיינים בתכונות הראש והרצון. הם מסוגלים לחרוץ משפט נכון ולדבוק במטרתם. הנשים, ככלל, מצטיינות בתכונות הלב. הן מסוגלות להעניק אהבה עזה, המאפשרת להן לקבל בברכה כל קורבן למען אהוביהן. בזכות יכולתן זו של הנשים לאהבה, מוזכר לעתים קרובות קודם שם האשה בתפילות המתייחסות לאוואטאר – כגון כשאוהבי רמה או קרישנה שרים על "סיטה – רמה" או "רדהא – קרישנה".

האפשרויות
הטמונות בצורות
הזכר והנקבה

הנשים עולות בדרך כלל על הגברים בתכונות הלב, והגברים עולים בדרך כלל על הנשים בתכונות הראש והרצון. הנקודה המעניינת היא שאותה נשמה מצטיינת בתכונות הלב או בתכונות הראש והרצון, בהתאם לכך אם היא נולדת בצורת נקבה או בצורת זכר. ההתפתחות החילופית של תכונות רוחניות מסוימות נמשכת באמצעות ההתחלפויות שבין צורות הזכר והנקבה, עד שההתפתחות מאוזנת מכל צדדיה.

מאחר וההתגשמויות הזכריות והנקביות נחוצות באותה המידה להשגת תודעת העצמיות האלוהית, לא יהיה זה נכון לראות אחד כחשוב יותר מהשני. הגם שקיימים הבדלים בין טבע היכולות התואמות המתאפשרות על ידיהן, אי אפשר לוותר על אף אחת מהן. הנשמה חייבת לחלוף דרך התגשמויות זכריות כמו גם נקביות אם היא חפצה לזכות בנסיון העשיר המהווה תנאי להשגת ההכרה בכך שהנשמה, כשלעצמה, נעלה מעל לכל הצורות הדואליות - כולל הדואליות המודגשת המבוססת על מין.

התגשמויות זכריות
או נקביות חיוניות
באותה המידה

לפני שהנשמה משתחררת מכל רשומעותי"ה, היא לובשת מספר עצום של צורות זכר וצורות נקבה. אילו היתה

אחדות הנושא והמושא

הנשמה מתגשמת אך רק בצורות הזכריות או אך רק בצורות הנקביות, הרי שהתנסותה הייתה נשאת חד צדדית ובלתי שלימה. ניתן להתגבר על הדואליות שבהתנסות רק באמצעות הבנה, והבנת ההתנסות הינה חלקית בלבד כל עוד היא נעה בתוך המיגבלות של צד אחד מבין שני צדדים מנוגדים. אחדות הנושא והמושא של ההתנסות לא תושג כל עוד קיים במושא היבט או יסוד כלשהו שלא כוסה כהלכה על ידי התנסותו של הפרט; ודבר זה נכון במיוחד ביחס לשניות המינית.

ההתנסויות של ההתגשמויות נשמרות בגוף הנפשי

הגוף הנפשי משמר את הצטברויות הניסיון של ההתנסויות הזכריות והנקביות. מאחר והנשמה מזהה את עצמה עם הגוף, הנטיות הפסיכולוגיות המשתלבות עם מיניות הגוף מוצאות כלי ביטוי מתאים. הנטיות האופייניות למין המנוגד מודחקות בדרך כלל בחלקו התת מודע של הגוף הנפשי משום שאין הן משתלבות עם מיניות הגוף ומוצאות כי כלי הביטוי הוא גורם מעכב. כשלושת הנשמה גוף נקבי, הרי שניתן לומר כי הנטיות הזכריות מושהות; ורק הנטיות הנקביות משתחררות לצרכי התבטאות. ובאופן דומה, כשלושת הנשמה גוף זכר, הנטיות הנקביות מושהות; והנטיות הזכריות משתחררות לצרכי התבטאות.

מקור ההסתבכות המינית

הזדהות עם הגוף כרוכה בהזדהות עם מיניות הגוף. לפיכך מרמז הדבר על חופש פעולה רק לאותו חלק מוגבל בגוף הנפשי המתאים למיניות הגוף. מאחר והחלק השני של הגוף הנפשי מודחק ומובלע בתת מודע, הרי שמתעוררת בחלק המודע תחושה של אי שלימות וכמו כן נטייה לשקם את השלימות באמצעות התחברות לבני המין המנוגד. על ידי הסתבכות עם המין הנגדי, החלק המודחק של הגוף הנפשי, אותו חלק שאיננו תואם לגוף מחפש דרך להתבטא באמצעות האחר. מזווית ראייה זו ניתן לומר כי המשיכה המינית היא תוצאת המאמץ שעושה הגוף הנפשי להתאחד עם חלקו התת מודע.

המיניות היא ביטוי של ניסיון נבער אותו עושה החלק המודע של הגוף הנפשי כדי לפצות על הפיצול הנובע מהזדהות עם מיניות הגוף. אפס, הניסיון הזה לפצות על ההתפצלות מועד לכשלון, משום שלא רק שהוא מבוסס על הזדהות עם הגוף אלא שלמעשה הוא מחריף אותה ממש כשהוא מציב מנגד את הגוף של המין הנגדי ומסתבך עימו על ידי רכושנות ומעורבות רגשית.

הבנה באמצעות חוסר מעורבות רגשית

כשמנסה הנשמה להתגבר על הדואליות המינית באמצעות חוסר מעורבות רגשית עם המין הנגדי, הריהי סוללת דרך להבנת ההתנסות הכרוכה עם המין הנגדי מבפנים. או אז

מנסה גבר להבין אשה, לא באמצעות עיני הזכר, אלא באמצעות התקרבות דמיונית אל מה שהאשה חשה את עצמה, בהתנסותה האישית. באותו האופן תנסה אז אשה להבין גבר, לא באמצעות עיני הנקבה, אלא באמצעות התקרבות דמיונית אל מה שחש הגבר את עצמו, על פי התנסותו האישית. לפיכך, עד כמה שנראה הדבר פרדוקסאלי, הצורה של המין הנגדי מסכלת את ההבנה האמיתית של התנסות הכרוכה עם המין הנגדי. התנתקות רגשית מהצורה של המין הנגדי מחישה את ההבנה האמיתית של ההתנסות הכרוכה עם המין הנגדי, משום שהיא מסירה את המחסום שנוצר על ידי הדמיון המוטרד מהמין.

השתחררות מדמיון המוטרד ממין

אם מתעלה אדם אל מעבר לשניות המינית ומנסה להבין את ההתנסות הכרוכה עם המין הנגדי, הוא מפגין לפעמים את הגינונים הכרוכים בדרך כלל עם המין הנגדי. כך לדוגמא, שוחרים מסוימים שגופם זכרי בשלב זה או אחר, מתלבשים ממש בבגדי נשים, מדברים כמוהן, חשים כמוהן ומסגלים את גינותיהן. אולם זהו שלב חולף בלבד. כשההבנה הפנימית של ההתנסויות הנוגעות בדבר הושלמה, אין הם חווים את עצמם כזכר בלבד ואף לא כנקבה בלבד אלא כנעלים מעבר להבחנת המיניות. ההתנסויות הקשורות עם צורות הזכר והנקבה פתוחות שתייהן וניתנות להבנה על ידי שוחרים שהתעלו אל מעבר להבחנות המיניות. אין הן מושפעות ממיגבלות צד זה או זה, משום שמכח ההבנה הן שחררו את עצמן מההטרדות המגבילות האופייניות לדמיון הנשלט על ידי המין.

השלמה בין הצד המודע לבין הצד התת מודע של הגוף הנפשי

השלמות שמבקש הגוף הנפשי איננה מושגת באמצעות התקשרות לצורות אחרות והשגתן. יש לחפשה בפנימיות באמצעות כיבוש מחודש של האחדות האבודה של הגוף הנפשי. פשרה בין הצד המודע לבין הצד הבלתי מודע של הגוף הנפשי הינה אפשרית, לא באמצעות משיכה מינית או צורות אחרות של רכושנות, אלא באמצעות אי הזדהות עם הגוף ומיניותו. אי הזדהות עם הגוף מסירה את המחסום המונע את ההתמזגות וההתאחדות של סך כל ההתנסות האצורה בגוף הנפשי. יש לבקש אחר השלימות הפנימית באמצעות התגברות על השניות וההבחנות המיניות, המחריפים את ההזדהות עם הגוף.

אהבה אלוהית

משמעות השתחררות מהמשיכה למין הנגדי היא להיות חופשי משליטת מין הגוף שבו בחרה הנשמה להתגשם, ובכך נכחדות מרבית מאותן הרשומות הכופות על הנשמה לזהות את עצמה עם הגוף. ההתעלות מעבר למיניות הדואלית אינה מהווה כשלעצמה התגברות על כל הדואליות, אולם היא

מהווה פסיעה ניכרת להחשת ההתעלות השלמה מעל הדואליות על כל צורותיה. מאידך גיסא, נכון באותה מידה כי בעיית השניות המינית היא חלק מבעיית השניות בכללותה. פתרונה המלא יבוא כשנפתרות הבעיות הנרחבות יותר של השניות בכללותה באמצעות אהבה אלוהית, שאין בה לא "אני" ולא "אתה", לא גבר ולא אשה. התכלית של התגשמויות זכריות ונקביות היא התכלית של האבולוציה עצמה; היא מיועדת לאפשר לנשמה להגיע לקיומה השלם שאיננו ניתן לחלוקה.

היוולדות חוזרת וחוקי הגורל חלק שישי: תפקוד חוקי הגורל במהלך מחזורי חיים עוקבים

ההתגשמויות נקבעות על ידי חוקי הגורל

לא זו בלבד שקיים חוט של המשכיות וזהות בהתגשמויות החוזרות ונשנות של הנשמה האינדיבידואלית – קו המתגלה בזיכרון האישי והמשוחזר במקרה של נשמות מתקדמות – אלא יש גם שלטון בלתי פוסק של חוק הסיבה והמסובב עקב ההתמדה והפעולה של חוקי הגורל. רצף ההתגשמויות על כל פרטיהן נקבע באופן הדוק ובדוק על ידי חוק הגיוני, כך שהנשמה הייחודית יכולה לעצב את עתידה באמצעות עשייה חכמה ונבונה. המעשים של חיי העבר קובעים את התנאים והנסיבות של חיי ההווה, והמעשים בחיים הנוכחיים נוטלים חלק בקביעת התנאים והנסיבות של מהלכי החיים העתידיים. התגשמויות חוזרות ונשנות של הנשמה הייחודית מקבלות את מלוא משמעותן רק לאור פעולת חוקי הגורל.

חוקי הגורל מתמידים באמצעות הגוף הנפשי

ההתגשמויות לסרוגין בעולם הגשמי מנותקות רק למראית עין. חוקי הגורל נשמרים כחוליה המקשרת וכגורם קובע באמצעות הגוף הנפשי, הנותר גורם קבוע ומתמיד במשך כל מהלכי החיים של הנשמה. חוק הגורל והדרך שבה הוא פועל לא יכול להיות מובן כהלכה כל עוד נחשבים הגוף הגשמי והעולם הגשמי כעובדות הקיום היחידות. ההחלטות של חוקי הגורל יוצאות לפועל באמצעות קיומם של הגופים והעולמות האנרגטי והנפשי¹.

גופי הנפש והאנרגיה

המישור שבו יכול האדם לרכוש תודעה פיזית הוא העולם הגשמי. המישורים שבהם הוא יכול לרכוש תודעה של תשוקות הם בעולם האנרגטי, והמישורים שבהם יכולה הנשמה להשיג תודעה נפשית נמצאים בעולם הנפשי. יש למצוא את מקור התשוקה בגוף הנפשי, הנמצאת ברבדים הנפשיים. כאן נקשר גרעין התשוקה אל הגוף הנפשי; התשוקה קיימת כאן בצורה סמויה, באותו האופן שהעץ מובלע בזרע. הגוף הנפשי, המהווה את מושב הנפש, מכונה בדרך כלל קארן שאריר (Karan sharir), או הגוף הסיבתי, משום שכלולים בקרבו הזרעים או הסיבות לכל התשוקות. הגוף הנפשי אוגר את הרשמים והנטיות בצורה מובלעת. ה"אני" המוגבל, או האגו, מורכב מרשומעו"ת אלו. ברם, ההופעה הממשית של

¹ גופים ועולמות אנרגטיים ונפשיים Subtle and mental bodies and worlds

הרשומעו"ת בתודעה, כפי שהיא מתבטאת באמצעות תהליכים נפשיים שונים, מתרחשת בגוף האנרגטי.

היווצרות אגו הנפש והתמשכותו
הנשמה, שהינה למעשה אחת ובלתי ניתנת לחלוקה, נעשית אינדיבידואלית לכאורה באמצעות מיגבלות הגוף הנפשי, המהווה את מושב האגו-הנפש. האגו-הנפש נוצר מהצטברויות הרשמים של התנסויות ופעולות בעבר. ואגו-נפש זה הוא גרעין קיומו של האינדיבידואל המוגשם. האגו-נפש, המהווה מאגר של רשמים כמוסים, הוא המצב של הגוף הנפשי. האגו-נפש, הנעשה לרוחני והמתנסה בהופעת רשמים פעילים וגלויים, הוא המצב של הגוף האנרגטי. האגו-נפש, שירד לתחום הגשמי לשם פעולה יוצרת, הוא המצב של ההתגשמות הפיזית. וכך האגו-נפש, השוכן בגוף הנפשי, מהווה את היחידה המכילה את כל שלבי הקיום הנמשך והולך בתור אינדיבידואל נפרד.

הרשמים האצורים קובעים את התנאים להתגשמות
האגו-נפש, השוכן בגוף הנפשי, לובש גופים נמוכים יותר בהתאם לרשמים האצורים בקרבו. רשמים אלה קובעים אם בני האדם ימותו צעירים או זקנים; אם יתנסו בבריאות או במחלה או בשניהם; אם יהיו יפים או מכוערים; אם יסבלו ממיגבלות גופניות, כמו עיוורון, או ייהנו מתפקוד מלא של הגוף; אם שכלם יהיה חריף או קהה; אם לבם יהיה טהור או בלתי טהור, אם יהיו בעלי רצון הפכפך או נחוש; ואם יהיו שקועים ברדיפה אחר השגים חומריים או שיבקשו את אור הרוח הפנימי.

משחק השניות
האגו-נפש, מצידו, מתעצב על ידי מאגר הרשמים של הקארמה, הכוללים לא רק פעולות גשמיות ופיזיות, אלא גם מחשבה ורגש. והנסיבות של כל התגשמות מותאמות למבנה ולצרכים של האגו-נפש. לפיכך, אם פיתח אדם במהלך התגשמות מסוימת כישורים או נטיות מיוחדים, הוא נוטל אותם עימו להתגשמויות הבאות. באופן דומה, דברים שהושארו בלתי גמורים בהתגשמות אחת עשויים לבוא לידי סיום בהתגשמויות הבאות. בשל התמדת הרשמים, נמשכים קשרי הגורל שחושלו במהלך התגשמות אחת ומתפתחים בהתגשמויות הבאות. אלו שהיו קשורים זה לזה באופן הדוק באמצעות דין ודברים טוב או רע, נוטים לפיכך לשוב ולחדש את המגעים ביניהם. וכך נמשך משחק השניות זמן מספיק כדי לצבור כמות התנסויות כה רבה על אודות הניגודים עד שהנשמה, מתוך עושר התנסויותיה, מבשילה בסופו של דבר על מנת להשיל את האגו-נפש ולהישיר מבטה פנימה כדי לדעת את עצמה כנשמת עולם.

דרישות ודרישות
נגד הנוצרות מיחסי
תן וקח

כאשר מתקיימים יחסי תן וקח בין אנשים מסוימים, יחסים אלה מחשלים קשרי גורל ורשומעו"ת ביניהם ויוצרים דרישות ודרישות נגד, ומשום כך עליהם לשוב ולהתקבץ יחדיו ולהמשיך בשיג ושיח מחודש על מנת להתמודד עם דרישות ודרישות מנוגדות אלו. דבר שנותן אדם מתוך מניע אנוכי כובל אותו באותו האופן, כמו אותו דבר שהוא לוקח בתחושה של נבדלות. עסקי התן וקח, הכובלים בצורה זאת, אינם חייבים להיות בהכרח אך ורק ברובד החומרי בצורה של העברת סחורות או כסף מיד ליד, ולא בביצוע משימות ארציות כלשהן. זה יכול אף להיות העברת דעות או תחושות.

קארמה מעכבת

אם אדם מעניק כבוד למתקדש הנמצא ברבדי התודעה הגבוהים יותר, הוא יוצר דרישה כלפיו. המתקדש, החוצה עדיין את הרבדים הפנימיים ועדיין פוסע בנתיב הרוחני, חייב לפיכך להתעכב ולהעניק סיוע במידה כזאת שתביא את האדם המעניק לו כבוד לאותה נקודה בנתיב שהוא עצמו הגיע אליה. לפיכך המשמעות של מתן כבוד לנשמה מתקדמת היא יצירת קארמה **מעכבת**. הגם שכבוד, כמות שהוא, הינו דבר שנעים לקבלו, הרי שעל ידי קבלתו עלולה הנשמה המתקדמת להתעכב בנתיב הרוחני עד שהמתקדש יסייע לאדם שבא אליו והעניק לו כבוד.

ההענות
שבין הנשמות

ההענות המהירה והמוצקה שבין הנשמות באה לידי ביטוי בחוק האומר ששנאה מולידה שנאה, תאוה מולידה תאוה, ואהבה מולידה אהבה. חוק זה פועל לא רק במשך מהלך חיים יחיד אלא במשך כמה מהלכי חיים. הפרט חש כי הוא נדחף לשנוא אויב ממהלכי חיים עברו או לפחד מפניו, הגם שהחיים הנוכחיים לא נתנו לו שום סיבה ברורה להצדקת התנהגותו. באופן דומה הוא נדחף לאהוב ולעזור לחבר ממהלכי חיים קודמים ללא שום סיבה נראית לעין. ברוב המקרים האדם איננו מודע לסיבת התנהגותו חסרת ההיגיון, אולם אין משמעות הדבר שאין לכך סיבה. דברים רבים הנראים חסרי פשר על פני השטח מתבררים כשהם נבחנים לאור קשרי הגורל שמקורם במהלכי חיים עברו.

חוק הגורל (Karma) מהווה חוק שניתן לראותו באמצעות שינויים מתמידים של התאמה הדדית, החייבים להמשיך במקום שבו נמצאות נשמות אינדיבידואליות המבקשות ביטוי עצמי בעולם רגיל. זוהי תוצאה של יחסי הגומלין בין נפשות-האגו. הקצב שבו שתי נשמות מתחילות את יחסיהן נוטה לחזור על עצמו אלא אם

כן הנשמות ישנו את הקצב וירוממו אותו לאיכות גבוהה יותר באמצעות קארמה חדשה ונבונה.

החופש לבחור וגורל ככלל, לקארמה המצטברת יש כח התמדה משלה. טבע תנופתה לא ישתנה אלא אם קיימת סיבה מיוחדת לכך. לפני שהיא נוצרת יש עדיין לאדם האינדיבידואלי מעין חופש לבחור מה תהיה הקארמה. אולם לאחר שהיא נקבעה בקווים כלליים, היא נהפכת לגורם שלא ניתן להתעלם ממנו ואז או שעליה להתבטל על ידי התוצאות שהיא מביאה או שיש לה תגובת נגד מקארמה חדשה ומתאימה. ההנאה והכאב הנחווים בחיים עלי אדמות, ההצלחות או הכשלונות הנלווים להם, ההישגים והקשיים השזורים בהם, החברים והאויבים המופיעים בהם – כל אלה נקבעים באמצעות הקארמה של מהלכי חיים מהעבר. החלטות קארמטיות מכוונות בפי העם כגורל. הגורל, בכל אופן, איננו מין עיקרון זר וכפוי. הגורל הוא פרי יצירתו של האדם עצמו העוקב אחריו ממהלכי חיים בעבר; וכשם שהוא עוצב על ידי קארמה קודמת, כך ניתן לשנותו, לעצבו מחדש ואפילו להסירו באמצעות קארמה שבמהלך החיים הנוכחיים.

האדם הופך אדון לגורלו כשם שטבע הקארמה בחיים עלי אדמות נקבע על ידי הרשמים האצורים באגו-הנפש, הרי שהרשמים מצידם נקבעים על פי טבע הקארמה שבחיים עלי אדמות. הרשמים שבאגו-הנפש וטבעה של הקארמה תלויים זה בזה אהדדי. קארמה עלי אדמות ממלאת תפקיד חשוב בעיצוב ובעיצוב מחדש של הרשמים שבאגו-הנפש, ומעניקה לאגו-הנפש את התנופה הקובעת את גורלו לעתיד של היחיד. שם, בזירת הקיום הארצי ניתן לתת ביטוי לקארמה יוצרת ויעילה באמצעות הגוף הגשמי. הבנה ושימוש נאותים בחוק הקארמה מאפשרים לאדם להיחפך אדון לגורלו באמצעות פעולה נבונה וחכמה. כל אדם הגיע למה שהוא באמצעות פעולותיו המצטברות. ובאמצעות פעולותיו שלו יכול הוא לעצב את עצמו על פי תבנית לבו או לגאול את עצמו לבסוף משלטון הקיבועים הקארמטיים, השולטים בו בחיים ובמוות.

שני סוגי קארמה באופן כללי ישנם שני סוגי קארמה: זו שכובלת וזו שמסייעת להגיע לגאולה ולהגשמת העצמיות האלוהית. קארמה טובה כמו גם קארמה רעה כובלות כל עוד הן מזינות את אגו-הנפש באמצעות הבנה לקויה. אולם קארמה הופכת לכח גואל כשהיא נובעת מהבנה נכונה ומפוררת את אגו-הנפש.

ההבנה הנכונה, במובן זה, ניתנת במיטבה על ידי המורים המושלמים, המכירים את הנשמה בטבעה וייעודה האמיתיים, כמו גם את הסיבוכים המתהווים בשל חוקי הקארמה.

הקארמה המשמעותית ביותר מתחילה כאשר האדם פיתח חוש להבחנה בין טוב לרע. במשך שבע שנות הילדות הראשונות, הרשמים שבאים לידי ביטוי הינם קלושים ביותר. נוסף לכך נלווית אליהם תודעה ארצית המושפעת פחות מההבחנות הקיימות בעולם. לפיכך מעשיהם של ילדים מתחת לגיל שבע אינם מותירים רשמים חזקים או משמעותיים על אגו-הנפש, ואין הם ממלאים תפקיד חשוב בעיצוב עתידם. קארמה אמיתית ומשמעותית, המעצבת את אגו-הנפש ואת עתידה, מתחילה לאחר שהיחיד פיתח תחושה של אחריות. תחושת אחריות זו תלויה בחוש של הבחנה בין טוב לרע, המפציע בדרך כלל במלואו לאחר שעבר האדם את שנות הילדות הראשונות.	קארמה אמיתית מתחילה בהבחנה בין טוב לרע
---	--

ניתן להשוות את חוק הקארמה בעולם הערכים לחוק הסיבה והמסובב ² הפועל בעולם הפיזי. אלמלא היה קיים בעולם הפיזי חוק של סיבה ומסובב, היה משתרר תוהו ובוהו; ובני האדם לא היו מסוגלים לדעת למה לצפות. באותו האופן, אלמלא היה קיים חוק של קארמה בעולם הערכים, לא הייתה שום וודאות לגבי התוצאות אליהן מקווים האנשים; והם לא היו מסוגלים לדעת אם לצפות לטוב או לרע ממעשיהם. בעולם של התרחשויות פיזיות קיים חוק שימור האנרגיה, שעל פיו שום אנרגיה איננה אובדת לעולם. בעולם הערכים קיים חוק שמהרגע שנוצרת קארמה, אין היא נמוגה מעצמה באורח פלא מבלי להוביל אל תוצאותיה הטבעיות, אלא היא מתמידה עד שתפעל את פעולתה או שתבוטל באמצעות קארמה נגדית. מעשים טובים מוליכים לתוצאות טובות ומעשים רעים מוליכים לתוצאות רעות.	השוואה עם חוק הסיבה והמסובב
---	-----------------------------

הסדר המוסרי ביקום נשמר באמצעות הקשר השיטתי בין סיבה למסובב בעולם של ערכים. אם היה חוק הקארמה כפוף לסוג כל שהוא של הפוגה, היפוך או יוצא מן הכלל, ואם לא היה מיושם באופן נחרץ בתחום הערכים, לא היה קיים סדר מוסרי ביקום. הקיום האנושי עלול היה להיות לא יציב מבחינת השגת ערכים. ביקום הנעדר סדר מוסרי, היו המאמצים האנושיים מוטלים כל העת בספק ובחוסר ודאות. לא יכול להיות שום ביקוש רציני אחר ערכים, אם אין קשר מובטח	חוק הקארמה מקיים סדר מוסרי ביקום
--	----------------------------------

² סיבה ומסובב: Cause and effect

בין האמצעים למטרות, או אם ניתן להתעלם מחוק הקארמה. חוסר הגמישות של חוק הקארמה הינו תנאי לפעולה אנושית בעלת משמעות, שהיתה בלתי אפשרית לחלוטין אילו ניתן היה ללא חשש להתעלם או לזלזל בחוק הקארמה.

חוק הקארמה
מהווה ביטוי הצדק

בהעדר האפשרות להפירו, דומה חוק הקארמה לשאר חוקי הטבע. אולם הפעילות הקשוחה של חוקי הקארמה איננה באה לנשמה כמין עריצות של כח כפייתי עיוור וחיצוני, אלא כמשהו הכרוך בהגיון של תוכנית החיים. קביעות קארמאטיות הן התנאי לאחריות אמיתית. משמעות הדבר היא שהיחיד יקצור את מה שהוא זורע. מה שצובר האדם בדרך של התנסות קשור הדוקות עם מה שהוא עושה. אם גרם אדם דבר מה רע לחברו, עליו לקבל את העונש על כך ולקבל בברכה את התגובה הרעה הבאה אליו. אם גמל טובה לחברו, הוא חייב גם לזכות בגמול לכך וליהנות מהתגובה הטובה הבאה אליו. מה שהוא עושה לחברו הוא עושה גם לעצמו, הגם שייקח לו זמן להיווכח שכך בדיוק הדבר. חוק הקארמה הינו ביטוי לצדק והשתקפותה של אחדות החיים בעולם של שניות.

היוולדות מחודשת וחוקי הגורל

חלק שביעי :

גורלו ויעודו של היחיד הנולד מחדש בגוף בשר.

מחזורי ההתגשמויות שאותן נדרשת הנשמה לעבור בשל התנאים הקארמטיים, נוטים להיות אינסופיים. באמצעות אינספור מהלכי חיים

יוצר היחיד מגע עם אנשים רבים ביותר, ויש לו כל מיני עסקי תן וקח עימם. הוא מעורב ברשת המורכבת מכל מיני

חובות וזכויות
קארמטיות

חובות שעליו לשלם וזכויות שהוא יכול לתבוע. על פי חוק

קארמטי, אין הוא יכול להתחמק מהחובות ואף לא מהזכויות, משום ששתיהן תוצאה של קארמה הפועלת בהשראת התשוקה. הוא ממשיך להתגשם כדי לשלם את חובותיו ולגבות את זכויותיו ; אולם גם כשהוא מתכוון לגמור את החשבון, לעתים תכופות אין הוא יכול לעשות כן.

ייתכן ולא כל האנשים שעימם יש לאדם קשרי קארמה של חובות וזכויות יתגשמו באותו הזמן שהוא לובש דמות גוף.

הקושי שבהסדרת
החובות והזכויות

או שמחמת מיגבלות כישוריו ונסיבותיו, אין הוא מסוגל להתייצב בפני כל הדרישות המסובכות הנובעות מהמצב.

בזמן שהוא מנסה לגמור חשבונות עם אלו שהיו לו קשרים איתם בעבר, באותו הניסיון עצמו אין הוא יכול להימנע מליצור דרישות ודרישות שכנגד ביחס אליהם. אפילו בזיקה לאנשים חדשים אין הוא יכול להימנע מליצור חובות וזכויות מכל מיני סוגים וגדלים, ולהסתבך עימם. בכך הולך היחיד ומוסיף על חובותיו וזכויותיו כשהתוצאה היא שאין מוצא מהסתבכויותיו הקארמטיות המורכבות ההולכות וגדלות לאין שיעור.

השזירה של חוט הזכויות והחובות הקארמטיות עלולה הייתה להמשך עד לאין קץ אלמלא היתה קיימת האפשרות להחלץ מהתסבוכות הקארמטיות באמצעות העזרה של מורח מושלם. לא זו בלבד שהוא מסוגל להביא את השוחר

המורה יכול להסדיר
חובות וזכויות

אל האמנות הנעלה של קארמה שאיננה כובלת, אלא הוא יכול גם לשמש ככלי ישיר כדי לשחררו מהסתבכויותיו הקארמטיות. המורה השיג אחדות עם אלוהים שחיוו הקוסמיים החובקים תבל ומלואה כוללים את כל בני האדם. בהיותו מאוחד עם כל החיים בשל יכולתו המייצגת, הוא יכול להיחפך למען השוחר, לאמצעי שדרכו אפשר להסדיר את כל החובות והזכויות שנוצרו מחמת ההתעסקויות של השוחר

עם אינספור בני אדם שעימם הוא בא במגע במהלך התגשמויותיו. אם חייב האדם להתקשר למישהו, מוטב לו להכבל אל אלוהים או אל מורא, משום שקשר זה יחיש בסופו של דבר את הגאולה מכל שאר הקשרים הקארמטיים.

כשקארמה טובה במהלכי חיים קודמים מאפשרת לשוחר את הזכות להכיר מורא מושלם, הדבר הטוב ביותר שהוא יכול לעשות הוא להתמסר למורא ולשרתו. על ידי ההתמסרות מטיל השוחר את מעמסת הקארמה שלו על

היחסים עם המורה
מתמשיכים לאורך
מהלכי חיים רבים

המורא, החייב למצוא את הדרכים והאמצעים כדי לשחררו מהקארמה. באמצעות שירות למורא הוא זוכה בהזדמנות ליישב את הסתבכויותיו הקארמטיות. היחסים בין המורא לחניך נמשכים לעתים קרובות ממהלך חיים אחד למשנהו במשך כמה התגשמויות מחודשות. אלה שהיו קשורים עם מורא במהלכי חיים שעברו נמשכים אליו בכח מגנטי בלתי מודע מבלי לדעת מדוע הם נמשכים בצורה כזאת. יש בדרך כלל היסטוריה ארוכה למסירות חסרת החשבון לכאורה אותה חש החניך אל מוראו. בדרך כלל מתחיל החניך במקום שבו הפסיק בהתגשמותו האחרונה.

כשמושך התלמיד את תשומת הלב והחסד של המורא, דבר זה אינו נעשה בלא סיבה. לפעמים נדמה כאילו מאציל המורא רוחניות על תלמיד מבלי שנראה מאמץ או הקרבה בולטים מצידו של התלמיד. אולם אלו מהווים תמיד

הזמנת חסדו
של המורה

מקרים שבהם קנה התלמיד את הזכות לחסד הזה באמצעות קשריו ומאמציו ממהלכי חיים עברו. האהבה והמסירות אותם חש כנראה החניך אל המורא במהלכי חיים עברו, ביססו קשר עמוק בינו לבין המורא, כך שלהתעוררות הכמיהה הרוחנית בקרב החניך קיימת תגובה משלימה בחסד ובסיוע הזורמים אליו מצד המורא. באמצעות הקארמה הבלתי משעבדת שלו מן העבר, ורק באמצעותה מזמין האדם את חסדו של המורא; כשם שבגלל הקארמה המשעבדת שלו הוא מביא על עצמו תענוגות וייסורים כמו גם הטוב והרע, שאותם הוא מקבל בחייו הנוכחיים.

ככלל, אדם שנכנס באופן הדרגתי לנתיב הרוחני מתקדם עד שהוא משיג את המטרה; דבר זה איננו חל על אלו שלא נכנסו באופן ברור לנתיב או שאין להם מורא שידריך אותם. מחמת מאמצייהם המבולבלים לאורך כמה מהלכי

ההתקדמות הרוחנית
תובעת מאמץ פעיל

חיים, נוטים רוב בני האדם להתרחק מהמטרה בגלל הצטברויות של רשומעויות כובלות. מכאן שלא ניתן לומר שההתקדמות הרוחנית היא אוטומאטית, במובן זה שהיא תבוא ללא המאמץ הפעיל של האדם המעורב בדבר.

סכנה של נפילה
לאחור

על כל פנים, ההיגיון שבהתנסות שנרכשה במשך כמה מהלכי חיים מכוון כל אחד, במוקדם או במאוחר, להיכנס אל הנתיב ולבקש את המטרה הנעלה ביותר. משעה שנכנס השוחר לנתיב, הוא הולך ומתקדם בדרך כלל בקצב יציב. כשהוא מתקדם בנתיב, הוא מפתח בדרך כלל כישורים סמויים מסוימים המאפשרים לו לא רק לחוות באופן מודע את העולמות הפנימיים הנפשיים והאנרגטיים אלא גם לתמרן את הכוחות והסמכויות המצויים ברבדי התודעה הנעלים. אולם חציית הרבדים הראשונים איננה מבטיחה בהכרח התקדמות קבועה ובטוחה, קיימים מוקשים רבים בנתיב הרוחני עצמו, ואם לא תימצא הדרכתו הבטוחה של המורה, נתון השוחר בסכנה של נפילה לאחור.

יוגה בהרשטא

השוחר עלול ליפול אחורה מכל אחד מרבדי התודעה הראשונים, במקום שיתקדם הלאה אל המטרה. במקרים יוצאים מן הכלל עלול שוחר הנמצא ברובד הרביעי, מחמת שימוש לרעה בכוחותיו, להביא על עצמו נפילה כזאת עד שיידרשו לו דורות רבים לחזור לנקודת התקדמותו הקודמת. שוחר שנפל בצורה כזאת מכונה **יוגה-בהרשטא**¹. אפילו אנשי היוגה המתקדמים כפופים לחוק הקארמה הבלתי מתפשר, שאיננו מכיר בשום יוצאים מן הכלל, בוותורים או בהעדפות. רק כשיש לשוחר את היתרון שבהדרכתו של מורה מושלם יהיה מסעו הרוחני בטוח ויציב, ורק אז לא קיימת אפשרות של נפילה או נסיגה. המורה מנווט את השוחר הרחק מקארמה שלילית שאחרת היה עלול להסתבך בה.

הצעידה בנתיב הרוחני מתמשכת במשך כמה התגשמויות לפני ששיג השוחר את המטרה. מאות שנים של הקרבה, שירות, הטהרות עצמית וחיפוש עקשני מתמידים, חייבות לחלוף אם חפץ השוחר להיות מוכן רוחנית להגשמה הסופית של האלוהים. הגשמת האלוהיות שהיא מטרתו של הפרט החוזר ומתגשם, לא תהיה אף פעם הישג של מהלך חיים אחד. דבר זה יהיה תמיד פסגת מאמצי המתמידים במשך מהלכי חיים רבים. קארמה בלתי נבונה שנוצרה במרוצת מהלכי חיים מרובים יצרה את הכבלים על הנשמה הפרטית, ויש לבטלה על ידי יצירה מתמדת של קארמה נבונה ובלתי כובלת הנמשכת לאורך מהלכי חיים רבים נוספים.

הכח הניצב מאחורי
ההתגשמויות
הוא התשוקה

הכח הכובל את הנשמה הפרטית למחזורי החיים והמוות הוא צמאונה לקיום נבדל, שהוא פתח להמון תשוקות הקשורות עם העצמים וההתנסויות של עולם השניות. אכן, כדי לספק את התשוקות ממשיך אגור-הנפש לשוב ולהתגשם. כשנעלמות כל צורות התשוקה, נעלמים גם הרשמים שיצרו את אגור-

¹ יוגה-בהרשטא yoga-bhrashta

הנפש והעניקו לו חיים. עם העלמות הרשמים הללו, מושלך אגו-הנפש עצמו, והתוצאה היא שכל מה שיש זו ההכרה בנשמת עולם אחת, נצחית ובלתי משתנה, שהיא היא הממשות בלבדה. הגשמת האלוהיות מהווה את סיום ההתגשמויות של אגו-הנפש, משום שזהו סוף עצם קיומו ממש. כל עוד קיים אגו-הנפש בצורה כלשהי, קיים בהכרח דחף שאי אפשר לעמוד בפניו להתגשמויות חוזרות ונשנות. כשמסתיים אגו-הנפש, פוסקות גם ההתגשמויות מתוך המימוש הסופי של הגשמת העצמות האלוהית.

בחיינו של היחיד החוזר ומתגשם אירועים ומצבים רבים. גלגל החיים סובב והולך ללא הפוגה, ומרומם את הפרט לגבהים או משפיל אותו מטה מעמדות רמות. בכך הוא תורם להעשרת התנסותו. אידיאלים שנשארו בלתי מושגים במהלך חיים אחד שבים והופכים ליעד במהלך החיים הבא; דברים שהושארו בלתי גמורים מובאים לידי גמר; קצוות מחוספסים שנותרו כתוצאה ממאמץ בלתי שלם נעשים חלקים; עוולות באות בסופו של דבר לידי תיקון. חשבונות של תן וקח בין בני אדם מובאים לתיאום מחודש כתוצאה מתשלום של חובות קארמטיים והשבת זכויות קארמטיות. ולבסוף, מתוך הבשלת ההתנסות ובאמצעות התפוגגות אגו-הנפש, נכנסת הנשמה אל האחדות הבלבדית של חיים אלוהיים. בחיים אלוהיים אלה לא קיימים כבלי הנתינה ואף לא כבלי הלקיחה, משום שהנשמה התעלתה באופן שלם אל מעבר לתודעה של נבדלות או שניות.

פסגת ההתגשמויות
החוזרות

לדרמה של החיים המתמשכים של הנשמה הפרטית יש אנלוגיה של דרמה מערכות רבות. מנקודת הראיה של הקיום הארצי של הנשמה, ניתן לומר כי יורד מסך על חייה לאחר סיום כל מערכה. אולם שום מערכה לא תניב את מלוא משמעותה אם היא נתפסת כשלימה בפני עצמה. יש להתבונן בה בהקשריה הרחבים יותר כחוליה שבין המערכות שכבר הוצגו לבין המערכות הצפויות לבוא. משמעותה שזורה בנושא הדרמה בכללותה, שהיא חלק ממנה. סיום המערכה איננו סוף הנושא ההולך ומתפתח. השחקנים נעלמים מהבמה הארצית רק כדי לחזור ולהופיע בתפקידים חדשים ובהקשרים חדשים.

אנלוגיה של דרמה

משחק המחבואים השחקנים שקועים עמוק כל כך בתפקידיהם השונים עד שהם מתייחסים אליהם כהוויה הבלעדית והמטרה הבלעדית של כל הקיום. לגבי החלק העיקרי של מהלכי חייהם המתמידים (המתנהלים בהתגשמויות רבות לאינספור), אין הם מודעים לאמת המוגנת היטב – כי מחבר הדרמה, בכח דמיונו

משחק המחבואים

היוצר, נהפך בעצמו לכל השחקנים ומשחק את משחק המחבואים כדי להשיג באופן מודע וגמור את אינסופיותו היוצרת. האינסופיות חייבת לחלוף מבעד לאשליית הסופיות כדי להכיר את עצמה כאינסוף; והמחבר חייב לשחק את תפקידי כל שאר השחקנים כדי להכיר את עצמו כמחברו של סיפור בלשי גדול ביותר זה, המתפענח לאורך מחזורי הבריאה.

חיה למען האלוהים ומות למען האלוהים

המלחמה הזאת (מלחמת העולם השנייה) היא רוע הכרחי; היא כלולה בתכנית האלוהית, שהיא לעורר את המין האנושי לערכים נעלים יותר. אם לא תשכיל האנושות להפיק תועלת מלקחי המלחמה, הרי שסבלה היה לשווא. מלחמה זו מלמדת כי גם אדם רגיל מסוגל להתעלות לפסגת ההקרבה למען מטרה בלתי אנוכית. היא גם מלמדת כי כל הדברים היומיומיים שבעולם – עושר, נכסים, עוצמה, פרסום, משפחה ואפילו עצם החיים עלי אדמות – הינם חולפים ומשוללים כל ערך בר קיימא. באמצעות הלקחים שהם מלמדים, יצליחו אירועי המלחמה להטות את האדם אל האלוהים, שהוא הוא האמת; והם יחנכו אותו לחיים חדשים מלאי השראת אמת וערכים ברי קיימא.

בני האדם מעלים קרבנות אדירים ונושאים בסבל עצום למען ארצם או למען האידיאל הפוליטי שלהם, לפיכך הם נכונים לשאת באותם קרבנות ואותו סבל למען אלוהים, או האמת. כל הדתות תובעות מהאדם באופן שאיננו משתמע לשתי פנים לחיות חיי אמת; לפיכך יהא זה טרוף גמור להילחם בשם הדת. הזמן שהמין האנושי יקבל מבט חדש על האמת והוא שכל החיים מהווים אחדות אחת וכי אלוהים הינו הדבר הממשי היחידי שיש לו חשיבות. אלוהים ראוי שיחיו למענו והוא גם ראוי שימותו למענו. כל השאר הוא מרדף שווא וריק אחר ערכים מדומים.

פעלו למען החופש הרוחני של האנושות

בכל רחבי העולם זועקת רוח האדם לחופש. אהבת החופש והחיפוש אחר החופש הינם המאפיינים העיקריים של האנושות. בכל הגזעים והארצות, בכל המדינות ובכל הזמנים, מילת המפתח עבור המין האנושי המגשש ונאבק הייתה תמיד: חופש! עם זאת מועטים ביותר הם האנשים המבינים על נכונה את מלוא המשמעות של חופש אמיתי ומוחלט. וישנם רבים שמחמת הבנתם החלקית את התנאים האמיתיים של החופש, נאבקים רק כדי להשיג את אותו סוג קיום המעניק להם תחושה של חופש יחסי. לפיכך אנשים שונים כמהים לסוגים שונים של חופש על פי הדברים השונים שאותם הם מעריכים.

הזעקה לחופש

החופש לחיות על פי רצונו של היחיד הוא דבר מבוקש בכל רבדי החיים. תביעה החלטית זו לחופש מבטאת את עצמה בדרך כלל על ידי היצמדות לתנאים חיצוניים כלשהם של סוג הקיום שבו חפצים האנשים לדבוק. לפיכך אלו המזהים את עצמם עם מדינתם שואפים להשיג חופש מדיני או פוליטי. אלו המונעים על ידי מטרות כלכליות מחפשים חופש כלכלי. אלו המושפעים משאיפות דתיות מבקשים חופש דתי. אלו המתלהבים מאידיאולוגיות חברתיות או תרבותיות מבקשים אחר חופש תנועה וחופש לבטא את האידיאלים אותם הם מוקירים ושאותם הם חפצים להפיץ. אולם ישנם בודדים שנוכחו לדעת כי החופש הבסיסי, שהוא בלבדו מעניק את חותם הערכיות האמיתית לכל אחד מהסוגים השונים הללו של חופש יחסי, הוא הוא החופש הרוחני. גם אם כל התנאים החיצוניים של החיים החופשיים יסופקו ויובטחו באופן מלא, נשמת האדם עדיין תיוותר בשעבוד נורא אם לא יעלה בידה להגשים את החופש הרוחני.

סוגים של חופש

כל הסוגים השונים של החופש הצמודים לתנאים חיצוניים מסוימים, חייבים, מעצם טבעם, להתקיים בתוך מיגבלות מסוימות, משום שהחופש שאותו מחפשים הפרט, החברה או המדינה חייב להיות עקבי עם חופש דומה לפרטים, חברות ומדינות אחרים. החופש הלאומי, הכלכלי, הדתי או התרבותי מבטא את עצמו בשניות הקיום ובאמצעותה. החופש הזה ניזון מהדואליות ונתמך על ידה; לפיכך הוא חייב להיות יחסי ומוגבל ואין הוא יכול להיות אינסופי. הוא מתקיים בדרגות משתנות. גם לאחר שהוא הושג באמצעות מאמץ עקשני, אין הוא

מיגבלות החופש

יכול להיות הישג קבוע, משום שהתנאים החיצוניים שהובטחו פעם אחת, אינם מובטחים לתמיד והם מועדים להתדרדר במהלך הזמן.

רק החופש הרוחני הוא מוחלט ובלתי מוגבל. כשהוא מושג כתוצאה ממאמץ עקבי, הוא מובטח לנצח. הגם שהחופש הרוחני יכול וצריך לבטא את עצמו בתוך השניות ובאמצעותה, הרי שהוא מעוגן בהכרת האחדות המוצקה של החיים ומתקיים באמצעותה, תנאי חשוב אחד לחופש הרוחני הוא החופש מכל השתוקקות. התשוקה היא הכובלת את החיים באמצעות ההיצמדות לתנאים שיכלו לספק אותה; אם אין תשוקה, הרי שאין תלות או מיגבלה. הנשמה משתעבדת על ידי ההשתוקקות. כשהנשמה שוברת לרסיסים את כבלי ההשתוקקות, היא גואלת את עצמה משעבודיה לגופים הגשמי, האנרגטי והנפשי. זהו החופש הרוחני המביא בעקבותיו את ההכרה הסופית באחדות כל החיים והשם קץ לכל הספיקות והדאגות.

רק בחופש הרוחני יכול האדם להשיג אושר תמידי וידיעה טהורה של העצמיות האלוהית. רק בחופש הרוחני מפציעה הוודאות הנעלה של האמת. רק בחופש הרוחני יימצא הסיום המוחלט של הצער והמיגבלות. רק בחופש הרוחני יכול האדם לחיות למען הכלל, ובה בשעה לא להיות מעורב רגשית בתוך כל הפעילויות. כל סוג נמוך יותר של חופש משול לבית הבנוי על חול, וכל סוג נמוך יותר של הישג טעון בחשש מפני ריקבון. לכן אין שום מתת גדולה יותר ממתת החופש הרוחני, ואין שום משימה חשובה יותר מהמשימה לעזור לאחרים בהשגת החופש הרוחני. אלה שהבינו את החשיבות הנעלה של החופש הרוחני לא רק חייבים לשאוף אליו לעצמם אלא גם להשתתף בחובה הניתנת מאת אלוהים לעזור לאחרים לזכות בכך.

אותם אנשים הזוכים ברוח השירות הבלתי אנוכי נחפזים להעניק למין האנושי כל סיוע אפשרי באמצעות הספקת צרכי החיים החיוניים – כגון ביגוד ומשכן, מזון ותרופה, חינוך ושאר הברכות שבתרבות. בדבקותם בנתיב החובה הם לא רק מתכווננים להלחם למען החלש כנגד תוקפנות ודיכוי אלא גם למסור את נפשם ממש למען האחרים. כל סוגי השירות הללו הם טובים ונעלים; אולם מזווית הראייה המוחלטת, העזרה המבטיחה חופש רוחני לאנושות נעלה על כל אלה. היא בעלת חשיבות שאין למעלה הימנה.

הדרך לסייע לאחרים להגיע לחופש הרוחני שונה לחלוטין מהדרך של הענקת סוגי עזרה אחרים. אתה יכול לתת לחם לרעבים, וכל אשר עליהם לעשות זה לאכול. לערומים אתה יכול לספק בגדים, וכל מה שהם צריכים לעשות זה להתלבש. לחסרי הבית אתה יכול לספק בתים, והם צריכים פשוט לגור בהם. אולם עבור אלה המתייסרים משעבוד רוחני, אין שום אספקה מוכנה מראש שתתן להם הקלה מיידית. את החופש הרוחני צריך האדם לזכות בעצמו לצורך עצמו באמצעות מלחמה קפדנית ובלתי מתפשרת כנגד עצמיותו הנמוכה ותשוקותיו השפלות. אלה העתידיים להיות חיילים בשירות האמת חייבים לעזור לכל, לא רק ביציאה להרפתקה המסעירה של השגת נצחון על עצמם, אלא גם בכל צעד וצעד שהם עושים לקראת הישג זה. אין שום דרך אחרת להתחלק במשאם.

קול קורא

אני מלא בטחון שאתם, הדבקים בדרכי, תשתתפו במעמסה זו. רבים מכם צייתו להוראותי וביצעו אותן במשך שנים רבות, מתוך אמונה ואהבה בי. אתם נצמדתם אלי ואל תכליתי הרוחנית "באש ובמים". עתה הגיעה שעתכם להעניק את כל שירותיכם למשימתי, משימת העזרה לאנושות לפסוע בנתיב הרוחני ולהגשים את האלוהיות. האמת הנצחית שאלוהים בלבד הינו ממשי חייבת להיות ברורה ומקובלת ללא עוררין, ויש לבטאה באופן שאיננו משתמע לשתי פנים באמצעות מלים ומעשים. מתוך ההגשמה המלאה של האמת, תשיג האנושות את החופש הרוחני.

שום קרבן אינו גדול מדי אם בעזרתו ניתן לשחרר את האדם משעבוד רוחני ולסייע לו לרשת את האמת, שהיא היא לבדה תעניק לכל שלום מתמשך ושהיא לבדה תשמר תחושה בלתי מעורערת של אחוות רעים כלל עולמית – שנתגבשה באהבה צרופה של כולם ולמען כולם, כהתבטאויות של אותה ממשות. בתכנית האלוהית הזאת, המותווית בידי האלוהים ושנקבעה מראש של הבאת חופש רוחני לאנושות, אתם, חסידי, חייבים לסייע לי – אפילו במחיר חייכם. בעצם חובתכם לסייע לאחרים למצוא את אלוהים, הנכם חייבים לקדם בברכה כל סוג שהוא של סבל והקרבה.

משימתם של הפעילים הרוחניים

אני מאושר מאוד שנעניתם לקריאתי ונאספתם כדי לקבל את בשורתי אליכם. בנתיב הרוחני, התנאי החשוב ביותר לחניכות הוא הנכונות לפעול למען המטרה הרוחנית שהיא לקרב את האנושות יותר ויותר להכרת אלוהים. אני שמח לציין כי על ידי האהבה והאמונה בי הצעתם את עצמכם בלב שלם לחלוק בעבודתי הכלל עולמית שהיא הפְּחַת רוחניות בעולם. אני סמוך ובטוח כי לא רק תזכו בעצמכם באמת שאותה אני מביא אלא גם תהיו נושאי הלפיד הנלהבים והאמיצים עבור המין האנושי, האפוף בחשכת הבערות.

היו לנושאי הלפיד
עבור המין האנושי

עקב חשיבותה העילאית לרווחתה האמיתית והסופית של האנושות, יש לעבודה הרוחנית דרישה ברורה וטבעית מכל מי שאוהב את האנושות. לפיכך חיוני ביותר להבין בבירור את טבעה. כל העולם כולו מעוגן בחזקה ברעיון השגוי של נבדלות; והוא נתון בכל ההסתבכויות של השניות בשל היותו כבול באשלייתה. הפעילים הרוחניים חייבים לגאול את העולם ממלתעות השניות המדומה כשיבהירו לו את האמת על אודות אחדות כל החיים.

טבע העבודה הרוחנית

המקור לאשליה של הריבוי הוא שהנשמה, בבורותה, מזהה את עצמה עם גופיה. גופי הבשר, האנרגיה והנפש הם כולם אמצעים להתנסות במצבים השונים של העולם הדואלי, באמצעות אגו-הנפש. אולם אין הם יכולים להיות המתווכים לידיעת טבעה האמיתי של הנשמה, הנעלה מעל כל אלה. הנשמה נלכדת בבורות של הריבוי, מחמת הזדהותה עם הגופים. הנשמה בכל הגופים, כולל אגו-הנפש, היא בעצם קיום אחד בלתי נחלק. אולם מאחר והיא מסתבכת בגופים אלה ובאגו-הנפש שאינם אלא כלי הרכב שלה, היא רואה את עצמה כמוגבלת; והיא תופסת את עצמה כפרט אחד מתוך המוני הנבראים, במקום לראות את עצמה כממשיכות האחת והיחידה שאין שני לה.

המקור של הריבוי

כל נשמה היא מאוחדת לנצח וללא עוררין עם נשמת עולם שאי אפשר לחלקה או לפצלה, שהיא היא הממשיכות הבלבדית. אולם הזדהות מוטעית עם הגופים ואגו-הנפש יוצרים את אשליית הריבוי וההתפצלות בתוך השלימות. הגופים ביחד עם אגו-

מצבי תודעה

הנפש, אינם אלא מכשירים או כלים של התודעה; וככל שהנשמה הולכת ומתנסה ברבדים הפנימיים השונים באמצעות מכשיריה או פְּלִיָּה השונים, היא חולפת מבעד למצבי תודעה שונים.

הגשמת האלוהיות רוב הנשמות אינן מודעות לטבען האמיתי כאלוהים, המהווה את האחדות והממשות של כל הנשמות. הגשמת האלוהיות צפונה בקירבן, משום שהיא עדיין לא הגיעה לשלב החוויה המודעת. אלו שהשליכו את צעיף השניות חווים את הנשמה מתוך עצמה ללא שום תלות במכשירים או בכלים. מתוך החוויה הזאת יודעת הנשמה את עצמה במודע כזה עם אלוהים. החיים באמת של אחדות-הכל מביאים עימם חופש מכל המיגבלות ומהייסורים. זהו האישוש העצמי של האִינְסוּף כאינסופי. במצב זה של חופש רוחני ושלִימוּת, מוכנעים חיי האגו לבסוף ובאופן מוחלט על מנת להתנסות בחיים האלוהיים באמת ולהשפיעם; ואלוהים נודע ומקבל תוקף כממשות היחידה שראוי לחיות למענה.

חשיבות הזמן משמעות ההגשמה של האלוהים היא לשכון בנצח; זוהי חוויה העומדת מעל לזמן. אולם יש לבצע עבודה רוחנית למען הנשמות הלכודות במבוכי הבריאה, הכפופה לזמן. הפעילים הרוחניים אינם יכולים להרשות לעצמם להתעלם מגורם הזמן שבבריאה. ההתעלמות מהזמן פירושה להתעלם מהעבודה הרוחנית עצמה. חייבים להיות עירניים באופן חריף לשטף הזמן שבבריאה ולהעריך באופן מלא את החשיבות העליונה של הרגע בעתיד שיהיה עֵד לשפיעת החסד האוניברסאלי של אמת החכמה הרוחנית.

המשימה לפעילים הרוחניים המשימה של הפעילים הרוחניים היא לסייע לי בהאצלה כלל עולמית של האמת לאנושות המתייסרת. עליכם לא רק להכין את האנושות לקבלת אמת זו אלא גם אתם עצמכם חייבים להתבסס בה. חשוב ביותר לזכור כי הנכם מסוגלים לעזור לאחרים לזכות בחופש הרוחני ולהחלץ מאשליית השניות אך רק אם אתם עצמכם לא תשכחו רעיון זה של אחדות בזמן עבודתכם למען אחרים - הנוטים ליצור מחלוקות במקום שאינן קיימות וכך אינם נותנים מנוח לפעילים הרוחניים. נפשותיהם של בני האדם חייבות להטהר כליל מכל צורות האנוכיות וצורות האופק אם הם חפצים לרשת את חיי הנצח שאותם אני מביא. אין זה בשום אופן משימה קלה לשכנע אנשים לוותר על אנוכיותם וצורות אופקיהם.

אין זה מקרי שבני האדם נחלקים לעשיר ולעני, למטופח ולמוזנח, לשליטים

ולנשלטים, למנהיגים ולהמוני העם, למדכאים ולמדוכאים, לנעלים ולשפלים, למנצחים עטורי זרי דפנה ולאלה שמנת חלקם חרפות. פערים אלו נוצרו ונשתמרו בידי אותם אנשים שמחמת בערותם הרוחנית, נצמדים אליהם ומשוקעים עמוק כל כך בחשיבה ותחושה מעוותות עד שאין הם מודעים עוד לסטייתם. הם התרגלו לראות את החיים כנחלקים למדורים שאין לטשטשם, ואין הם נכונים לוותר על גישתם הבדלנית. כשאתם נפנים אל משימתכם הרוחנית, אתם נכנסים לתחום של מחלוקות שאליהן נצמדים נואשות בני האדם, ושאותן הם מדגישים ומתאמצים להמשיך במודע או שלא במודע.

שכנעו את האנשים לחיות חיי אמת
גינוי סתמי של מחלוקות אלו לא יאפשר לך להרוס אותן. המחלוקות ניזונות מחשיבה ותחושה בדלנית, שייכנעו אך ורק למגע של הבנה ואהבה. עליכם לשכנע את הבריות לחיות את חיי האמת; אינכם יכולים לאלץ אותם לרוחניות. לא די בכך שתהיו בלבבכם חברותיים ללא פגם ובעלי רצון טוב ללא רבב. כדי שתצליחו בעבודתכם, עליכם להחדיר בהם אמונה ובטחון כי הנכם מסייעים להם לגאול את עצמם משעבוד ומייסורים, ולהיווכח בנעלה מכל – שהם יורשיו החוקיים. אין שום דרך אחרת לסייע להם להשיג את החופש וההארה הרוחניים.

עצות לפעילים הרוחניים
כדי לתת עזרה רוחנית חייבת להיות לכם הבנה צלולה של ארבע הנקודות הבאות:

1. נסיגה לכאורה לשלב נמוך יותר.

לעתים קרובות תהיו חייבים לרדת **לכאורה** לשלב הנמוך יותר של האנשים שלהם אתם מנסים לעזור. למרות העובדה ששאיפתכם היא להעלות את האנשים למדרגות תודעה גבוהות יותר, הם עלולים להחמיץ את הפקת התועלת מדבריכם אם לא תדברו במונחים המובנים להם. מה שאתם מוסרים להם באמצעות מחשבותיכם ורגשותיכם אסור לו שיחלוף מעל לראשיהם. ברור שהם יחמיצו את העניין אלא אם תתאימו אותו ליכולת הקליטה שלהם ולהתנסותם. אולם חשוב לזכור באותה המידה כי כשאתם נוהגים כך, אל לכם לאבד ממש את רמת ההבנה הגבוהה שלכם. עליכם לשנות את הגישה והטכניקה שלכם על פי שיעור התקדמותם ההדרגתית אל הבנה מעמיקה יותר ויותר, כך שירידתכם לכאורה לשלב נמוך יותר תהיה ארעית בלבד.

2. ההבנה הרוחנית מבטיחה התפתחות רב צדדית.

אל לכם לחלק את החיים למדורים ואז להתחיל להתמודד עם כל מדור לחוד ובצורה מיוחדת. חשיבה ממודרת מהווה לעתים קרובות מכשול בפני הראיה החובקת כל. וכך, אם תחלקו את החיים לפוליטיקה, חינוך, מוסריות, התקדמות חומרית, מדע, אמנות, דת, מיסטיקה ותרבות – ואז תחשבו על פן אחד מצדדים אלו בלבד – הרי שהפתרונות שתציעו לחיים לא יוכלו להיות מספקים או סופיים. אולם אם תשכילו לעורר השראה והבנה רוחניים, הרי שההתקדמות בכל תחומי החיים האלו חייבת לבוא באופן אוטומאטי. תצטרכו לשאוף לספק, כפעילים הרוחניים, פתרון מלא וממשי לכל הבעיות הפרטיות והחברתיות שבחיים.

3. ההתקדמות הרוחנית מבוססת על צמיחה ספונטאנית של ההבנה מבפנים.

כפעילים רוחניים עליכם גם לזכור כי החכמה הרוחנית אותה הינכם חפצים להעביר צפונה כבר בקרבם, וכל אשר עליכם לעשות הוא לשמש כלי עזר בחשיפת חכמה רוחנית זו. התקדמות רוחנית איננה תהליך של צבירה מבחוץ; זהו תהליך של התפרשות¹ מבפנים. המורדז המושלם הוא חיוני בהחלט לכל מי שמבקש להגיע אל ידיעת העצמיות האלוהית, אולם המשמעות האמיתית של העזרה הנתנת על ידי המורה היא בכך שהוא מאפשר לאחרים להגיע לשליטה מלאה בכל כישוריהם הסמויים.

4. לשאלות מסוימות יש יותר חשיבות מאשר לתשובות.

אתם, כפעילים רוחניים, אל לכם לאבד את מראה העבודה האמיתית שהמורדז חפץ לבצע באמצעותכם. כשברור לגמרי שהחכמה הרוחנית צפונה בכולם, לא תהיו עוד להוטים להמציא לאחרים תשובות ופתרונות מוכנים מראש. במקרים רבים תסתפקו בכך שתציגו בפני האחרים בעיה חדשה או שתבהירו לאחרים את טבע הבעיות בפניהן הם ניצבים. אפשר שמלאתם את חובתכם אם תשאלו אותם שאלה שהם לא היו שואלים מכח עצמם, כשהיו שרויים בנסיבות מעשיות מסוימות. במקרים אחדים תמלאו את חובתכם אם תצליחו

¹ התפרשות unfoldment

להפיח בהם גישה של חקרנות וחיפוש, כך שיתחילו בעצמם להבין את בעיותיהם ולהתמודד עימן בכיוונים יותר פוריים ויוצרים. לתת להם זווית ראייה מעמיקה יותר או להציע להם קו מחשבה ומעשה פורה הוא כשלעצמו בעל משמעות רבה יותר מאשר להטיח בפניהם את מסקנות שפיטתכם. השאלות שאולי תעוררו בהם אסור להן להיות תיאורטיות גרידא ואף לא מסובכות באופן בלתי נחוץ. אם תהיינה פשוטות, ישירות ובסיסיות, הן תפתרנה מכח עצמן; ובני האדם ימצאו את פתרונותיהם שלהם. בכך תעניקו להם שירות רב ערך, שאין לו תחליף משום שללא ההתערבות המתחשבת שלכם, לא היו יכולים להגיע אל פתרון בעיותיהם המגוונות מזווית הראייה הרוחנית.

התגברות על
מכשולים

ראינו כבר כי הפעילים הרוחניים חייבים להתמודד בהכרח עם מכשולים רבים, אולם המכשולים נועדו כדי להתגבר עליהם, גם אם חלקם נראים כבלתי עבירים, אתם חייבים לעשות כמיטב יכולתכם מבלי להתחשב בהשלכות או בתוצאות. המכשולים וההתגברות עליהם, ההצלחה והכשלון הינם כולם אשליה בתוך התחום האינסופי של האחדות. משימתכם הושלמה מרגע שנעשתה בלב שלם. אם הינכם נחושים ומרוכזים בכמיהתכם לסייע במשימתי שהיא הערת האנושות לממשות היחידה ולערכיותו המוחלטת של אלוהים ואלוהים בלבדו, תוענקנה לכם הזדמנויות מרובות לעבודה רוחנית. תחום הפעילות הזה נרחב ביותר.

תוצאות העבודה
הרוחנית

אתם חייבים לבצע את עבודתכם מבלי לחשוש מהתוצאות, ומבלי להתחשב בהצלחה או בכשלון; אלא היו בטוחים כי תוצאת העבודה הנעשית ברוח זו ובהבנה זו מובטחת. מכח פעילותם הבלתי נלאית של הפעילים הרוחניים, תיכנס האנושות לחיים חדשים של שלום בר קיימא והארמוניה דינאמית, לאמונה איתנה ולאפשר עליון, שאיננו מתפוגג, למתיקות אלמותית ולטוהר שאי אפשר להשחיתו, לאהבה יוצרת ולהבנה אינסופית.

כישורי שוחר הרוחניות חלק ראשון : כניסה לממשויות החיים הפנימיים

אף על פי שהגשמת האמת היא היעד המוחלט של כל הבריות, קיימים רק אנשים מועטים שלהם ההכנה הדרושה להשלים בהקדם את היעד המהולל הזה. הגוף הנפשי של היחיד הארצי אפוף בשכבה עבה של רשומעו"ת מצטברות, החייבות להיחלש במידה ניכרת על מנת שהשוחר ייכנס לנתיב הרוחני. השיטה המקובלת להתפזרות הדרגתית של משא הרשומעו"ת היא לדבוק עד כמה שניתן בספר החוקים החיצוני של מנהגים וטקסים דתיים.

הערך והמיגבלות של
ההסתגלות החיצונית

השלב הזה של ההסתגלות חיצונית למצוות ומסורות דתיות ידוע בתור החיפוש אחר השאריאט, או קארמה-קאנדה¹. שלב זה כולל פעילויות כמו תפילה יומית, ביקור במקומות קדושים, מילוי אחר חובות הכלולות בכתבי הקודש, וציות לכללים מבוססים היטב של ציווי המוסר המקובלים בדרך כלל בתודעה המוסרית שבאותו הזמן. השלב של ההסתגלות חיצונית מועיל בדרכו שלו בתור משמעת רוחנית, הגם שאין הוא חופשי בשום אופן מתוצאות רעות. שכן לא זו בלבד שהוא נוטה לגרום לאדם להיות יבש, נוקשה ומכאני, אלא שהוא גם מזין תכופות מעין סוג של אגואיזם מעודן. אולם רוב בני אדם נצמדים לחיים של ההסתגלות חיצונית משום שהם מוצאים בהם את הדרך הקלה ביותר לרצות את מצפונם המייסר.

לעתים קרובות מבלה הנשמה כמה מהלכי חיים בצבירת לקחי ההסתגלות החיצונית; אולם תמיד מגיעה השעה שבה היא מתעייפת מההסתגלות החיצונית ומתעניינת יותר בממשויות החיים הפנימיים. כשפונה האדם הארצי

ממשויות החיים
הפנימיים

לסוג זה של חיפוש גבוה יותר, ניתן לומר עליו כי הפך לשוחר הרוחניות. בדומה לחרק העובר מטמורפוזתה לשלב הקיום הבא, כך מתעלה השוחר אל מעבר למצב של ההסתגלות החיצונית (שאריאט או קארמה קאנדה) ונכנס לנתיב הגאולה הרוחנית². במצב גבוה יותר זה אין הוא מסתפק עוד בהסתגלות החיצונית לכללים מסוימים אלא הוא חפץ לרכוש אותם כישורים שיוכלו לעשות את חייו הפנימיים יפים מבחינה רוחנית.

¹ דבקות במצוות ובמנהגים הדתיים כלשונם. דתיות אורתודוקסית
(Shariat (Sufism), Karma kanda (Vedantism)

² הנתיב הפנימי של ההתקדמות הרוחנית
(Tariqat (Sufism) , Adhyatma-marga (Vedantism)

מנקודת המבט של ממשות החיים הפנימיים, חיים של הסתגלות חיצונית עלולים להיות לעתים קרובות עקרים מהבחינה הרוחנית; וחיים החורגים מהסתגלות נוקשה שכזאת יהיו לעתים קרובות עשירים מבחינה רוחנית. בנהייתו אחר הסתגלות למוסכמות ולרשמיות ממוסדות, מועד האדם כמעט תמיד לגלוש לתוך חיים של ערכים שגויים או מדומים במקום לפנות לחיים המבוססים על ערכים אמיתיים ובני קיימא. מה שמקובל כמוסכמה איננו בהכרח בעל משמעות רוחנית. ההפך הוא הנכון, מוסכמות רבות מבטאות ועוטות ערכים מדומים משום שהן נוצרו כתוצאה מהפעילות של נפשות ממוצעות שהן נבערות מהבחינה הרוחנית. ערכים מדומים הינם מקובלים בדרך כלל משום שהם משגשים באותו מרקם נפשי שהוא המכנה המשותף הנמוך ביותר. דבר זה אין פירושו כי המוסכמות אינן מכילות דבר זולת ערכים מדומים.

לעתים נצמדים בני האדם לדברים בלתי רגילים ללא שום סיבה אחרת פרט לזו שדברים אלה אינם מקובלים. הטבע האחר של חיפושיהם או של התעניינותם מאפשר להם לחוש את נבדלותם ושונותם מאחרים, ולהתענג על כך. דברים בלתי מקובלים מעוררים גם לעתים קרובות התעניינות מעצם היותם חדשים בניגוד לאלה המקובלים. הערכים המדומים של הדברים הרגילים נעשים למשעממים מעצם ההכרות עימם; והנפש נוטה אז להעתיק את האשליה שבהענקת ערך לאותם דברים בלתי רגילים, במקום לנסות ולגלות ערכים אמיתיים בני קיימא.

התעלות אל מעבר לשלב של מה שמקובל באופן חיצוני אין פירושו שתם שינוי מכאני וחסר מחשבה ממה שמקובל למה שאיננו מקובל. שינוי שכזה הוא במהותו תגובתי ומשום כך אין ביכולתו לתרום כחוא זה לחיי חופש ואמת. החופש מהמקובלות המתגלה בחיי השוחר לא נוצר על ידי תגובת נגד לא מבוקרת אלא נובע מהפעלת החשיבה הבקורתית. אלה שיכולים היו לעבור את השלב של הסתגלות חיצונית ולהיכנס לחיים הנעלים של הממשויות הפנימיות חייבים לפתח את היכולת להבדיל בין ערכים שגויים לאמיתיים מבלי להתחשב במה שמקובל או בלתי מקובל.

את המעבר מדבקות חיצונית במצוות הדתיות (shariat) לנתיב הגאולה הרוחנית (tariqat) אין לפרש לפיכך כהסתלקות שתם מההסתגלות החיצונית. אין זה שינוי ממה שמקובל לתמהוניות, מהרגיל לבלתי רגיל. זהו שינוי מחיים של אימוץ חסר

מחשבה של מסורות מבוססות לאופן חיים המבוסס על הערכה מחודשת של ההבדל בין החשוב לבין הבלתי חשוב. זהו שינוי מהמצב של בערות סמויה לשלב של חשיבה בקורתית. בשלב ההסתגלות החיצונית הסתמית, בערותו הרוחנית של האדם הינה, בדרך כלל, כל כך שלימה עד שאפילו אין הוא נוכח לדעת שהוא בור. אולם כשמעוררים את האדם והוא נכנס לנתיב הרוחני, הרי שהוא מתחיל בהבנת הצורך באור אמיתי. בשלבים הראשוניים מתבטא המאמץ להשיג את האור הזה בצורת הבחנה שכלתנית בין הקיים לבין החולף, בין האמיתי לשגוי, בין הממשי והבלתי ממשי, בין החשוב לבין הבלתי חשוב.

פשיטת רגל של האמונות העקרות

אולם, עבור השוחר אין די בתרגול הבחנה שכלתנית גרידא בין השגוי לבין האמיתי. למרות העובדה שההבחנה השכלתנית מהווה ללא ספק את הבסיס לכל התכונות נוספת, הריהי מניבה את פירותיה אך ורק כשערכים חדשים שנרכשו לאחרונה מגיעים לידי זיקה עם החיים המעשיים. מזווית הראיה הרוחנית, מה שחשוב אינו התיאוריה אלא **המעשה**. הרעיונות, האמונות, הדעות, נקודות ההשקפה או התורות שבהן עשוי לדבוק האדם באופן שכלי, יוצרות שכבה שטחית של אישיות האדם. לעתים קרובות מאוד מאמין אדם בדבר מסוים ועושה בדיוק את ההפך. פשיטת הרגל של האמונות העקרות מעציבה אפילו יותר משום שהאדם הניזון מהן סובל לעתים קרובות מהאשליה שהוא מתקדם מבחינה רוחנית בה בשעה שלאמיתו של דבר הוא אפילו לא החל בחיים הרוחניים.

עיקרי אמונה ועיקרי דת

לפעמים גם השקפה מוטעית הנשמרת בקנאות, עשויה להביא בעקיפין להתנסות שתפתח את השערים לחיים רוחניים. אפילו בשלב הדתיות הנוקשה, הדבקות בדתות מהווה לעתים מקור השראה למעשים אציליים ובלתי אנוכיים מרובים. משום שבשעה שעיקרי האמונה או הדת מתקבלים באופן עיוור, הרי שבדרך כלל נאחזים בהם בקנאות ובהתלהבות המספקים יסוד דינאמי לאידיאולוגיה שאותה מאמץ לעצמו האדם באותו רגע. לעיקרי אמונה ולעיקרי דת, בהשוואה עם השקפות ותורות עקרות, יש היתרון הברור של היותם מאומצים לא רק בידי השכל אלא גם בידי הלב. הם נוגעים בחלק נרחב יותר של האישיות ומשפיעים עליה יותר מאשר דעות תיאורטיות טהורות.

עיקרי אמונה ודת לעתים קרובות גורמים נזק

עם זאת, עיקרי אמונה ודת מהווים גם מקור לרוע כמו גם לטוב, משום שבהם מתערפלת הראיה המדריכה מחמת התנוונות או השעייתה של החשיבה הבקורתית. אם הנאמנות לעיקרי אמונה או דת טובה לעתים לפרט

או לחברה שאליה הוא משתייך, הרי שלעתים קרובות יותר היא גורמת לנזק. הגם שהגוף הנפשי והלב מעורבים בנאמנות בעיקרי אמונה ודת, **שניהם** פועלים במקרים כאלה תחת המיגבלה החמורה של השעיית החשיבה הביקורתית. לכן עיקרי אמונה ודת אינם תורמים לטוב שאין בו רבב.

כשמסתלק האדם מעיקרי אמונה ודת שהתקבלו ללא ביקורתיות לטובת השקפות ותורות שלהן הוא הקדיש מחשבה, הרי שזוהי התקדמות מסוימת – מאחר שגופו הנפשי החל לחשוב ולבחון באופן ביקורתי את אמונותיו.

הצורך בהוצאת
התיאוריה מהכוח
אל הפועל

בכל אופן, לעתים קרובות האמונות החדשות שאומצו חסרות את הקנאות וההתלהבות המאפיינות נאמנות לעיקרי אמונה ודת. אם האמונות החדשות שמשגלים נעדרות כח מניע, הריהן משתייכות רק לצדדים השטחיים של החיים; והן מונחות באופן רופף על האדם כמו אדרת. הגוף הנפשי השתחרר משליטת רגשות בלתי מפותחים, אולם דבר זה מושג לעתים קרובות על חשבון הקרבת השיתוף עם הלב. **כדי שתוצאות** החשיבה הביקורתית תהיינה פוריות מבחינה רוחנית, עליהן לשוב ולפלוש ללב ולכבוש אותו כדי לגייס את פעולתו השיתופית.

במלים אחרות, הרעיונות שאומצו לאחר בחינה ביקורתית חייבים לשוב ולהתבטא בחיים הפעילים, כדי שיעניקו את מלוא תועלתם. תוך כדי החיים המעשיים הם עוברים לעתים קרובות המרת צורה ברוכה ונשזרים בצורה יותר הגיונית במרקם החיים עצמם.

למעבר מהסתגלות חיצונית (דתיות אורתודוקסית, shariat) לחיי הממשויות הפנימיות (נתיב ההתקדמות הרוחנית הפנימי, tarikat), יש שני שלבים:

חשיבה ביקורתית ויוצרת
מאזנת את הלב
ואת הגוף הנפשי

1. שיחרור הנפש מהשיגרה של הסכמה לא מבוקרת המבוססת על חקינות עיוורת והמרצתה לחשיבה ביקורתית.
2. הבאת תוצאות החשיבה הביקורתית והמבחינה אל חיי המעשה. כדי להיות פורה מבחינה רוחנית על החשיבה להיות לא רק ביקורתית אלא גם יוצרת. חשיבה ביקורתית ויוצרת מובילה להכנה רוחנית על ידי פיתוח אותן תכונות התורמות לשלימות ולאזון של הגוף הנפשי והלב – ולשפיעת חיים אלוהיים חסרי מעצורים.

כישורי שוחר הרוחניות חלק שני: תכונות אלוהיות מסויימות

כדי שהחיים הפנימיים של השוחר יהיו הארמוניים ונאורים, עליו לפתח ולבטא תכונות אלוהיות רבות תוך כדי התעסקותו בענייני דיומא. כל תכונה כשלעצמה אולי לא תראה כבעלת חשיבות מכרעת, אולם לא יהיה זה נכון לבחון אותה בנפרד מיחסיה ההכרחיים עם תכונות חשובות אחרות. בחיים הרוחניים כל התכונות הללו מְגֻבּוֹת זו את זו, וקשריהן ההדדיים חיוניים כל כך עד שלא ניתן להתעלם כליל מאחת מהן מבלי לקפח תכונות יסודיות רבות אחרות. לפיכך, אם נבחן כל אחת מתכונות אלוהיות אלו לפי תפקודה האמיתי, היא תתגלה כחיונית באופן מוחלט לחיים השלמים.

התכונות הנחוצות
בחיים הרוחניים
כרוכות זו בזו

כל אדם הוא יורש חוקי של האמת. אולם מי שחפץ לרשת אותה חייב להיות מוכן רוחנית לה, והתכונות רוחנית זאת נמשכת לעתים כמה מהלכי חיים של מאמץ מתמיד וסבלני. לפיכך, אחת התביעות הראשונות מהשוחר היא שעליו לצרף התלהבות שאיננה דועכת עם סבלנות מוצקה. מרגע שהחליט אדם להגשים את האמת, הוא מגלה כי דרכו זרועה בחתחתים רבים, ומעטים מאוד הם אלה המתמידים באומץ לב נחוש עד הסוף. קל לוותר על המאמץ כשניצבים מול מכשולים.

סבלנות והתמדה

ניתן לתאר זאת בסיפור על אדם מהעיר פונה שבהודו. פעם אחת קרא ספר רוחני שהרשים אותו כל כך עד שחש כי הוא חפץ לוותר על כל דבר. הוא יצא את פונה ופנה ליער הסמוך לעיר; התיישב תחת עץ ומחרוזת תפילה בידו והחל לחזור על שם האלוהים. הוא התמיד בכך כל היום למרות אי הנחות הרבה והתפוגגות ההתלהבות. לאחר שקיעת החמה שמע מכל עבר את קריאות החיות; ואף על פי שקריאות אלו הלכו וגברו ככל שהתגברה חשכת הלילה, הוא דבק בהחלטתו. אולם משראה מבעד לחשיכה דב ענק מתקרב לעומתו, קם ונס על נפשו כשהוא רץ בכל כוחו עד שהגיע לפונה ונפל חסר הכרה באחת החנויות. כששבה אליו הכרתו, תיאר את הרפתקתו לסובבים אותו, שנהנו מכך מאוד, – ודבר זה חיסל את שאיפתו לוותר.

מאמץ רוחני דורש לא רק כושר סבל ואומץ אלא גם אורך רוח שאיננו פוסק ואומץ מוסרי שלא ניתן לערער. העולם לפות בצבתות של כוחות הדמיון (maya) ומשועבד לערכים שגויים. לפיכך נתיבות העולם נעות בכיוון הפוך לסטנדרטים שאותם קבע השוחר לעצמו. אם יברח מהעולם, לא יסייע הדבר בידו. הוא ייאלץ לשוב אל העולם כדי לפתח אותה תכונה העשויה לאפשר לו להתמודד עם העולם ולקבלו כמות שהוא. לעתים תכופות מאוד מתנהל נתיבו דרך העולם שאותו הוא חייב לשרת למרות שאין הוא אוהד את דרכיו. אם חפץ השוחר לאהוב ולשרת את העולם שאיננו מבין אותו או שהוא אפילו בלתי סבלני כלפיו, הרי שעליו לפתח אורך רוח אינסופי.

תוך כדי התקדמותו של השוחר בנתיב הרוחני הוא רוכש הבנה מעמיקה והולכת על אודות האהבה האמיתית, באמצעות קשריו עם **מורֶה מוֹשֵׁלִם**. דבר זה גורם לו להיות רגיש עד כאב להשפעתן של פעולות חיצוניות אשר לא רק שאין בהן שמץ אהבה, אלא שהן מביאות אותו למעשה במגע עם בוז קר, רשעות צינית, אנטיפתיות מייסרת ושנאה ללא מִצְרִים. כל המפגשים הללו בוחנים את אורך רוחו עד קצה גבול היכולת. גם האדם הארצי סובל בעולם שאותו הוא מוצא לעתים אדיש או עוין, אולם עורו עבה יותר וסבלו חריף פחות. אין הוא מצפה מטבע האדם לדבר מה טוב יותר, והוא סבור כי דברים אלו נגזרו ואין לתקנם. השוחר שטעם את טעמה של אהבה מעמיקה יותר, מודע לאפשרויות הנסתרות בכל נשמה. לכן סבלו חריף יותר מכיוון שהוא חש בתהום הפעורה בין מה שיש לבין מה שיכול היה להיות, אילו היה העולם מעריך אפילו במקצת את האהבה אותה הוא החל להבין ולהקיר.

התפקיד של אורך הרוח יכול היה להיות קל יותר אילו היה השוחר משלים עם דרכי העולם ומקבל אותן ללא עוררין. עם זאת, מאחר וחזה באמיתות הנעלות, הופכת חובתו המוחלטת לשמור להן אמונים, גם אם כל העולם יתייצב כנגדו. הנאמנות לאמיתות הנעלות שבהן הוא מבחין מכח עצמו, תובעת אומץ מוסרי שאין לערער ונכונות להתייצב בפני הביקורת, הלגלוג ואפילו השנאה של אלו שעדיין לא החלו להפתח לאמיתות הללו. למרות העובדה שבמאבק בלתי שקול זה הוא זוכה לקבל סיוע מוצק מה**מורֶה** ומשוחרים אחרים, הוא חייב לפתח את היכולת להילחם עבור אמיתות אלה לבדו, מבלי להישען על עזרה חיצונית כל הזמן. אומץ מוסרי נעלה זה יכול לבוא רק מתוך ביטחון מוחלט של האדם בעצמו וב**מורֶה**. אהבת העולם ושרותו בנתיבות ה**מורֶה** איננו שעשוע לרפה ולרך הלבב.

לאומץ לב מוסרי ולביטחון עצמי חייבת להתלוות ההשתחררות מדאגה. אין דברים רבים בגוף הנפשי המכלים אנרגיה רבה כל כך כמו הדאגה. אחד מהדברים הקשים ביותר זה לא לדאוג לשום דבר. אנו מתנסים בדאגה כשהעניינים משתבשים, ובהתייחסות לאירועי העבר, משאלת סרק היא לייחל לכך שהיו יכולים להתנהל אחרת. העבר המת הינו מה שהוא, ושום מידה של דאגה לא תוכל לשנותו ממה שהוא היה. למרות זאת, נפש-האגו המוגבל מזהה את עצמו עם עברו, מסתבכת עימו, ומשמרת את ייסורי התשוקות הבלתי מסופקות. וכך ממשיכה הדאגה לשגשג בחייו הנפשיים של האדם עד שנפש-האגו כורעת תחת נטל העבר.

הדאגה נחווית גם ביחס לעתיד, כשעתיד זה נצפה כבלתי נעים באופן כל שהוא. במקרה זה שואפת הדאגה להצדיק את עצמה כחלק הכרחי ממאמץ ההתכוננות לעמידה בפני המצבים הצפויים. אולם אף פעם לא ניתן לסייע למצב בדאגנות. ובנוסף, מירב הדברים הצפויים אינם מתרחשים כלל; או כשהם מתרחשים, מתברר כי הם נוחים הרבה יותר ממה שנצפו שיהיו. הדאגה היא תוצר דמיון קדחתני הפועל תחת לחצן של התשוקות. היא מהווה חיים של ייסורים שהם בדרך כלל פרי יצירתו של האדם עצמו. הדאגה לא הביאה מעולם שום טובה לאיש; והיא גרועה בהרבה מסתם בזבוז של אנרגיה, משום שהיא גורעת באופן ניכר משמחת החיים ומשפיעתם.

בין כל הדברים הרבים שאותם צריך השוחר לטפח, רק שמחת חיים, התלהבות, שיווי משקל נפשי, מעוטם חשובים באותה מידה כמו שמחת חיים, התלהבות ושיווי משקל נפשי. כששוקעת הנפש בקדרות, בדכאון או כשהיא מופרעת, פעולותיה הן חסרות שחר ומשעבדות. מכאן עולה הצורך החיוני ביותר לשמור על שמחת חיים, התלהבות ושיווי משקל נפשי בכל הנסיבות. לא ניתן להשיג את אלה אלא אם ישכיל השוחר למחות את הדאגה מחייו. הדאגה היא תוצאה הכרחית מההצמדות לעבר או מהצפיות אל העתיד, והיא מתמידה בצורה זו או אחרת עד שהנפש מתנתקת לחלוטין מכל דבר.

התמקדות בדבר אחד ניתן להתגבר על הקשיים שבנתיב הרוחני רק אם יהיה לשוחר כושר התמקדות בדבר אחד. אם האנרגיות שלו תתפזרנה בחיפוש ארציים, התקדמותו תהיה איטית ביותר. ההתמקדות בדבר אחד משמעה חוסר התאווה לכל תענועי העולם הגשמי. הגוף הנפשי חייב לפנות עורף לכל הפיתויים, וחייבת להיות שליטה מוחלטת על

החושים. לפיכך גם חוסר ההתאווה וגם השליטה נחוצים שניהם כאחד לשם השגת ההתמקדות בדבר אחד בחיפוש אחר ההבנה האמיתית.

הדרכה מהמורה

התנאי החשוב מכל להתקדמות בטוחה וקבועה בנתיב הרוחני הוא יתרון ההדרכה מהמורה. המורה מעניק את העזרה וההדרכה הנחוצים לצרכיו המידיים של השוחר. כל מה שמצפה לו המורה הוא שהשוחר יעשה כמיטב יכולתו למען ההתקדמות הרוחנית. אין הוא מצפה לשינוי מידי של התודעה למעט מקרה שבו הקרקע הוכנה כבר קודם. הזמן הוא גורם חשוב בהתקדמות הרוחנית, כמו שקורה בכל המשימות החומריות. לאחר שנתן המורה דחיפה רוחנית לשוחר, הוא מחכה עד שהעזרה שניתנה בצורה זו, תעוכל על ידיו עד תום. למנת יתר של רוחניות יש תמיד תגובת נגד בלתי בריאה, בייחוד כשהיא ניתנת בזמן בלתי מתאים. לפיכך בורר המורה בקפידה את הרגע שבו יובטחו להתערבותו מיטב התוצאות; ומשהתערב, הוא ממתיך בסבלנות אין קץ עד שהשוחר יזדקק לעזרה נוספת.

כישורי שוחר הרוחניות חלק שלישי : הנכונות לשרת

השוחר חייב להיות נכון תמיד לשרת את מטרות האנושות. אל יקדיש עצמו לכל סוג של עבודה מבלי להתחשב בכשוריו. עליו לבחור באותו סוג של עבודה שאותה הוא מוכשר לבצע מכח כשרונותיו ויכולותיו האינדיבידואליים. אולם כל שירות שאותו הוא מסוגל להעניק בזכות יכולותיו, יעניק אותו גם תחת הנסיבות הקשות ביותר. רבות הן התלאות שאותן הוא חייב לעבור, אולם החלטתו לשרת בכל זמן אפשרי חייבת לעמוד איתן.

כשרון ויכולות

עם זאת, אין השוחר צמוד בשום אופן לרעיון שהשירות צריך לשאת את מירב הפירות שהושגו אך ורק באמצעותו. אם יש צורך להעניק שירות כלשהו, הרי שהוא נכון להעניקו במחיר כל קרבן; אולם לעולם לא ייכבל על ידי הרעיון הכוזב: "רק לזכותי תזקף עשייה זאת". אם הזכות של הענקת השירות נופלת בחלקו של מישהו אחר, הרי שעינו אינה צרה בו. אם היה מחפש לעצמו הזדמנויות להענקת שירות, עלול היה הדבר להיראות כצורה של אנוכיות. בתוך שירות הנחשב באמת בחיים הרוחניים, לא יכולה להיות שום מחשבה על אודות האני כלל ועיקר. לא צריכה להיות שום תחושה שהושג משהו לעצמו או כאילו שהוא – העושה – זה שמסוגל לתת משהו לאחרים. העצמיות על כל צורותיה חייבת להידחות כליל מהתמונה. השירות חייב לנבוע מהחופש הספונטאני, במקום ובזמן שזה נחוץ; והוא חייב להיעשות ברוח של שיתוף פעולה שבה אין שום התעקשות על תביעות ה"אני" המוגבל.

שום דרישות של
ה"אני" המוגבל

אם השוחר מנותק לחלוטין מכל המעשים ומתוצאותיהם, הוא משתחרר מהניגודים ההרסניים של גדול וקטן. בעלי התודעה הארצית מרגישים בקיומם הנבדל באמצעות הישגים. לפיכך יש להם נטייה טבעית לשפוט את הישגיהם במונחים של כמויות מוחשיות. הם נאחזים בדברים הגדולים ומתעלמים מהקטנים. מזווית הראיה הרוחנית הדברים הקטנים לכאורה הם לעתים קרובות חשובים באותה המידה כמו הדברים הגדולים כביכול. לפיכך אין שום סיבה לשוחר להימנע מהראשון ולבקש אחר השני; הוא מטפל בדברים קטנים באותו החשק כמו בדברים גדולים. אף על פי שבחיים הרוחניים אפילו לדברים קטנים יש חשיבות כמו לדברים גדולים, המוסכמות הנהוגות בעולם אינן מכירות בדרך כלל באמת

החופש מהניגודים
של גדול וקטן

פשוטה זו. מתוך הדבקות ברעיונות המקובלים והמוסכמים, מצטמצם תחום השירות האפשרי לאחינו בני אנוש באופן מלאכותי לאותן פעילויות הנחשבות על דעת הציבור כחשובות. דברים רבים שלהם חשיבות מכרעת בחיים מוזנחים, והתוצאה היא שהחיים מתדלדלים רוחנית.

הנה איפוא, בחברה הנשלטת על ידי תפיסת עולם חומרנית גרידא של החיים, השירות מתפרש במונחים של אספקת לחם או בגדים או שאר הצרכים הקיומיים. בחברה המעריכה את ערכי התרבות השכלית, מתפרש השירות במונחים של הפצת השכלה בצורות שונות. בחברה המטפחת טעם ליופי, מתפרש השירות במונחים של ארגון ייצור והפצת עבודות האמנות. בחברה המעריכה את הערכים הערטיילאיים של הלב, יתפרש השירות במונחים של בניית אותם נתיבים שיחישו את טיפוח הלב והתבטאותו. בחברה הערה לחשיבות הנעלה של הרוח, מתפרש השירות במונחים של האצלת הבנה רוחנית. מבין כל סוגי השירות השונים הללו, השירות העוסק בהבנה הרוחנית הוא הנעלה מכל, משום שבהבנה הרוחנית כלול היחס הנכון לכל הבעיות האנושיות והיא מקדמת את פתרון.

הערכים המקובלים
קובעים את
סוג השירות

אם אין הבנה רוחנית, נרתם הרצון להעניק שירות לאחרים לתפיסות עולם מוגבלות. שתי פנים לשירות: במשמעות של הוספת דברים שיש להם ערך ממשי לחייהם של אנשים אחרים; או במשמעות של הסרת אותם מכשולים מחיי האנשים המונעים מבעדם להשיג את אותם דברים שיש להם ערך. אם יהיו לאדם דעות צרות אופק על אודות הדברים בעלי הערך, יצטמצם במקביל תחום השירות האפשרי אף הוא.

שני סוגי שירות

תחום השירות איננו מוגבל למחווות גדולות כגון מתן תרומות נדיבות למוסדות ציבוריים. גם אלו שמבטאים את אהבתם בדברים קטנים מעניקים שירות. למילה המפיחה אומץ בלב כבד או לחיוך המפיח תקווה ושמחה באווירת נכאים יש כל הזכות להחשב כשירות כמו קרבנות רבי משקל והתבטלות עצמית מלאת גבורה. גם מבט המוחה מרירות מהלב ומפעים אותו באהבה מחודשת נחשב כשירות, הגם שייתכן ולא הייתה כאן שום כוונת שירות. כשל עצמם נראים כל הדברים הללו כפעוטים; אולם החיים מורכבים מהמוני דברים קטנים כמותם. אם נתעלם מהדברים הקטנים האלה, עלולים החיים להיות לא רק מכוערים אלא גם לא רוחניים.

דברים קטנים
בעלי חשיבות

כשם שיש לאנשים בעלי תודעה ארצית נטייה לשפוט תרומות חיוביות במונחי גודל, כך הם גם טועים באותה מידה בשופטם מכשולים מיגבלות ואסונות. מכאן שעבור רוב בני האדם מצוקתו של הזולת חייבת להגיע למימדים אדירים כדי שתזכה לתשומת לב. אופייני הדבר לאדם הארצי להעניק חשיבות רבה יותר לדברים המתהווים באופנים חיצוניים ומוחשיים מאשר לדברים המהווים את המרכיבים השקטים של החיים הפנימיים. לדוגמא, מלחמה נוראה נחשבת לשואה גדולה יותר מחיים הנגררים להם מלאי שנאה מרירה; למרות העובדה שמזווית הראיה הרוחנית הטהורה, חיים מלאי שנאה מרירה אינם רעים פחות ממלחמות נוראות. המלחמה מקבלת חשיבות רבה כל כך בגלל הגילויים הרבים של אכזריות, אולם השנאה מכוערת באותה מידה גם אם אין היא באה לידי ביטוי במעשה חיצוני. באופן דומה מגיפות, תאונות, וסבלותיהם של הגוססים מקבלים תשומת לב רבה מצד האנשים הארציים יותר מייסוריו של הלב העמוס במשא תשוקות שאי אפשר לספקן.

בשביל השוחר הכמה לשרת מבלי לחפץ בשום הכרה או תגמול, כל דבר המסכל או מסלף את שפיעת החיים המלאים ראוי לתשומת לב, בלי להתחשב בעובדה שהוא גדול או קטן בעיני העולם. כשם שליצירת אימפריות או לקריסתן יש מקום במרוצת החיים הקוסמיים, גם לרגעי היגון החולפים יש המקום המתאים להם. חשיבותו של האחד אינה יכולה להימדד במושגיו של האחר, ואין להתעלם מתביעותיו של אחד לטובת תביעותיו של השני. השוחר מתבונן בחיים כמיקשה אחת, מבלי לאפשר לחלק כלשהו להשתלט על תשומת לבו על חשבון אחרים.

גם כשהשוחר מעניק שירות חסר פניות, עליו לשמור כל העת על גופו הנפשי. על השוחר להיות עניו, ישר והגון. השירות שאותו הוא מעניק אינו יכול להיות הצגה סתם; הוא חייב להיות פרי אהבה אמיתית. אם נתון השוחר להשראת האהבה, תאפשר לו אהבתו להיות בהארמוניה שלימה עם שוחרים אחרים מבלי לקנא. אם אין הארמוניה שלימה בין השותפים לעבודה, הרי שהשירות המוענק אינו מצליח להגיע למדרגת האידיאל הרוחני. יתר על כן, אם מעניק השוחר את השירות החיצוני ללא רוח האהבה, הרי שהוא פועל תחת רגש של חובה, בדומה למוסדות ארציים בהם עובדים תמורת כסף. במוסדות הארציים עובדים האנשים כדי להשתכר. יהיה זה לכל היותר רגש קר של חובה המדבר

אותם להיות יעילים. לעבודתם לא יכול להיות היופי הפנימי של עבודה המתבצעת באופן ספונטאני ומאהבה.

חשיבות הקשר עם המורה

השומר יוכל לעכל טוב יותר את לקחי השירות האמיתי אם נפלה בחלקו זכות היתר להיות בקשר עם מורה מושלם. המורה איננו מלמד באמצעות הטפות אלא באמצעות דוגמא. כשרואים את המורה מעניק שירות לאנושות, נדבק השומר ברוח זו בשל אהבתו אל המורה. הקשר עם המורה מסייע גם לספוג את הרוח של שיתוף הפעולה, שאותה יכולים לטפח בקלות השוחרים בגלל אהבתם המשותפת את המורה. הם משרתים משום שהמורה חפץ בכך. הם מבצעים את עבודת המורה, לא את עבודתם; והם מבצעים אותה לא מכח עצמם אלא משום שהוסמכו לעבודה זו על ידי המורה. לפיכך הם כולם משוחררים ממחשבות כל שהן של תביעות אישיות, זכויות או העדפות. כל מה שמעניין אותם הוא העבודה של המורה, והם נכונים לשרת את תכליתו כמיטב יכולתם כשהם נקראים לעשות כן, ומוכנים באותה המידה למסור עבודה זו לשומר אחר אם הוא יכול לבצעה טוב יותר.

שירות בצנעה

בשיתוף פעולה מסוג זה משרתים השוחרים באופן כלשהו זה את זה משום שעבודת המורה מקובלת עליהם כולם כאילו היא שלהם. וכשמביא שומר תועלת לחברו בביצוע עבודת המורה, הוא מעניק לו שירות כמו גם למורה. בשירות שכזה לא יכולה להיות שררה משום שהשומר מודע תמיד לכך שזו עבודת המורה, שאותה הוא קיבל כשלו, ושאותה הוא מבצע. בנוסף לכך הוא יודע כי כשלעצמם כל השוחרים שווים זה לזה; קל לו לטפח את ההרגל לשרת ברוח של ענווה מוחלטת. אם השירות מגביה את לבו, עדיף היה לו שלא לשרת כלל. אחד הדברים הקשים ביותר ללמידה הוא להעניק שירות מבלי להשתרר, מבלי לחולל המולה בשל כך, ומבלי להיות מודע לגבוה או לשפל. בעולם הרוחניות, הענווה חשובה לפחות כמו התועלתיות.

אידיאל השירות

כשמשרת המורה את האחרים, הריהו עושה כן לא משום שהוא מזדהה עם העבודה אלא על מנת לעזור וכמו כן כדי להציג בפני תלמידיו דוגמא של שירות לא אנוכי. כשהוא משרת את האחרים, הוא רואה את עצמו בקרבם ועל כן חווה שהוא משרת את עצמו. באושר מצב האחדות שאיננו מתעמעם, מכיר המורה המושלם את עצמו בד בבד כאדון של הכל וכמשרת של הכל. לפיכך הוא משמש דוגמא לאידיאל השירות שאין בו שום שעבוד, בין אם מצד מקבל השירות או מצדו

של המעניק אותו. השוחר יכול להיווכח על נקלה באידיאל השירות האמיתי אם ניצבת בפניו דוגמת המזרח. אפס, ההכנה הרוחנית של השוחר לא תחשב לעולם כשלמה עד שלא ילמד את אמנות הענקת השירות שאיננה גורמת לשעמום אלא לשמחה, והמביאה חופש ולא שעבוד, ושאננה יוצרת תביעות ותביעות שכנגד, אלא נובעת מהחופש של תן וקח ספונטאניים, חופשית מעול המחסור האישי ונתמכת על ידי תחושה של סיפוק המתחדש תדיר.

כישורי שוחר הרוחניות חלק רביעי : אמונה

אחד הכישורים החשובים ביותר לשוחר היא האמונה. קיימים שלושה סוגי אמונה: אמונה בעצמך, אמונה במושלם המושלם ואמונה בחיים. האמונה נחוצה כל כך בחיים עד שאם אין היא נמצאת במידה כלשהי, החיים עצמם היו בלתי אפשריים. בגלל האמונה מתאפשרים חיים חברתיים של שיתוף. האמונה בזולת היא המעודדת את התרוקח החופשיים של אהבה, שיתוף בעבודה ובפירותיה. כשמוטל על החיים פחד בלתי מוצדק של אדם מפני חברו, הם מתעוותים ומצטמצמים.

האמונה וצורותיה

ילדים יש אמונה טבעית במבוגרים המקורבים אליהם. הם פונים אליהם באופן אינסטינקטיבי להגנה ולעזרה מבלי שידרשו מכתבי המלצה מהם. תכונה זו של אמונה באחרים תתמיד בהמשך החיים אלא אם יזדעזע האדם באכזריות על ידי אנשים אחרים המרמים ומנצלים אותו לתועלתם האישית. לפיכך, הגם שהאמונה היא טבעית לאדם, היא צומחת ומשגשגת בחברה שבה האנשים הם אמינים, ישרים וראויים לאימון; והיא דועכת בסביבה עוינת. האמונה של אדם בחברו תהיה שלימה ויציבה כשהיא תמצא את צידה המשלים באותן תכונות המזמינות את האמונה ומאששות אותה. היות האדם ראוי לאמון שהאחרים נותנים לו ומתן אמון באחרים – הן שתי מעלות המשלימות זו את זו. אלה הם התנאים לחיים אישיים וחברתיים השופעים ומתפתחים ללא מעצורים.

אמונה וצידה
המשלים

אמונה מוחלטת ללא עוררין של האדם בזולתו שייכת לעולם האידיאליים. בפועל היא קיימת רק במקרים מיוחדים. הגם שיש לשאוף אליה מאוד, אין היא יכולה להתקיים אלא אם כן יאוכלס העולם באנשים הראויים לאמון בלתי מוגבל. תנאי זה דורש פיתוח מושלם של התכונות ההופכות את האדם לאמין, ליציב בדעתו ונכון לעזור בכל עת. אולם תכונות אלו המעודדות אימון הדדי נשארות בלתי מפותחות אלא אם כן תהיה לאדם אמונה עילאית בעצמו. אם אין לאדם אמונה בעצמו, אין הוא מסוגל לפתח את אותן תכונות המזמינות ומעודדות את אמונם של אחרים. הביטחון שאתה יכול להיות נאמן בכל מיני נסיבות קשות למה שאתה תופס כנכון לעשותו הינו יסוד מוסד לתשתית של אופי אמין.

חשיבות האמונה
של האדם בעצמו

אמונה בלתי מעורערת של האדם בעצמו נדירה כמו אמונה עיוורת באדם אחר. מעטים פיתחו אותה לדרגה שתאפשר שליטה עצמית יעילה וקונסטרוקטיבית בעצמך. לגבי רוב האנשים האמונה בעצמך נתונה כל העת לסכנת ערעור והיא מתבטלת על ידי התנסות האדם בכשלונות ובאוזלת יד, המתגלים תכופות כעקשנים, גם כשיודע האדם מהו הדבר הנכון. בטחון עצמי, הנתון באופן כזה לסכנת התרסקות מתמדת, יכול להיות מובטח רק אם האדם מעלה לנגד עיניו את החזון של הדוגמה החיה של שלימות, ויש לו אמונה מלאה בה.

האמונה במורה המושלם נעשית חשובה מכל משום שהיא מזינה ומקיימת את אמונת האדם בעצמו ובחיים – גם בעודו לפות במלתעות של הנסיגות והכשלונות, הפגמים והקשיים, המיגבלות והמכשלות. החיים כפי שאנו מכירים אותם בעצמנו או בזולתנו, עלולים להיות צרים, פתלתלים ומעוותים; אולם החיים כפי שהאדם רואה אותם במורה הם בלתי מוגבלים, טהורים וללא רבב. במורה רואה השוחר את האידיאל שלו בהתגשמותו; המורה מהווה מה שעצמיותו העמוקה הייתה חפצה להיות. הוא רואה במורה את השתקפות המיטב שבקרבו, מה שצפוי לבוא ושאותו הוא ישיג לבטח ביום מן הימים. לפיכך האמונה במורה נהפכת לכח המניע העיקרי לצורך הגשמת האלוהיות הצפונה באדם.

אמונה אמיתית מעוגנת בהתנסויות העמוקות יותר של הרוח ובהתגלויות האמיתיות של אינטואיציה מטהורת. אין לראות בה את היפוכו של שיקול הדעת הביקורתי. כשהתבונה הביקורתית מיושמת על ידי אמונה חיה ומעמיקה המבוססת על אינטואיציה טהורה, פעילותה נעשית יוצרת, פוריה ומלאת משמעות במקום להיות עקרה, בלתי יעילה וחסרת משמעות. מאידך גיסא, צורות רבות של אמונה נאיבית אינן ניתנות לשבירה אלא באמצעות הפעלה חפשית וחסרת פחד של התבונה הביקורתית.

על כל פנים, האמת היא כי התבונה הביקורתית יכולה לגעת בסוגי האמונה שאינם מבוססים על אינטואיציה טהורה ולקדם רק אותם. אמונה אמיתית המבוססת על אינטואיציה טהורה תהיה תמיד דבר מוחלט שאי אפשר לצמצמו בסופו של דבר למסקנות ההיגיון השכלתני. אין היא נולדת מהשכל המוגבל אלא היא ראשונית ובסיסית יותר, ולכן לא ניתן להשתיקה בשום להטוטים שכלתניים. עם זאת, אין משתמע מכך שעל האמונה להיות עיוורת בשלב כלשהו, במובן זה שאין לחקור אותה באמצעות השכל הביקורתי. אמונה אמיתית היא סוג של ראייה ולא עיוורון.

אל לה לחשוש מהפעילות החופשית של התבונה הביקורתית.

תמיד תישמר הזכות לחניכים לבחון את המורֶה באמצעות שיקול הדעת הביקורתי. אולם, אם מפגין החניך התערערו כלשהי באמונה לאחר שבחן את שלימות המורֶה ובא על סיפוקו, הרי שדבר זה נגרם מגרעון חמור בישרות של גישתו ובהגיונות מטרותיו. כשם שנותנים אמון רב שלא כהוגן וללא ביקורת באלו המתיימרים להיות בעלי חכמה רוחנית, כך גם נרבה למצוא את התערערו אמונה בלתי מוצדקת למרות העובדה שקיים בסיס מוצק לאמונה זו בהתנסות האישית. כשם שאמונה פתיה היא בסופו של דבר תוצאת הפעולה הבלתי מודעת של השתוקקויות ארציות רבות, כך גם התערערו בלתי מוצדקת של האמונה נובעת מהפעולה הבלתי מודעת של התשוקות הנעות בסתירה להתגלויות היעילות של האמונה ההגיונית. במקרה הראשון התשוקה מהווה מקור לאמונה שאיננה ראויה לכך, ובמקרה השני התשוקה היא המקור לספקנות בלתי מוצדקת. להשתוקקויות יש הנטייה לסלף את פעילות התבונה הביקורתית. אמונה בלתי מעורערת המבוססת על אינטואיציה טהורה יכולה לבוא רק לגוף הנפשי החופשי מלחצי התשוקות השונות. לפיכך אמונה אמיתית היא עניין של צמיחה הדרגתית. היא צומחת ביחס ישר להצלחה שאותה משיג החניך בשחרור תודעתו מההשתוקקויות השונות.

יש להבדיל בזהירות בין אמונה לבין סברה או דעה שכלתניות גרידא. כשיש לאדם דעה טובה על מאן דהוא, ניתן לומר כי יש לו סוג מסוים של אמונה בו. אולם לדעה מסוג זה אין העוצמה הרוחנית הכרוכה באמונה החיה במורֶה מוֹשֶׁלם. סברותיו ודעותיו של האדם יוצרות לעתים קרובות שכבה שטחית ביותר של הנפשיות¹ האנושית. אין להן שום זיקה שלמה לכוחות העמוקים יותר של הנפשיות. הן נותרות באיזור מסויים של הגוף הנפשי מבלי לחולל שום שינויים מהותיים בלב האישיות, שהיא היא הקובעת את הגישה אל החיים. אנשים נאחזים בסברות כאלה כמו שהם לובשים בגדים, ובזמני חרום הם נוטים לשנות את מלבושיהם כדי שיתאימו למטרותיהם המיידיות. במקרים כאלה, נקבעות הסברות באופן תת מודע על ידי מטרות אחרות; המטרות אינן נקבעות באופן מודע על ידי הסברות.

מאידך גיסא, לאמונה החיה יש קשר חיוני ושלם ביותר עם כל הכוחות והמטרות העמוקים ביותר של הנפשיות. אין היא נתפסת באופן שטחי; וגם אין היא מרחפת בשכבה

¹ נפשיות: הפעילויות המתרחשות בגוף הנפשי.

החיצונית של התודעה, בדומה לסברות שכלתניות סתמיות. ההפך הוא הנכון, האמונה החיה נהפכת לגורם רב עוצמה הבונה מחדש את הנפשיות בכללותה; היא יוצרת באופן דינאמי. אין בנמצא מחשבה שאיננה מתמלאת חיים באמצעותה, לא קיים רגש כלשהו שאיננו מואר על ידיה, אין שום מטרר שאיננה מעוצבת מחדש מכוחה. עבור החניך נהפכת אמונה חיה שכזאת במורד למקור עילאי של השראה וביטחון עצמי שאין לערער. היא מבטאת את עצמה בעיקר באמצעות רוח הביטחון הפעיל במורד ולא על ידי דעה סתמית ביחס אליו. אמונה חיה איננה מעין תעודה הניתנת על ידי החניך למורד. זוהי גישה פעילה של בטחון במורד, המבטאת את עצמה לא רק מתוך ציפייה בטוחה ופנימית לעזרה ממנו אלא גם ברוח של ויתור עצמי ומסירות.

אמונה חיה ופוריה כזאת במורד נובעת תמיד מתוך חוויה מעמיקה שאותה מעניק המורד לחניך הראוי לכך. דבר זה שונה באופן מהותי מהסברות בהן נאחזות הבריות בין אם מחמת הסכמה חסרת ביקורת או מחשיבה שטחית.

האמונה החיה
נובעת מהניסיון

לסברות שכלתניות גרידא יש בדרך כלל חשיבות רוחנית מועטה ביותר. לפיכך לא איכפת למורד כלל ועיקר אם מאמין בו החניך או במישהו אחר; ובאותה המידה לא איכפת לו אם מאמין בו החניך בזמן מסוים ואם לאו. אם במקרה מוצלח כל שהוא, רוכש לעצמו המורד את אמונת התלמיד, באמצעות התערבותו מלאת החסד, (הנבדלת מאמונה סתם), יהיה זה משום שהוא יודע שהדבר יביא תועלת לחניך.

כמו שהחניך בוחן את יכולתו של המורד להדריך, כך גם בוחן המורד מצידו את היושר של מטרות החניך. למורד לא איכפת אם מאמין בו החניך אם לאו. מה שהוא בוחן זה האם נאמן החניך בכל לבבו בחיפושיו ובמאמציו הרוחניים אם לאו. המורד המושלם איננו מעוניין, כלל ועיקר, לתת לחניך הוכחות על אודות אלוהותו שלו, פרט לזמן שבו הוא חש שהוכחה שכזאת תהיה עשויה להיות מועילה לחלוטין ונחוצה בהחלט לתועלתו הרוחנית של אותו אדם שהתמסר לו.

בחינת התלמיד

כוחות הדמיון

חלק ראשון : ערכים מסולפים

כולם חפצים לדעת את האמת ולהגשימה, אולם לא ניתן לדעת ולהגשים את האמת כאמת אלא עד שהבורות תובן ותוכר כבורות. מכאן מתעוררת החשיבות של הבנת כוחות הדמיון¹, או העיקרון של הבערות. אנשים קוראים ושומעים רבות על אודות כוחות הדמיון, אולם בודדים מבינים מה הם באמת. אין זה מספיק להשיג הבנה שטחית של כוחות הדמיון; חיוני להבין את כוחות הדמיון כמות שהם, במלוא ממשותם. הבנת כוחות הדמיון, או עקרון הבערות, משמעותה ידיעה של מחצית האמת על אודות היקום. הבערות בכל צורותיה חייבת להעלם אם אמנם חפצה הנשמה להתבסס במצב של תודעה עצמית.

החשיבות של
הבנת כוחות הדמיון

משום כך הכרחי באופן מוחלט לאנושות לדעת מהו שיקרי, להכיר כי הדבר אכן שיקרי, ולהיפטר ממנו מכוח ידיעת שיקריותו. מהו טבעה העיקרי של השיקריות? אם האמת ידועה בתור אמיתית והשיקרי ידוע בתור שיקרי, הרי שהשיקריות איננה קיימת אלא רק כצורה של ידע. השיקריות מבוססת על ראית האמיתי כשיקרי או השיקרי כאמיתי, זאת אומרת, לראות דבר מה כמשהו אחר ממה שהוא באמת כשלעצמו. השיקריות היא שגיאה בחריצת משפט על טבע הדברים.

מהות השקריות

ניתן לומר באופן כללי כי קיימים שני סוגי ידע: שפיטות שכלתניות טהורות על אודות עובדות הקיום; ושפיטות לצורך הערכה, המכוונות למדידת הערך או החשיבות של הדברים. שפיטות שכלתניות טהורות או אמונות שואבות את חשיבותן מזיקה כל שהיא לערכים. בהתנתקותם מהערכים, תהיה חשיבותן כשלעצמה זעומה ביותר. לדוגמא, אף אחד איננו מתעניין במיוחד בספירה המדויקת של העלים בעץ מסוים, אף על פי שמזווית ראייה עיונית טהורה מידע שכזה עשוי להוות צורה של ידע. מידע או ידע כאלה נחשבים כחסרי ערך משום שאין הם קשורים באופן חיוני לערכים אחרים. ידע שכלתני נעשה חשוב כשהוא מאפשר לאדם לממש ערכים מסוימים בכך שניתנת לו שליטה על האמצעים להגשמתם, או כשהידע השכלתני נכלל בתוך ההערכה עצמה כגורם חשוב, המשנה או משפיע בדרך כלשהי על הערכים המקובלים.

שני סוגי ידע

¹ כוחות הדמיון: כוחות הבערות, "צל הבריאה" Maya

כשם שיש שני סוגים של חריצת משפט כך גם ישנם שני סוגים של שיקריות: שגיאות בקבלה כעובדות אותם דברים שאינם עובדות ושגיאות בהערכה. שגיאות בהערכה עלולות לקרות בדרכים הבאות: (1) בראיית הבלתי חשוב (כחשוב, 2) בראיית החשוב כבלתי חשוב, או (3) בהענקת חשיבות לדבר מה שונה מזו שיש לו באמת. כל סוגי השיקריות הללו הם יצירתם של כוחות הדמיון. למרות העובדה שכוחות הדמיון כוללים את כל סוגי השיקריות מזווית הראיה הרוחנית, הרי שכמה מהם בעלי משקל ולכמה אין משקל רב. אם סבור אדם כי כס המלכות גבוה יותר ממה שהוא באמת, הרי שזה יכול להיות סוג שיקריות, אולם סוג שאין לו משקל רב. מאידך גיסא, אם רואה אדם את כס המלכות כתכלית החיים ומטרתם הבלבדית, זה עלול להיות סוג שיקריות שישפיע באופן בסיסי על מהלך חייו ומשמעותם. באופן כללי, לטעויות בהערכה יש יכולת רבה יותר בשיבוש מהלכי החיים, לסלפם ולהגבילם מאשר לטעויות של שפיטה שכלתנית טהורה על אודות עובדות אובייקטיביות מסוימות.

טעויות בהערכה נוצרות בהשפעת התשוקות או המאוויים הסובייקטיביים. ערכים אמיתיים הם ערכים השייכים לדברים עצמם כיאות. הם פנימיים; ומשום שהם פנימיים הם מוחלטים וקבועים ואינם מועדים לשינוי מזמן לזמן או מאדם לאדם. ערכים כוזבים נובעים מתשוקות או ממאוויים. הם תלויים בגורמים סובייקטיביים; ומשום שהם תלויים בגורמים סובייקטיביים, הם יחסיים וחולפים ומועדים להשתנות מזמן לזמן ומאדם לאדם.

דוגמאות לערכים יחסיים

לדוגמא, אדם צמא מאוד השרוי במדבר כמו הסהרה חושב כי אין דבר היקר יותר ממים; בה בשעה שמישהו שיש לו שפע של מים ואין הוא צמא כל כך איננו מעניק למים אותה חשיבות. באופן דומה, אדם רעב רואה את המזון כחשוב מאוד, אולם אדם ששבע מארוחה מלאה לא יחשוב אפילו על מזון עד שיהיה רעב שוב. אותו הדבר נכון לגבי תאוות וכמיהות אחרות, המקרינות ערכים יחסיים ומדומים על אותם דברים שיכולים לספק אותן תאוות וכמיהות.

ערכים שגויים הם יחסיים ונגזרים זה מזה

ערכים של דברים חושניים הוא גדול או קטן לפי העוצמה או הדחיפות שבהם הם נחשקים. אם תיגברנה תאוות וכמיהות אלו, הרי שהדברים הנוגעים להן ילבשו חשיבות רבה יותר. אם עוצמתן או דחיפותן תשכך, יאבדו הדברים הללו את מירב חשיבותם. אם התאוות והכמיהות מופיעות לסירוגין, הרי שלדברים הללו

ערך בכח כל עוד התאוות והכמיהות תהיינה סמויות וערך בפועל כשאותן תאוות וכמיהות נגלות על פני השטח. כל אלו הם ערכים שגויים משום שאין הם טבועים בדברים עצמם. כשכל התאוות והכמיהות נעלמות לגמרי לאורו של ידע אמיתי, דברים שנמלאו חשיבות מחמת פעילות התאוות והכמיהות הללו מאבדים מייד את כל חשיבותם המושאלת ומופיעים כחסרי משמעות.

ריקנותם של הדברים החושניים
בדומה למטבע המוצא מן המחזור ונחשב לחסר ערך, הגם שיש לו קיום כלשהו, כך גם מושאי התאוות והכמיהות כשהם מתגלים בריקנותם נחשבים ככוזבים, הגם שדברים אלה ימשיכו לקבל הכרה במידה מסוימת. הם כולם קיימים, וניתן לראותם ולהכירם; אולם אין להם עוד אותה משמעות. יש בהם משום הבטחת שווא של סיפוק דמיון שעונות בידי תאוות וכמיהות; אולם הבחנה שלוה וקבועה רואה אותם כחסרי חשיבות כאשר היא מתייחסת אליהם כנפרדים מהנשמה.

התייחסות לבלתי חשוב
כשנפטר אדם אהוב, נחוש בצער ובבדידות; אולם תחושת אבדן זו נעוצה בהיצמדות לצורה בנפרד מהנשמה. הצורה היא שנמוגה ולא הנשמה. הנשמה לא מתה; במובן של טבעה האמיתי היא אף לא הסתלקה, משום שהיא שוכנת בכל. אפס, מחמת ההיצמדות אל הגוף, נתפסה הצורה כחשובה. כל הגעגועים, התשוקות, הרגשות והמחשבות התמקדו בצורה; ובשעה שנעלמת הצורה כתוצאה מהמוות, נוצר חלל ריק, הבא לידי ביטוי בחסרונו של הנפטר.

אם לצורה בתור שכזאת לא הייתה מוענקת חשיבות מסולפת, הרי שלא היה שום צער מאובדן אדם שהלך לעולמו. תחושת הבדידות, הזכרון המתמשך של האהוב, הערגה לכך שהוא או היא יהיו עדיין נוכחים, דמעות היגון, אנחות הפרדה - כל אלה נובעים מהערכות מוטעות, פרי פעולת כוחות הדמיון. כשדבר בלתי חשוב נראה כחשוב, הרי זו אחת ההתגלויות העיקריות של פעולת כוחות הדמיון. מזווית הראיה הרוחנית זוהי צורה של בערות.

התייחסות לחשוב כבלתי חשוב
מאידך גיסא, פעילות כוחות הדמיון באה לידי ביטוי גם בהפיכת דבר חשוב לבלתי חשוב. למעשה, הדבר היחיד בעל חשיבות זהו האלוהים; אולם מעטים הם אלה המתעניינים באמת באלוהים כשלעצמו. אם בכלל פונים בני האדם הארציים אל האלוהים, הרי זה בדרך כלל בגלל מטרותיהם האנוכיות או היומיומיות. הם מבקשים סיפוק לתשוקותיהם, תקוותיהם ואפילו לנקמותיהם

באמצעות התערבות האלוהים של דמיונם. אין הם מבקשים אחר האלוהים בתור אמת. הם מתאווים לכל הדברים פרט לאמת הבלבדית, אותה הם רואים כבלתי חשובה. דבר זה מהווה שוב, עיוורון של כח ההבחנה הנגרם מחמת פעילותם של כוחות הדמיון. בני האדם רודפים אחר אושרם באמצעות כל דבר זולת האלוהים, המהווה את המקור היחיד הלא אכזב של שמחה מתמדת.

חשיבות מוטעית

פעילות כוחות הדמיון באה גם לידי ביטוי כשהגוף הנפשי מעניק לדבר מסוים חשיבות שונה מזו שיש לו באמת. דבר זה קורה כשטכסים, פולחנים ושאר מנהגים דתיים חיצוניים הופכים להיות מטרות כשלעצמן. יש להם ערך כשלעצמו בתור אמצעים להגיע אל המטרה, כעוזרים לחיים, ככלים להתבטאות; אולם מרגע שניתן להם תוקף בפני עצמו, הם מקבלים חשיבות שונה מזו השייכת להם. כאשר מתייחסים אליהם כבעלי חשיבות מכח עצמם, הם כובלים את החיים במקום שיסייעו לביטויים. כשמניחים לשולי להשתלט על העיקרי משום שהעניקו לו חשיבות מוטעית, לפנינו הצורה השלישית העיקרית של בורות המתייחסת להערכה. ושוב, זוהי פעולת כוחות הדמיון.

כוחות הדמיון

חלק שני : אמונות מוטעות

השלשלאות הכובלות את הנשמה בשעבוד רוחני מורכבות בעיקר מערכים מוטעים או מהערכות מסולפות. כמה מהסילופים המופיעים בצורת אמונות שגויות, ממלאים גם חלק חשוב בהחזקת הנשמה בשעבוד רוחני. אמונות מוטעות מממשות או מגשימות ערכים מוטעים ואלה כשלעצמם צוברים עוצמה מהערכים המוטעים שבהם נאחזת הנשמה. כל האמונות המוטעות הן פרי יצירה של כוחות הדמיון כמו גם הערכים המוטעים, וכוחות הדמיון משתמשים בהן כדי להמשיך ולהחזיק את הנשמה בצפראני הבערות.

כבלי כוחות הדמיון

לא ניתן להתגבר על כוחות הדמיון כשהם משתלטים על מרכז הידע עצמו, כלומר השכל האנושי. קשה ביותר להתגבר על כוחות הדמיון משום שכשהשכל נמצא בשליטתם, יוצרים הם מחסומים ומחזקים אמונות ואשליות מוטעות. הם מעמידים מכשולים בפני הגשמת האמת באמצעות מאמצים בלתי נלאים לקיים את הסברות השגויות ולהצדיקן. שֶׁכָּל הפועל בחופשיות מכין את הדרך אל האמת, אולם שֶׁכָּל המהווה כלי משחק בידי כוחות הדמיון מציב מכשולים בפני ההבנה האמיתית.

השכל מהווה כלי משחק בידי כוחות הדמיון

הסברות המוטעות שנוצרו בידי כוחות הדמיון מושרשות כל כך עמוק וחזק עד שהן נראות כמוכחות בעליל. הן לובשות את שֶׁלֶמֶת האמיתות הממשיות ומתקבלות ללא עוררין. לדוגמא, אדם מאמין כי גופו הגשמי מהווה את הווייתו. בדרך כלל לא יעלה על דעתו כי הוא משהו אחר זולת גופו. הזדהות עם הגוף הגשמי מתקבלת על דעתו כמובנת מאליה ללא צורך בהוכחה, והוא דבק בסברה הזאת ביתר שאת משום שהיא משוללת הוכחה הגיונית.

סברות מוטעות עלולות להיראות כמוכחות בעליל

חיי האדם סובבים סביב גופו הפיזי ותשוקותיו. כדי להסתלק מהסברה כי הוא הינו הגוף הגשמי עליו לוותר על כל התשוקות הכרוכות בגוף הגשמי ובערכים המסולפים שהן מניחות. האמונה שהוא מהווה את גופו הפיזי מובילה אל התשוקות הגשמיות ואל ההתקשרויות; אולם הסברה כי הוא משהו שונה

הזדהות עם הגוף הגשמי

מהגוף הגשמי נעה בכיוון מנוגד לתשוקות ולהתקשרויות המקובלות. לפיכך הסברה כי האינדיבידואל הינו גופו הגשמי נעשית טבעית. זוהי סברה שקל לאמצה וקשה לשרשה. מאידך גיסא, הסברה שהוא משהו שונה מגופו הגשמי נראית כדורשת הוכחה משכנעת. קשה לאמצה וקל לדחותה. אף על פי כן, כשמשתחרר הגוף הנפשי מכל התשוקות וההתקשרויות הגשמיות, הסברה שהוא מהווה את גופו הגשמי כמסולפת, והסברה שהוא משהו השונה מגופו מתגלה כנכונה.

הזדהות עם הגוף האנרגטי

גם כשהאדם מצליח להיפטר מהסברה המוטעית כי הוא מהווה את הגוף הגשמי, הוא נותר קרובן האמונה המסולפת כי הוא הינו הגוף האנרגטי שלו. או אז סובבים חייו סביב הגוף האנרגטי **ותשוקותיו**. כדי להיפטר מהסברה המוטעית כי הוא הינו הגוף האנרגטי עליו להיפטר מכל התשוקות הנוגעות לגוף האנרגיות ולכל הערכים המסולפים שאותם הן מניחות. לפיכך, הסברה שהוא מהווה את גופו האנרגטי נעשית בעיניו טבעית, ונראה כי הסברה שהוא משהו אחר מגופו האנרגטי דורשת הוכחה משכנעת. אולם כאשר משתחרר הגוף הנפשי מכל התשוקות וההתקשרויות הכרוכות בגוף האנרגטי, נוטש האדם את האמונה המסולפת כי הוא מהווה את גופו האנרגטי באותה הנכונות שבה הוא נטש את הסברה המוטעית שהוא היה גופו הגשמי.

הזדהות עם הגוף הנפשי

אפס, עוד לא הגיע הקץ לסברות המוטעות. אפילו כאשר נוטש האדם את האמונה המסולפת שהוא הינו גופו האנרגטי, הוא עדיין מטפח את הסברה המדומה שהוא מהווה את גופו הנפשי. האדם מטפח את האמונה המסולפת הזאת משום שהוא מתענג עליה. במרוצת מהלך חייו הארוכים בתור נשמה אינדיבידואלית, הוא נאחז בשקיקה ברעיון המוטעה על אודות קיומו הנבדל. כל מחשבותיו ותחושותיו ומעשיו קבעו וביססו קביעה אחת ויחידה, זאת אומרת, קיומו של ה"אני" הנבדל. לוותר על האמונה המסולפת כי הוא מהווה את אגו-הנפש של הגוף הנפשי, משמעותו וויתור על כל מה שנראה כמרכיב בפועל של קיומו.

השלט השיקריות האחרונה

בויתור על האמונה המסולפת שהוא מהווה את גופו הגשמי או האנרגטי, הכרחי לוותר על תשוקות והתקשרויות שונות. זוהי הסתלקות ממהו שהאדם נאחז בו זמן רב מאוד. בויתור על הסברה השגויה שהוא מהווה את אגו-הנפש, מתבקש האינדיבידואל לוותר על עצם המוקד של מה שחשב שהוא מהווה. לפיכך השלט שיכבה אחרונה זו של שיקריות היא הקשה ביותר. אולם שיקריות

אחרונה זו איננה מתמידה יותר מסוגי השיקריות הקודמים שנראו כעובדות שאי אפשר להתמודד עימן. גם לזה מגיע הסוף, והשיקריות הזו תושל כשתותר הנשמה על תשוקתה לקיום נבדל.

הנשמה עומדת מעבר לחשיבה, השתוקקות ועשייה

כאשר הנשמה יודעת את עצמה כשונה מגופי הבשר, האנרגיה והנפש, אזי היא מכירה את עצמה כאינסופית. כגשמה האינסופית, אין היא עושה דבר; היא אך ורק חוֹזֶה. כשמתווסף הגוף הנפשי לנשמה האינדיבידואלית, היא נראית כחושבת. כשמתווסף הגוף האנרגטי לנשמה, היא נראית כמשתוקקת. כשמתווסף גוף הבשר לכל אלו, נראית הנשמה כעסוקה בפעילויות. הסברה שהנשמה עושה משהו היא סברה מוטעית. לדוגמא, אדם סבור כי הוא ישוב בכיסא, אולם למעשה הגוף הוא שיושב בכיסא. הסברה שהנשמה יושבת בכיסא נובעת מההזדהות עם הגוף הגשמי. באופן דומה סבור האדם כי הוא חושב, אולם למעשה הגוף הנפשי הוא שחושב. הסברה שהנשמה חושבת נובעת מההזדהות עם הגוף הנפשי. הגוף הנפשי הוא זאת שחושב והגוף הוא שיושב. הנשמה איננה עוסקת בחשיבה ולא בשום פעילויות גשמיות אחרות.

האשליה שהנשמה היא המוציא לפועל

כמובן שלא הגוף הנפשי כשלעצמו ולא הגוף כשלעצמו מבצעים את החשיבה או שאר הפעילויות הפיזיות, משום שהגוף הנפשי כשלעצמו והגוף כשלעצמו אינם קיימים. הם קיימים כאשליות של הנשמה האינדיבידואלית, וכאשר מזדהה הנשמה באופן מוטעה עימם מתחוללים החשיבה או עשיית המעשים. כשמצרפים יחדיו את הנשמה ואת גופי הנפש, האנרגיה והבשר נוצר הכלי, המוציא לפועל את המעשים, או ה"אני" המוגבל; אולם הנשמה בטבעה האמיתי איננה אחראית לא לחשיבה, לא להשתוקקות ולא למעשים. האשליה שהנשמה היא הנפש והגופים, והאשליה שהנשמה היא הכלי המוציא לפועל את החשיבה, ההשתוקקות והמעשים, נוצרות בידי כוחות הדמיון – שהם הם האשליה ועיקרון הבערות.

האמונה שהנשמה כפופה להתנסות דואלית

באופן דומה, שגויה גם האמונה שהנשמה מתנסה בהנאות החיים ובסבלותיהם או עוברת התנסויות מנוגדות. הנשמה נעלה מכל ניגודי ההתנסויות, אולם אין היא יודעת את עצמה ככזאת. ולפיכך, היא מעורבת בהתנסויות האופייניות למשחקי הניגודים מחמת הזדהות עם הגוף הנפשי ועם גופי האנרגיה והבשר. הנשמה שהתערבבה עם הגוף הנפשי ושאר הגופים הופכת למקבל הכאבים והתענוגות. וכך שורש כל ההנאות והכאבים שלהם נתון האדם זה הבערות.

כשסבור האדם כי הוא האיש האומלל ביותר עלי אדמות, הוא נאחז באשליה הנוצרת מחמת הבערות, או כוחות הדמיון. האמת היא שאין הוא אומלל אלא הוא מדמה לעצמו כי הוא אומלל בגלל הזדהותו עם הגוף הנפשי ושאר הגופים. כמוכן שאין הנפש כשלעצמה או הגופים כשלעצמם יכולים לחוות התנסויות מנוגדות כלשהן. רק כאשר הנשמה, הנפש והגופים מצורפים יחדיו הם נעשים כפופים להתנסות הדואלית; אולם הנשמה, מטבע בריאתה, נמצאת מעבר לניגודי ההתנסות.

וכך, הנפש והגופים יחדיו מהווים את הכלי המוציא לפועל את המעשים ונושא ההתנסות הדואלית. ברם, אין הם נוטלים את התפקיד הכפול הזה מכח עצמם, אלא רק כשהם מצטרפים אל הנשמה. כשמפיחה הנשמה רוח חיים בגוף הנפשי ובגופים, מהווים הם יחדיו את הכלי המוציא לפועל את המעשים או נושא ההתנסות הדואלית. תהליך הפחת רוח החיים מבוסס על בערות, משום שלנשמה מטבעה אין איכויות, בלתי משתנה ובלתי מוגבלת לנצח. היא מופיעה בעלת תכונות, משתנה ומוגבלת בשל הבערות, או בשל פעילות כוחות הדמיון.

הנשמה מפיתה
חיים בנפש ובגופים

כוחות הדמיון

חלק שלישי : התעלות מעבר לכזבים של כוחות הדמיון

אין מספר לסוגי השיקריות שאותם אדם המשועבד לכוחות הדמיון מוכן לאמץ לעצמו בכהות החושים של הבערות; וכבר מלכתחילה, נושאים בחובם סוגי הכזב את אפסותם וחדלונם. במוקדם או במאוחר הם יוכרו כשיקריים. דבר זה מביא את האדם לשאול, כיצד הוא יכול לאבחן את השיקרי כשיקרי? אין שום דרך להחליץ מהשיקריות מלבד לדעת אותה כשיקריות, אולם ידע זה של השיקריות בתור שיקריות לא יוכל להגיע לעולם אלא אם היה צפון בקרבה מעצם ראשיתה.

איבחון
השיקריות

קבלתו של הכזב מהווה תמיד פשרה מאולצת. גם במעמיקה של הבערות, קוראת הנשמה תיגר כלשהו על הכזב. למרות מה שהיא נראית קלושה ומגומגמת בשלביה הראשוניים, זוהי תחילת החיפוש אחר האמת, חיפוש שבסופו של דבר יכחיד את כל סוגי השיקריות והבערות. בקבלה של הכזב תימצא תחושת אי שקט גוברת והולכת, חשדנות עמוקה ופחד סתום. לדוגמא, כשרואה אדם את עצמו ואת חבריו כמוזהים עם הגוף הגשמי, הרי שאין הוא יכול להסכים לגמרי לסברה זו. באימוץ סברה מוטעית זו ישנו פחד מפני המוות ופחד מאובדן האחרים. אם אושרו של האדם תלוי אך ורק ברכישת צורות, הוא יודע בלבו כי הוא בונה את מבצרו על חולות נודדים, כי לבטח אין זו הדרך לאושר בר קיימא, כי המשענת בה הוא נאחז נואשות כל כך עלולה להישמט בכל רגע ורגע. לפיכך הוא מלא חשדנות כלפי סביבתו.

בשיקריות יש
חשדנות ופחד

האדם מודע באי נוחות לחוסר בטחונו. הוא יודע כי משהו משובש במקום כלשהו וכי הוא נשען על תקוות **מסולפות**. השיקריות איננה אמינה באורח בוגדני. הוא פשוט איננו יכול להרשות לעצמו לאמץ אותה לעד. באותו האופן יכול היה לכרוך סביב צווארו נחש ארסי או ללכת לישון על פסגת הר געש שאינו פעיל לזמן מה. סימן ההיכר של השיקריות הוא שהיא בלתי שלימה ובלתי מספקת, זמנית וארעית. היא מצביעה אל משהו אחר. היא מופיעה בפני האדם כמסתירה משהו גדול ואמיתי יותר ממה שהיא מתיימרת להיות. השיקריות בוגדת בעצמה, ובעשותה כן היא מובילה את האדם לכיוון ידיעת האמת.

השיקריות בוגדת
בעצמה

קיימים שני סוגי שיקריות: אלו המתחוללים מחשיבה רופפת ובלתי סדירה ואלו המתחוללים מחמת חשיבה מושחתת. כזבים הנובעים מחשיבה בלתי מסודרת פחות מזיקים מאלו המתחוללים מחשיבה מעוותת. אי אמיתות שטבען שכלתני גרידא מתחוללות מחמת טעות כלשהי בשימוש בשכל. בה בשעה שסילופים שלהם חשיבות מזווית הראיה הרוחנית מתחוללים מעיוות השכל עקב פעילות תשוקות מעוררות וחסרות היגיון.

ההבדל בין שני סוגי השיקריות הללו יומחש באמצעות אנאלוגיה פיזיולוגית. הפרעות מסוימות של האיברים החיוניים הן **תפקודיות** ואחרות הן **מבניות**. מחלות תפקודיות נגרמות מחמת פעילות בלתי סדירה של איבר חיוני. במקרים אלה אין שום ליקוי רציני במבנה האיבר החיוני. הוא פשוט נעשה עצל או בלתי סדיר, וכל מה שהוא צריך הוא המרצה קלה או תיקון כדי לתפקד כיאות. בהפרעות מבניות מופיעה המחלה מחמת התפתחות של עיוות כלשהו במבנה או בהרכב של האיבר החיוני. במקרים אלה הליקוי באיבר החיוני הוא מסוג חמור יותר. הוא ניזוק או שחדל לתפקד בשל גורם מוחשי כלשהו שהשפיע על ההרכב של האיבר עצמו. ניתן לתקן את שני סוגי המחלות, אולם קל הרבה יותר לתקן הפרעות תפקודיות גרידא מאשר לתקן הפרעות מבניות.

סוגי שיקריות המופיעים בעטיו של שימוש בלתי סדיר בשכל דומים להפרעות תפקודיות, וסוגי שיקריות המופיעים מחמת עיוות השכל דומים להפרעות המבניות. כשם שקל יותר לתקן את ההפרעות התפקודיות מאשר את המבניות, כך גם קל יותר לתקן סוגי שיקריות הנובעים משימוש בלתי מסודר בשכל מאשר את אלו הנובעים מעיוות השכל. כדי לתקן מחלה תפקודית של איבר חיוני, כל מה שנחוץ זה לחזק ולהמריץ אותו יותר. אם המחלה היא מבנית, הרי שלעיתים קרובות יש לבצע ניתוח. באופן דומה, אם מופיעים סוגי שיקריות מחמת טעויות כלשהן בשימוש בשכל, אזי כל מה שנחוץ זה זהירות רבה יותר בשימוש בשכל. אולם אם מופיעים סוגי שיקריות בשל עיוות השכל, הרי שהכרחי לטהר את השכל. דבר זה מחייב את התהליך המכאיב של הסרת אותן תשוקות והתקשרויות האחראיות לעיוות השכל.

סוגי השיקריות של חשיבה נובעים משגיאות בסיסיות של הערכה. הם מופיעים כמוצרי לוואי של הפעילות השכלית,

המורכבת מחיפוש אחר ערכים מוסכמים מסוימים. הם מופיעים כחלק מהביסוס ההגיוני וההצדקה של ערכים מקובלים, ואחיותם בנפש האדם נובעת מתמיכתם הזמנית באותם ערכים מוסכמים. אלמלא היו משפיעים על הערכים האנושיים או על הגשמתם, היו מתדלדלים עד מהרה לחוסר משמעות ומאבדים את אחיותם בנפש. כשסברות מסולפות שואבות את הווייתן וחיותן מתשוקות עמוקות שרשים, הן ניזונות מחיפוש מוטעה. אם הטעות בסברות המסולפות הינה שכלתנית גרידא, הרי שקל ליישבה. אולם סברות מסולפות הניזונות מחיפוש שגוי מהוות את מבצרי כוחות הדמיון. כרוך בהן הרבה יותר מאשר טעות שכלתנית ואין הן מופחתות על ידי שיקולים נגדיים גרידא, שיקולים שטבעם שכלתני טהור.

בהירות ההבחנה
נובעת מטוהר פנימי

הכחדת התשוקות וההתקשרויות המעוותות את החשיבה איננה מושגת אך ורק על ידי השכל בלבד. דבר זה דורש מאמץ נכון ופעולה נכונה, לא באמצעות הפרחת השערות בניחותא אלא בעשיית דברים נכונים תתגלנה האמיתות הרוחניות. פעולה הוגנת מהווה הקדמה להכחדת סוגי השיקריות הרוחניים. הבחנה באמיתות הרוחניות דורשת לא רק חשיבה מאומצת וקדחתנית אלא אף חשיבה בהירה, ובהירות אמיתית של מחשבה הינה פרי של גוף נפשי רגוע וטהור.

אלוהים כאמת
היחידה

אלוהים לא ייוודע בתור **האמת** אלא עד שיוסר שמץ השיקריות האחרון שנוצר בידי כוחות הדמיון. רק כשכוחות הדמיון ינוצחו כליל יעלה הידע העילאי כי אלוהים הוא **האמת היחידה**. רק אלוהים הוא ממשי. כל מה שאיננו אלוהים, כל מה שהוא חולף וסופי, כל מה שנראה כקיים בעולם השניות הוא מסולף. אלוהים הוא **ממשות** אחת אינסופית. כל ההתפצלויות הנתפסות בתוך **הממשות** הזאת נתפסות באופן מסולף; אין הן קיימות בפועל.

אלוהים איננו
בר-חלוקה

כשחושבים על אלוהים כבר-חלוקה, נובע הדבר מכוחות הדמיון. העולם הרבגוני של הריבוי איננו גורם להתפצלות אלוהים לכמה חלקים נפרדים. קיימים אגויים-נפשיים שונים, גופים שונים, צורות שונות, אולם רק **נשמה** אחת יחידה. כאשר **הנשמה** היחידה (אלוהים) לובשת אגו-נפשות שונות וגופים שונים, אזי יהיו נשמות אינדיבידואליות שונות; אבל אין הדבר מביא לשום ריבוי בקרב הנשמה האחת עצמה. הנשמה הייתה ונתרת בלתי ניתנת לחלוקה לעולם. הנשמה היחידה שאי אפשר לחלקה היא הבסיס לכל האגויים-הנפשיים השונים והגופים השונים שמבצעים את החשיבה והעשייה מסוגים שונים והעוברים אין ספור סוגים של התנסויות דואליות. אולם הנשמה האחת שאי אפשר לחלקה עומדת לעד מעבר

לכל חשיבה ומעשה ומעבר לכל התנסות דואלית.

אין שום דעות או דרכי חשיבה שונות או דרכי חשיבה שונות אין גורמות לריבוי בתוך הנשמה האחת שאי אפשר לחלקה, מהשיבה הפשוטה שאין שום דעות או דרכי חשיבה כלשהן בתוך הנשמה. כל פעילות החשיבה והסקת המסקנות הנובעות מכך נמצאות באגו-הנפש, שהיא סופית. הנשמה האינדיבידואלית כנשמה איננה חושבת; אגו-הנפש לבדו הוא שחושב. חשיבה והידע הנובע מהחשיבה מתאפשרים שניהם במצב של ידיעה בלתי מושלמת וחלקית השייכת לאגו-נפשות סופיות. בתוך הנשמה האינדיבידואלית עצמה אין חשיבה ואף לא הידיעה הבאה מכח החשיבה.

הנשמה האינדיבידואלית מהווה בתור נשמה מחשבה ותבונה אינסופיות; אין בנמצא פיצול בין החושב לבין החשיבה ומסקנות החשיבה, ואף לא השניות של נושא ונשוא. רק אגו-הנפש עם הנשמה ברקע יכול להפוך לחושב. הנשמה האינדיבידואלית בתור נשמה שהיא מהווה מחשבה אינסופית ותבונה אינסופית, איננה חושבת ואף אין לה שום פעילות שכלית. השכל על חשיבתו המוגבלת מופיע רק עם אגו-הנפש הסופי. בשלימות ובהסתפקות העצמית של התבונה האינסופית, אשר היא הנשמה האחת, אין צורך בשכל או בפעולותיו.

עם השלת שמץ השיקריות האחרון שנוצר בידי כוחות הדמיון, הנשמה האינדיבידואלית לא רק יודעת את הווייתה כשונה מהגוף הגשמי, האנרגטי או הנפשי, אלא גם מכירה את עצמה כאלוהים, שהוא הממשי. **היחידה.** במצב זה יודעת הנשמה כי הנפש, גוף האנרגיות והגוף הגשמי היו כולם במידה שווה פרי היצירה של דמיונה היא, ושלמעשה לא היו קיימים מעולם. היא יודעת כי בגלל הבערות היא חשבה את עצמה כנפש או גוף אנרגטי או גוף גשמי. הנשמה האינדיבידואלית יודעת גם שהיא הפכה, במובן מסויים, לגוף נפשי, לגוף אנרגטי ולגוף גשמי, ואז הזדהתה עם כל האשליות הללו שיצרה.

כוחות הדמיון

חלק רביעי : אלוהים וכוחות הדמיון

אלוהים הוא אינסופי משום שהוא מעל הניגודים המגבילים של הדואליות. הוא מעל הצדדים המגבילים של טוב ורע, קטן וגדול, נכון ושגוי, צדיקות ורשע, אושר ואומללות; לפיכך הוא אינסופי. אילו היה אלוהים טוב במקום להיות רע או רע במקום להיות טוב, או אם הוא היה קטן במקום להיות גדול או גדול במקום להיות קטן, או אם הוא היה נכון במקום להיות שוגה או שוגה במקום להיות נכון, או אם הוא היה צדיק במקום רשע או רשע במקום צדיק, או אילו היה מאושר במקום להיות אומלל או אומלל במקום להיות מאושר – הרי שהיה סופי ולא אינסופי. רק על ידי היותו מעל לדואליות האלוהים הוא אינסופי.

אלוהים הוא
מעל הדואליות

כל מה שהוא אינסופי הוא מעל השניות; אין הוא יכול להיות חלק של השניות. מה שהוא באמת אינסופי אינו יכול להיות חלקו השני של הסופי. אם ייראה האינסופי כקיים צד בצד עם הסופי, הרי שאין הוא עוד אינסופי; משום שאז הוא נעשה לחלק השני של השניות. האלוהים שהוא אינסופי, איננו יכול לרדת למדרגת שניות. לפיכך קיומה לכאורה של השניות, כגון אלוהים אינסופי ועולם סופי, הינה אשליה. רק אלוהים הוא ממשי; הוא אינסופי, אחד שאין שני לו. קיומו של הסופי הוא רק לכאורה; הוא מסולף; אין הוא ממשי.

האינסופי איננו
יכול להיות החלק
השני של הסופי

כיצד קם ונהיה העולם המוטעה של דברים סופיים? מדוע הוא קיים? הוא נברא בידי כוחות הדמיון, או בידי עקרון הבערות. כוחות הדמיון אינם אשליה; הם אלו שבוראים את האשליה. כוחות הדמיון אינם כוזבים; הם אלו המעניקים רשמים כוזבים. כוחות הדמיון אינם בלתי ממשיים; הם אלו הגורמים לממשי להיראות כבלתי ממשי ולבלתי ממשי להיראות כממשי. כוחות הדמיון אינם הדואליות; הם אלו המביאים להיווצרות הדואליות.

עולם של דברים
סופיים נוצר בידי
כוחות הדמיון

עם זאת, לצרכי ההסברים השכלתניים, יש לראות את כוחות הדמיון כאינסופיים. הם יוצרים את אשליית הסופיות, אולם הם עצמם אינם סופיים. כל האשליות הנוצרות בידי כוחות הדמיון הן סופיות; וכל היקום של השניות, המופיע כקיים בשל כוחות הדמיון, הינו סופי אף הוא. נדמה כאילו היקום

אשליית הסופיות

מכיל אינספור דברים, אולם אין זה הופך אותו לאינסופי. הכוכבים נראים כרבים מספור; מספרם הוא עצום, אולם עם זאת סך כל הכוכבים הוא סופי. מרחב וזמן עלולים להיראות כנחלקים לאינסוף, אולם בסופו של דבר הם סופיים. כל מה שהוא סופי ומוגבל שייך לעולם האשליה, הגם שהעיקרון הגורם לאשליה זו של סופיות הדברים, חייב להראות, במובן מסוים, כאילו איננו אשליה.

אי אפשר לראות את כוחות הדמיון כסופיים. דבר נעשה לסופי בהיותו מוגבל על ידי מרחב וזמן. כוחות הדמיון אינם קיימים במרחב ואין הוא מגביל אותם. לא ניתן להגביל את כוחות הדמיון במרחב משום שהמרחב עצמו נברא

כוחות הדמיון
אינם מוגבלים
בידי מרחב וזמן

בידי כוחות הדמיון. המרחב על כל מה שכלול בו, הינו אשליה והוא תלוי בכוחות הדמיון. מאידך גיסא, כוחות הדמיון אינם תלויים בשום אופן במרחב. לפיכך אין הם יכולים להיות סופיים מחמת מיגבלות כלשהם שבמרחב. כמו כן אין כוחות הדמיון יכולים להיות סופיים בגלל מיגבלות כלשהן שבזמן. הגם שכוחות הדמיון מגיעים לקיצם במצב של תודעת על, אין לראותם כסופיים מסיבה זאת. לכוחות הדמיון אין התחלה וסוף בזמן משום שהזמן עצמו נוצר בידי כוחות הדמיון. כל השקפה ההופכת את כוחות הדמיון לארוע המתרחש בזמן כלשהו ונעלם לאחר זמן מה, מציבה את כוחות הדמיון בתוך הזמן ולא את הזמן בתוך כוחות הדמיון. הזמן מצוי בתוך כוחות הדמיון; כוחות הדמיון אינם מצויים בזמן. הזמן, כמו כל שאר ההתרחשויות שבזמן, הוא יצירת כוחות הדמיון. כוחות הדמיון אינם מוגבלים בצורה כלשהי בידי הזמן. הזמן מופיע עקב כוחות הדמיון ונעלם כשנעלמים כוחות הדמיון. אלוהים הוא ממשות העומדת מעבר לזמן; וכך הגשמת האלוהיות והעלמות כוחות הדמיון מהווים התרחשות העומדת מעבר למושג הזמן.

כמו כן, אין לראות את כוחות הדמיון כסופיים בשל סיבות אחרות כלשהן. אילו היו סופיים, היה דבר זה מהווה אשליה; ובהיותו אשליה לא הייתה לו כל יכולת לברוא אשליות אחרות. לפיכך יש לראות את כוחות הדמיון

כוחות הדמיון
כאינסופיים אינם
אמיתיים בסופו
של דבר

כממשיים ואינסופיים כאחד, באותו האופן שבו נראה האלוהים בדרך כלל כממשי ואינסופי כאחד. מבין כל ההסברים השכלתניים האפשריים, ההסבר המתקבל ביותר על דעת השכל האנושי הוא שכוחות הדמיון הם ממשיים ואינסופיים כאחד, בדומה לאלוהים. למרות זאת, כוחות הדמיון אינם יכולים להיות אמיתיים בסופו של דבר. בכל מקום שבו תימצא הדואליות, קיימת הסופיות משני הצדדים. דבר אחד מגביל את משנהו. לא ייתכנו שני אינסופים ממשיים. יכולות להמצא שתי יישויות כבירות, אולם לא ייתכן שתהיינה שתי יישויות אינסופיות. אם יש לנו הדואליות של אלוהים וכוחות הדמיון ואם שניהם נראים כקיימים יחדיו באופן

מתואם, אזי הממשות האינוסופית של אלוהים עלולה להיראות כחלקה השני של הדואליות. לפיכך אין להסבר השכלתני כי כוחות הדמיון הם ממשיים חותם של דעה סופית, הגם שזהו ההסבר המניח ביותר את הדעת.

קושי שכלי בהבנה של כוחות הדמיון
ישנם קשיים בראיית כוחות הדמיון כאשליה ועם זאת כממשיים באופן מוחלט. לפיכך כל מאמצי השכל המוגבל להבין את כוחות הדמיון יובילו למבוי סתום. מצד אחד, אם נתבונן בכוחות הדמיון כסופיים, הרי שהם עצמם נעשים לאשליה; ואז אין הם יכולים להיות אחראים לעולם האשליה של דברים סופיים. לפיכך יש לראות את כוחות הדמיון כממשיים ואינוסופיים כאחד. מאידך גיסא, אם נראה את כוחות הדמיון כממשיים באופן מוחלט, ייהפכו כוחות הדמיון בעצמם לחלק השני של הדואליות של ממשות אינוסופית אחרת, כלומר אלוהים. כך שמזווית הראיה הזאת, נדמה שכוחות הדמיון הופכים סופיים ועל כן לבלתי ממשיים. לפיכך כוחות הדמיון אינם יכולים להיות ממשיים באופן מוחלט, הגם שיש לראותם ככאלה כדי לשייך להם את עולם האשליה של הדברים הסופיים.

כוחות הדמיון בתור צלו של אלוהים
בכל צורה שבה מנסה השכל המוגבל להבין את כוחות הדמיון, הוא אינו מצליח להשיג את ההבנה האמיתית. אין זה אפשרי להבין את כוחות הדמיון באמצעות השכל המוגבל; הם עמוקי חקר כמו אלוהים. לא ניתן לרדת לחיקרו של אלוהים ולא ניתן להבינו; כך גם לא ניתן לרדת לחקר כוחות הדמיון ולא ניתן להבינם. לפיכך אפשר לומר כי כוחות הדמיון הם צלו של אלוהים. היכן שנמצא האדם, שם יימצא צילו. היכן שנמצא אלוהים, שם יימצאו גם כוחות הדמיון הללו שאין להבינם. אף על פי שכוחות הדמיון ואלוהים אין להבינם על ידי השכל המוגבל הפועל בתחום הדואלי, הרי שניתן להבין לחלוטין את טבעם האמיתי בידיעה הסופית של הגשמת האלוהיות. חידת הקיום של כוחות הדמיון לא תפוענח באופן סופי אלא לאחר הגשמת האלוהיות, כשמתברר שכוחות הדמיון אינם קיימים בממשות.

שני מצבים שבהם כוחות הדמיון אינם קיימים
מצויים שני מצבים שבהם כוחות הדמיון אינם קיימים: במצב המקורי הבלתי-מודע של הממשות לא קיימים כוחות הדמיון ובמצב התודעה העצמית, או תודעת העל של אלוהים לא קיימים כוחות הדמיון. הם קיימים רק בתודעה האלוהית של עולם התופעות הדואלי, זאת אומרת, כשקיימת תודעה של העולם הגשמי, של העולם האנרגטי או של עולם הנפשיות. כוחות הדמיון קיימים במקום שבו לא קיימת תודעה-עצמית אלא רק תודעה של האחר המדומה, וכאשר

התודעה חסרת הישע נשלטת על ידי המושגים המסולפים של הדואליות. כוחות הדמיון קיימים רק מזווית הראיה של הסופי. רק אשליה היא שכוחות הדמיון קיימים כבורא הממשי והאינסופי של דברים סופיים ובלתי ממשיים.

הידע של הגשמת
האלוהיות

באמת האחרונה והיחידה של הגשמת האלוהיות, לא קיים דבר פרט לאלוהים האינסופי והמוחלט. שם נמוגה האשליה של דברים סופיים המנותקים מאלוהים, ויחד עימה נמוגו כוחות הדמיון, בוראי האשליה הזאת. תודעה עצמית מגיעה אל הנשמה מכח ההתבוננות הפנימית, ובאמצעות ההתגברות על כוחות הדמיון. בתודעה עצמית זו הנשמה לא רק יודעת כי האגויים-הנפשיים והגופים השונים לא היו קיימים מעולם, אלא גם שהיקום כולו וכוחות הדמיון עצמם לא היו קיימים אף פעם כעיקרון נפרד. תהיה הממשות שהייתה לכוחות הדמיון אשר תהיה, היא נבלעת עתה בהוויה הבלתי נחלקת של הנשמה האחת. הנשמה האינדיבידואלית מכירה את מה שהייתה תמיד – מגשימה את אלוהיותה לנצח, בעלת ידע, אושר עליון, עוצמה וקיום אינסופיים לנצח, וחופשיה לנצח מהדואליות. אולם צורה עליונה זו של תודעת העצמיות האלוהית חסומה בפני השכל, ולא ניתן להבינה מלבד אלה שהשיגו את פסגת הגשמת האלוהיות הסופית.

התנאים לאושר

חלק ראשון : התגברות על ייסורים באמצעות התנתקות¹

כל יצור בעולם מבקש אחר האושר, והאדם איננו יוצא דופן. למראית עין שואף האדם לכל מיני דברים, אולם בסופו של דבר כל מה שהוא חושק בו או עושה אותו, הוא למען האושר. אם הוא נחוש בדעתו להשיג כח, הרי זה משום שהוא מצפה להפיק אושר מהשימוש בו. אם הוא שטוף ברדיפת ממון, הרי זה משום שהוא סבור שהדבר יבטיח את התנאים והאמצעים לאושרו. אם הוא מבקש ידע, בריאות או יופי, מדע אמנות או ספרות, הרי זה משום שהוא חש שרדיפתו אחר האושר תלויה במישרין בכל אלה. אם הוא נאבק להשגת הצלחה או פרסום ארציים, הרי זה משום שהוא מקווה למצוא אושר בהשגתם. האדם משתוקק להיות מאושר בכל מה שהוא מתאמץ ומחפש. האושר הוא הכח המניע הסופי, הדוחף אותו בכל מעשיו.

הכל מבקשים
אחר האושר

הכל מבקשים להיות מאושרים, אולם למרות זאת רוב בני האדם שקועים בייסורים כלשהם. אם הם מקבלים לפעמים מנות אושר זעומות בחייהם, הרי שאין אלה חסינות בפני פגימה ואף אינן מתמידות. אין חייהם אף פעם סידרת הנאות בלתי מעורבבות. החיים נעים בין הניגודים של כאב והנאה, השזורים כמו עננים שחורים וקשתות זוהרות. רגעי ההנאה המופיעים לעיתים בחייהם נמוגים עד מהרה – בדומה לקשתות בענן, הזוהרות במלוא הדרן ונעלמות חיש קל מפני השמים. אם נותרים עקבות כלשהם לרגעי האושר הללו, הרי זה כזיכרון שרק מעצים את כאב אבדנם. זכרון כזה הוא מה שנשאר באופן קבוע ממרבית ההנאות.

ההנאה והכאב
שזורים זה בזה

האדם איננו מבקש אחר הייסורים, אולם הם באים אליו כתוצאה בלתי נמנעת מעצם הגישה שבה הוא מבקש אחר האושר. הוא מבקש אחר האושר באמצעות סיפוק תשוקותיו, אולם סיפוק זה אף פעם אינו מובטח. לפיכך בחיפוש אחר התשוקות, מתכונן האדם באופן בלתי נמנע לייסורים הנגרמים מאי סיפוק. אותו עץ תשוקות מניב שני סוגי פרי: האחד מתוק, שהוא ההנאה, והשני מריר, שהם הייסורים. אם נניח לעץ הזה לשגשג אי אפשר לכפות עליו להניב סוג

התשוקה מניבה
שני סוגי פרי

¹ התנתקות : Detachment

פרי אחד בלבד. אלו המקווים לסוג פרי אחד, חייבים להיות נכונים לקבל כמו כן גם את השני. האדם רודף בלהיטות אחר ההנאה ונצמד אליה בשקיקה כשהיא מצויה. הוא מנסה נואשות למנוע את הייסורים הממשמשים ובאים ומתפתל בהם בחרון אף. אין תועלת רבה בזעמו או בשביעות רצונו, משום שהנאתו נידונה לחלוף ולהעלם בבוא היום. וגם חמתו ויאושו הם חסרי תועלת, משום שאין הוא יכול להתחמק מהייסורים הבאים בעקבותיהם.

מצבי רוח משתנים האדם מבקש אחר ההנאות שבעולם בתקווה שלא שוככת כשהוא מדורבן על ידי המוני תשוקות. אך התלהבותו בהנאות איננה טהורה, משום שגם כשהוא לוגם מכוס ההנאה, הוא חייב בדרך כלל לגמוע מנות של ייסורים. התלהבותו מההנאות מופרת מחמת הייסורים, הבאים בדרך כלל בעקבות ההנאות. הוא נתון לחסדי מצבי רוח ודחפים פתאומיים. לפעמים הוא שמח ורוחו מרוממת, פעמים אחרות הוא אומלל מאוד ורוחו שבורה. מצבי רוחו משתנים בהתאם לסיפוק תשוקותיו או לסיכולם. סיפוק תשוקות מסוימות מניב אושר רגעי; אולם אושר זה איננו בר קיימא ועד מהרה הוא מביא לתגובת נגד של דיכאון. מצבי רוחו מכפיפים אותו לעליות ומורדות ולשינוי מתמיד.

ייסורים הנגרמים עקב התשוקות סיפוק התשוקות איננו מביא לסיומם; הן שוככות לזמן מה רק כדי לשוב ולהופיע בעוצמה מחודשת. כשהאדם רעב, הוא אוכל כדי להשביע את התשוקה, אולם במהרה הוא חש ברעב מחודש. אם הוא אוכל יותר מדי, הרי שגם מעצם סיפוק התשוקה הוא מתנסה בכאב ובאי נוחות. זה נכון ביחס לכל התשוקות הארציות; כל מה שהן יכולות להעניק זה אושר חולף. כבר ברגע סיפוקן ממש, האושר שהן מעניקות מתחיל להתפוגג ולהעלם. לפיכך התשוקות הארציות לא תבאנה אף פעם אושר בר קיימא. ההפך הוא הנכון, הן מזמינות בהתמדה ייסורים ללא סוף מסוגים רבים. כשהאדם מלא בתשוקות ארציות, ממתין לו באופן בלתי נמנע יכול ייסורים עשיר. התשוקה היא הגורם הבלתי נמנע לייסורים רבים: זהו החוק.

מיתון התשוקות באמצעות הייסורים אם אדם מתנסה או רואה את הייסורים הבאים בעקבות התשוקות, תשוקותיו מתמתנות. לפעמים גורמים לו ייסורים עזים להתנתק מהחיים הארציים, אולם גם התנתקות זו נדחית שוב הצידה בשל שטף תשוקות מחודש. אנשים רבים מאבדים זמנית את התעניינותם בדברים ארציים בגלל השפעת ייסורים עזים הנגרמים על ידי תשוקות, אולם ההתנתקות חייבת להיות

ממושכת אם חפצים אנו שהיא תסלול את הדרך לשחרור מהתשוקות. קיימות דרגות התנתקות שונות, ולא כולם בנות קיימא.

התנתקות ארעית לעתים מושפע אדם בצורה ניכרת מחוויה חזקה ובלתי רגילה, כמו לראות אדם מת או לצפות בקבורה או בשריפת גוויה. התנסויות כאלו מעוררות לחשיבה, והן מחוללות זרמי רעיונות ארוכים על אודות אפסות הקיום הארצי וריקנותו. בלחץ התנסויות שכאלה נוכח האדם לדעת כי יום אחד הוא חייב למות ולעזוב את כל החפצים הארציים היקרים לו כל כך. אולם מחשבות אלו וכן ההתנתקות הבאה בעקבותיהן, נמשכות זמן קצר. עד מהר הן נשכחות, והאדם שב אל הצמדויותיו לעולם ולדברים המפתים שבו. מצב רוח חולף וזמני זה של התנתקות ידוע כהתנתקות בית הקברות או המשרפה², משום שהיא נוצרת בדרך כלל כשנוכחים בקבורה או בשריפת גופה, והיא נשארת בנפש רק בנוכחות גופת המת. הלך רוח זה של התנתקות חולף כמו שהוא פתאומי. ההתנתקות נראית כחזקה וכיעילה כל עוד היא מתמשכת, אולם היא מתקיימת רק מכח החיוניות של התנסות מסוימת. כשנעלמת ההתנסות, פג מהר מאוד הלך הרוח של התנתקות, מבלי להשפיע באופן רציני על גישתו הכללית של האדם אל החיים.

סיפור הממחיש זאת ניתן להמחיש את הלך הרוח החולף של התנתקות באמצעות סיפורו של אדם שחזה פעם בתיאטרון בדרמה רוחנית על אודות גופיצי'נדה המלך ההודי הגדול שנטש את הכל בחיפוש אחר האמת. הוא הושפע עמוקות כל כך מהדרמה הזאת, עד שקם והצטרף לחבורת סגפנים נודדים השייכים לכת של גופיצי'נדה, מבלי להתחשב בכל חובותיו למשפחתו. אחרי שוויתר על כל צורות חייו הקודמות, הוא התלבש בלבוש הסגפנים, גילח את ראשו והתיישב תחת עץ, כפי שיעצו לו חברי הקבוצה האחרים. בתחילה הוא שקע במדיטאציה מעמיקה, אולם ככל שהתעצם חוס השמש, הלכה ופחתה התלהבותו למדיטאציה. ככל שהתמשך היום החל לחוש ברעב ובצמא ונעשה עצבני ואומלל ביותר.

כאשר גילו בני משפחתו כי הוא נעדר מהבית, התמלאו בדאגה אליו. לאחר חיפושים מצאו אותו יושב תחת העץ במצב אומלל זה. הוא נראה מוזנח ומסכן לגמרי. חמת אשתו בערה בה בראותה אותו במצב תמוה זה והיא מיהרה לגעור בו. הלך רוחו ההתנתקותי התנדף והלך; ומאחר והתעייף לגמרי מחייו החדשים, הוא קיבל את גערותיה כחסד משמים. וכך, הוא השתיק אותה מייד, לבש את גלימתו, חבש לראשו את הטורבן וחזר בעקבותיה הביתה בראש מורכן.

² התנתקות בית הקברות shmashan vairagya

לעתים מתמיד יותר הלך הרוח ההתנתקותי ולא רק שהוא נמשך זמן רב יחסית אלא הוא גם משפיע באופן רציני על גישתו הכללית של האדם אל החיים. מצב זה מכונה אדישות חריפה³. אדישות חריפה כזאת נוצרת בדרך כלל כתוצאה מאסון גדול כלשהו – כמו אבדן יקיריו של האדם או אבדן נכסים או מוניטין. תחת ההשפעה של גל ההתנתקות הזה, מוותר האדם על כל הדברים הארציים. לאדישות חריפה מסוג זה יש ערך רוחני משלה, אולם גם היא תיעלם במשך הזמן או שתופר מחמת שטף מחודש של תשוקות ארציות. התעוב שחש האדם כלפי העולם במקרים אלה נובע מחוויה עזה בעקבות מזל רע, ואין הוא מתמיד משום שאין הוא נובע מהבנה. הדבר מהווה אך ורק תגובת נגד עזה לחיים.

סוג ההתנתקות המתמיד באמת נובע מהבנת הייסורים והסיבות להם. הוא מבוסס בצורה בטוחה על הידע המוצק כי כל הדברים שבעולם הזה הם זמניים וחולפים, וכי כל דבקות בהם מועדת להיות בסופו של דבר, מקור לייסורים. האדם מבקש מושאי הנאה ארציים ומנסה להמנע מדברים הגורמים לכאב, מבלי להבין כי איננו יכול להחזיק באחד ולהיפטר מהשני. כל עוד קיימת ההיצמדות ליעדי התענוגות הארציים, הוא חייב לזמן לעצמו שוב ושוב את הסבל של אי השגתם – ואת סבל אבדנם לאחר שהושגו. התנתקות מתמדת, המביאה לחופש מכל התשוקות וההיצמדויות, מכונה אדישות מוחלטת⁴. התנתקות מוחלטת היא אחד התנאים הבסיסיים לאושר אמיתי ובר קיימא. משום שהאדם שהשיג התנתקות מוחלטת איננו יוצר עוד לגביו את הייסורים הנובעים מהשעבוד שאיננו נגמר הנובע מהתשוקות.

אי השתוקקות הופכת את האדם למוצק כסלע. לא ניתן להזיזו על ידי הנאות ולא על ידי צער; אין הוא מתרגש ממהלומות הניגודים. אדם המושפע מדברים נעימים מועד לקבל השפעת דברים בלתי נעימים. אם האדם מתעודד במאמציו בגלל סימן הנראה כמבשר טוב, הרי שהוא עלול ליפול ברוחו מחמת סימן הנראה כמבשר רע. אין הוא יכול לעמוד בפני ההשפעה המיידית של סימן מבשר רע כל עוד הוא שואב כח מסימן מבשר טוב. הדרך היחידה שלא להתרגש מסימנים מבשרים, היא להישאר אדיש לסימנים מבשרי טוב כמו לסימנים מבשרי רע.

³ אדישות חריפה *tivra vairagya*

⁴ אדישות גמורה *purna vairagya*

אותו הדבר מתאים לניגודים של תשבחות וגינויים. אם נהנה האדם מקבלת שבחים, הרי שבהכרח הוא יתאמלל מקבלת גינויים. אין הוא יכול לעמוד איתן מול גל של גינויים כל עוד הוא מתענג בתוך תוכו מקבלת תשבחות.

הדרך היחידה שלא להתרגש מגינויים היא להתנתק גם מהתשבחות. רק אז יכול האדם לעמוד איתן מול ניגודי התשבחות והגינויים. או אז אין הוא מאבד את שיווי משקלו הנפשי. היציבות ושיווי המשקל שאינם מושפעים משום ניגודים אפשריים רק באמצעות התנתקות מוחלטת, שהיא התנאי הבסיסי לאושר אמיתי ובר קיימא. האדם שהגיע להתנתקות מוחלטת איננו נתון לחסדי ניגודי ההתנסות; ובהיותו חופשי משעבוד התשוקות, אין הוא מביא עוד ייסורים על עצמו.

המין האנושי כפוף לייסורים רבים, גופניים ונפשיים. מבין שני אלה, הייסורים הנפשיים חריפים יותר. אלה שכח ראייתם מוגבל סבורים כי ייסורים יכולים להיות גופניים בלבד. מושגיהם על ייסורים נראים כמעין מחלה או עינוי של הגוף הפיזי. הייסורים הנפשיים גרועים מהייסורים הגופניים. הייסורים הגופניים באים לעתים כברכה משום שהם משרתים את תכלית הקלת הייסורים הנפשיים באמצעות הסחת דעת האדם מהייסורים הנפשיים.

לא יהיה זה נכון להחשיב יותר מדי את הייסורים הגופניים. ניתן לעמוד בהם באמצעות תרגול כח הרצון וכח הסבל, הייסורים האמיתיים שנחשבים הם הנפשיים. אפילו היוגים המסוגלים לשאת בייסורים גופניים גדולים מתקשים להיות משוחררים מייסורים נפשיים, ששורשיהם נעוצים בסיכול התשוקות. אם אדם איננו חפץ במאומה, אין הוא אומלל בשום נסיבות עוינות כלשהן, אפילו לא כשימצא במלתעות האריה. המצב של אי-השתוקקות גמור מובלע בכל אחד ואחד. וכאשר מתוך התנתקות מוחלטת מגיע האדם למצב של חוסר תשוקה לשום דבר, הוא יוצר מגע עם המקור הפנימי האיתן של אושר נצחי שאיננו מתפוגג – ושאננו מבוסס על דברים ארציים אלא מתקיים מכח תודעת העצמיות האלוהית והגשמת האלוהיות.

התנאים לאושר

חלק שני : הסתפקות במה שיש, אהבה והגשמת האלוהיות

רוב ייסורי האדם נוצרים על ידי עצמו מחמת תשוקותיו שאין הוא יכול לשלוט בהן ומחמת תביעותיו הבלתי אפשריות. כל זה איננו הכרחי להגשמה העצמית האלוהית. אם נעשה האדם חסר תשוקה ומסתפק במה שיש, הוא ישתחרר מהייסורים שהוא מביא על עצמו. דמיונו לא יוטרד כל העת מרדיפה קדחתנית אחר דברים שאין להם חשיבות ממשית, והוא ישקע בשלווה שאין להפירה. כאשר האדם מסתפק במה שיש, אין לו צורך בפתרונות לבעיות, משום שהבעיות הניצבות בפני האדם הארצי נמוגו ואינן. אין לו שום בעיות ולכן אין הוא חייב לדאוג לפתרונן. לגביו החיים המסובכים אינם קיימים משום שחיינו נעשים פשוטים בתכלית במצב של העדר השתוקקות.

ההסתפקות במה שיש משוחררת מבעיות שיצר האדם לעצמו

כשנוכח האדם לדעת כי התשוקות מהוות אך עול על הרוח, אזי הוא מחליט לוותר עליהן; אולם גם אם הדבר הוא רצוני, לעתים קרובות התהליך מכאיב. הייסורים הבאים מטיהור הנפש מהמוני תשוקותיה קיימים גם כאשר נכונה הנשמה לוותר עליהן משום שההחלטה הזאת של הנשמה היא מנוגדת לנטיית אגו-הנפש להמשיך ולהתקיים באמצעות תשוקותיה הקבעוניות. הוויתור על התשוקות מקצץ בעצם חיי אגו-הנפש. לפיכך זהו תהליך המלווה באופן בלתי נמנע בייסורים עזים. אולם ייסורים אלו מבריאם את הנשמה משום שהם משחררים את הנשמה משעבוד.

ייסורי הוויתור

לא כל הייסורים הם רעים. כשהייסורים מובילים אל האושר הנצחי של אי-השתוקקות, יש לראותם כברכה מוסווית. בדומה לחולה החייב לסבול נתוח בידי מנתח כדי לשחרר את עצמו מכאב ממאיר ועקשני, כך חייבת הנשמה לקבל בברכה את ייסורי הוויתור על התשוקות על מנת להיות חופשיה מהייסורים החוזרים ונשנים לאין קץ הנגרמים בעטיין. הייסורים של הנשמה בוותורה על התשוקות עלולים להיות חריפים ביותר, אולם היא נושאת בהם מכח התחושה של חופש גדול יותר המגיע בהדרגה כשהתשוקות נעלמות מהגוף הנפשי. אם זיהום מוגלתי על הגוף נפתח ומאפשרים לו להתנקז, הרי שהדבר כרוך בכאב רב, אך מביא גם הקלה רבה. באותו אופן מלווים ייסורי הוויתור על התשוקות בהקלה מפצה של

אנאלוגיות

כניסה הדרגתית אל החיים הבלתי מוגבלים של חופש ואושר.

הטבע האמיתי של הייסורים

החיים הפשוטים של חופש ואושר הם אחד הדברים הקשים ביותר להשגה. האדם סיבך את חייו בהצמחת תשוקות מדומות ומלאכותיות, כך שהשיבה לפשטות משמעותה וויתור על תשוקות. תשוקות הפכו לחלק בסיסי מעצמיותו המוגבלת של האדם והתוצאה היא שהוא מהסס לנטוש אותן אלא אם יחקק בגופו הנפשי באמצעות סבל נפשי חריף הלקח שהתשוקות נובעות מבערות. כשניצב האדם בפני ייסורים גדולים עקב תשוקותיו, הוא מבין את טבען האמיתי. יש לקבל ייסורים כאלה בברכה כשהם באים. ייתכן ויבואו ייסורים על מנת למנוע ייסורים נוספים. אפשר להוציא קוץ באמצעות קוץ אחר, וייסורים בידי ייסורים. הייסורים צריכים לבוא בזמן שהם מועילים לטהר את הנשמה מתשוקותיה; או אז יהיו הם חיוניים כמו תרופה לאדם חולה.

ייסורים הנגרמים ממפח נפש

עם זאת, תשעים ותשעה אחוזים מהייסורים האנושיים אינם הכרחיים. בגלל בערות עיקשת מביאים האנשים ייסורים על עצמם ועל חבריהם; ואזי, למרבית הפלא, הם שואלים: "מדוע עלינו לסבול?" לעתים קרובות מסומלים הייסורים כחזיונות מלחמה: בתים חרבים, איברים מרוסקים שותתי דם, שוועת המעונים והמוות. אולם אין במלחמה שום ייסורים **מיוחדים**; בני האדם אכן סובלים כל הזמן. הם סובלים משום שאינם מרוצים – הם רוצים עוד ועוד. המלחמה היא במידה רבה תוצאה של הייסורים הכלל עולמיים שמקורם חוסר שביעות רצון יותר מאשר מכלול מייצג של ייסורים. מחמת חמדנותם, שחצנותם ואכזריותם מביאים בני האדם ייסורים אין קץ על עצמם ועל אחרים.

מירון אנוכי
אחר האושר

בני האדם אינם מסתפקים בגרימת ייסורים רק לעצמם אלא גם מביאים בקנאות חסרת רחמים ייסורים על חבריהם. כל אחד מבקש אחר אושרו האישי, אפילו על חשבון אושרם של אחרים, ובכך הוא גורם לאכזריות ולמלחמות אין קץ. כל עוד הוא חושב רק על אושרו האישי, אין הוא מוצא אותו. תוך כדי הרדיפה אחר האושר האישי, מודגש העצמי המוגבל ונעשה לטורח. אם מאן דהוא הוא סתם אנוכי, הרי שהוא עלול בכח מרדף השווא אחר אושר נבדל וייחודי להיפך לרשע גמור וחסר לב כלפי האחרים; אולם דבר זה מוטח בפניו חזרה על ידי מה שהוא מרעיל את הוויית חייו עצמה. חיים חסרי אהבה הם משמימים ביותר; רק חיים של אהבה ראוי לחיותם.

אהבה תוך שכחה
עצמית מביאה אושר

אם אין לאדם תשוקות, הוא לא רק ימנע ייסורים רבים
אותם הוא מביא על אחרים, אלא גם את רוב הייסורים
שהוא מביא על עצמו. אולם אי השתוקקות בעלמא איננה
יכולה להניב אושר חיובי, הגם שהיא מגוננת על האדם
מהייסורים שהוא יוצר לעצמו ופוסעת כבדת דרך ניכרת לקראת עשיית האושר
האמיתי לאפשרי. אושר אמיתי מתחיל כשלומד האדם את אמנות ההתאמה
הנכונה עם אנשים אחרים, והתאמה נכונה כרוכה בשכחה עצמית ובאהבה. כך
עולה החשיבות הרוחנית של המרת חי האני המוגבל בחיי אהבה.

אהבה בלתי
אנוכית הינה
נדירה

אהבה טהורה היא נדירה משום שברוב המקרים מניעים
אנוכיים מחללים אותה ואלו מוחדרים באופן עקלקל
לתודעה בשל פעילות מצבורי הרשומעו"ת הרעות. קשה
מאוד לטהר את התודעה מהבערות המושרשת עמוקות
והמבטאת את עצמה באמצעות הרעיון של "אני" ו"שלי". לדוגמא, אפילו
כשמצהיר האדם שהוא **אוהב** את אהובו, הרי מה שהוא מתכוון לו בדרך כלל הוא
שבאופן רכושני הוא **חפץ** שהאהוב יהיה עימו. תחושת ה"אני" וה"שלי" נמצאת
באופן מודגש גם בביטוי האהבה.

אם אדם רואה את בנו לבוש בבגדים בלויים, הרי שהוא יעשה כל מה שביכולתו
כדי לתת לו בגדים טובים והוא משתוקק לראותו מאושר. תחת הנסיבות הללו הוא
היה רואה את רגשותיו כלפי בנו כאהבה טהורה. אולם בתגובתו המהירה למצוקת
בנו המקום שתופס ה"שלי", איננו בלתי מבוטל. אם היה רואה במקרה ברחוב בן
של אדם זר כלשהו לבוש בגדים בלים, לא היה מגיב כמו במקרה של בנו. דבר זה
מראה שלמרות שהוא לא היה מודע לגמרי לכך, התנהגותו כלפי בנו הייתה במידה
רבה אנוכית. תחושת ה"שלי" מצויה ברקע הגוף הנפשי, הגם שהיא יכולה לצוץ על
פני השטח רק באמצעות ניתוח דקדקני. אם תגובתו לבן הזר דומה כמו לבנו, רק
אז ניתן לומר עליו שיש לו אהבה בלתי אנוכית וטהורה.

תחום האהבה
הטהורה

אהבה טהורה איננה דבר שניתן לכפותו על מישהו ואף לא
ניתן לגזול אותה בכח ממישהו אחר. היא חייבת להופיע
מבפנים, בספונטאניות חסרת מעצורים. מה שאכן ניתן
להשיג מתוך החלטה נחרצת הוא הסרת אותם גורמים
המונעים את התגלות האהבה הטהורה. השגת מצב חוסר האנוכיות יכול להיות גם
קשה וגם קל. הוא קשה לאנשים שעדיין לא החליטו לצאת מעצמיותם המוגבלת,
וקל לאלו שהחליטו לעשות כך. בהעדר החלטה אמיצה, הרי שההיצמדויות
הקשורות עם העצמי המוגבל חזקות מכדי שיפרצו מבעדן. אולם אם נחוש האדם

בדעתו להפטר מהאנוכיות בכל מחיר, הוא ימָצא כניסה נוחה לתחום האהבה הטהורה.

העצמי המוגבל משול למעיל חיצוני המולבש על הנשמה. הצורך בהחלטה נחושה כמו שיכול אדם להסיר את מעילו בכח הרצון, הוא יכול כמו כן באמצעות צעד אמיץ ונחרץ להחליט להשיל את העצמי המוגבל ולהיפטר ממנו אחת ולתמיד. המשימה שבמצב אחר עלולה הייתה להיות קשה נעשית קלה כשמקבלים החלטה אמיצה ובלתי מתפשרת. החלטה כזאת עולה בדעתו רק כשהוא חש בגעגועים עזים לאהבה טהורה. בדומה לְקָעב הכֶּמָה למזון, כך גם שוחר החפץ להתנסות באהבה טהורה חייב שתהיה לו כמיהה עזה לכך.

כאשר פיתח השוחר כמיהה עזה זו לאהבה טהורה, ניתן לומר עליו כי הוא מוכן להתערבותו של מוֹרֵה מוֹשְׁלָם – המאִיץ בו – באמצעות הכוונה נאותה ועזרה הכרחית – למצב האהבה האלוהית. רק המוֹרֵה מסוגל לעורר אהבה טהורה באמצעות האהבה האלוהית שאותה הוא מעניק; אין שום דרך אחרת. אלו החפצים להאֶפֶל בידי האהבה חייבים ללכת אל אש האהבה הנצחית. האהבה היא הדבר המשמעותי ביותר בחיים. לא ניתן לעוררה אלא באמצעות מגע עם התגשמות האהבה. הרהורים תאורטיים על אודות האהבה יסתכמו בבניית תאוריה על האהבה, אולם הלב יוותר ריק כמקודם. אהבה יולדת אהבה; לא ניתן לעוררה באמצעים מכאניים כלשהם.

כשנעורה האהבה הטהורה בקרב השוחר, היא מביאה אותו להגשמת האלוהיות ופותחת את המרחב הבלתי מוגבל של אושר מתמשך שאיננו פג. האושר של הגשמת האלוהיות הוא תכלית הבריאה כולה. אין זה אפשרי לאדם להבין ולו בשמץ את האושר הבלתי ניתן לתיאור מבלי שיחווה ממש את המצב האלוהי. המושג שיש לאדם הארצי על ייסורים או אושר הוא מוגבל לגמרי. האושר האמיתי הבא באמצעות הגשמת האלוהיות ראוי לכל ייסורי הגוף והנפש שביקום. או אז כל הייסורים כולם כאילו ולא היו.

אלה שלא הגשימו את האלוהיות יכולים לשלוט בגופיהם הנפשיים באמצעות יוגה במידה כזאת ששום דבר לא יגרור להם לחוש כאב או ייסורים, גם אם ייקברו חיים או יושלכו לשמן רותח. אולם למרות העובדה שהיוגים המתקדמים יכולים להתמודד

עם כל הייסורים ולבטלם, אין הם חווים את האושר של הגשמת האלוהיות. כשנעשה האדם לאלוהים, כל השאר כמוהו כאפס. לפיכך האושר של הגשמת האלוהיות איננו סובל משום הגבלה שהיא. האושר של הגשמת האלוהיות מתקיים מכח עצמו, רענן לנצח ואינו פג, חסר גבולות ובלתי ניתן לתיאור. למען האושר הזה קם העולם ונהיה.

אלוהים כאהבה אינסופית

אלו המנסים להבין את אלוהים באמצעות השכל בלבד יגיעו למין מושג יבש וקר המחטיא את עיקר העיקרים של הטבע האלוהי. נכון הוא כי אלוהים הוא ידע אינסופי, קיום אינסופי, עוצמה אינסופית ואושר עליון אינסופי; אולם אלוהים אינו מובן במהותו אלא עד שיובן גם בתור אהבה אינסופית. במצב שמעבר¹ שממנו נובע היקום בכללותו ושאליו הוא שב ומתמזג לבסוף, אלוהים הוא לנצח אהבה אינסופית. רק כשנבחנת האהבה האלוהית בהקשר לצורות המוגבלות (המופיעות בתקופת הביניים שבין הופעת היקום הכוזב של הדואליות ועד לחדלונן) נראית אינסופיותה כאילו פגומה.

מהות האלוהים
היא אהבה

כשאהבתו של אלוהים חווה את עצמה בקרב הצורות הגלויות של היקום ובאמצעותן, היא עוברת את השלבים הבאים: (1) היא חווה את עצמה כמוגבלת באופן קיצוני; (2) היא חווה את עצמה כמוגבלת פחות ופחות וכנעשית יותר ויותר כמו אהבה אינסופית; (3) והיא חווה את עצמה כמו שהיא באמת – כמהות וקיום אינסופיים. ההתנסות של המוגבלות באהבה נובעת מהבערות הנגרמת על ידי הרשומעו"ת, שהן מוצרי הלואי של אבולוציית התודעה. והתהליך של הפיכת האהבה לאינסופית מאופיין בהשלת הרשומעו"ת המגבילות הללו.

השלבים של
התגלות האהבה

כשהאהבה, המובלעת ביקום, חולפת מבעד לשלבים הראשוניים הבלתי מודעים כמעט של הממלכות השונות, היא מתגלה בהדרגה כתאווה בממלכת החיות. הופעתה בתודעת האדם היא בתחילה בצורת תאווה גם כן. התאווה היא צורת האהבה המוגבלת ביותר שבתודעת האדם. למרות ההתייחסות הברורה שיש בתאווה אל אנשים אחרים, הרי שלא ניתן להבדילה מאנוכיות גסה, משום שכל הדברים שאליהם נצמדת התאווה נחשקים מנקודת ההשקפה של האני המוגבל והנבדל ולטובתו. באותו הזמן היא מהווה צורה של אהבה משום שכלולה בה מידה מסוימת של הערכה לאחרים, הגם שהערכה זו מסולפת לחלוטין בגלל הברורות הרבה על אודות העצמיות האלוהית האמיתית.

אהבה כתאווה

¹ המצב שמעבר: מצב שבו אלוהים מצוי מעבר לזמן ולחלל, שבו אלוהים מודע גם לממשות וגם לאשליה. Beyond state

כשנשבית התודעה האנושית כליל בשניות של הרובד
הגשמי של הקיום, אין האהבה יכולה לבוא לידי ביטוי
כמשהו אחר זולת תאוה מסוג כלשהו. אדם יכול לחבב
קארי משום שהוא מגרה את חיכו. אין שום שיקולים
נעלים יותר, ולכן זוהי צורה של תאוה. זוהי כמיהה סתמית לתחושות הטעם. גם
לגוף הנפשי יש כמיהות לתחושות הגופניות של ראייה, הרחה, שמיעה ומישוש;
והוא מזין את חיי האגו הגסים שלו באמצעות ההתרגשות המופקת מתחושות
אלה. תאוה מכל סוג מהווה הסתבכות עם צורות גשמיות מבלי להתחשב ברוח
העומדת מאחוריהן, אין זה אלא ביטוי של התקשרות סתמית לדברים חושניים.

מאחר ובכל צורות התאוה נותר הלב בשממונו ואיננו מבוטא, הוא נהפך לריקנות
מתמדת והוא שרוי במצב של ייסורים ותסכול אין קץ. אהבה המבטאת את עצמה
כתאוה בלתי מדוללת במאת האחוזים שרויה במצב של הגבלה קיצונית משום
שהיא שבויה אין אונים בהשתוקקות אינסופית. כשהלב מצוי במלתעות התאוה,
נמצאת הרוח כאילו במצב של הזיה או קהות חושים. פעילותה מוגבלת ומעוותת
באופן חמור על ידי הבערות המגבילה שלה היא כפופה. יכולותיה הרמות ביותר
מנועות ביטוי והגשמה, וחיי הרוח המדוכאים ומוחנקים בצורה שכזו מביאים
למצב של שעבוד גמור.

התאוה היא צורת האהבה המוגבלת ביותר הפועלת תחת
שעבוד הבערות. החותמת הברורה של חוסר מספיקות
אותה נושאת בהכרח התאוה מהווה סימן כשלעצמו כי
היא ביטוי בלתי שלם ובלתי תואם של משהו עמוק יותר
שהוא נרחב ובלתי מוגבל. באמצעות הייסורים המרובים והאינסופיים הנלווים
לתאוה גולמית וההתנסויות המתמשכות של מפח נפש הנלווים לה, מתמידה הרוח
לאין קץ במחאה בלתי נלאית כנגד השטחיות המוחלטת של חיי תאוה פרועה.
באופן כזה קול אהבתו האינסופית של אלוהים שאי אפשר להשתיקה מבטאת
בעקיפין את הדרישות המוצקות של הממשות של אה לידי ביטוי אך גם לא ניתן
לפגום בה.

גם בשפל החיים התאוותניים שבספירה הגשמית, אלוהים
חוה את עצמו כאוהב; אולם זהו שלב של האוהב שבו הוא
נבער לחלוטין אודות טבעו האמיתי או על אודות אלוהים
האוהב. זהו המצב של האיש האוהב המופרד ללא רחמים
מהאוהב על ידי מסך עכור של דואליות בלתי מובנת. אך זוהי ההתחלה של תהליך
ארוך שבאמצעותו האוהב פורץ מבעד למסך הבערות האופף אותו ומגיע אל האמת

שלו שהיא אהבה חסרת גבולות שלא ניתן להפירה. אולם כדי להכנס לנתיב האהבה האינסופית, על האוהב לעבור מבעד לשני שלבים האופייניים לספירות האנרגטיות והנפשיות.

אהבה ברובד האנרגטי אוהב השרוי ברובד האנרגטי איננו חופשי מהתאוה, אולם התאוה בה הוא מתנסה איננה סמיכה כמו ברובד הגשמי. עוצמת התאוה ברובד האנרגטי היא כמחצית מזו שברובד הגשמי. מלבד זאת, אין ביטויים גסים של תאוה כמו ברובד הגשמי. האוהב הנתון ברובד הגשמי מסובך ומרותק כל כולו בדברים גשמיים; לכן התאוה מוצאת ביטוי גשמי. אולם האוהב המצוי ברובד האנרגטי השתחרר מההיצמדות לדברים הגשמיים; לפיכך במקרה זה התאוה איננה באה לידי ביטוי בצורתה הגסה. לתאוה זו התבטאויות מעודנות יותר, אולם לא יכולות להיות לה התבטאויות גסות. יתר על כן, מאחר ובערך מחצית מהתאוה המקורית שברובד הגשמי מתעדנת ברובד האנרגטי, חווה האוהב שברובד האנרגטי את האהבה לא כתאוה סמיכה אלא בצורה נעלה יותר – ככמיהה להתאחד עם האוהב.

האהבה ככמיהה ברובד הגשמי, איפוא, מבטאת האהבה את עצמה כתאוה, וברובד האנרגטי היא מבטאת את עצמה ככמיהה. תאוה היא תשוקה לריגושים וכזאת מניעה אנוכיים לגמרי. אין היא מתחשבת כלל ברווחתו של האוהב הארצי. ככמיהה – האנוכיות מועטת יותר; ולמרות העובדה שהיא ממשיכה להיות רכושנית במובן מסוים, נראה מושא האהבה כבעל ערך וחשיבות אינסופיים. כמיהה מהווה צורה פחות מוגבלת של אהבה מאשר התאוה. בכמיהה נעשה מסך השניות שקוף יותר ומפריע פחות, משום שעתה שואף האוהב במודע להתגבר על השניות בין האוהב לאוהב מתוך ערגה לגיחותיו. בתאוה הדגש הוא אך ורק על האני המוגבל, והאוהב הארצי הוא משני לגמרי לצרכים הגשמיים של האני. בכמיהה מחולק הדגש באופן שווה בין האני לבין האוהב האלוהי; והאוהב נוכח לדעת כי הוא קיים למען האוהב, באותו אופן ממש שהאוהב קיים עבורו.

האהבה ברובד הנפשיות לאוהב שברובד הנפשי יש יכולת ביטוי גבוהה וחופשיה יותר של אהבה. במקרה זה, הגם שהתאוה עדיין לא נמחתה כליל, היא התעדנה ברובה. נותר רק כרבע מהתאוה המקורית שברובד הגשמי, אולם היא קיימת בצורה סמויה ללא שום התבטאות. ברובד הנפשיות אין לתאוה אפילו התבטאות מעודנת. האוהב שברובד הנפשיות מנותק מכל הדברים המעודנים; והוא חופשי מכמיהה רכושנית למושא האהבה, כמיהה האופיינית לאוהב שברובד האנרגטי.

ברובד הנפשיות האהבה באה לידי ביטוי בתור כניעה מוחלטת לרצון האלוהים, האהוב. כל תשוקה אנוכית, כולל הכמיהה לנוכחות האהוב, נעלמה, משום שכעת הדגש הוא אך ורק על ערכו ורצונו של האהוב ועל איחוד עימו. האנוכיות נמחתה כליל, והאהבה בצורתה הטהורה נובעת באופן שופע הרבה יותר. על כל פנים, גם ברובד הנפשיות האהבה לא נעשתה אינסופית, משום שעדיין קיים מסך שניות קלוש המפריד את האוהב מהאהוב. האהבה איננה נתונה עוד במלעות האנוכיות; אולם היא עדיין רחוקה מלהיות אינסופית משום שהיא נחוות באמצעות תיווכו של גוף נפשי סופי – כשם שברבדים נמוכים יותר היא נחוות באמצעות התיווך של הגופים הנמוכים יותר.

האהבה נעשית באופן מודע אינסופית בהווייתה וכמו גם בהתבטאותה כשמתעלה האדם אל מעבר לגוף הנפשי הפרטי. אהבה כזאת מכונה בצדק אלוהית, משום שהיא אופיינית למצב האלוהי שבה מנוצחת בסופו של דבר השניות בכללותה. באהבה האלוהית, התאווה נמוגה כליל והיא איננה קיימת אפילו בצורה סמויה. האהבה האלוהית היא בלתי מוגבלת במהותה וביכולת התבטאותה משום שהיא נחוית על ידי הנשמה באמצעות הנשמה עצמה. ברבדים הגשמי, האנרגטי והנפשי מודע האוהב להיותו נפרד מהאלוהים, האהוב; אולם כשמתעלים מעל כל הרבדים הללו, מודע האוהב לאחדותו עם האהוב. האוהב מאבד עצמו בתוך יישותו של האהוב ויודע כי הוא אחד עם האהוב. האהבה האלוהית חופשיה לגמרי מהשעבוד של התשוקות או של אני מגביל. במצב זה של אינסופיות אין לאוהב ישות אחרת נפרדת מזו של האהוב: הוא הינו האהוב עצמו.

כך יש לאדם את אלוהים כאהבה אינסופית, המגביל עצמו בתחילה בצורות הבריאה ולאחר מכן משחזר את אינסופיותו דרך שלבי הבריאה השונים. כל שלבי ההתנסות האלוהית של היותו אוהב סופי מגיעים לשיאם בחוות את עצמו כאוהב הבלבדי. ביקורה של הנשמה היא סיפור אהבה אלוהית מרגש שבו האוהב – שבתחילה אין הוא מודע לדבר זולת ריקנות, תסכול, שטחיות ועול שרשראות השעבוד – הולך ומשיג בהדרגה יכולת ביטוי יותר משוחררת ומלאה של האהבה. ובסופו של דבר נעלם האוהב ומתמזג באהוב האלוהי כדי להגשים את אחדות האוהב והאהוב בעובדה הנעלה והנצחית של אלוהים כאהבה אינסופית.

שנים עשרה דרכים להיווכח באמיתותי

1. כמיהה

אם אתם חווים את אותה כמיהה וצמא לאחדות עימי כמו אותו אדם השרוע ימים רבים בשמש הקופחת של מדבר הסהרה והחוה את הכמיהה למים, או אז תכירו באמיתותי.

2. שלוות נפש

אם תהיו שלווים כמו אגם קפוא, גם אז תוכלו להכיר באמיתותי.

3. עניוּת

אם תהיה לכם את העניוּת של האדמה, שאפשר ללוש אותה לכל צורה שהיא, או אז אתם תדעו אותי.

4. נואשות

אם תחוו את הנואשות הדוחפת את האדם להתאבד ואתם חשים שאינכם יכולים לחיות מבלי לראות אותי, אזי תחזו בי.

5. אמונה

אם תהיה לכם את האמונה השלימה שהיתה לקליאן אל מזורחו – כשהאמין שעכשיו לילה למרות שזה היה יום, משום שמזורחו אמר כך – אזי אתם תדעו אותי.

6. נאמנות

אם תהיה לכם את הנאמנות שיש לנשימתכם המלווה אתכם עד סוף ימיכם – גם מבלי שתחושו זאת כל העת, גם בשמחה ובצער, ולעולם איננה מכזיבה אתכם – או אז תדעו אותי.

7. שליטה באמצעות אהבה

בעת שאהבתכם אלי מרחיקה את התשוקה לדברים של החושים, אזי תיווכחו באמיתותי.

8. שירות בלתי אנוכי

אם יש לכם את איכות השירות הבלתי אנוכי שאיננו מושפע מתוצאות בדומה לזה של השמש, המשרתת את העולם כשהיא זורחת על כל הבריאה – על העשבים בשדה, על הציפורים שבאוויר, על החיות שביער, ועל כל המין האנושי על חוטאיו וצדיקיו, על עשיריו וענייו – מבלי להתחשב בגישתם אליה, אזי אתם תזכו בִּי.

9. וויתור

אם תוותרו למעני על כל הדברים החומריים, הנפשיים והרוחניים, או אז אני אהיה שלכם.

10. צייתנות

אם צייתנותכם אלי תהיה ספונטאנית, שלימה וטבעית כפי שהאור הוא לעין או הריח לאף, או אז תגיעו אלי.

11. כניעה מוחלטת

אם כניעתכם אלי תהיה בלב שלם כמו אותו אדם הסובל מנדודי שינה, שוקע פתאום בשינה עמוקה מבלי שיחשוש ללכת לאיבוד, או אז אני אהיה שלכם.

12. אהבה

אם תרחשו אלי אהבה כמו שהיתה לפרנסיס הקדוש מאסיסי אל ישוע, או אז לא רק שתכירו באמיתותי אלא גם תִּשְׁמחו אותי.

מזהר באבא

